

SES
Basın Yayın Ticaret
adına sahibi ve
Yazışları Müdürü
Rıza ERDOĞAN

Yönetim yeri:
Piyerloti Cad. No: 47-49
Kat: 4 Daire: 11
Çemberlitaş - İstanbul
Tel: 516 10 40

Diyarbakır Bürosu:
İnönü Cad. Temizlemek
Fabr. üstü Kat No: 8
Diyarbakır
Tel: 9-831-451 22

Ankara Bürosu:
Necatibey Cad. No: 80/10
Kızılay - Ankara
Tel: 9-4-231 97 33

Baskı:
Gül Ofset

Genel dağıtım:
Hür Basın Dağıtım A.Ş.

Abone koşulları:

Yurtiçi:
6 aylık: 25.000 TL
1 yıllık: 50.000 TL
Rıza ERDOĞAN adına
T. İş Bankası Cağaloğlu Şubesi
Hesap No: 268652

Yurtdışı:
6 aylık: 25.- DM
1 yıllık: 50.- DM
Rıza ERDOĞAN adına
Ziraat Bankası Beyazıt Şubesi
Hesap No: 300-35943-8

15 Ağustos
1991

Bir aylık bir aradan sonra yine sizlerle birlikte olmaktan mutluluk duyuyoruz. Bir ay süren ayrılık bizim için oldukça uzun ve sıkıcı. Sizlerle daha sık buluşmanın yollarını araştırıyoruz. Sorunlarımızı büyük oranda aştık, bundan sonraki sorunlarımız gelişmiş bir Özgür Halk'ı daha da geliştirmek, ülkemiz ve Türkiye siyasi yaşamını etkileyen devrimci teoriye sahip bir yayın haline getirmektir. Bu konuda en büyük eksikliğimiz, sizlerle canlı bağlar oluşturamamak ve dergiyi sizlere ulaştıramamak. Bu sorunun çözümü konusunda size de görev düşmekte. Bulduğunuz il ve ilçeye, dergi ulaşmıyorsa bize bildirmeniz ve kendinizi Özgür Halk'ın fiili bayisi hissetmeniz gerekiyor. Sosyalist bir yayın, okuyucusuna ulaşabiliyorsa bir anlam ifade eder.

Siyasi yaşamı etkileyen bir Özgür Halk demiştik; üzerimizdeki ekonomik baskılar, okuyuculara, muhabirlere ve bürolarımıza yönelik saldırılar, doğru yolda olduğumuzu gösteriyor. Diyarbakır büromuz bombalandı, muhabirlerimiz gözaltına alındı, dergilerimiz toplatıldı, DGM'ler bize karşı işletilmeye devam ediyor. Bu baskılar bizi ekonomik olarak zor duruma sokuyor. Fakat savaşa gücümüzü artırıyor. Okuyucularımız dergilerini bayiden alarak, abone olarak, abone bularak, dergisine yönelik komploları boşa çıkarabilir.

Sizlerle canlı bağlar kurabilmek için yaygın bir büro ağına gidiyoruz. Diyarbakır, Ankara bürolarından sonra şimdi de Van ve Adana bürolarını açmaya çalışıyoruz. Büro ağını genişletmek genel amacımızdır.

Körfez Savaşı sonrası ve Diyarbakır Serhildanı sonrası Kürtler iyice dünya kamuoyunun gündemine girdi. Kürt sorunu bugün tüm çıplaklığı ile tartışılıyor. Emperyalizmin dayattığı "Yeni Dünya Düzeni", "Yeni Ortadoğu Düzeni"nin önündeki en büyük engel, Kürt özgürlük hareketidir. Hedef, özgürlük hareketini sorun olmaktan çıkarmaktır. Bu, TC'nin olduğu kadar emperyalizmin de hedefidir. Bu konuda TC'nin de yönelimini son günlerdeki pratiğinde görmek mümkündür. Bir taraftan ulusal kurtuluşçu hareketi sınırlandırmak, diğer taraftan reformları gündeme sokmak amacındadır. Geçtiğimiz ay, Talabani yine Türkiye'de idi. Bölge Valisi ve MİT yetkilileri ile görüştü, ardından Avrupa'ya gitti. Bu, devletin havuç politikasıdır; 2932 sayılı yasanın kalkmasında da gördük. Diyarbakır Serhildanındaki katliam, Çevik Güç'ün konumlandırılması ve İsmail Beşikçi gibi bilim adamlarının tutuklanması ise devletin sopa politikasıdır. Önümüzdeki süreçte bu durum daha da netleşecektir.

3713 sayılı "Anti-terör Yasası" ile özel savaş genelleştirildi. Bush'un Türkiye'ye gelişi bahane edilerek, CIA ile işbirliği içinde İstanbul'da 12 devrimci katledildi. "Anti-terör Yasası" reformist "solcularla" radikal solcuları iyice birbirinden ayırma gayretinde. Bu ayırım, bir de Kürt ve Türk devrimcileri şeklinde yaşanmaktadır. Anayasa Mahkemesi'nin eşitlik ilkesinden dolayı 146. maddeden hüküm giyenleri serbest bırakması ile 125. maddeden hüküm giyen PKK'liler içeride kaldı. Bu, ayrımcılığın ne boyutta olduğunu gösteriyor.

Bu sayıda, konularımız arasında Ali Fırat'ın "Türkiye Sosyalist ve Demokratik Hareketi" değerlendirmesinin devamı yer alıyor.

Yazarımız Ali Yavuz'un "Enternasyonalizm" incelemesinin yayına bu sayıda devam ediyoruz.

Diyarbakır Serhildanının geniş bir değerlendirmesini ve reformizm ile ilgili çalışmayı bu sayıda bulabilirsiniz.

10. sayı zengin bir çalışma oldu. Okurlarımızın bu emeği değerlendirip, iyice incelemesini diliyoruz.

Yeni bir sayıda buluşmak dileğiyle...

ÖZGÜR HALK

YENİ BİR SINIRÖTESİ HAREKAT DAHA!	4	G-7+1'LERİN YENİ DÜNYA DÜZEN(SİZLİĞİ)	37
DIYARBAKIR'DA BÜYÜK KİTLESEL MÜCADELE, SONUÇLARI VE OLASI GELİŞMELER	9	ETİYOPYA DEVRİMİ	39
"ANTİ TERÖR YASASI" İŞLEMENE DEVAM EDİYOR	19	KÖY-KENT ÇELİŞKİSİ VE KÜRT GENÇLİĞİ	41
TÜRKİYE'DE YENİ BİR ASKERİ DARBE MÜMKÜN MÜ?	20	ORTADOĞU'DA DEĞİŞEN DENGELER VE SON SİYASAL DURUM	45
TEMMUZ AYI EYLEM DOLU	22	ORTADOĞU HALKLARINA VE KÜRTLERE KARŞI EMPERYALİST GÜÇ: ÇEVİK GÜÇ!	50
AMERİKAN SAVAŞ SUÇLARINI YARGILAMA KOMİSYONU	26	TÜRKİYE SOSYALİST VE DEMOKRATİK HAREKETİ ALİ FIRAT	54
"BU HALK KAZANACAK!"	29	ENTERNASYONALİZM	61
KÜRT SİYASİ TUTSAKLAR BIRAKILSIN!	30	KİTLESEL MÜCADELEDE KALICILIK SORUNUNUN BİR BAŞKA YÖNÜ; KENDİLİĞİNDENLİK VE REFORMİZM	69
BASIN AÇIKLAMALARI	31	ULUSAL SORUN, KURAM VE PRATİK	77
KAMU ÇALIŞANLARINA AÇIK MEKTUP...	34	YAĞIP DIYARBEKİRİN YANAN YÜZÜNE	82
BİR YARGILAMA BİR DEĞERLENDİRME	35		

BİLİM ADAMI İSMAİL BEŞİKÇİ TUTUKLANDI

İsmail Beşikçi, Yurt yayımları tarafından yayınlanan "Ortadoğu'da Devlet Terörü" adlı kitabından dolayı, Ankara DGM tarafından 1 Ağustos 1991 tarihinde tutuklandı. Tutuklama gerekçesi olarak kitapta yer alan "Bağımsız Kürt Devleti", "Vedat Aydın ve bütün Kürdistan şehitlerinin anısına" gibi kavramlar gösterilmekte.

Bilim adamı Beşikçi'nin yakın zamanda piyasaya çıkan "Ortadoğu'da Devlet Terörü", "Cumhuriyet Halk Fırkası ve Kürt Sorunu" adlı kitapları toplandı. Toplatılmalar, davalar, tutuklamalar, İsmail Beşikçi'yi doğru bildiği yoldan döndürmüyor. Yine yazacak ve yine yazdıklarını bütün açık yüreği ile savunacaktır. Beşikçi'nin özgürlük anlayışı dört duvar ile sınırlı değildir; O, her yerde özgürdür.

İsmail Beşikçi kişiliği, aydın enternasyonalist bir kişiliktir. Kürt halkı için yıllarca cezaevinde yatmış, yıllarca acılar çekmiştir. Fakat, asla bundan pişman olmamış, vazgeçmemiş ve doğru bildiği yolda yürümeye devam etmiştir. Çağdışı kalmış şoven resmi ideoloji

Beşikçi'nin kararlılığından adeta türk-mekte, hatta hakimler tutuklarken üzgünüm diyebilmektedir. Beşikçi'nin bir mahkemesini izlemiştik; kararlılığının, bilimsel kişiliğini ve tarihsel görevini çağdışı kalmış yasalar karşısında savunuyordum. Diyordu ki: "Ben bir bilim adamıyım, tarihsel olayları, olguları bilimin yasaları, bilimin yöntemi ile inceliyorum. Kürtler ve Kürdistan bir olgudur. Bu olgu yok sayıldı mı yanlışlara varılır. Bilimsel olgular inkar edilemez." Beşikçi'yi tutuklamakla düşüncelerinden dolayı milyonlarca ceza vermekle, on yıllarca hapis vermekle TC bir şeyler kurtarabileceğini sanıyorsa yanılıyor. Hoca'nın dediği gibi, bilimsel olgular yok sayılmaz. Kürtler bir olgudur. Resmi ideolojinin inkarı sonunda kendisini inkara kadar gitti.

TC cezaevleri, İsmail Beşikçi'yi uzun süre tutamaz, onun sıcaklığına dayanamaz. İsmail Beşikçi doğruları savundukça, insanlık, İsmail Beşikçi'ye sahip çıkmıştır ve çıkacaktır. TC 2932'yi, 141-142. maddeleri kaldırıp dünya kamuoyuna demokratikleştik izlenimi vermeye, dünyayı al-

datmaya kalktı; kısa sürede bunun ne kadar büyük bir aldatmaca olduğunu bütün dünya gördü. Beşikçi'nin tutuklanması bunu daha da açıkça gösterecek. Türkiye Cumhuriyeti savcuları, hakimleri Beşikçi'yi tutukladıklarına pişman olacaktırlar. Şimdiden tüm Türkiye ve dünya tepki göstermeye başlamıştır. Bir ülkenin demokrasi derecesini bilim adamına, yazara verilen değer gösterir. Bilim adamlarının, yazarların düşüncelerinden dolayı tutuklandıkları, milyonlarca lira cezaya çarptırıldığı bir ülkede demokrasi değil faşizm vardır, bunu tüm dünya göreceklerdir.

İsmail Beşikçi uluslararası birlikler tarafından kendisine verilen para ödülünü geri çevirdi. Gerçekçiliğini ortaya koyarak yaptı bunu. Beşikçi'ye para ödülü gönderenler Beşikçi'nin düşüncelerini savunmasından dolayı tutuklanmasını kınamalıdır. Bu görev halkımıza da düşmektedir. İsmail Beşikçi'nin duruşmalarını izlemek gerekiyor. Beşikçi insanlığa daha çok şey öğretecektir.

Yeni bir "sınırötesi hareket" daha!

5 Ağustos tarihinde Türk ordusu havadan jet uçakları ve helikopterlerin desteğinde Güney Kürdistan'a 40 binin üzerinde asker, 1500 civarında özel tim ve 1500 civarında "köy korucusu" ile jandarma komandoları eşliğinde geniş bir saldırıya girişti. Bu saldırıda, havan ve toplar da yoğun olarak kullanılıyor. Yayına hazırlandığımız sıralarda Türk ordusunun üç koldan Güney Kürdistan'a girdiğini ve 20 km'lik yol katettiğini öğrendik.

20 ve 26 Temmuz tarihlerinde de Güney Kürdistan'a hareket düzenleyen Türk ordusunun bundan istenilen sonucu alamadan geri döndüğünü daha önceden biliyorduk. Fakat, bu kez hareket büyük çaplı geliyor ve Türk ordusu Güney Kürdistan'ın içlerine doğru ilerlemeye devam ediyor. "Sınır"ın iç tarafında 5 km'lik bir saha "yasak bölge" ilan edilip, bu bölgeye giren her kim olursa olsun vurulacağı açıklandı. Birdenbire gündemi dolduran bu saldırı ve işgal hareketiyle TC ordusu Diyarbakır, Batman ve Malatya havaalanlarından kalkan savaş uçaklarıyla yüzlerce saldırıyı geliştirmeye ve kara hareketine devam ediyor.

Bu saldırıyla birlikte, Siklet ve Durji bölgesindeki PKK üslerine yönelik saldırıların da gerçekleştirildiği Genelkurmay Başkanlığı Genel Sekreterliği'nden bildirildi.

Harekatın gerekçesi olarak PKK'nin Hakkari'nin Şemdinli ilçesine bağlı "sınır" karakoluna yaptığı saldırı sonucu 9 askeri ve bir korucuyu öldürüp 7 askeri kaçırmayı gösterildi. Ancak, bunun sadece bir bahane olduğu ortadadır. Olayın mahiyeti daha geniştir ve gerçekleştirilen hareket uzun süredir yapılan bir hazırlığın ürünüdür. Diğer bir anlatımla rejimin en üst düzeyde belirlediği politikaların hayata geçirilmesidir. Bu bakımdan soruna günlük burjuva basının yaptığı gibi sığ ve basit yaklaşmak yerine daha gerçekçi ve kapsamlı yaklaşmak gerekiyor.

Rejimin özellikle "Anti-terör

Yasası" çıkararak gelişen halk muhalefetine ve Kürt gerilla hareketine karşı yeni bir politikayı esas aldığı biliniyor. Yasa'nın çıkışından bu yana devlet terörünün artıp nasıl onlarca yurtsever devrimci insanın katledildiğini ve halka karşı açık bir savaş başlatıldığını hepimiz biliyoruz. Yine son dönemlerde savaş, ölüm mangaları, kontrgerillanın bilinen gizli terör yöntemleriyle çeşitli demokratik kurumları bombalayıp yurtsever insanları, devrimci halk önderlerini katlederek nasıl devreye girdiğine hepimiz tanık olduk. Rejimin halka ve devrimcilere karşı doruklarda seyreden bir savaşı başlatarak tümenden ezme politikası, reformizmi teşvik ve destek politikasıyla tamamlanarak sonuç alma hedefine dönüştü. Bu politika, rejimin resmi politikası olup, reform ve ezme politikasını iç içe geliştirme ortaya çıkardı. Kürt sorununda İskoç türü bir çözüm ile soruna yaklaşıp Kürt partisi kurma, Kürt entitüsü açma, Kürtçe eğitim, TV ve radyo yayını, yerel parlamento, Kürt milli takımı gibi, sözümona hakları verme politikasını benimser ve PKK'ye karşı ezme ve imha tutumunu esas alırken, Türkiye'de de DISK'e yol vererek, anayasal düzenlemelerle birtakım demokratik kırıntıları geliştirerek reformizmi geliştirme ve devrimci de-

mokratik hareketleri ezme politikasını temel almıştır. "Anti-terör Yasası"yla bu politikaya büyük yasal olanaklar sunuldu ve pratik uygulamalar da buna göre şekillendi.

Rejimin bu temel politikaları son dönemlerde artarak bütün şiddetiyle hayata geçirilmeye başladı. Halkların gelişen devrimci mücadelelerini ezdiği oranda reformları hayata geçirme politikası güden, bunu birbirleriyle paralellik içinde geliştirmek isteyen rejim, bu amacına uygun olarak devrimcilere ve halka karşı devlet terörünü doruklarda uygulamayı önüne koydu. Rejimin bu politika çerçevesinde Türk ve Kürt halklarının geliştirdiği mücadeleye eşdeğer oranda geniş bir hareket ve saldırı planları geliştirdiği ortadadır.

Yine devlet terörüne destek bulmak için çeşitli düzeylerde uluslararası ilişkiler geliştirdikleri açıktır. ABD Başkanı Bush'un Türkiye ziyaretinde teröre karşı ortak mücadele kararı aldıkları ve TC'nin devrimcilere ve halklara karşı başlatacağı saldırılarda işbirlik arayışına girip Bush'la bu konu üzerinde görüş birliğine vardıkları Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın açıklamalarından ortaya çıkmıştır. Son gelişmeler rejimin, devrimci gelişmeler karşısında uluslararası alanda bir hareket birliğine ulaşma çabasına

giriştiğini gösteriyor. Kısaca rejim, gelişen mücadelelere karşı uzun süredir yoğun bir hazırlık yapmakta ve "Anti-terör Yasası"yla da bu hazırlığını yasal alana sıçratarak Mesut Yılmaz'ın deyişiyle "tepeleme" planını geliştirdi. Buna göre devrimci, demokratik ve yurtsever gelişmelerin en çok yoğunlaştığı alanlar baş saldırı hedefleriydi ve bu hedeflerin kapsamı uluslararası boyutu da içeriyordu. Yani savaş artık sadece içeride değil uluslararası alana da yansıtılarak geliştirilecekti. Bu yönlü bağlantılarda uzun süredir kurulmaya ve özellikle uluslararası emperyalistlerle bu konuda hareket birliği yaratılmaya çalışıldı. Bunun anlamı ise, daha düne kadar sadece ülkemizle sınırlı tutulan, "Anti-terör Yasası"yla birlikte Türkiye'ye yansıtılan özel savaşın uluslararası bir boyuta kavuşturularak tamamen genelleştirilmesidir.

Bütün bu hazırlıklar tamamlandıktan sonra, TC, özel savaş politikasını kontrgerilla ile çeşitlendirerek yaygın bir saldırıya geçti. ABD Başkanı George Bush, gerçekleştirilen devlet terörü sonucu onlarca

devrimci, ilerici, yurtsever insanın kanyla sulanmış topraklarda karşılandı. Türkiye ve ülkemizde insanlar sokak infazları, kontrgerilla saldırıları altında can verip kan dökerken, Bush, "Kendimi evimdeymişim gibi hissediyorum" deyip kadeh kaldırıyordu. Bu tablo son derece anlamlıdır. Rejim artık durmuyor, genel politikasına başarı kazandırmak için her gün bir yeri bombalıyor, yurtsever, devrimci kesimleri katlediyordu. Bu durum halklara ve mücadeleye karşı açılmış açık bir savaştı. Vedat AYDIN'ın vahşice katledilmesi, halka karşı devlet terörünün ulaştığı en ileri boyut oldu. Yüzbinlerce insan büyük bir öfke ve kararlılıkla TC'nin devlet terörüne karşı sokaklara dökülerek direndi. Kürt gerillalar rejimin saldırılarına karşı her alanda ciddi boyutlarda eylemlere geçerek yanıt verdi. Halkın büyük direnişi ve gerillaların yaygın ve etkili misillemeleri karşısında halka karşı terör politikası boşa çıkan rejim, bu kez yeni bir tartışma başlatıp yeni kararlar alarak, planın ikinci parçasını, yani savaşı "sınır" ötesine ta-

şırma planını hayata geçirdi. Bu kez temel hedef gerillaydı. İşte "sınırötesi hareket" olarak gündeme gelen olay, bu gelişmelerin sonucu olarak şekillendi.

Evet, "sınırötesi hareket" gelişimi önlenemeyen Kürt gerilla ve halk hareketine karşı özel savaşın uluslararasılaşmasından başka bir şey değildir. Bu hareket ilk adım olup, hiçbir uluslararası hukuk kuralını tanımadan, "inlerinde vuracağız" anlayışının ve gerilla hareketini ne yapıp edip ezme politikasının pratiğe aktarılmasıdır. Buna, kural tanımaz bir savaş mantığı demek daha doğrudur. Yine bu hareketle yeni bir işgal olayının yaşandığına tanık oluyoruz.

Açık ki, bu işgal hareketi, daha önce yapılan sınırötesi hareketlerden hem nitelik hem de kapsam bakımından önemli farklılıklar taşımaktadır.

Her şeyden önce bu hareket, İsrail'in Filistinlilere karşı "güvenliği sağlama" adı altında 1982 Haziran'ında Lübnan'ı işgali ve burada bir "tampon bölge" ya da güvenlik şeridi oluşturma girişimine benze-

mektedir. TC, PKK gerillalarının Güney Kürdistan'ı üs olarak kullanmasını engellemeyi ve Güney'in içlerinde 5 km'lik tampon bölge oluşturarak askeri bir set oluşturmayı önüne koymuştur. Daha şimdiden işgal edilen bazı merkezlere askeri karakollar kurulmaya başlanmıştır. Bu yönüyle hareket geçici değil, kalıcı ve işgal nitelikli bir görünüm arz ediyor. Bu politikaya gerekçe olarak "PKK terörü" gösterilmektedir. İsrail de Lübnan'da üslenen "Filistin terörünü" gerekçe göstererek benzer bir harekatta bulunmuştur. Aradaki tek fark, gerçekleşen işgalin yine Kürtlerin kendi toprakları olmasıdır.

Yine, TC bu harekatta 5 km'lik tampon bölge oluşturma hedefini önüne koymakla birlikte, Güney Kürdistan'da bulunan tüm gerilla üslerini imha etmeyi önüne koymuştur. Bu amaçla yoğun hava saldırıları desteğinde onbinlerce gücü seferber etmiştir. Şu anda yoğun çatışmaların yaşandığı haberleri geliyor. İsrail'in Lübnan işgali de benzer tarzda gelişmişti ve öyle anlaşıyor ki, Güney Kürdistan'a kalıcı bir yerleşim amacıyla giren TC ile bölgede bulunan gerillalar arasında daha uzun süre çatışmalar devam edecek, bu anlamda savaşın cephesi, kapsamına Güney Kürdistan'ı alarak genişleyecektir.

Bu hareketin ortaya çıkardığı diğer bir gerçek de, rejimin Kürt gerillaları her cephede özellikle de Kuzey-Batı parçasının dışındaki cephelerde etkisizleştirip mücadeleyi daraltmak ve Kuzey-Batı cephesiyle sınırlı tutmak olmaktadır. Bilindiği gibi rejim ilk dönemler Kürt gerilla hareketini ezmeyi önüne koymuş, bunu başaramayınca Botan'la sınırlamaya çalışmış, bunu da gerçekleştiremeyip gerilla kentlere inince, bu kez kentlerde etkisini kırmak için yaygın terör geliştirmiş; ancak bu politikası kentlerdeki kitlesel gösterilerle ve özellikle son Diyarbakır serfihildaniyle birlikte başarısız kalmış ve tüm bu politikalar boşa çıkınca; gerilla hareketinin öncülüğünde gelişen Kürt halkı muhalefetini ezmek için gerillayı dıştan içte doğru daraltıp için kuşatma hareketiyle sınırlamayı ve mücadeleyi Kuzey-Batı parçasıyla sınırlı

tutup tecrit ederek süreç içinde ezmeyi amaç edinmiştir. Yani bugün TC'nin temel politikası PKK'yi içten dışa doğru yayılarak değil, (çünkü bu iflas etti) dıştan içe doğru etkisizleştirip zayıflatarak ezme taktiğinden ibarettir. Güney Kürdistan'a düzenlenen saldırının bu politika temelinde geliştiği ortadadır. Yoksa, günlük basından ve resmi açıklamalarda sık sık dile getirildiği gibi PKK'nin beyni ve gövdesi dışarıda değildir. Kürt hareketinin ülke içinde boyverdiğini rejim de çok iyi bilmektedir. PKK'nin uluslararası alandaki etkisini tasfiye edip, Kuzey-Batı parçasına hapsedmek taktiğini başarıyla uygulamak için rejimin emperyalizmden ve bölge ülkelerinden yoğun destek alma çabalarını da tamamen bu politikaya bağlamak gerekiyor.

Son olarak, TC, Güney Kürdistan'da PAK'ın (Partiya Azadiya Kurdistan - Kürdistan Özgürlük Partisi) başını çektiği bağımsızlıkçı hareketin halk içinde gelişerek ortaya çıkaracağı olumlu sonuçlara tahammül edememiş, saldırının bir diğer amacı da bu gelişmenin önünü almak olmuştur.

Rejim, bu genel politikasından hareketle Güney Kürdistan'a yeni bir işgal hareketine başladı ve bu temelde savaşın boyutu farklı bir noktaya gelerek genişledi. Peki şimdi ne olacak? Rejim, istediği sonucu alabilecek mi?

TC, bu harekatta, "Kuzey Irak'ta otorite boşluğu vardı, PKK bu boşluğu değerlendirerek ciddi bir tehdit oluşturmaya başladı, ülke güvenliğimiz için böyle bir harekate mecburduk" deyip meşruluk kazanmaya ve oluşacak tepkileri en aza indirmeye çalışmaktadır. Hatta, "Ne sınırı, sınır var mı ki?" diyerek, "sınırötesi hareket" a bir açıklık getirmekte, bir ülkenin egemenlik hakları gibi, uluslararası anlaşmalarla çizilen tüm yasaları hiçe sayarak hareket etmektedir. Kuşkusuz sınırların nasıl oluştuğuna ve ülke sınırlarının kimlere ait olduğuna dair konular bizce bilinmesine rağmen, burjuvazinin ve emperyalizmin kendi yasalarını gerektiğinde nasıl çiğnediği, bu yasaların nasıl sahtekarlıktan ibaret olduğu bir kez daha açığa çıkmış oluyor.

İşin bu boyutunu bir kenara bırakıp sorduğumuz sorulara yanıt vermeye çalışalım.

Şimdi ne olacak?

İlkin şunu belirtelim. TC bu hareketle ve tampon bölge oluşturma politikasıyla, Kürt sorununu uluslararası alanda yeniden gündeme sokmuş oldu. Bu kez dünya insanlığı "Irak Kürtleri"nin yanı sıra bir de "Türkiye Kürtleri" üzerinden yoğunlaşacak ve TC ile PKK arasındaki savaş ikili bir biçimde dünyanın tartıştığı bir konu olacaktır. Bu durumun PKK'yi meşrulaştıran sonuçlar doğuracağı ortadadır. Ve dünya insanlığı TC'nin saldırgan politikalarına karşı tepkilerini geliştirecektir.

Öte yandan TC'nin Güney Kürdistan'ı işgali ve "tampon bölge" yaratma politikası Ortadoğu'da ve dünyada ikinci bir Filistin sorununun doğuşuna neden olacak, rejim bir de bunun yarattığı ciddi siyasal sorunlarla karşı karşıya kalacaktır.

Ayrıca, bu hareket, giderilmeye çalışılan "Arap-İsrail" çelişkisi yerine, yeni bir "Arap-Türkiye" çelişkisinin ortaya çıkmasına neden olabilecektir. Zira hareketin olduğu bölge Irak Arap rejiminin egemenliğindedir ve bu durum kendisini ilk işaret olarak İstanbul'da gerçekleştirilen "İslam Konferansı" toplantısında göstermeye başlamıştır. Kuşkusuz bu çelişki, İsrail-Arap çelişkisiyle bire bir benzerlik göstermeyecektir. Ancak, Irak başta olmak üzere diğer Arap ülkeleriyle Türkiye arasında önemli problemlerin doğabileceğini de gözardı etmemek gerekiyor.

Yine, Güney Kürdistan'da etkisi olan ilkel milliyetçi ve reformist çevreler özellikle Kürt halkı ve peşmergelerin baskıları sonucu bu gelişmelerden rahatsızlık duyacak, TC'nin Güney Kürdistan'daki bu güçleri PKK'ye karşı yedeğine alma politikası güçlüklerle karşılaşacak ve esas olarak da Güney Kürdistan halkıyla TC arasında ciddi bir çelişki gündeme gelebilecektir.

Nitekim TC'nin yoğun bombardımanları sonucunda yüzlerce sivilin katledilmesi bu süreci şimdiden başlatmıştır.

Şunu da belirtmek gerekir ki, bu hareketin kalıcı bir işgale dönüşme-

si Kuzey-Batı ve Güney Kürtleri arasında büyük bir birlik ve dayanışma hareketinin gelişmesine de yol açacak ve her iki parçadaki halkın mücadele birliğinin koşulları daha fazla olgunlaşacaktır.

Bu tür sonuçlar doğurması kaçınılmaz olan bu hareketin, mevcut haliyle başarı şansı yok gibidir. İçte ve dışta siyasi bakımdan oldukça güç duruma düşüp tecrit olma süreci hızlanacak olan TC'nin bu hareketle askeri başarılar elde etmesi de oldukça zordur. Zira, Güney Kürdistan coğrafyası son derece sarp, kayalık, geçit vermez, derin vadilere sahip, ormanlık ve yüce özellikler taşıyor. Gerilla savaşına son derece elverişli olan bu dağlarda TC'nin denetim sağlaması, 5 km'lik bir sahada tampon bölge oluşturulması imkansız gibidir. Öte yandan, kara savaşı yöntemiyle Türk ordusunun gerillalara karşı zafere elde etme şansı, hem gerillanın yetkin hareket ve savaş kabiliyeti hem de coğrafyanın son derece elverişli olması nedeniyle yok gibidir. TC, gerillaya karşı başarı elde etseydi, en başta ülkemizin içlerinde bu başarıyı kazanırdı. Ancak, rejimin yıllardır bütün güçlerini seferber etmesine rağmen, ne Botan'da ne de diğer gerilla bölgelerinde sonuca ulaşamadığı, tersine bu alanlarda da kontrolü kaybettiği ortadadır. İçerde gerillaya karşı etki sağlayamayan TC'nin Güney Kürdistan'da başarı sağlaması imkansızdır. Bu nedenle TC'nin Güney parçasındaki gerilla yerleşim birim-

lerine karşı daha çok büyük bir hava saldırısını esas aldığını görüyoruz. Kara saldırılarıyla da desteklenen bu saldırıların fazla etkili olmayacağı, askeri bilimin öğrettiği bir gerçektir. Savaşlarda insan unsuru ve kara savaşları belirleyici bir rol oynar. Bu gerçek Güney Kürdistan için de geçerlidir. Ve Türk ordusunun bugüne kadar karasal saldırıda başarılı olduğuna dair ciddi bir belirti henüz görülmemiştir. Hava saldırılarının ise o uçsuz bucaksız dağlarda fazla etkili olmayacağı ortadadır. Burjuva basın yayın organlarının olayı oldukça abartıp, "kökleri kazınıyor", "temizlik operasyonu başarıyla sürüyor", "PKK inlerinde vuruldu, şimdi de artıkları

tek tek vuruluyor" gibi şaşaalara geliştirmesi ve gerek Genelkurmay Başkanlığı'nın gerekse hükümet yetkililerinin benzer beyanatları vermesi gerçekçi değildir, olamaz da. Güney Kürdistan bir Lübnan'a ya da Kuveyt'e benzemeyen çok farklı özellikler taşımaktadır. Bu özelliklerin neler olduğunu yukarıda ortaya koyduk. Bu bakımdan belirtilenlerin abartılı olduğunu burada söylerken, bugün için iletişim araçlarını yaygın bir biçimde kullanarak kamuoyunu tek yönlü olarak etkileme gücünde olan TC'nin, bir süre sonra gerçeklerin tüm çıplaklığıyla görülmesi karşısında çok zor duruma düşeceğini de ayrıca belirtmek gerekiyor. O zaman ortaya bir de şu gerçek çıkmaktadır. Rejim, bu gerçeği bile bile böyle bir harekate girişiyorsa, bunun diğer nedenini de ülke içinde gerillanın oldukça etkili kent saldırıları ve büyük kitlesel gösteriler karşısında kaybettiği moral, prestij ve inisiyatifi bu tür saldırılarla yeniden kendi lehine çevirmeye çalışmak oluşturuyor. Diğer bir deyişle, kaybedilen otorite ve inisiyatif, Güney Kürdistan'a yönelik hareketle yeniden kazanılmak istenmekte ve böylece devlet otoritesinin büyüklüğü herkese gösterilmeye çalışılmakta, kitleler ve gerillaya gözdağı verilmek istenmektedir! Bu zorlama, yapay çabanın her gün, her saat işlenmesi tamamen bu amaca yöneliktir.

Özetlersek:

1. Gerçekleştirilen işgal hareketi kalıcı özellikler taşıyacağı benziyor. Bunun resmi yetkililerin "sonuç alıncaya kadar operasyon sürecektir" türü açıklamalarında ve "tampon bölge" oluşturma politikasından anlamak mümkündür. Güney Kürdistan'ın özellikleri ve gerillanın oradaki konumlanış tarzı kısa sürede sonuç almasını engellemektedir. "Tampon bölge" politikası da aynı şekilde uzun ve kalıcı bir çalışmayı ve işgali gerekli kılıyor.

2. Bu saldırı aslında yetkililerin açıkladığı gibi PKK'ye yönelik olup, PKK'nin bu alanları mücadelenin geri üssü olarak kullanmasını engellemeye yöneliktir. TC bu hedefe ulaşmak için sadece kendi öz gücüne dayanmak istememektedir. Talabani ve Barzani'ye konuyla ilgili yaptığı görüşme çağrısı ve görüşmenin içeriğinden de görülebileceği gibi, bunları da yedeğine almaya çalışmakta ve "Çekiç Güç"ü de devreye sokmuş bulunmaktadır. TC'nin üst düzeyde Güney Kürdistanlı güçlere çağrıda bulunarak, daha görüşme öncesinde, "Ya PKK'yi yok edersiniz ya da sizi de hedefleriz" türünden tehditlerde bulunması ve her ne kadar resmi çevreler reddetseler de "Çekiç Güç"e bağlı hava kuvvetlerinin hareket bölgesinde keşif uçuşlarında bulunması ve bu bağlamda operasyonlara taraf olması söylediklerimizi doğrulayan gelişmelerdir.

3. TC, bu hareketle Suriye ve İran'a da tehdit savurmuş ve PKK'ye olanak tanıyan her kim olursa olsun hedef haline geleceği mesajını vermiştir.

4. Saddam rejiminin yaşadığı büyük zayıflığı değerlendirerek, "Orada sınır mı var ki?" deyip elini kolunu sallıyarak Güney Kürdistan'a giren TC, bu saldırgan ve devletler hukukuyla çelişen girişimiyle bölgede ve dünya insanlığı arasında tepkiler toplayacak, daha fazla teşhir olacak ve ciddi çelişkilerle yüz yüze gelmekten kurtulamayacaktır. Bu durum ise ister istemez TC'nin siyasi olarak daha fazla sorun, tecrit ve çelişkileri yaşamasını ve PKK'nin meşrulaşmasını hızlandı-

ran bir gelişme doğuracaktır. Daha dün kadar İsrail'in Filistin topraklarını ve Golan Tepeleri'ni işgaline karşı çıkan, Irak'ın Kuveyt'i işgaline en ön saflarda büyük tepki gösterip savaş naraları atan TC'nin, Güney Kürdistan'ı işgal etmesi elbette büyük bir çelişki ve riyakarlık olacak, uluslararası kamuoyu da gerekçe ne olursa olsun bu durumu gözden kaçırmayıp, TC'ye bakış açısını ve tutumunu ortaya koyacaktır.

5. Bu hareketin en azından başarısızlıkla sonuçlanması (ki, bütün gelişmeler bu yöndedir) Türk devletinin bütün prestijinin içte ve dışta yerle bir olmasını beraberinde getirecek, bu durum gerillayı her alanda güçlendiren bir gelişme olurken, öte yandan da TC'nin Kürt sorunu konusundaki bütün politikaları tümünden iflas edecektir. Bu denli riskli bir sürece giren TC'nin bu durumda yeni politikalar üretmesi zor olacağından, büyük devrimci atılımlarla çözülme süreci hızlanacak; bu noktadan sonra gerek uluslararası kamuoyu, gerekse iç gelişmeler TC'yi büyük bir baskı altına alıp onu altından kalkması güç bir duruma sokacaktır.

6. Bu hareketin başarısızlığı, aynı zamanda, PKK'yi uluslararası alanda sınırlandırıp, Kuzey-Batı parçasında hapsetme ve süreç içinde ezme politikasına da vurulacak en büyük darbe olacaktır.

7. Bu hareketle her iki parçadaki Kürt halkı arasında mücadele birlikteliğinin zemini kuvvetlenecek ve PAK gibi bağımsızlığı savunan kuruluşlar PKK ile ortak zeminde rejime karşı direnişi geliştireceklerdir. Yine, bu hareketin sonuçları rejim açısından istenildiği gibi sonuçlanmazsa, PKK'yi ezme, reformizmi geliştirme politikasının büyük oranda baltalanmasını ve reformizmin bir daha dirilmemesine tükenmesini beraberinde getirecektir; ki, bu da rejim için büyük çıkmazları doğuracaktır.

Öte yandan, TC'nin açık, tehditkar ve yüzlerce sivilin ölmesine yol açan saldırısı karşısında ürken ve "PKK'yi topraklarımızda barındırmayacağız, ama bu saldırılara da son verilsin" açıklamalarında bulu-

nan otonomcu Güney Kürt güçleri de ciddi bir tecrit ve teşhirle yüz yüze kalmaktan kurtulamayacaktır.

8. Bu hareketin sonuçları yakın olarak geliştirilen, "eziyoruz, kazanıyoruz" türünden açıklamaların içi boş şeyler olduğu anlaşıldıkça bugün için tek sesmiş gibi hareket eden rejimin her kanattaki temsilcileri ve gelişmeleri bugün için sessizce izleyen Türkiye kamuoyu ciddi bir çelişki ve çatışma içine girebileceklerdir. Toplumsal muhalefetin çapı da aynı dönemde daha fazla kabarmaya başlayacaktır. İçte, bu şekilde daha fazla zayıflaması, dış ilişkilerine de kaçınılmaz olarak yansıyor, çelişkide bulunduğu dış ülke yönetimleriyle ilişkilerinde olumsuz anlamda bir dizi sorunlarla karşı karşıya kalması kaçınılmaz olacaktır. Nitekim daha şimdiden devletler düzeyinde notalar, protestolar, tepkiler ve eleştiriler gelişmeye başlamıştır. Yine, bir kaşık suda fırtınalar koparan TC'nin moral üstünlüğü ele geçirme gayretlerinin boşa çıkması, psikolojik ve moral üstünlüğünü bundan böyle kolay kolay sağlayamamasına neden olacaktır.

9. Bu hareketle TC'nin Ortadoğu'ya "model" ve "demokrasinin örnek ülkesi" olma özelliği ortadan kalkacak, bu anlamda Türkiye'ye Ortadoğu'da yüklenen rol büyük oranda aşınacaktır.

Sonuç olarak, Türk ordusunun Güney Kürdistan'a düzenlediği hareket, TC'nin istediği sonuçları doğurmayacağı gibi, TC bu girişimle aslında kumara oturmuştur. İçerde yıllardır süren gerilla ve halk hareketlerini basturamayan TC'nin, savaş cephesini Güney Kürdistan'a yayarak sonuç almaya çalışması mümkün değildir. Tersine, bu konuda atılacak her adımın ve savaş cephesini genişletmeye yönelik girişilecek her hamlenin daha kötü olumsuzluklar doğuracağını söylemek doğru olacaktır. Bu nesnel bir gerçektir, sürecin nasıl gelişeceğini göstermektedir. Bu açıdan sürece oldukça hassas bir dönem demek fazla abartılı olmayacak, bu sürecin sonuçlarının pek çok şeyi değiştireceğini belirtmek daha gerçekçi olacaktır.

Diyarbakır'da büyük kitlesel mücadele, sonuçları ve olası gelişmeler

Ali TOPRAK

11 Temmuz tarihinde Diyarbakır'da büyük bir kitlesel direniş yaşandı. Kadınıyla, çocuğuyla, gençlikle yaşlısıyla 100 bin civarında insan Vedat AYDIN gibi büyük bir halk önderinin cenaze töreninde görkemli bir direnişle, tarihimize eşine az rastlanan bir sürece damgasını vurdu. Kürt halkı, devletin bütün engellemelerine rağmen, Diyarbakır'da 100 bin kişilik dev bir güç oluyor ve bir halk önderinin cenaze töreninde yas tutacağına, tam bir bayram havasıyla zılgıtlar çekiyor, yeşil, sarı, kırmızı mendiller sallıyor, büyük bir kararlılık ve inançla "Vedatlar ölmez" deyip alkışlı tempo tutuyor ve sloganlar atarak geniş bir tepki gösteriyordu.

Ne olmuştu Diyarbakır'a? Yüzbinler neden sokaktaydı? Ne istiyordu bu insanlar? Ve yüzbinler neyi öğretmeye çalışıyordu? Açık ki, ilk akla gelen sorular bunlar olmaktadır. Bu sorulara yanıt vermeden de doğru sonuçlara ulaşmak mümkün değildi.

Biraz geç de olsa etkisi kalıcı olan tarihi Diyarbakır direnişine bu boyutlarıyla yaklaşıp sonuçlara ulaşmak büyük bir öneme sahiptir. Bu açıdan konuya biraz daha kapsamlı yaklaşmak istedik.

Özel Savaş, kontrgerilla temelinde halka karşı terörü turmandırıyor

Bugün, Kürt halkının, kökleri binlerce yıllık geçmişe dayanan büyük bir halklaşma, toplumsallaşma, demokratikleşme, özgürleşme ve onurlu bir yaşama kavuşma sorunu vardır. Günümüz dünyasında Kürt halkı kadar bu değerlere ihtiyaç duyan başka bir halk yoktur. Hiçbir halk Kürt halkı kadar baskı görmemiş, çağdışına itilmemiş, trajedi yaşamamış, yokedilmek istenmemiş-

tir. Bu bakımdan Kürt halkının özgürlük, demokrasi ve eşitlik talepleri kadar haklı ve gerekli bir talep söz konusu olamaz. Bunlar sadece doğal taleplerdir ve ekmekle su kadar gereklidir. En sıradan insanların bile reddedemeyeceği bu talepler hiç kuşkusuz insanca bir yaşam için vazgeçilmez değerlerde olan en tabii unsurlardır.

Ancak, Kürt halkının bu en tabii taleplerini karşılanması bir yana, bugüne kadar sömürgeci devletler

Vedat AYDIN

Kürt halkını yok etmek için varını yoğunu ortaya koyan büyük bir düşmanlığın en gerici ve en kanlı temsilciliğini yapmış, en basit kıpırdanmanın üzerine kan ve barut kusakarak yürümüşlerdir.

Onlarca yıldır süren bu politika, özellikle özgürlük mücadelesinin başlamasından sonra yeni bir biçim alarak devam etti. Soruna kaba zor uygulayarak yaklaşma politikası yerini, özel savaş politikasına terk ederek derinleşmeye başladı. Özellikle "Özel Bölge Valiliği", "Özel Kolordu", "Özel Tim", "Köy Kuru-

culuğu" gibi politikasını belli bir kurumlaşmaya dönüştürerek tamamen özel bir savaşı esas alan TC, sonuçta ülkemizde Kürt halkına büyük zararlar veren bir süreci başlattı. Özel savaş politikasıyla gündeme giren şey ise Kürt halkını yok etme ve halk olarak çökertmenin yeni biçimine, yeni yol ve yöntemine yönelmektir. Fakat, TC'nin yeni politikalarıyla ne kitlesel mücadeleler ne de Kürt halkının talepleri yok edilebildi. Aksine bu alandaki aydınlanma ve mücadele büyük boyutlara ulaşarak TC açısından önü alınamaz gelişmeler ortaya çıktı. Özgürlük hareketinin büyümesi TC'yi, özel savaşı daha da derinleştirmeye sevk etmiştir. Özel savaşın derinleştirilmesi ise özgürlük hareketinin ve Kürt halkının mücadelesinin bir bütünsellik içinde daha büyük bir sıçrama yapmasına kaynak teşkil etmiştir ve olaylar öyle bir noktaya gelip dayandı ki, bir yandan rejim devlet terörünü Olağanüstü Hal Yasalarıyla, SS Kararnameleriyle ve son olarak çıkartılan "Anti-terör Yasası" ile turmandırıp doruğa ulaştırırken, mücadelenin örgütlenme ve eylemliliğinde de büyük bir turmanma ve Kürt halkında 1989'da onbinlerle başlayan, 1990'da yüzbinlere sıçrayan ve 1991'lerde de milyonlara ulaşan büyük bir kitlesel mücadele boy verdi. Kısaca son birkaç yılda TC ile Kürt halkı arasında giderek keskinleşen kıyasıya bir mücadele ortaya çıktı. TC özel savaşı turmandırıp kitlelerden kopararak yalnızlaştıkça, Kürt halkı geliştirdiği özgürlük mücadelesiyle TC açısından büyük bir tehlike haline gelmeye başladı. Rejim siyasi, askeri, ekonomik kültürel, göç gibi pek çok tedbire başvurmasına rağmen, bu sürecin önüne geçemedi. Kaldı ki, bu sürecin önüne

geçmesi mümkün de değildi. Zira özgürlük hareketinin son derece haklı ulusal ve demokratik talepleri vardı ve bu talepler karşısında rejimin izlediği politika tamamen zora ve haksız bir savaşa dayanmaktaydı. Ve sonuçta gelinen nokta rejimle Kürt halkı arasında yoğun bir savaş oldu,

Bu durumda yapılacak iki şey vardı: Ya Kürt halkının son derece haklı olan taleplerinden vazgeçip rejimin potasında eriyip gitmesi -ki bu düşünülemezdi- ya da rejimin geleneksel politikası da devam edip özel savaş derinleştirilmesi veya barışçıl, demokratik çözümlere yönelmesi... Bunun dışında bir seçenektен bahsedilemezdi.

TC bunlardan hangisini seçti: Açık ki, geleneksel politikasını özel savaş derinleştirerek sürdürmeyi benimsedi. Öyle ki, 1991'e gelindiğinde ileri düzeylere ulaşan Kürt halkının direnişini bastırabilmek için en gerici planların geliştiricisi oldu. Savaşı kuralına göre geliştirmek yerine, her türlü kural dışı yöntemlerle tamamen kör bir terörü önüne koyarak halkın özgürlük, eşitlik ve demokrasi taleplerini susturmayı esas aldı. Kırlarda denetimi tümünden kaybeden rejim, kentlere yayılan özgürlük taleplerini bastırabilmek için tamamen kitleyi hedef alan terör ve sindirme politikasını, politikasının merkezine yerleştirdi. Bu noktada rejim, bir yandan gerillaya karşı ağır silahları kullanarak, hatta "sınırötesi hareketlere" girişerek etkisini kırmaya çalışırken, öte yandan da büyük bir ulusal demokratik uyanış içinde olan ve giderek örgütlenen Kürt halkına karşı sistematik bir saldırının hazırlıklarına yöneldi. Fakat, bu kez devreye sokulan güçler ve izlenen yöntem çok farklıydı. Eskiden kitlelere yönelik terör geliştiren TC, bunu birinci derecede ordusuna, özel tim ve polisine dayanarak açıktan yaparken, bu kez tamamen kontrgerillayı devreye sokup "faili meçhul" kişilerin düzenlediği gizli cinayet ve komplo'lara girişmeye başladı. Yani bu kez birinci derecede devreye sokulan, tamamen kontrgerilla ve kontrgerillanın dünyaca bilinen gizli terör yöntemi idi. Ülkemizde Kürt halkını artık büyük oranda kaybe-

Mad'en-Diyarbakır karayolu

den ve yalnızlaşan TC, kendisine karşı her fırsatta mücadele eden halka karşı yaygın bir gizli terörü geliştirerek halkı sindirmeyi, yüreğine korku salmayı ve sesini soluğunu kesip kır mücadelesiyle olan maddi, düşünsel bütün bağlarını koparmayı önüne koydu. Bu amaçla, Kürt halkının sesi olmaya çalışan ne kadar kurum ve kişi varsa, halk arasında yurtsever, devrimci özellikleriyle sevilip sayılan ne kadar onurlu insan varsa, tüm bunlar hedef haline getirildi. Bunun yanı sıra ortamı bulanıklaştıran daha bir dizi provokatif eylemler planlandı. Bu doğrultuda Ankara'da üst düzey toplantılar düzenlenirken, Turgut Özal dahil ordu üst düzey kurmayları ülkemize gelerek, planlanan geniş çaplı saldırının son hazırlıklarını tamamladılar. Bütün bunlarla ulaşılmak istenen temel hedef kırlarda gerillalara büyük bir darbe vurmak; kabaran Kürt halk direnişini yaygın bir saldırı operasyonu ile sindirmek, kısaca kendi deyimleriyle özgürlük hareketini "tepeleyip" belini kırmaktır.

Bu kapsamda hazırlanan geniş hareket planı, ilkin kentlerde kontrgerilla faaliyetleriyle devreye sokuldu. Bunun sonucu olarak Diyarbakır HEP eski il başkanı olan Mustafa Öner'in arabasına bomba yerleştirildi. Ardından İHD Batman Yönetim Kurulu üyesi Sıddık Tan'ın arabasına bomba yerleştirilerek bir oğlu ve bir yurtsverle birlik-

te ağır bir biçimde yaralanması olayı yaşandı. Hemen akabinde Diyarbakır'da İHD, Özgür Halk ve Medya Güneşi büroları bombalanarak ağır hasara uğratıldı. Peşi sıra Uludere ilçesine bağlı Hilal kasabası Belediye Başkanı Yakup Kara ve yakınları yolculuk yaparken karışına dizildiler. Özgür Halk, Yeni Ülke, 2000'e Doğru gibi gazete ve dergilerin dağıtımını engellemek için bayiler açıktan tehdit edildi ve bir bayii merkezi kundaklandı. Cizre'de, Tunceli'de, Van'da, Doğubeyazıt'ta ve daha pek çok il, ilçe ve köy merkezinde onlarca insan peşpeşe katledildi. Ülkemizde "faili meçhul" olaylar bu temelde hızla turmanırken, "Anti-terör Yasası"yla olağanüstü hali Türkiye geneline de yansıtan TC, geri cephe olarak görüldüğü bu alanda, kabaran devrimci demokratik muhalefeti ezmek için özellikle İstanbul ve Ankara'da arka arkası kesilmeyen operasyonlara ve sokak infazlarına yöneldi. Bunun sonucu onlarca yurtsever, devrimci, demokrat insan katledildi.

Bütün bu olaylar olup biterken halk arasında saldırının bu çirkin boyutuna karşı bir şaşkınlık ve öfke geliyor, tepkiler giderek boyutlanıyordu. Ancak kitlelerin bilincini, duygusunu hiçe sayan, kitleleri dev bir güç olarak değil, birkaç saldırıyla sinip köşesine çekilecek sürü yığınını olarak gören TC, saldırılarında durmuyor, bu saldırılarla kabaran özgürlük ve demokrasi taleplerini

Ve Diyarbakır ayakta

bastıracağını düşünüyor ve her gün halkın en çok değer verip sahiplendiği kişi ve kurumlara karşı baskınlar, kundaklamalar ve gizli savaş yöntemleriyle saldırmaya devam ediyordu.

Ve Vedat AYDIN katledildi

Kamuoyunda yurtsever, devrimci, demokrat ne kadar kurum ve kişi varsa kontrgerilla taktiğiyle yaygın bir biçimde saldıran TC, son olarak Diyarbakır'da oldukça sevilen halk önderi Vedat AYDIN'ı hedef durumuna getirdi. Vedat AYDIN, kamuoyunda, İHD genel kurul toplantısında Kürtçe konuştuğu için tutuklanarak bir süre ceza evinde tutulan onurlu bir yurtsever, devrimci, demokrat insan olarak tanınıyordu. Kürt halkının sesi olmaya çalışan, bu konuda taviz vermez onurlu tutumuyla bilinen, değerli halk önderi Vedat AYDIN 5 Temmuz'da gece yarısı evinden alınarak götürülmüş ve üç gün boyunca tüm aramalara rağmen kendisinden haber alınamamıştı. Emniyet'e yapılan başvurular "bizde böyle birisi yoktur" denilerek geri çevriliyor, devlet yetkilileri Vedat AYDIN'ın bulunması için en küçük bir girişimde bulunmuyordu.

Ve üç gün sonra Vedat AYDIN, vücudu kurşunlarla delik deşik edil-

miş ve kafası parçalanmış halde Elazığ'ın Maden ilçesine yakın bir yerde rasgele gömülmüş olarak bulundu! Bu büyük vahşetin kimler tarafından ne amaçla yapıldığı belbeliydi. Ve halk büyük sevgi beslediği Diyarbakır HEP İl Başkanı Vedat AYDIN'ın barbarca katledilişi haberini büyük bir nefret ve öfkeyle karşıladı. Halk Vedat AYDIN şahsında kendisine karşı pervasızca geliştirilen devlet terörü ve cinayetlerine karşı tam bir duygu ve düşünce birliğiyle büyük bir tepki gösterdi. Artık devletin kontrgerilla eliyle geliştirdiği gizli cinayetlere karşı büyük bir kitlesel direnişle yanıt vermek ve rejimin özgürlük ve onurlu yaşam taleplerine karşı geliştirdiği kanlı saldırı ve katliamlarına tarihsel bir cevap vermek kaçınılmaz olmuştur. Bir anlamda Vedat AYDIN'ın katledilişi bardağı taşıran son damlaydı.

Bir halk düşünülün ki, en değerli evladı barbarca katledilsin ve o halk kendi evladına sahip çıkacak gücü bile göstermesin... Böyle bir halka olsa olsa lanetli halk derler.

İşte Kürt halkı da katledilen en değerli evlatlarından birisine sahip çıkıp çıkmama konusunda tarih karşısında sınav vermekle karşı karşıyaydı. Bu, bir anlamda Kürt halkının onur sorunuuydu. Ya Vedat AYDIN gibi büyük bir halk önderi-

ne sahip çıkıp onun anısına bağlılığı en görkemli bir biçimde gösterip özel savaşın bütün çirkinliklerine karşı soylu bir direniş sergileyecek, ya da en onursuz, en lanetli halk kategorisine girecekti.

Sorun, artık sadece onurlu bir halk olup olmama sınavını vermekle de sınırlı değildi. Rejim, Kürt halkına karşı tarihin en sinsi gizli katliamına başlamış ve bu temelde halkı sindirmeyi ve ulusal demokratik taleplerden vazgeçip teslim olmuş zavallı, köle bir halk yaratmayı önüne koymuştu. O halde yapılacak tek şey varsa (ki bu onurlu ve özgür bir halk olmanın vazgeçilmez koşuludur) o da terör politikasına karşı çok güçlü bir yanıt vermektir. Bundan başka yol yoktu ve en küçük kararsızlık rejimin saldırılarına devam etmesine neden olacaktı. Nitekim Kürt halkı bu duygu ve bilinçle gereken ne ise yapmaya hazır halde idi ve ne pahasına olursa olsun güdülen ve sinen bir halk olmadığında, ulusal-demokratik taleplerinden vazgeçemeyeceğini kesin bir biçimde gösterme kararlılığını taşıyordu. Alanlara dökülüp taşmak ve Vedat AYDIN'ın dilinden düşmeyen özgürlük, eşitlik, demokrasi şiarını haykırmak, tüm halkın yüreğinde, bilincinde ve duygusunda alev alev yanan bir istektir.

Vedat AYDIN'ın cenazesi büyük bir törenle gömülmeye hazırlanıyor

Tamamen bu duygu ve bilinçle hareket eden Kürt halkı, ülkemizin dört bir bucağından akın akın Diyarbakır'a gelerek kendisini dayatan görevlerini bir tarih yaratarak yerine getirmeye hazırlandı. Ortaya çıkan tablo son derece çarpıcıydı. Diyarbakır'ın ilçelerinden, Mardin'den, Hakkari'den, Siirt'ten, Ağrı'dan, Van'dan, Urfa'dan, Antep'ten, İstanbul'dan Adana'dan, ülkenin ve Türkiye'nin pek çok merkezinden onbinlerce Kürt insanı ve onurlu Türk ilerici, demokrat, devrimci çevreleri, Diyarbakır'da buluşarak tam bir ulusal birliği ve enternasyonal dayanışmayı simgeliyordu. Ülkenin tarihinde ortak amaçlar, duygu ve düşünceler temelinde böylesi bir birliği bulmak gerçekten de zor-

dur.

Elazığ'ın Maden ilçesinden alınan cenaze, büyük bir konvoy eşliğinde Diyarbakır'a doğru yola çıktı. Yol boyunca ilçe ve köy halkı yeşil, kırmızı ve sarı mendillerle cenazeyi karşıladı; ülkeye, özgürlüğe, şehitlere ve önderlere duyulan bağlılıklarını dinmeyen sloganlarla dile getirdi, zılgıt sesleriyle kadınlar halk önderini selamladı... İnsanlar ağıt yakıp gözyaşı dökmüyor, tam tersine ulusal bayrağa sarılmış tabutuyla Vedat AYDIN'ı tam bir bayram havasıyla karşılıyor, O'nu şehitler kervanına uğurlarken, O'nun şahsında özgürlüğün bütün özelliklerini duyguda ve düşüncede yaşamamanın büyük sevincini yaşıyordu.

Binlerce konvoyluk araçla Vedat AYDIN'ın cenazesi Diyarbakır'a yaklaştıkça heyecan giderek doruğa ulaşmakta, kitlelerdeki büyük öfke daha da artarken, halk özgürlüğün ve onurun sembolü Vedat AYDIN'a karşı duyulan sevgi yuvarğını büyük bir özgürlük eylemine dönüştürmenin sabırsızlığını yaşamaktaydı.

Asker ve polis birlikleri, ülkemizi dört bir yanından cenaze töreni için Diyarbakır'a gelmek isteyen yüzbinlerce kişinin yolunu keserek engellerken, buna rağmen Diyarbakır'da toplanan 100 bin civarında insan, gelen cenazeyi, "Vedatlar ölmez" "Bir Vedat gider, bin Vedat geliriz" "Kürdistan faşizme mezar olacak", "Vur gerilla vur, Kürdistanı kur", "Bijî PKK", "Bijî Serok Apo" gibi sloganlarla karşılamaya başladı.

Ve Diyarbakır ayakta!

Onbinlerce, yüzbinlerce insan Vedat AYDIN'ın Diyarbakır'a gelişini, görülmemiş bir coşku ve zaptedilmesi güç bir öfke seliyle karşıladı. Burada duyguların her türlü süsüyle karşılaşmak mümkündü. Ağlayanıyla, öfke içinde lanet yağdıranaıyla, halay çekenleriyle, kadınların zılgıtlarıyla, dinmeyen alkış temposuyla, evlerin damına ve balkonuna çıkan kadın, kız, çocuk, ihtiyar insanların el sallayanlarıyla, ıslık sesleriyle, Kürt bayrağını simgeleyen mendilleri sallayanıyla, zafer işareti yapıp ulusal bayrakları taşıyanıyla

bütün insanlar bir sel gibi Diyarbakır'ın sokaklarını, caddelerini adeta işgal etmişlerdi. 100 bin insan Vedat'a ve özgürlüğe atfen tek bir ses olup Diyarbakır'a dalga dalga yayılan sloganlar atıyor, TC'yi ve ülkedeki varlığını kınayan sloganlar hiç dinmiyordu.

Evet, Diyarbakır ayakta! Herkes Vedat AYDIN'ın anısına duyulan bağlılığın gereklerini yapıyor, büyük bir kenetlenme ve kararlılıkla gür bir ses olup en onurlu tavrın sahibi olarak soylu ve güçlü bir direniş sergiliyordu. Diyarbakır, Diyarbakır olalı böyle bir serfihildan

de temmuz ayının öldürücü sıcağında coşuklu bir biçimde anmakta, onların izinde yürümekteydi. Bu büyük eylemle aslında halk, büyük bir özgürlük eylemi geliştiriyor, gerici egemenliğin irade ve otoritesine karşı kendi irade ve otoritesini sonuna kadar ayaklandırıyordu. Bütün bu özellikleriyle süren büyük kitlesel gösteri Vedat AYDIN'ın cenazesinin defnine kadar onlarca kez tekrarlandı ve en güzel biçimiyle sergilendi. Vedat AYDIN'ın defni sırasında ise onbinlerce halk zafer işaretleriyle saygı durumunda bulunup devrim andı içerek "Vedat

"Şehitlerin cenaze törenleri düğünlerimizdir, dilan çekeceğiz, tilili çekeceğiz"

görmemişti daha...

Kürt halkı büyük ve görkemli bir kitlesel eylemle işlenen cinayetlere karşı büyük bir tepki gösteriyordu. Kürt halkı, Vedat'ları öldürmekle, sağı solu tam bir canavarlık örneği ile bombalamakla kimsenin bir yere varılamayacağını, kendisini güdülen sürü olarak görmekten vazgeçilmesi gerektiğini, özgürlük, eşitlik ve demokrasi taleplerinden hiçbir şekilde vazgeçilmeyeceğini, her saldırının ardından onurlu ve büyük bir kitlesel direnişle karşılık verileceğini ve yurtsever, devrimci, onurlu her insanı katletmekle karşılarında yüzbinlerce onurlu Vedat'lar bulacağını son derece açık ve kararlı bir şekilde gösteriyordu. Özgürlüğe ve şehitlere sahiplenmenin en güzel cevabını bu şekilde veren halk, aynı zamanda Diyarbakır zindan şehitlerini ve direnişçilerini

Aydın'lar ölmez", "Kürdistan faşizme mezar olacak" vb. sloganları sık sık dile getirerek tepkilerini bütün çıplaklığıyla sergiledi.

Yine saldırganlık, yine kan dökücülük

Kontrgerilla temelinde halka karşı savaş açan politikalara karşı yüzbinlerin geliştirdiği büyük kitlesel tepkinin üzerine yine büyük bir saldırganlıkla yönelindi. Yüzbinler özgürlük eylemlerini büyük bir yurtsever, demokratik kitle mücadelesiyle geliştirirken, özel savaş rejimi kitlesel mücadelenin olacağını önceden fark edip halka karşı provokasyon hazırlıklarına başlamıştı. Bu çerçevede cenaze töreninin olacağı alanlara (özellikle stratejik sokaklara, caddelere, yüksek bina ve kale surlarına) silahlı ve yü-

zû maskelerle kapalı özel timi yerleştirmiş, Kolordu'dan büyük bir askeri gücü Diyarbakır kent merkezine yığmış, Diyarbakır dışından sivil polisler getirerek tam bir kuşatma hareketine yönelmişti. Bu arada helikopterler de kitlesel direnişi havadan kontrole sevk edildi, provokatörler halkın arasına salındı. Belli ki, rejim halkı provoke edip uygun fırsatını yaratarak büyük bir saldırıya zemin oluşturacak ve halka karşı sözümona gözdağı,

maya başladı.

Surlarda mevziye yatmış yüzü maskeli özel-tim teröristleri halkın üzerine ayırım yapmadan kurşun yağdırırken, aynı anda sokaklarda mevzilenen resmi ve sivil polisler de yayılım ateşine başlamış, helikopterler de kitlenin üzerine ateş etmekten, gaz ve sis bombaları atmaktan geri durmamıştı. Özellikle Mardinkapı'da biriken onbinlerce insan arkadan ve önden kuşatılarak, açılan yayılım ateşiyle uçuruma itil-

vetleri tam bir terör mantığıyla bütün halkı karşısına alıyor, insanlara acımasızca saldırıyordu.

Bunun sonucunda 10'un üzerinde insan yaşamını yitirmiş, onlarca kaybolmuş, bine yakın insan kurşun ve işkence sonucu yaralanmış ve aynı oranda insan rasgele gözümlüne alınarak, işkencehanelerde işkenceye tabi tutulmuştu.

Halkla bu temelde başlayan çatışma, gece yarısına kadar sürdü ve rejim ertesi gün de kitleye yönelik sindirme amaçlı terör faaliyetlerini bütün şiddetiyle devam ettirdi.

Kitleler yılmıyor, direniş yayılıyor

Özel savaş kurumlarının halka karşı giriştiği açık terör saldırısı, Diyarbakır'da kitleler tarafından taşlı sopalı olarak uzun süre karşılık gördü. Halk bu güçlere karşı basit araçlarla da olsa büyük bir kararlılıkla kıyasıya bir çatışma içinde oldu. Yine Diyarbakır esnafı rejimin terör politikasını protesto etmek için kepenkleri indirdi. Mahallelerdeki halk, kitlesel gösteriye katılıp devletin saldırısından kaçmaya çalışanları evlerine alarak korumaya çalıştı, günlerce evinde barındırdı. Olayın ikinci günü de bir grup yurtsever kitle, korsan miting düzenleyerek devlet terörünü protesto ediyordu. Kısaca Diyarbakır direnişi rejimin bütün saldırılarına rağmen amacına uygun düşen bir nitelikte sürdü ve sonuçlandı.

Diyarbakır'da özel savaş rejiminin terörünü duyan pek çok il ve ilçedeki halk derhal eyleme geçerek Diyarbakır direnişini ülke sathında bir direnişe dönüştürdü. Cizre'den, Doğubeyazıt'a, Batman'dan Uludere'ye Muş ve Varto'dan Lice'ye, Adana'dan İstanbul'a kadar pek çok yerde esnaflar kepenk kapatarak, halk geniş çaplı kitlesel gösteriler düzenleyerek devlet terörünü ve cinayetlerini protesto etti. Diyarbakır ayaklanmasından sonra devletin estirdiği terörüne karşı bu kez bütün Kürt halkı ayağa kalkmıştı! Yani rejim Diyarbakır'daki 100 bin civarındaki kitleyi hedef alırken, bu kez ülkemizdeki milyonları, tüm halkı karşısında buldu.

Öte yandan gerilla, Diyarbakır

İşkenceyle vahşice katledilen Vedat AYDIN'ın cesedi

koru ve yılgınlık vermek için ne gerekiyorsa onu yapacak, Mesut Yılmaz'ın deyimi ile, "Bu tür olaylara kalkışanlar bunun sonucuna" katlanacaklardı.

Ancak, rejimin bu amacı görüldü ve buna uygun tedbirler alınıp, disiplinli bir şekilde kitlesel gösteri sürdürüldü.

Fakat, rejim saldırmakta kararlıydı ve bazı çocukların polisi taşlamasını fırsat bilerek onbinlerce, yüzbinlerce insanın üzerine büyük bir şiddetle rastgele kurşun yağdır-

meye çalışılmış, bir kısım insan kurtuluşu uçuruma atlamakta bulunmuştu. Akabinde kolluk kuvvetleri HEP otobüsüne sis bombası attıktan sonra tamamen tahrip ettiler. Aynı anda savunmasız halka büyük bir hışımla saldıran rejim güçleri, önüne gelene saldırıyor, sopa, jop ve dipçikle insanlara korkunç düzeyde işkence yapıyor, dokunulmazlıkları bulunan HEP Genel Başkanı Fehmi Işıklar dahil bütün milletvekilleri ölesiye dayaktan geçiriliyordu. Kısaca, özel savaş kuv-

olaylarının hemen ardından pek çok kenti basarak devlete ait birçok askeri, siyasi kurum ve kuruluşu roketatar yağmuruna tutup genel bir saldırıya geçti. Aynı dönemde pusu ve vur-kaç taktikleriyle gerilla onlarca asker ve özel timin ölümüne yol açan, onlarcasının yaralanmasıyla sonuçlanan yaygın bir eylemlilik ve misilleme geliştirdi.

Türkiye'nin çeşitli kentlerinde de değişik protestolar ve silahlı eylemler geliştirilirken, rejimin yurtdışında bulunan büyükelçiliklerine, THY bürolarına, bankalara yönelik kitlesel baskınlar düzenlenmiş ve TC'ye milyarlarca liraya malolan büyük hasarlar verilmiş, geniş çaplı kitlesel protesto eylemleri örgütlendirilmiş, değişik uluslararası kuruluşlar TC'nin Diyarbakır katliamına karşı harekete geçirilmeye çalışılmıştı.

Kısacası, her yerde TC'ye karşı büyük bir tepki hareketi geliştirilerek rejimin kontrgerilla temelindeki yeni özel savaş taktiği geniş bir biçimde protesto edildi, misillemeyle karşılaştı.

Kuşkusuz, özet bir biçimde yaptığımız bu tarihsel gelişmeleri sadece bu şekilde değerlendirmek yetmiyor. Esas olarak, yaşanan bu sürecin ortaya çıkardığı çok önemli gerçekler vardır. Zira, ülkemizde ilk kez rejime karşı bu kadar geniş çaplı bir kitlesel mücadele gelişmekte ve gerek nitelik gerekse nicelik bakımından TC'yi oldukça zor durumda bırakan bir eylemlilik ilk kez bu dönemde ortaya çıkmış bulunmaktaydı. Biraz da bu noktaya değinelim.

Diyarbakır ve ülkenin diğer alanlarındaki direnişlerin ortaya çıkardığı gerçekler

Vedat AYDIN cinayetiyle doruğa ulaşan devlet terörüne karşı, Diyarbakır başta olmak üzere, ülke çapında boy veren büyük kitlesel direnişin ardından ortaya son derece önemli olan gerçekler çıktı. Kuşkusuz, ortaya çıkan gerçekleri iyi tespit etmek ve en sağlıklı sonuçları çıkarmak büyük önemde bir konudur.

Nedir ortaya çıkan gerçekler?

Cenaze arabası Maden-Diyarbakır yolunda

Herşeyden önce şunu belirtelim. Kürt halkına ve onun en onurlu evlatlarına karşı savaş açmakla, insanları katledip sindirmeye çalışmakla kimse hiçbir yere varamaz, varamayacaktır. Tam tersine, bu politikayı uygulayanlar kendi sonunu hızlandırır ve milyonlarca Kürt insanının öfkesinin ve özgürlük eyleminin gelişmesine yol açar somut bir olayla karşı karşıya kalacaktır. Bunun en güzel örneğini Diyarbakır halk direnişi ve ülke çapında yükselen halk hareketleri açıkça gösterdi. Bu bağlamda özel savaş rejiminin Kürt sorunu konusunda izlediği şiddet politikaları iflas etmiştir diyeruz.

İkincisi; rejimin gerillayı ezme ve gerillayla halk arasındaki bağı koparma politikası daha şimdiden boşa çıkmıştır. Bilindiği gibi TC kırlarda denetimi ve inisiyatifi elde tutup giderek kentlerde denetim ve inisiyatifi ele geçirmeye başlayan gerillaya karşı geniş kapsamlı hareket planları geliştirerek onu daraltmayı ve kentlerdeki inisiyatifi kitleye yönelik terör politikası geliştirilerek ele geçirmeyi önüne koymuştu. Fakat, Diyarbakır başta olmak üzere yurt çapında oya çıkan yoğun eylemlilikler bu politikanın da boşa çıkmasına neden oldu. Ortaya çıkan sonuç ise daha fazla yıpranmış ve tecrit olmuş bir rejim, buna karşılık daha güçlü bir konuma gelen özgürlük hareketi oldu. Bu konu, üzerinde önemle durulması gereken di-

ğer bir husustur.

Üçüncüsü; milyonlarca Kürt insanının geliştirdiği özgürlük eylemleriyle halk, özgürlük mücadelesiyle ne kadar kenetlendiğini, özgürlük, eşitlik ve demokrasi taleplerinin ne kadar yakıcı ve vazgeçilmez olduğunu bir kez daha ama oldukça ısrarlı ve ileri bir biçimde gösterdi. Bu durum sanırsız çözümün nerede aranması gerektiğini de ortaya koydu.

Dördüncüsü; son olaylar kitleleri yönetilmesi gereken sürü ve sefiller yığını, kendisini ise yöneten "soylu", "asil", "seçkin" kesim olarak görüp halka savaş açmanın ne kadar sığ ve faşist bir yaklaşım olduğunu göstermesi bakımından da öğretici olmuştur. Halkın duygu, düşünce, istek ve onuruna yönelik saldırıların ateşle oynamak gibi birşey olduğu bugün artık daha net bir biçimde açığa çıkmış, halkın örgütlü gücünün nelere kadir olduğu dost-düşman herkes tarafından iyi görülmüştür.

Beşincisi; yeni iktidara getirilen ve halka "umut" olarak gösterilmeye çalışılan Mesut Yılmaz ve ANAP hükümetinin sahte yüzü tamamen açığa çıkmış ve Kürt halkına karşı saldırıya geçen her kim olursa olsun bu tutumuyla kesinlikle kaybedeceği ve hiçbir politik oyunun bunu engelleyemeyeceği net bir biçimde ortaya çıkmıştır. Kürt milletvekillerinin bu gerçeği görerek, "Doğu'da milletvekilliği çı-

karmanın imkanı kalmayacaktır" deyip tepki göstermeleri boşuna değildir ve yalınkat bir gerçeğin kendisidir.

Altıncısı; son olaylar, demokratik ve barışçı bir çözümü esas almadığı sürece, salt inkar ve terör politikasıyla TC ve işleyen rejimin, Kürt halkıyla asla barışamayacağıni kesin hatlarıyla göstermiştir.

Yedincisi; rejim sadece Kürt halkının nezdinde değil, Türkiye ve dünya kamuoyu nezdinde de büyük bir teşhire maruz kalmış, Kürt halkının haklı taleplerle geliştirdiği her eylemi büyük bir meşruyet kazanırken, TC'nin halka karşı giriştiği her saldırısı, onu gayrimeşru bir savaşın yürütücüsü durumuna düşürüp, içte ve dışta büyük tepkileri, eleştirileri almasına neden olmuştur. Bu bağlamda, rejimin her türlü gerici yönelimlerinin onu daha da büyük bir çıkmaza ve dünya kamuoyundan yalnızlaştırmasına sürükleyeceğini rahatlıkla söyleyebiliriz.

Son Diyarbakır ayaklanması ve sonrası gelişmelerden sonra ortaya çıkan gerçekleri kısaca bu şekilde belirleyebiliriz. Bu belirttiklerimiz canalıcı önemde konulardır. Bu gerçekleri görmeyip hâlâ ayakları yere basmayan yaklaşımlarda ısrar etmek ve bu gerçeklerle taban tabana çelişen arayış ve tutumlara girmek, tek kelimeyle büyük bir yanılıdır, aldatıcıdır, çilginca yönelimleri doğurur. Bu duruma düşmek ise sadece ve sadece tükenişe yol açar.

Mevcut durum ve olası gelişmeler

Rejimin, son olaylardan sonra bazı gerçekleri kavradığı gözleniyor. Ancak, meseleyi bir bütün olarak görüp buna uygun tavırlar geliştirdiği de söylenemez.

Rejim, en azından şimdilik, Kürt halkının geliştirdiği büyük tepki ve uluslararası alanda karşılaştığı eleştiriler karşısında kontrgerilla faaliyetlerine son vermiş benziyor. Fakat buna karşılık rejimin en yetkili ağızları "tepeleyeceğiz", "inlerinde teker teker vuracağız", "teröre karşı mücadeleyi kademe kademe geliştireceğiz", "taviz vermeyeceğiz" gibi açıklamalarda bu-

Vedat AYDIN dini törenle gömülüyor

lunarak tüm Kürt halkını "terörist" gördüğünü, halka karşı genelde bir savaşa devam edeceklerini, demokratik, barışçıl bir çözüme yanaşmayacaklarını ilân etmektedirler. Hatta savaşın boyutunu ülkemizle sınırlı tutmayıp Suriye, Lübnan, Irak ve Avrupa gibi alanlara taşırarak uluslararası hale getireceklerini belirtmektedirler. Nitekim, Güney Kürdistan'a yönelik açık savaş hareketi bu yaklaşımın bir sonucudur. Bu mantığın rejimi nerelere götüreceğini tahmin etmek zor değildir. Fakat, bu politikanın hayat bulmasının ne kadar güç olduğunu görmek de pek o kadar zor değildir. Bu noktada bazı gerçeklere parmak basmak gerekiyor.

TC, bir avuç hain feodalın dışında Kürt halkını tamamen kaybetmiş, kendisine düşman hale getirmiştir. Yine rejim, Türkiye ve dünya kamuoyundan da büyük oranda teşhir ve tecrit olmuştur. Bugün rejimi, insan hak ve özgürlükleri, demokrasi konularında eleştirip yermeyen tek bir çevre kalmamıştır. Amerika kamuoyu bile Türkiye'yi ziyarete gelen Bush'a atfen, "dünyada insan haklarını bu kadar ihlal eden anti-demokratik bir yönetimi eleştirmediği sürece Bush'un Amerikan toplumunun onuruyla oynayacağını" belirten tepkiler geliştirmektedir. İçte ve dışta bu kadar teşhir olmuş bir rejim, bugün bir de kendi içinde ciddi çatlaklar yaşıyor. Hemen hemen bütün Kürt milletvekilleri rejimin Kürt halkı üzerindeki terör ve katliam politikalarına tepki gösterdi. Yine rejim içinde şiddet

politikasıyla sorunun çözülemeyeceği, tersine daha da ağırlaşaacağı eğilimi giderek güçlenmekte ve bu durum ciddi iç çelişki ve sirtüşmelerle yol açmaktadır. ANAP'ın en üst perdeden Diyarbakır olaylarını rejim lehine savunan tutumu; SHP'nin gelişmeleri bir-iki göstermelik girişiminin dışında genel olarak sessiz kalıp rejime onay veren yaklaşımı; Demirel'in DYP'sinin "şayet devlet tertip düzenlemişse gök kubbe başlarına yıkarız" demesine rağmen, büyük kompo ve katliam girişimini görmezlikten gelerek gökkubbesinin yerli yerinde durmasına neden olan(!) tavri, bütün burjuva partilerin toplumdaki tecrit olmasını beraberinde getirdi. Genel seçim yaklaşıyor. Fakat, hiçbir burjuva partisi Kürt sorununa yaklaşımları nedeniyle Kürt, Türk ve dünya kamuoyu nezdinde olumlu imaj bırakacak durumda değildir ve bu durum rejimin en önemli handikapı olmaktadır. Türk ve Kürt halklarından tecrit olmuş bir iktidar, alternatif olamayan burjuva partileri, dünya kamuoyunun büyük tepkilerini çeken bir rejim ve içte ciddi çatlakları, çelişki ve giderek su yüzüne çıkan çatışmaları yaşayan bir egemenlik sistemi!..

Bu haliyle özel savaş rejimi, ayağa kalkan bilinçli Kürt halkına karşı genel bir savaşı ne oranda açabilir, geliştirebilir ve sonuçlandırabilir? Kuşkusuz bütün bunlar ciddi tartışma konularıdır.

Kürt halkına ve özgürlük hareketine karşı yıllardır süren özel savaş daha da turmandırıp bunu yeni

Bir Vedat gider, bin Vedat geliriz

biçimlerle genelleştirmek ve saldırıları uluslararasılaştırmak nelere yol açacaktır? Demokratik, barışçı çözümlere gidilirse bunun sonuçları ne olacaktır? İşte tartışılan, yanıtı aranan ve çeşitli bakış açılarını ortaya çıkaran konunun özü bu sorular olmaktadır.

Son Diyarbakır olayları ve ardından yapılan açıklamalara bakılırsa rejimin içinde ağırlıklı bir bölüm hâlâ şiddet, terör ve savaşı yaygınlaştırma politikasında ısrar etmektedir. İzlenen genel politik program ise PKK'yi Avrupa'da etkisizleştirmek, Yunanistan'la Kıbrıs sorununu çözerek bu sahada PKK'yi Miçotakis yönetimiyle elbirliği içinde etkisizleştirmek, Güney Kürdistan'da Talabani ve Barzani'nin desteğini alarak gerillaların bu sahadaki varlığına son vermek, Suriye'yi baskı altına alıp hatta Filistin ve Golan tepeleri sorununu çözme temelinde ABD'ye bağımlı hale getirip, Lübnan ve Suriye sahasını PKK'nin kullanım alanları olmaktan çıkarmak, "Çekiç Güç" olayıyla Güney ve Kuzey-Batı parçası arasındaki bağı koparmak, hatta bu amaçla son işgal girişiminde de görüldüğü gibi "sınırötesi hareketler" düzenlemek, İran üzerinde "terörizme destek oluyor", "nükleer ve kimyasal silah üretiyor" gibi gerekçelerle baskı oluşturup radikal İslami yönetimin PKK'ye tavır almasını sağlamak ve her alanda daraltılan gerillayı ülkemizin Ku-

zey-Batı parçasında çembere alarak, süreç içinde her cepheden yaygın bir saldırıya geçerek ezmek şeklinde boy veriyor. Dikkat edilirse, politikanın kapsamı oldukça geniştir. Bush'un Türkiye ziyareti ve iki ülke arasında varılan "stratejik işbirliği" anlaşmasının en önemli nedeninin bu politikaya hayat kazandırmak olduğu ve Özal'ın, "terörizm konusunda ABD kesin olarak bizim yanımızdadır" türü açıklamalarının bunun bir sonucu olduğu besbellidir. En yetkili ağızların "yakında bunları ezeceğiz" şeklinde beyanlar verip, 5 Ağustos'ta Güney Kürdistan'da büyük bir hareket başlatarak, bu konuda da bir umut içinde oluşları, hep bu gelişmelerin ürünüdür. Ve gerçekten de bugün Kürt gerilla ve halk hareketi üzerinde, öncülüğünü ABD ve TC'nin yaptığı geniş bir uluslararası komplo geliştirilmeye çalışılıyor. Yani daha önce içeriden dışarıya doğru ezilmek istenen Kürt halk hareketi, bugün dışarıdan içeriye doğru bir

kuşatmayla ezilmek isteniyor.

Bu bakımdan Diyarbakır ve tüm ülke çapında gelişen büyük halk direnişleri birçok gerçeği açığa çıkarmasına rağmen, Türk rejiminin en azından bu dönemde özel savaşı geliştirmede ısrarlı davranacağını ve savaşı daha da genelleştirip boyutlandıracağını söylemek fazla abartılı olmasa gerektir.

Uluslararası alana sıçramaya başlayan savaşın olası sonuçları neler olacaktır? Rejim istediği sonucu elde edecek midir? Bunun için iç ve dış koşullar elverişli midir? Bugünden üzerinde durulup hesabı yapılması gereken konular olmaktadır bunlar.

Bu konuda şimdilik sadece şunu belirtmekle yetinelim. Kürt halkına karşı uluslararası alana sıçratılmış komplo ve ezme politikaları hiçbir sorunu çözmeyeceği gibi; ülkemiz bir Irak, bir Grenada, bir Panama değildir. Aksine, büyük oranda yetkinleşmiş bir mücadele ve ölümüne direnen son derece kararlı yurtsever, demokratik nitelikli bir halk hareketi var. Bütün uluslararası komplo çevrelerinin ve rejimin bu nokta üzerinde çokça düşünmesi gerekir. Ülkemizin çelişkilerini, mücadelenin niteliğini, halkların öz gücünün belirleyiciliğini, değişen dünya koşullarını dikkatle değerlendirmek gerekiyor. Soruna tepki karşı tepki bütünselliği içinde yaklaşılıp yeni çılgınlıklardan, savaşı derinleştirme politikasından vazgeçilmesi gerektiğini belirtmek sanırız doğru olacaktır. Zira savaşı derinleştirip genelleştirmeden en çok zarara uğrayacak çevreler emperyalizm ve TC olacaktır. Kanlı ve halklara acı çektirecek genel bir savaşa girmeden önce, bütün bunların dikkatle hesaplanması gerektiğine inanıyoruz.

...Ve söz veriyoruz, ilk şiarımız senin şahsında tüm şehitlerimizin intikamı olacak.

Sözümüz onurdur, onuru çiğnetmeyeceğiz.

"Terör Yasası" işlemeye devam ediyor

B. DOĞAN

12 Temmuz gecesi İstanbul'da, CIA işbirliğiyle, kontrgerilla, MİT ve siyasi polis tarafından on devrimcinin bulunduğu evlere baskınlar gerçekleştirildi. Baskınlarda Ni-yazi Aydın, Ömer Coşkunırmak, Yücel Şimşek, İbrahim İlçi, İbrahim Erdoğan, Nazmi Türkcan, Bilal Karakaya, Hasan Eliuygun, Zeynep Edaberk ve Cavit Özkaya adlı devrimciler sorgusuz sualsiz öldürüldüler. İki gün sonra da aynı yöntemle, Ankara'da Fintöz Dikme ve Buluthan Kangalgil öldürüldüler.

Baskınlarda çatışma çıkmamış, polisler önceden "tüm tedbirleri" almışlardır. Olaylarda direkt öldürme hedefi güdülmüş ve devrimcilerin "yargısız" infazı gerçekleştirilmiştir. Cesetlerin hepsi de belden yukarı kurşunlara hedef olmuştur. Çatışmalarda ölen devrimciler dışında herhangi bir polis yaralanmamış bile. Bu da "çatışma" haberinin aldatmaca ve gerçeği saklama amaçlı olduğunu açıkça gösteriyor. Daha sonra "yetkililer" tarafından yapılan açıklamalarda operasyonun başarısı konusunda bilgi veriliyor ve katliamlar alkışlanıyordu. 12 Temmuz infazlarıyla operasyon kararı verenlerin yıldızları parladı ve ödüllendirildiler. Kimse öldürülen insanların hesabını Türkiye ve dünya kamuoyuna nasıl vereceğini hesaba katmıyor. Olay, "devlet terörünün" işletilmeye devam edilmesidir. İstanbul'da polis "toplu infaz" yapmıştır ve suçludur.

Cenazeler, 17 Temmuz günü 3 bini aşkın bir kalabalık tarafından görkemli bir törenle defnedildi. Polisin tüm provokasyonlarına ve tedbirlerine rağmen pankartlar taşındı, sloganlar atıldı ve marşlar söylendi. Katledilen her devrimcinin cenazesinin kitlesel gösterilere

dönüştürülmesi gerektiği mesajı tüm duyarlı insanlara gösterildi. Yalnız olmadıklarını, kanlarının devrimi besleyeceğini görmek gerekiyor.

İnfazlar neden gerçekleştirildi?

Bunun çeşitli sebepleri vardır. Bunlardan en önemlisi ülkenin devrimci gelişmelere gebe olmasıdır. Tekelci sanayi burjuvazisi sosyal, ekonomik ve siyasal olarak bunalım içindedir, bunalımlar süreklidir. Bunalımların subjektif planda değerlendirilmesi halinde devrim yakınlaşacak; tekelci, sömürgeci burjuvazi mezara gömülecektir. Tekelci burjuvazinin bunalımları ülkemiz kaynaklıdır. Devlet, burada tam bir yenilgi almıştır. Ülkemizde yıllardır özel savaş rejimi hakimdir. Ve şimdi özel savaş rejimi iflas etmiş, devrimci gelişmelerin önüne engel olamamıştır. Devletin ülkemizde sonunun yaklaştığını hissetmesi ve metropollerdeki devrimci gelişmenin sonunu getirmek için metropollere yönelmesine, kitleleri bastırma, sindirme, devrimcileri yok etmesine neden olmuştur. Bu anlamda Türkiye ve ülkemiz devrimi birbirine bağlıdır.

"Anti-terör Yasası" TC'nin yıllardır özel savaş rejimiyle yönettiği ülkemizin yavaş yavaş devrime yaklaştığını görmesi, bu konuda çözümsüz kalması ve metropollerin güvenliğini sağlama isteğinden gündeme gelmiştir. Bu yasa ile özel savaş rejimi geliştirilmiş ve yıllardır ülkemizde geliştirilen kontrgerilla Türkiye'de devreye sokulmuştur. Bu yasa ile devrimcilere yönelik katliamlar ödüllendirilmiş; devlet, halka karşı açıkça savaş ilan etmiştir. Nitekim bu çerçevede Hatice Dilek ve İsmail

Oral evlerinde başından kurşunlanarak öldürülmüşlerdir. Cinayetler bunlarla bitmedi, Murtaza Kaya ve daha bir çok devrimci, sosyalist insan İstanbul'da, Ankara'da ve daha birçok yerde, aynı yöntemlerle katledildiler. Son cinayetler bir yönüyle bunların devamı niteliğindedir. Yöntemler yine aynı, ev baskını ve infaz.

Devlet, devrimcilere karşı intikam saldırılarına başlamıştır. Korkularını katliamlarla yenmeye çalışıyor. Katliamlarla devrimcileri halktan soyutlamaya ve devrimci gelişmelerin önüne engel olmaya çalışıyor. Kitlelere korku salarak sindirme politikası esas alınmaktadır. Bu çabalar boşunadır. Halk devlet tarafından kaybedilmiştir, halk devrimcilere sahip çıkmıştır.

Olayın bir boyutu da ABD Başkanı Bush'un güvenliğini sağlama olarak gösteriliyor. CIA yardımı ile infazların gerçekleşmesi, TC'nin ve Bush'un gelişmelerden ne kadar korktuğunun göstergesidir. Bush'un güvenliği için tüm caddeler, sokaklar boşaltılmış ve Bay Bush "evinde" ağırlandı. Bizce bu bir aldatmacadır, Bush'un ziyareti bahane edilerek katliamlara gerekçe aranmaktadır. Bush'a, Türkiye güllük gülistanlık olarak gösterilmeye çalışıldı, oysa daha önce CIA elemanı olarak kaldığı Türkiye'nin güllük gülistanlık bir ülke olmadığını Bush zaten biliyor. Aralarındaki ilişki zaten devrimci gelişmeleri engelleme ve ülkeyi sermayenin güllü, gülistanına çevirme ilişkisidir.

Ülkemizdeki kontrgerilla eylemleri, son Diyarbakır katliamı, İstanbul ve Ankara'daki infazlar devletin korkularını dile getirmesidir, bu tertipler halkın mücadelesini engelleyemez.

Türkiye'de yeni bir askeri darbe mümkün mü?

Ali TOPRAK

Bu soru, uzun süredir kamuoyunda tartışılan bir konu olmaktadır. Özellikle son Diyarbakır olaylarının ardından bu konu daha sık gündeme gelip gözler büyük oranda orduya yöneldi. Şimdi birçok çevre ordu içi gelişmeleri, Ordu-Hükümet-Özal ilişkisini dikkatle izleyip değişik yorumlara gitmektedir. Öyle ki, Genelkurmay Başkanı'nın, "Demokrasiye içten inanıyoruz, darbe söylentileri kesinlikle doğru değildir" şeklindeki açıklamaları bazı çevrelere "oh" dedirtip rahatlamalarını sağlarken, bazıları buna kuşkuyla bakan yorumlar geliştirmekte, ortalık siyasal olarak biraz gerginleştiğinde tekrar gözler orduya çevrilip herkes pür dikkat kesilmektedir. Kısacası darbe söylenti ve beklentisi değişik kesimler arasında çok farklı düşünce ve ruh halinin şekillenmesine neden olmuş durumdadır.

Özellikle aydın, demokrat ve hatıa kimi devrimci çevreler arasında ortaya çıkan bu bakış açısı ve ruh hali belli ki, Türkiye'deki siyasal ortamı yeterince kavrayamadan kaynaklanıyor. Kimileri "Türkiye'de on yılda bir askeri darbe olmaktadır" deyip soruna matematiksel yaklaşarak bir beklenti içine girerken kimileri de, Türkiye'deki ekonomik, siyasal ve sosyal krizi esas alıp buradan hareketle "geçmişte de bu kriz ortamında askeri darbe oldu, bugün de olabilir" düşüncesine kapılmaktadır. Buradan hareketle bu kesimlerin hemen tümü, biraz da rejimin basın eliyle "askeri darbe olabilir" körüklemelerinden hareketle, Türkiye'de yeni bir askeri darbenin önüne geçebilmenin siyasetini geliştirmekte, gündeme bu konuyu sokmaya çalışmakta ve pratik faaliyetlerine bu temelde şekil vermektedirler. Özellikle son dönemlerde köşe yazarlarında, sosyalist basın arasında bu tür değerlendirmeler, uyarı, çağrı ve pratik etkinlikler gözle görülür şekilde artmıştır.

Belli ki, gündeme giren bu konu hakkında, özlü de olsa bir yaklaşım sergilemek zorunlu hale gelmiştir.

Bugün egemen sistemin büyük bir ekonomik, siyasal kriz yaşadığı ortadadır. Yaşanan ekonomik ve siyasal krizin sosyal alandaki büyük

sorunlar ve çatışmalarla bütünleşip geliştiği de bir gerçektir. Yine, Kürt sorununun özel savaş politikası temelinde çözümünün tıkandığı, büyük bir açmaza neden olduğu ve siyasal iktidarı her bakımdan güçsüz ve zayıf düşüren bir problem haline geldiği çok açıktır. Bugün, rejim kendisini üretmiyor. Ne Kürt sorunu konusunda ne de Türkiye'deki demokrasi konusunda rejim kendisini yenileyememektedir. Kürt sorunu konusunda rejim, Kürt halkının geliştirdiği ulusal demokratik mücadelenin büyüklüğü karşısında ağır bir çözümsüzlüğü yaşamakta; en küçük bir demokratik çözüm girişiminin kendisine büyük zararlar vereceğinden hareketle tamamen zor ve şiddet yöntemini esas almakta; fakat izlediği zor ve şiddet politikası, sorunu çözmediği gibi çıkmaz ve çözümsüzlüğü daha da derinleştiren gelişmelere neden olmaktadır. Yine, Türkiye'de emekçilerin ekonomik-demokratik taleplerle geliştirdiği yaygın eylemlilikler, yaşanan problemleri ağırlaştırarak etkilerde bulunmaktadır. Ve nihayet burjuva muhalefet partileriyle, iktidarıyla hemen tüm siyasal organlar büyük bir bunalım ve tecriti yaşayıp sorunların çözümünde alternatif bir güç durumuna gelememektedirler. Bütün bu yaşananlar yeni bir darbe olasılığını haklı olarak akla getirmektedir.

Fakat, yaşanan büyük problemlere rağmen yeni bir askeri faşist darbe olasılığı (tümünden göz ardı edilmemekle birlikte) oldukça zayıftır. Bunun iç ve dış belki başlı nedenleri vardır.

Birincisi; Türkiye'de 12 Eylül'de iktidara gelen açık askeri faşizm, sivil bir görünüme bürünerek günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Bugünkü rejime faşizmin sivil görünümüne bürünmüş hali demek gerçeğin tastamam kendisidir. Hatta, 12 Eylül askeri faşizmi, günümüzde kapsam, içerik ve genişlik bakımından daha da katmerleştirilerek, hem kurumsallaşma anlamında hem de uygulamalarda daha fazla zenginleştirilip derinleştirilerek bütün şiddetle sürdürülür hale gelmiştir. Değişen tek şey varsa, elbiselerin sivilleştirilmesi ve faşizmin günü-

müz koşullarına göre en ince ve kabaca biçimleriyle uyarlanmasıdır. Değişik burjuva partilerin varolması, sendikal, derneksele, basın alanındaki çalışmaların varlığı kesinlikle aldatıcı olmamalıdır. Bugün muhalefette bulunan burjuva partilerinin muhalefet etme imkanlarının ne kadar sınırlandırılıp faşizmin çizdiği yasalar içine hapsedildiği ortadadır. Bu sınırları pratik olarak aşmak isteyen bir HEP'in başına neler getirildiği, HEP'e karşı cinayet, terör ve baskıların nasıl ayyuka çıktığı ortadadır. 141-142 kaldırıldı denmesine rağmen düzenin iyi bir dışlisi olmak için çırpınıp duran TBKP bile faşizmin çizdiği rotaya tamamen çekilip tam bir faşist parti durumuna getirilmek için kapatılmıştır.

Yani, faşist yasa ve sınırların uzağında değil kenarında durmak bile bugün rejimin bütün saldırılarına uğramak için yetmekte ve artmaktadır. Kısacası faşizm, bütün muhalefet odaklarını faşizmleştirmeyi en üst perdeden hayata geçirmektedir. Öte yandan sendikalar yasaıyla sendikalar, dernekler yasaıyla dernekler, YÖK yasaıyla üniversiteler, basın yasaıyla basının kuruluşları tam bir kıskaç altına alınmıştır, alınmaya çalışılmaktadır. Bu konuda yasaların işlemediği yerde, devlet terörü, mahkemeler, zindanlar devreye girmektedir. Yani "demokratik kurumlar" olarak tabir edilen ne kadar kurum ve kuruluş varsa ya faşizmin bir uzantısı haline getirilmiş ya da öteden beri izlenen her türlü politikalarla bu kurum ve kuruluşlar faşizmin bir eklentisi haline getirilmeye çalışılmıştır. Bu tablo sayısız örneklemelerle rahatlıkla gözler önüne serilebilir. İşte "Anti-terör Yasası" Bu yasa faşizmi en uç noktada simgeleyen utanç belgesidir. Bu yasa faşizmin devlet terörü biçiminde kendisini gösterdiği, Türkiye'de faşizmin ne kadar yetkinleştiğini belgeleyen tipik bir örnektir. Ve bu yasa ile ülkemizde ve Türkiye'de faşizmin kendi acımasız çarklarını nasıl döndürüp ortalığı kan gölüne çevirdiği ortadadır. Gün-lük basın, rejimin bu yönünü hergün

sayfalarında ortaya koymaktadır. Bu bakımdan, Türkiye'de faşizm, yeni bir askeri darbeye gereksinim duymadan 12 Eylül'den aldığı mirasla daha da yetkinleşmiş, kurumlaşmış ve derinleşmiş olarak bütün şiddetiyle zaten varlığını sürdürmektedir diyoruz.

İkincisi; Türkiye ve ülkemizin siyasal ortamı yeni bir çıplak askeri darbeyi kaldıramayacak durumdadır. Buna, rejim tarafından fazla gereksinim duyulmaması bir yana böyle bir gelişmenin yaşanması, sisteme karşı sadece ve sadece çelişkilerin ve tepkilerin daha da artmasına neden olur. 12 Eylül faşizmi ve uygulamaları, orduya karşı yoğun tepkilerin gelişmesine ve bu temelde sistemi korumanın en temel aracı olan ordunun yıpranmasına, teşhir ve tecritine neden olmuştu. Askeri faşist yönetimden, yukarıda niteliğini koyduğumuz sivil görünümlü, üstü örtüştürülmüş faşizme dönüş yapmanın en temel nedenlerinden birisi de orduya karşı gelişen büyük tepkiydi. Rejim bunun bilincindedir. Bugün faşizmin bütün uygulamalarının tek sorumlusunun ordu ve 12 Eylül felsefesi değil de sivil ANAP iktidarı olduğu gösterilmeye çalışılmakta, bu politikayla, ordu korunmaya alınmakta ve kitleler bu temelde aldatılmaya, farklı hedeflere yönlendirilmeye çalışılmaktadır. Gerçekten de ANAP bu rolünü bugüne kadar başarıyla sürdürdü. Oysa, Kürt yurdunda görüldüğü gibi özel savaşın tek merkezden yürütücü gücü tamamen ordunun kendisidir. Yani, belirtildiği gibi ordu kışlasına dönmemiş, tam tersine her tarafta kol geziyor. Yine mevcut iktidar üzerinde en büyük otorite, söz ve karar gücü olan tek çevre varsa, o da ordudur. MGK, bunun en somut ifadesidir. İktidarda 12 Eylül felsefesi vardır. Ülkemizde bu felsefe, 12 Eylül sömürgeci felsefesi biçiminde daha da zenginleştirilerek tamamen ordu komutasında hayata geçirilirken, Türkiye'de polis rejimi biçiminde uygulamaya sokulmaya çalışılmakta; fakat bu politika faşizme ters düşmediği gibi onu en yetkin bir biçimde tamamlayan bir unsur olmanın ötesinde hiçbir anlam ifade etmemektedir. Günümüzde parlamento, "burjuvazinin ahırını" bi-

le olmaktan uzak olup tamamen kirlenmiştir. Türkiye'de her şey karar-namelerle yönetilmektedir. ANAP iktidarı ise gerçekte faşizmin gizlenip görüntüyü "demokratik" olarak gösterme de, ama pratik sahada faşizm en yetkin şekilde uygulanmasında asma yaprağı rolü oynamaya çalışan basit bir araçtır. Bugün bu durum eskisinden daha net bir biçimde görülmektedir.

Üçüncüsü; halkların mücadelesinin geldiği boyut açık bir askeri faşizme olanak tanımayacak kadar ileridir. Başta Kürt hakının geliştirdiği özgürlük ve eşitlik mücadelesi olmak üzere Türk emekçilerini çılgın büyüyen ekonomik-demokratik mücadelesi bırakalım yeni bir askeri darbeyi, bugün her bakımdan perçinlenmiş olan faşizmin çizdiği sınırları oldukça zorlayan bir rol oynamaktadır. Diğer bir deyişle, büyüyen mücadele, faşizmi çıkmaza ve çözümsüzlüğe sürükleyip bütün şiddetiyle demokrasi ve özgürlüğü dayatmaktadır. Mevcut rejimin bu konuda dayanılmaz baskılara maruz kaldığı ve bu nedenle tamamen teşhir olmuş faşizmin anayasa reformu gibi tartışmalarla bir arayış içine girdiği ortadadır. Kısacası, faşizm zorlanıyor. Faşizm en katmerli bir biçimde uygulanarak son bir hamleyle halkların örgütlü devrimci mücadelesini sınırlayıp ömrünü biraz daha uzatmak için "demokratik" (biz buna reform diyelim) yönelimlere geçmek istiyor. Bu da gözle görülür bir durumdur. Özellikle son dönemlerde rejim, bir yandan faşizmi son kertesine kadar geliştirirken, öte yandan da birtakım reformları devreye sokmayı esas almakta, her iki politikayı iç içe geliştirmeye çalışmaktadır. Hem Kürt sorununda hem de Türkiye'deki demokratikleşme sorununda olaya böyle yaklaştığı gözleniyor.

Ve dördüncüsü; dünya ve bölge koşulları rejimin açık askeri faşizme yönelmesini önemli oranda engellemektedir. TC "Yeni Düzen" in getirilmek istendiği Ortadoğu'da "demokrasi" konusunda iyi bir model, öncü bir ülke olmak istemektedir. Emperyalizm de TC'ye bu konuda rol biçmiştir. Öte yandan dünya siyasi arenasını yeni bir askeri darbeye hiç de açık olmayan koşulları dayat-

maktadır. Türkiye'de yeni bir askeri darbe olsa bile bu durum "Yeni Dünya Düzeni" politikasıyla tabana tabana çelişecek ve emperyalizme her bakımdan bağımlı olan TC'yi zor duruma sokacaktır. Türk rejimi de bunun bilincindedir. Bu bakımdan açık faşizm yerine örtülü faşizmi geliştirmek, rejim açısından daha mantıklı gelmekte ve günümüzde yaşanan da bu olmaktadır.

Dört ana başlıkta sunduğumuz nedenlerden dolayı Türkiye de yeni bir askeri darbe olasılığının oldukça zayıf olduğunu söylüyoruz.

Peki hiç mi olasılık yoktur?

Rejim bugün kendisini yenilemeye, alternatifler üretmeye çalışıyor. Mesut Yılmaz hükümeti ile yapılmak istenen budur. Yine, Ecevit'in DSP'si, SHP ve DYP alternatifleri üzerinde düşünülüp bunlar hazırlanmaya çalışılıyor. Hiç birisi tek başına iktidara getirilemezse bile, koalisyon hükümeti üzerinde düşünülmemektedir. Yine, göstermelik birtakım değişikliklerle soluk olma hesapları yapılmaktadır. Bu konuda değişik politikaların geliştirilerek uygulamaya daha şimdiden başlandığını biliyor, görüyoruz. Yani bugün, askeri darbe çözümünden çok, sivil çözümler üzerinde bir yoğunlaşma vardır.

Şimdilik sadece şunu belirtelim. Bugün için rejim henüz "sivil" çözümlerde tümünden tıkanmış değildir. Bazı alternatifler geliştirmede şanslarını tümünden yitirmiş değildir. Halkların mücadelesi de son derece yaygındır. Ve faşizm kendisini "sivil" görünümüyle zaten en ileri biçimde hayatın içinde ifade etmektedir. Bu açıdan daha şimdiden bir askeri darbe olasılığından bahsetmek gerçekçi değildir. Burjuvazi tümünden alternatifsiz kaldığı koşullarda yeni bir askeri faşist darbe tezgahına girişebilir. Böylesi koşulların varolduğunu söylemek ise henüz erken bir değerlendirmeye olacaktır.

Bu bakımdan "yeni bir askeri darbe geliyor" deyip bütün dikkatleri, halet-i ruhiyeyi ve dönemselsel olarak izlenmesi gereken taktikleri buna göre şekillendirmemek; örgütlü, devrimci bir mücadeleyi esas alıp kitlelerin demokratik muhalefetini temel almak, öncelikle ele alınması gereken bir görev olmalıdır diyoruz.

Temmuz ayı eylem dolu

Aysel CAN

Temmuz ayında kitlesel eylemlilikler daha da yoğunlaştı. Kontrgerillanın Vedat AYDIN'ı katletmesinin ardından bütün Kürt halkı ayağa kalktı. Vedat AYDIN'ın cezası ile Kürt halkı yeni bir sürece girmişti. Diyarbakır serhildanından gelen katliam, Kürtleri ve dünya insanlığını birleştirdi. Diyarbakır serhildanından sonra ülkenin dört bir yanında serhildanlar, yürüyüşler, protestolar ve kepenk kapatma eylemleri gerçekleşti. Bu gelişmeler İstanbul'daki ve diğer metropollerdeki işçilerde de yankısını buldu. Metropollerdeki Kürt insanı Diyarbakır'daki kontrgerilla tertiplerini protesto eylemleri gerçekleştirdi. Bu eylemlerde yalnız Kürtler değil, Türk demokrat ve devrimcileri de yer aldı. Ülkemizde gerilla baskınları yanında bu gelişmeler yaşanırken, Türkiye metropollerinde ve ülkemizde işçilerin yoğun oldukları bölgelerde işçi eylemleri gerçekleşti.

Temmuz ayı eylemliliğinin bir boyutu da Avrupa'da Diyarbakır olaylarını ve İstanbul'daki devrimcilerin infazını protesto eylemleriydi. THY, banka büroları, yurtsever ve devrimciler tarafından işgal edildi. Olaylar Türkiye ve dünya kamuoyunda geniş yankı buldu. Bu eylemler halkımızın yaşadığı acıyı paylaştığının ve ulusal bilincin geliştiğinin göstergesidir. Sağlam bir birlik, gelişmelere önümüzdeki süreçte damgasını vuracaktır.

İşçiler açısından temmuz ayı sıcak bir aydı. Eylemlilikler gelişerek, genişleyerek devam etti. Temmuz ayında işten çıkarmalarda bir artış gözlemlendi. İşten atılmalar işçi eylemlerinin gelişmesine, boyutlanmasına ve siyasi iktidarın endişelenmesine neden oldu. Toplu sözleşme görüşmeleri sonucunda işçi istediğini alamadığı halde işverenler ve Cumhurbaşkanı Özal büyük tepki gösterdiler. Vehbi Koç'un SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'ye gönderdiği uyarı mektubu, işçilerin yüksek ücret aldıklarını belirtiyor. Tekelci burjuvazi işçilere artık '80 sonrası gömleği giydirememenin

verdiği şaşkınlıkla hareket ediyor. Cumhurbaşkanı Özal'ın mesajlarında işçilerin eyleminin siyasi iktidarı nasıl zayıflatığının ipuçları vardı. Ülkeyi artık rahat yönetemediklerinin tehditkar tavrı vardı. Özal "edepsizlikle hak alınmaz" diyor. Ve ülkenin 5 milyonluk işsiz kitle-sini kendisine emniyet sübabı gördüğünü beyan ederek işçileri işten atmakla tehdit ediyor.

İşçilerin ekonomik ve demokratik eylemleri Özal'ı korkutuyor. Ülkenin batmasından bahsederek, hataları çoğaltmıyalım sömürüye boyun eğin mesajını tüm kamuoyuna verdi. Bize göre bu mesajlar doğrudur, sorunlar birikmiştir, kitleler ayaktadır, hak arama mücadelesi sürüyor ve iktidarın bunları çözecek gücü yok. Ekonomik, sosyal ve siyasal kriz derindir. Kürt halkının mücadelesi, işçi sınıfının, memurların ve çiftçilerin hak arama nitelikli ekonomik ve siyasi eylemleri krizleri derinleştiriyor ve siyasi gelişmelere damgasını vuruyor.

Türkiye'deki eylemlilikler ve ülkemizdeki eylemlilikler birbirini besleyerek kitleselleşiyor ve siyasi iktidarı tehdit ediyor.

İşçi eylemliliklerine büyük önem veriyoruz. Bu nedenle işçi eylemliliklerini tarih sırası itibarı ile aktarıyoruz:

10 Temmuz günü Deri-İş'e üye Derkon işçileri kendilerine yönelen her saldırıyı püskürtmeye çalışıyor. Önce toplu sözleşme görüşmeleri, işverenler tarafından engellendi. Toplu sözleşme çağrısı yapan işyerlerinin yarısı kapandı. Derkon'da 57 işçi işten atıldı. İşten atılmalar ve öteki saldırılar işçilerin yoğun protestosuna neden oldu. İşyeri önünde oturma eylemi yaptılar. Daha sonra işçiler eylemlerini işyerinde beklemekle sürdürdüler. Ve şube başkanlarının da dahil olduğu 14 işçi gözetim altına alındı.

10 Temmuz'da İnegöl'de bir grup tütün işçisi, üyesi buldukları Tek Gıda-İş Sendikası önüne gelerek, Türk-İş'in Kamusen'e verdiği ücret önerisini protesto ettiler.

Aydın Tekstil Fabrikası'nda daha

önceki tarihlerde işten atılmış olan 813 işçi sokağa döküldü. Birikmiş ücret ve kıdem tazminatlarını almak için çoluk-çocuk sokağa dökülen işçiler yürüyerek belediyenin önünde toplanıp bir miting düzenlediler. DYP, DSP, SHP, SP ve RP partilerinin ve il örgütlerinin desteklediği mitinge milletvekilleri H. Z. Postacı ve Nabi Sabuncu da katıldı.

16 Temmuz günü İzmir ve Adana'da binlerce Tekel işçisi yürüyüş esnasında Türk-İş'i de protesto eden sloganlar attı, İzmir'de bin işçi yürüdü ve vizite eylemi yaptı. Yürürken yollarını Tek Gıda-İş Sendikası önünde açlık grevi yapan işçi temsilcilerinin bulunduğu yöne yönelerek, açlık grevcilerini ziyaret ettiler ve ziyaretleri esnasında yaşadıkları ağır ve ortak sorunlar üzerine konuştular.

Adana'da 2600 Tekel işçisi E-5 karayolu üzerindeki Tekel Sigara Fabrikası'na doğru yürüyerek çeşitli sloganlar attılar.

Türk Metal-İş Sendikası'na üye yaklaşık bin işçi Polatlı'da kurulu olan HEMA'da greve çıktı.

Toplu sözleşmelerinin imzalanması için hükümet ve işvereni pasif eylemlerle protesto eden TPAO işçileri hakkında TPAO yetkilileri suç duyurusunda bulunarak, eyleme katılanların listesini Batman Cumhuriyet Savcılığı'na verdi.

Zonguldak'ta 15 Temmuz günü greve çıkan 800'den fazla belediye işçisi, 16 Temmuz günü de işyerleri önünden başlayarak Genel Maden-İş Sendikası'na kadar sessiz yürüyüş yaptılar. Yürüyüşün ardından bir de toplantı düzenleyerek sorunlarını konuştular.

Kimi yerde süren pasif eylemlerle kimi yerde daha kapsamlı ve etkili eylem kararlarıyla işçi gündemi yine yoğunlaşıyor. Adana ve İzmir'de Tekel işçilerinin eylemleri 17 Temmuz'da da tekrarlandı. Eylemler vizite, toplu gösteri yürüyüşü, nöbetleşe açlık grevi biçiminde gerçekleşti. Şeker işçileri de tüm işyerlerinde yemek boykotu yaparak eylem kervanına katıldı.

Malatya Tekel işçileri 17 Temmuz'da vizite kağıdı verilmemesi üzerine vizite eylemi yapamadılar. İşçiler işi yavaşlatarak protestolarını sürdürdüler. Yarım saat de geç işbaşı yaparak eylemi engelleme girişimini boşa çıkardılar.

Maaş artışının azlığına ve sendikal istemlere yönelik memur eylemleri sürüyor. 16 Temmuz günü Maliye Bakanlığı'nda çalışan yaklaşık 2 bin memur öğle yemeğinde yemek boykotu yaptılar. Adnan Kahveci'nin bulunduğu binaya girerek makam odasının bulunduğu kata çıkan memurlar alkışlı tempolu bir protestoyla "Sadaka değil, sendika istiyoruz" diye sloganlar attılar. Fazla çalışma ücreti olan tazminatın kaldırılmasını da protestolarına eklediler.

20 Temmuz günü Çağaloğlu'nda bir grup memur, "Sadaka değil, sendika" ve "Sefalet ücretine hayır" sloganlarıyla alkışlı protesto gestrisini yaptılar. Memur eylemleri 20 Temmuz'dan sonra da devam etti.

Memurlara zam yapıldı yapılacak diye günlerce konuşuldu hem de yüksek düzeylerde zam yapıldığı söyendi. Rakamlar iki kat gösterildi. Gerçek zammın yarısı, memurlar bu uygulamayı sadaka olarak değerlendiriyor ve demokratik istemlerini de ekleyerek uygulamaya karşı protestolar geliştiriyorlar.

Temmuz'un üçüncü haftasında; Adana'ya beş günlük geziye giden Devlet Bakanı yörenin çiftçileri tarafından protesto edildi. Devlet Bakanı Ersin Koçak, İmamoğlu ilçesinin Üçtepe Köyü insanların geliştirdiği yeni bir protesto biçimiyle karşılanması oldukça ilginç ve düşündürücüdür. E. Koçak'ın köylerinden geçeceğini duyan köylüler traktörlerini yol üzerine çıkarıp üzerine döviz astılar. Dövizlerde "Ziraat Bankası'na hacizlidir", "Tefeciye ipoteklidir" beyanları yer alıyordu. Bakan anlamasa da kamuoyu bu ifadelerin özünü çabuk anlar ve herkesin yaşam olanaklarının nasıl tüketildiğini fark edebilir.

Urfa Tekel Fabrikası'nda 17 Temmuz günü Tek Gıda-İş üyesi 44 işçinin vizite eylemi polisçe engellendi. 44 işçi gözaltına alındı. Daha sonra 5'i tutuklandı. Yine 17

Temmuz günü Karakaya Kömür İşletmeleri ile Dedeman Madencilik'te çalışan yaklaşık 600 işçi işten çıkarıldı. Buna karşı işçiler eylemliler geliştiriyorlar.

20 Temmuz günü Beyazıt'ta 150-200'e yakın bir grup, Diyarbakır katliamını kınayan korsan bir gösteri yaptı ve yollara molotof kokteyl atarak trafiği durdurdu.

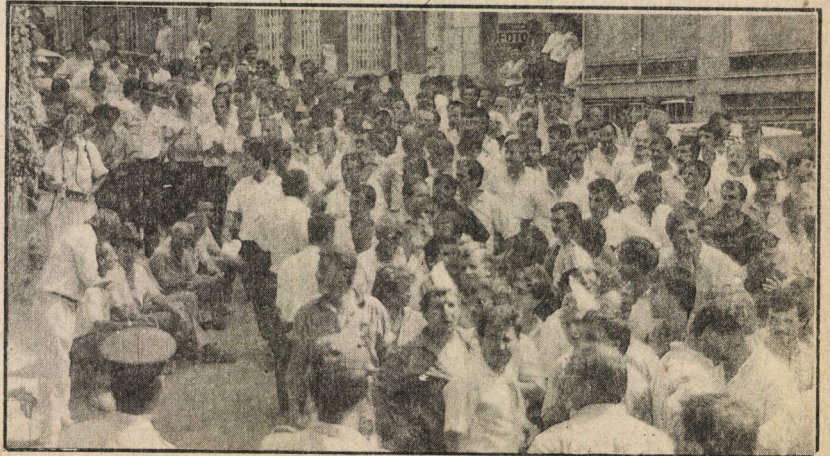
İşçilerin çoğu dikkatlerini 22 Temmuz'da yoğunlaştırdılar. 22 Temmuz'da bütün ülkede işçiler eyleme geçeceklerdi. Beklenen gün geldi ve sabahın erken saatlerinden itibaren büyük sokaklar, caddeler, anayollar ve SSK sağlık merkezleri işçilerle doldu. İşçiler, coşkularıyla, öfkeleriyle, sesleriyle, sloganlarıyla birlikte yollara çıkmışlardı.

22 Temmuz günü eylemlerde yeni bir atılım günü 500 bine yakın işçinin viziteye çıkacağı önceden duyurulmuştu.

22 Temmuz sabahı, İstanbul'un her yerinde işçiler yürüyordu. Bürolarımıza kadar gelen işçi sloganları sokak ve caddeleri çınlatıyordu. Beyazıt'ta 500 kadar TEK işçisi işyerlerinden başlayarak yürüyüşe geçti. Beyazıt Meydanı'nın kalabalığını ve trafiğini yara yara yürüyen işçiler Sultanahmet'e varmadan yolları kesilince ara caddelerden geçip SSK G. Paşa Dispanseri önünde toplanıp vizite kağıtlarını verdikten sonra sloganlı ve alkışlı protestolarla geri dönüp gittiler. Arkasından yaklaşık 800-1000 civarında Demiryolu işçisi uzun bir yolu alkışlı sloganlı protestolarla yürüyerek vizite eylemi yaptı. Aynı yere vizite kağıtlarını teslim ettikten sonra ses-

sizce ayrıldılar. Aynı caddede bir grup işçi daha vardı, ellerinde birçok slogan yazılı pankartlar, sayısız dövizler taşıyan ve hiç susmayan bir işçi topluluğu. Her iki grubun önü cadde boyunca polislerce kesilmişti. Bunlar da İstanbul Üniversitesi işçileri idi. Öbür grubun vizite işlemleri tamamlanana kadar da oldukları yerde dövizlerini daha yükseğe kaldırarak, sloganlarını daha yüksek sesle haykırarak beklediler ve diğer dispanserden ayrılmasından sonra vizite kağıtlarını vererek işlemlerini tamamladıktan sonra tekrar slogan atarak geri döndüler.

Eylemler yeni protestoları da ortaya çıkardı Tekel, Demiryolu, Şehir Hatları, Askeri Dikimevi gibi kalabalık işçilerin olduğu yerlerde işçiler kendi sendikalarını ve Türk-İş'i protesto ederek eyleme (viziteye) çıkmadılar. Kadıköy'de Liman Tersane işçileri ortak eylem yaptı. Demiryol-İş şube yöneticileri M. Kılık ve M. Kasım Gerday gözaltına alındı. TEK işçileri çok uzun bir yol yürüyerek Ümraniye Doğancılar Dispanseri'ne gittiler ve gidiş-dönüşleri gün boyu bitmedi. Protestoları da gün boyu devam etti. Beşiktaş'ta Karayolları 17. Bölge Müdürlüğü işçileri, Tuzla'da Ulaştırma Bakanlığı, İkmal Müdürlüğü işçileri, Haydarpaşa Liman işçileri Haydarpaşa Numune Hastanesi sağlık işçileri, Zeytinburnu TEK işçileri, Pendik Karayolları işçileri de vizite ve yürüyüşlerle protestoya katıldılar. Halic Tersanesi işçileri bir haftadır açlık grevinde bazıları sedye ile taşınarak genel eyleme katılabil-

diler.

Gölcük ve Kocaeli'nde de 10 binin üstünde bir katılımı geçen protestolarda düzenli yürüyüş ve büyük bir öfke gözlemlendi. Yılmaz'ı veya yalancı Yılmazları yalancılıkla suçlayan Gölcük Askeri Tersane işçileri yürüyüş ve sloganlı protestolarıyla ana karayolunda trafiği aksattılar. Düzce'de Kereste Fabrikası işçilerine yürüyüş izni verilmeyince üç saatlik oturma eylemi ile genel eyleme katıldılar. Seydişehir'de 2500 işçi yürüdü ve hiçbir müdahale olmadı.

Ankara'da Karayolları Genel Müdürlüğü'nden 2500 işçi vizite ve yürüyüşle, Demiryolu işçileri de Ulus'ta viziteye çıktıktan sonra yürüyerek genel eyleme katıldılar. Demiryolu işçileri viziteden sonra yürüyerek tren garına geldiler ve makinistlerden trenleri durdurmasını istediler. Makinistler ilkin dikkate almadı bu istemi, işçiler hep bir ağızdan makinistleri yuhaladılar ve bundan sonra trenler bir süre durdu. Bu eylemleri polis videoyla izledi. Onların dağılmasından sonra MKE işçileri Cemal Gürsel Bulvarı'ndan yürüyerek Ulus'a geldiler. Zirai Donatım Kurumu işçileriyle birleştiler ve trenle gelecek bir grubu beklediler. Ancak banliyö treni yolda raydan çıkmış olduğu için beklenenler gelmedi.

İzmir'de demiryolları, TEK ve askeri liman işçileri kentin çeşitli yerlerindeki dispanser ve hastanelere yürüyerek gittiler. Yürüyüşleri alkışlı sloganlı protestolara yüksek boyuttaki yoğun tepkilerinin bir yansımasıydı. Sonra dispanser önünde bir araya gelen işçiler yollara oturarak vizite işlemleri tamamlanana kadar alkışlı protestolarını sürdürdüler.

Antalya'da 15 sendikaya bağlı 8 bin işçi yarım gün kadar süren yürüyüş ve vizite eyleminden sonra öğleden sonra çalışmaya başladı. Amasya Suluova'da bir kısım işçi vizite için iki saat işi bıraktı.

Adana'da Yol-İş, Tes-İş, Türk Metal-İş, Demiryol-İş sendikalarına bağlı binlerce işçi eylem yaptı. İşçilerin çoğu anayollarda yürüyerek trafiği tıkadı. Polis müdahale ettiyse de işçiler eylemi sürdürdüler. Seydişehir ve Kütahya'da kamu işyerle-

rinde 25 bin işçi dispanserlere yürüyerek yoğun olarak genel protestolara katıldılar. Hava İkmal Bakım Merkezi işçilerinin SSK Hastanesine yürütmesine izin verilmedi.

Kayseri'de toplu vizite eylemine 20 bin işçi katıldı. Polis kuşatması altında Sivas-Ankara karayolunda kalabalık bir şekilde yürüyüşün slogan atmasına izin verilmedi. İşçiler doktorun sağlıkla ilgili sorularını "aldığım ücret yetmiyor, açım para, ekmek istiyorum" diye yanıtladılar.

Konya'da 15 bin işçi toplu viziteye çıktı. Trabzon'da da 5 bin işçi vizite eylemi yaptı. Nevşehir, Niğde, Yozgat, Kırşehir, Aksaray ve Sivas'ta da işçiler vizite eylemiyle genel protestoya katıldılar.

22 Temmuz'dan sonra geceyarısı Şevket Yılmaz'la Mesut Yılmaz'ın anlaşması ile işçi eylemlerinde de büyük bir azalma gözle görülür bir biçimde gündeme girdi. Ancak işçi eylemleri bitmedi. 60 gündür eylemlerini sürdüren Halk Ekmek'te 500 işçiden 60'ı on günlük açlık grevi başlattı. 500 işçile sürdürülen grev kamuoyunu oldukça etkiledi. Çocukların dahi açlık grevine katıldığı bu eylem daha coşkulu bir düzeye ulaştı ve geniş yankı buldu.

25 Temmuz'dan beri paşabahçe cam işçileri eylemde, bu eylem bugüne kadar geliştirilen eylemlerden ileri giderek daha da boyutlanıyor. Eylem niteliği gereği hızlı bir şekilde kamuoyunu harekete geçirdi. İşten atılanlarla başlayan eylem çalışanların katılımıyla genişledi. İşçi eşleri de fabrika önünde çoluk çocuklarına destekledi. Esnaf ilkin sesli tepki ve destek ziyaretleriyle işçilere onay verdi. Eylemin ileriki günlerinde tüm Beykoz esnafı kepenk kapama protestosuyla daha aktif bir katılım gösterdi. Birçok kuruluş ve işyerlerinden işçiler ve kuruluşlar adına destek ziyaretleri yapılıyor. Şişe Cam'ın Kırklareli ve Trakya'daki kollarında da fabrika işgali eylemine geçildi.

Cam işçilerinin oturma eylemiyle genişleyen protesto 29 Temmuz akşam trafiğini saatlerce durdurdu. Yoldan geçen araçlar korna çalarak işçilere destek verdi.

29 Temmuz'dan sonra daha çok kamuoyu yaratan Paşabahçe işçile-

rinin eylemi halen devam ediyor. Altı siyasi parti temsilcisi (SHP, SBP, RP, DSP ve DMP) ve belediye meclisi üyeleri bazı sendikalar ve kitle örgütlerinin temsilcileri işçileri ziyaret ederek ortak bir açıklama yaptılar. Açıklamada "İşçilerin yaptıkları ve yapacakları demokratik ve meşru eylemleri sonuna kadar destekleyeceğiz" deniyordu ve tüm partileri, yöre halkını duyarlı olmaya ve destek olmaya çağırıyordu.

Beykoz Belediye Başkanı Ş. Arıkan 30 Temmuz günü fabrikaya gelerek işçileri ziyaret etti. İşçilerin tüm yiyecek ihtiyaçlarının belediye tarafından karşılanacağını açıkladı.

Aynı günlerde Ceyhan'dan gelen bir işçi haberi de şöyle: 600 işsiz açlık grevinde. Kasım Nida Garipoğlu'na ait Garipoğlu İplik Tesisleri'nin kapatıldığını söylenmesi üzerine 560 işçi işyerinden ayrıldı.

Kapatma olayını tepkiyle karşılayan bu işçiler, fabrika önünde oturma eylemine başladılar. Hemen polis çemberine alınmalarına rağmen işçiler eylemi sürdürdü. Üretim son verilmeden önce son çalışmayı yapan 40 kadar işçi de direnişe geçerek işyerinden ayrılmama eylemi başlattılar. Dışarıda olan diğer işçilerin içeriye vermek istedikleri ekmek ve domatesler alınmadı. Bunun üzerine dışarıda oturma eylemi yapan işçiler açlık grevine başladılar.

Mersin'deki Anadolu Cam Sanayi'nde 830 işçi işten atıldı. En son atılan işçilerden biri intihara kalkıştı.

Sinop Şişe Cam Fabrikası'dan önce 32 sonra 68 işçi işten çıkarıldı. Kristal-İş Sendikası Sinop Şube Başkanı; "Daha önce işten çıkartılan 32 işçiyi işe döndürme savaşı veren işçiler 68'inin daha işten çıkarılması üzerine şoka girdiler. Bu nedenle çalışan 450 işçi işi durdurdu" şeklinde bir açıklama yaptı.

Paşabahçe Şişe Cam işçilerinin eylemi 31 Temmuz'da da sürüyordu. SHP il yöneticileri ve SHP'li 4 milletvekili (C. Selvi, Mustafa Sarıgül, A. Haydar Erdoğan, Kenan Sönmez) işçileri ziyaret ettiler. İşçilere hitaben konuşan milletvekilleri ve il yöneticileri onları desteklediklerini söyledikten sonra bir kortej

oluşturdular. Ve Beykoz Belediyesi'ne doğru kalabalık bir işçi topluluğuyla yürüdüler. DYP'den de biri milletvekili iki temsilci onları ziyaret etti.

1 Ağustos'ta Şişe Cam işçilerinin eylemi gücünü ve kararlılığını daha da çok gösterdi. Eylemin 8. günü olan 1 Ağustos'tan sonraki günlerde katılım ve destekler daha yoğundu. Tekel işçileri ve belediye işçileri her öğlen tatilinde Şişe Cam'ı ziyaret ediyorlar. Belediyeler erzak yardımını sürdürürken motosikletli gruplar bayraklarla ve zafer işaretleri yaparak destek gösterileri yapıyorlar. Fabrika önünden geçen araçların tümü destek vermek için korna çalmaya devam ediyor. Gün boyu devam eden sloganlar ve alkışlı protestolar da daha çok yoğunlaştı. SHP ve DYP heyetinin Şişe Cam'ı ziyaretinden sonra Metin Emiroğlu Sendika Başkanı İbrahim Eren'i görüşmeye çağırdı. Aynı gün Paşabahçe Cam Sanayi Genel Müdürü istifa etti. İstifa nedeni işçilerin, eylemin başından beri gündeme getirdikleri şikayetleri ve istifa etmesini istemeleri idi. İşçiler Şişe Cam Genel Müdürü'nün de istifasını istiyorlar.

Paşabahçe eylemi sürerken başka iş kollarından da yeni eylem haberleri ve eylem kararları gündem giriyor. Sinop Cam işçilerinin direnişini kırmak için işveren yeni bir karar aldı. 10 gündür üretim yapmayarak işten atılan 90 arkadaşlarının geri alınması için direnen işçileri tazminatsız işten atacaklarını söylüyorlar.

1 Ağustos; Sinop'tan gelen haberler Beykoz direnişinin yeni des-

teklerle güçlenmesiyle başladı. Kartal, Ümraniye, Üsküdar, Beykoz belediyelerinde ve Karayolları'nda çalışan yüzlerce işçi, Beykoz Belediyesi'nden Paşabahçe Cam Fabrikası'na kadar yürüyerek, alkışlı ve solganlı protestolarla, cam işçilerini desteklediler. Tekel likör işçileri, bir kamyon meyve getirdiler. RP il başkanı ve yönetim kurulu üyeleri destek ziyaretinde bulundular.

1 Ağustos'ta şehirden toplanan çöpleri şehir dışına dökmek isteyen dokuz işçi, Diyarbakır dışında çöplerin döküldüğü alanda dövüldü. Kendilerini polis olarak tanıtan dayakçıların silahlı olduğunu söylüyorlar dövülen işçiler. İşçilerden biri ağır yaralı ve tedavi altında. Diyarbakır Belediye-İş Sendikası Başkanı V. Perişan olayı protesto etti ve basın toplantısıyla durumu kamuoyuna duyurdu. Turgut Atalay (Diyarbakır Belediye Başkanı) da yaralı işçiyi ziyaret etti. Saldırımı protesto ederek saldırganları kınadıklarını açıklayan T. Atalay "Olayın üstüne gideceğiz" dedi.

2 Ağustos'ta Beykoz eylemi yine işçi gündeminin birinci konusu. İstanbul'un tüm ilçe belediyeleri Beykoz işçileriyle dayanışma amaçlı yarım gün iş bırakma eylemi yaptı. Beykoz'da evlerini kilitleyen herkes Paşabahçe önünde çadır ve tentelerle kamp kurdular. Çadırların üzerine "Bodrum-Marmaris sizin olsun. Paşabahçe bize kalsın" yazılı pankartlar astılar.

Dayanışma ziyaretleri artık her gün tekrarlanan bir gelenek oldu. Ve her gün yeni katılımlarla devam ediyor.

Bazı sendikaların bir araya gele-

rek Paşabahçe'yi desteklemek için ortak karar almalarının ardından, 2 Ağustos günü Hava-İş, Deri-İş, Tümtis, Petrol-İş ve Bağımsız Otomobil-İş sendikalarının genel başkan ve yöneticileri, Kristal-İş şubesinden fabrika önüne kadar "İşçi kıyımına son", "Paşabahçe yalnız değilsin" sloganlarıyla yürüdüler. Aynı sendikaların yöneticileri, yönetimlerindeki işyerlerinde bildiri-ler dağıtarak cam işçilerini destekleme kampanyası başlattılar. Önümüzdeki günlerde hafta boyunca, toplu vizite, servis boykotu, bir saatlik işi bırakma eylemleriyle desteğe devam edeceklerini açıkladılar. Eylemin başından beri önemli bir polis gücü işçiyi izliyor, denetim altında tutmaya çalışıyor. Nitekim 2 Ağustos günü 15'e yakın işçiyi gözaltına aldılar. Daha önce izlemeye gelen sosyalist basın üyelerini gözaltına alarak yıldırımaya çalışıyorlardı. Şimdi işçilere yönelik gözaltılar başlatıldı. İşçi Sağlığı Derneği'ne üye 11 işçi protesto gösterilerine katıldığı gerekçesiyle gözaltına alındı.

Kristal-İş Sendikası Genel Başkanı'nın Çalışma Bakanı ile görüşmesinden sonra Çalışma Bakanı'nın İstanbul'a geleceğine, sorunun çözümü için TİSK ve Cam işverenleriyle görüşüleceğine dair söz verdiği bildirildi.

2 Ağustos'ta Karabük Demir Çelik fabrikalarında çalışan 3 bin çelik işçisi toplu vizite eylemi yaptı. Çelik işçilerinin tümü 9 Ağustos'ta greve çıkıyor.

Çorum'da kurulu Karakaya Maden İşletmesi'nde sendika kurma çalışmaları yüzünden işten atılan 300 maden işçisi 20 gündür dağ eylemini sürdürüyor. Komintek Fabrikası'nda işten atılan 450 işçi de bir haftadan beri oturma eylemi yapıyor.

3 ve 4 Ağustos günleri Paşabahçe işçilerinin eylemi her günkü canlılığıyla devam etmekteydi. 6 kişi gözaltına alındı. Gösteri yürüyüşünde, "İşçiler elele, genel greve" sloganları atıldı.

İşçi eylemleri bunlarla sınırlı değil, önümüzdeki süreçte demokratik talepleri ekonomik taleplerin önüne geçmiş bir sınıf eylemliliği olacaktır.

Amerikan Savaş Suçlarını Yargılama Komisyonu

Celil ŞENER

ABD'li insan hakları savunucusu, Johnson Hükümeti Adalet Bakanı Ramsey Clark öncülüğünde kurulan, ABD yönetiminin savaş suçlarını araştırma komisyonu Türkiye'de. Söz konusu komisyon ABD ve müttefiklerinin Körfez Savaşı sırasında ve sonrasında işledikleri suçları tespit amacı ile kuruldu.

Araştırma komisyonunun ABD'nin dünyanın her tarafındaki insanlık ve barış karşıtı suçlarının teşhiri ve tanıklık toplantılarının değişik ülkelerde düzenlenmesi gibi bir işlevi de vardı. Bu kuruluş ABD, Mısır, Kostarika, Kanada, Belçika, İngiltere ve İtalya'dan ünlü hukukçulara, yazarlara, gazetecilere ve parlamento üyelerine bir çağrı mektubu göndererek ilk somut adımı attı. Çağrı gönderilen bağımsız kişilerden oluşan savaş suçları mahkemesi ise araştırma komisyonunun toparladığı kanıtları değerlendirecek ve 1992 yılının başında karar verecek.

Türkiye'de Sosyalist Parti Başkanı Doğu Perinçek'e yapılan çağrı, Perinçek tarafından kabul edildi ve Türkiye'de de araştırma komisyonu kurulması önerildi. Komisyonun bu öneriyi olumlu yanıt vermesi ve temmuz ayı sonunda bölge ülkelerinde yürüteceği çalışmalarından sonra Türkiye'ye gelmek istediğini belirtmesi üzerine, ilk girişim komitesi Doç. Dr. Haluk Gerger, Prof. Dr. Alpaslan Işıklı ve Doğu Perinçek tarafından oluşturulup, 18 Temmuz tarihinde bir çağrı mektubu yayınlamıştı. Mektupta şöyle deniliyordu: "ABD yönetimi, Türkiye'ye, kardeş bölge halklarına ve ülkelerine karşı bizim doğrudan tanıdığı olduğumuz ağır suçlar işlemiştir. Bugün Ortadoğu işgal altındadır ve bu yeni emperyalist saldırının bir parçası olarak ülkenin dört bir yanında insanlarımız katledilmektedir. Bu büyük saldırıda TC hükümeti de ağır sorumlulukları paylaşmıştır. Bu nedenle elimizdeki somut kanıtlarla davacıyız" yine mektupta, "emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı aramızdaki politik farklılıklara saygılı olarak, bir platform oluşturmamız elbette müm-

kündür" denilip, 23 Temmuz günü yapılacak bir toplantı çağrısıyla noktalanıyordu.

23 Temmuz'da İstanbul'da yapılan ilk toplantıya yaklaşık 30'dan fazla çağrılının yanısıra dergimiz de katıldı. Yapılan tartışmalar sonunda komisyonun ABD'nin Körfez'de işlediği suçları araştırmanın yanı sıra, Türkiye hükümetinin de o suçların ortaklığı ve kendisinin işlediği suçları araştırmayı görev edinmesine karar verildi. Yine bu toplantıdan 9 kişilik geçici komisyon oluşturulmuştur. Komisyonun yer alan üyeler şunlardır: Alpaslan Işıklı (SBF Sosyal Siyaset Profesörü ve Mülkiyeliler Birliği Genel Başkanı), Doğu Perinçek (Sosyalist Parti Genel Başkanı), Haluk Gerger (Uluslararası İlişkiler Doçenti), Ercan Karakaş (SHP İstanbul eski il başkanı), Gencay Gürsoy (Tıp Profesörü), Ali Rıza Dizdar (İstanbul İHD yöneticisi), Abdurrahman Dilipak (Milli Gazete yazarı) ve dergimiz adına Celil Şener. Ayrıca girişimi desteklediklerini bildiren çok sayıda aydın, yazar, politikacı, sendika yöneticisi ve yayıncı oldu.

Girişim Komitesi'nin taslak üzerindeki çalışmaları, Ankara ve İstanbul'da toplanan insanların öneri, görüş ve onayına sunuldu. Bu tartışmalar sonucunda netleşen ve onaylanan rapor, 3 Ağustos 1991 günü saat 14.00'de Gazeteciler Cemiyeti Konferans Salonu'nda yapılan bir toplantı ile basın ve kamuya açıklandı.

Ramsey Clark ve geniş bir çevrenin katılımı ile gerçekleştirilen bu toplantıda sırası ile Mülkiyeliler Birliği Başkanı Prof. Alpaslan Işıklı, Doç. Haluk Gerger ve konuk eski ABD Adalet Bakanı Ramsey Clark söz aldı. Konuşmasında Girişim Komitesi'nin işlevi ve bugüne kadar yapılan çalışmaları özetleyen Alpaslan Işıklı'dan sonra, Komisyon raporu, Haluk Gerger tarafından okundu. Bu konuşmalardan sonra Ramsey Clark söz aldı. ABD'nin dünya üzerine adeta bir musibet gibi çöktüğünü belirten Clark, Ortadoğu'daki savaş ve so-

runların ABD ve işbirlikçileri tarafından ortaya çıkarıldığını, bu kan ve gözyaşı deryasından çıkabilmek için ABD'ye karşı mücadele edilmesi gerektiğini bildiren konuşmasından sonra toplantı son buldu.

Komisyon 4 Ağustos'ta Diyarbakır'da yapılacak toplantı için Diyarbakır'a doğru yola çıktı. HEP İl Başkanı Vedat AYDIN'ın kontrgerilla tarafından kaçırılıp katledilmesi ve sonrasında cenazede başgösteren katliam provalarından dolayı istim üzerinde bulunan Diyarbakır halkı toplantıya geniş bir katılım gösterdi. Diyarbakır'ın en büyük sinema salonu Dilan Sineması tamamen doldu. Toplantıya Vedat AYDIN ve tüm devrim şehitleri anısına bir dakikalık saygı duruşu ile başlandı. Vedat AYDIN'ın büyük boy bir posterinin sahneye asılmasıyla birlikte bütün kitle ayağa kalkarak çok uzun ve hararetle bir şekilde alkışladı.

Konuşmacıların ve davetlilerin katılımından sonra sırası ile Ramsey Clark, Doç. Haluk Gerger, Sosyalist Parti Genel Başkanı Doğu Perinçek, HEP İl Yönetim Kurulu üyesi Cabbar Leygara, Van İHD Şube Başkanı Yavuz Binbay ve Cizre'den Hasan Baykara topluluğa hitap etti. Konuşmasına ABD'nin dünya halklarına yaptığı kötülükleri sıralayarak başlayan Clark, "Kürt halkı fiziki yapısı, dili, kültürü ile zor ve baskı altındadır. Kürt halkı kendi kaderini özgürce tayin etmediği sürece bu sorunlar çözümlenemez" diye bitirdi. Raporun Doç. Haluk Gerger tarafından sunulmasından sonra söz alan Doğu Perinçek, "Devlet dağda ve kırdaki gelişimine engel olamadığı mücadelenin kentlere de sıçraması sonucunda acze düşüyor ve kökü ABD'ye kadar uzanan terör yöntemleriyle halkı ezmeye çalışıyor" dedi.

HEP İl Yönetim Kurulu üyesi Cabbar Leygara ise, Kürt halkının sistemli olarak yok edilmeye çalışıldığını, bu sistemli zorun yetersizleştiği noktada ABD'nin "Çekiç Güç" gibi bir vurucu güç ile Kürt

ulusal hareketini boğazlamaya, yok etmeye geldiğini ifade etti.

Van İHD Şube Başkanı Yavuz Binbay ise, Kürt tarihinin bir katliamlar tarihi olduğunu dolayısıyla bu komisyon çerçevesinde bu yarılmanın mümkün olmadığını, her gün sorgusuz, sualsiz infazların gerçekleştiğini, bu nedenlerden dolayı Kürt halkının kendisini korumasının ve mücadele etmesinin son

derece meşru ve haklı bir temele dayandığını belirtti.

Komisyon, 5 Ağustos tarihinde Belçika Emek Partisi'ne mensup bir grup partili ile birlikte, Kürt ulusal direnişinin kalbi durumunda bulunan Cizre ve Silopi'ye doğru hareket etti. Cizre'de birkaç gün önceden karanlık güçler tarafından halka ve yerleşim birimlerine yönelik roketli, silahlı saldırı sonucunda

şehit düşen Hediye Dicle'nin ölümünü ve sistemli zoru protesto amacı ile ERNK imzalı bildirimler dağıtılmış, kepenk ve kontak kapatma eylemi gerçekleştirilmesi istenmişti. Heyet, şehre girdiğinde ölü bir şehirle karşılaştı, istisnasız bütün kepenkler indirilmiş, kontaklar kapatılmış, sokaklar özel tim ve polislerle bırakılmıştı.

Komisyon'un toplantısına katıl-

ABD'nin Ortadoğu'daki Savaş Suçlarını Araştırma Türkiye Komisyonu Raporu: (İddialar)

"1- ABD'nin Irak'a karşı daha Kuveyt'in işgalinden önce Araştırma Komisyonu'nca da belirlenen kışkırtma ve saldırıları, TC yönetimince de eylemliler olarak desteklenmiştir. Amerikan komplosuna koşut olarak Türkiye'de de bir 'Irak tehdidi' ortaya atılarak kamuoyu bu abartmayla biçimlendirilmeye çalışılmış, ABD ve Batı ile sistematik bir uyum içinde kışkırtma kampanyaları yürütülmüştür.

2- Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesiyle, Özal önderliğindeki yönetim tüm çabalarını barış girişimlerini baltalamaya ve savaşı kışkırtmaya yöneltmiştir. Ülke içinde tüm barışçı çözümler olanakları ve diplomatik çabalar kamuoyundan gizlenmiş, barış istekleriyle, diyalog girişimleri Saddamcılık olarak nitelendirilerek karalanmıştır. Dış politikada ise, başta Amerikan yönetimi, ilişki kurulan tüm hükümetlere ve özellikle de bölge devletlerine, barışçı çözümün olanaksızlığı, giderek yanlışlığı savına dayalı bir savaş propagandası yapılmıştır. Kısaca, TC yönetimi, içeride ve dışarıda barış karşıtı bir yanıltma ve kışkırtma kampanyası yürütmüş, derhal askeri müdahaleyi savunmuş, savaş çıkırtkanlığı yapmıştır.

Türkiye yönetimi, üyesi bulunduğu Birleşmiş Milletler örgütünün varlık nedenine ve kurucu belgesinin temel hükümlerine aykırı olarak, barışçı çözüm olanaklarının tüketilmesine karşı olmuş, BM'yi sadece savaşın meşruiyet aracı olarak gören bir anlayışla, ABD önderliğindeki koalisyonla savaş için yeşil ışık yakılmasını savunmuştur.

Turgut Özal, Türk Silahlı Kuvvetleri'ni daha bunalım başında bölgeye göndermek istemiş, tümü ile temelsiz savlarla NATO Çevik Gücü'nü olup bitilleri yatarak Türkiye'ye çağırması, İncirlik'le öteki üsleri, kuzey cephesi açılması ve savaşın boyut ve yıkımının genişlemesi için kullanıma açmıştır.

3- TC yönetimi, baştan beri BM Güvenlik Konseyi'nin, 'Kuveyt'in işgaline son vermek' amacını gözardı ederek, savaşı emperyalist amaçlar için bir araç olarak kabul etmiştir. Özal, açıkça, savaşla birlikte ABD'nin Ortadoğu'da yeni bir düzen kuracağını belirterek Türkiye'nin de savaş sonrasında kurulacak

galiplerin ganimet sofrasında yer almak için savaşa aktif olarak katılması gerektiğini söylemiştir. Özette, TC yönetimi, savaşı ve emperyalizmin yengisini kendi yayılcı hesapları, politik önemin artması ve ekonomik-askeri isteklerinin karşılanması için fırsat saymış, dış politikasının aracı ve amacı yapmıştır. İşte bu nedenle, Türkiye yönetimi bunalımın çok yönlü militarizasyonu için yoğun çaba harcamıştır. İşte bu nedenle, yönetim barışı değil savaşı yeğlemiştir. İşte bu nedenle, Irak'taki katliama üsler kullanılarak doğrudan katılmıştır.

4- Bu politikanın doğal sonucu olarak da kuzey cephesinin açılmasına ve öteki üslerle İncirlik'in kullanılmasına izin verilmesiyle nükleer kapasiteli uçakların ülkeye getirilmesi kabul edilmiş, doğrudan sivil halkı hedef alan ve Irak'ın geleceğini tahribe yönelik hava bombardımanlarına, kitle kıırım silahlarına ve çevrenin imhasına onay ve üs verilmiştir. Kısaca, TC yönetimi, ABD'nin bu imha suçlarına da doğrudan karışmıştır, ortak olmuştur.

5- Askeri hareketin sonu da bir başka imha hareketini gündeme getirmiştir. Kürt halkının insanlık vicdanında derin yaralar açan kıyımında, kendi başına bir soykırıma dönüştüren kitlesel göçünde, Türkiye yönetimi ileriye dönük politik nüfuz kazanma hesaplarının soğukkanlılığı içinde beklemiş, büyük komplo, Kürtleri aç, çıplak ve hasta, umarsız bırakınca da timsah gözyaşlarıyla bu durum bir yeni işgalin vesilesi sayılmıştır. Kürt halkını ve politik güçlerini denetim altına almayı amaçlayan bu hamilik politikası, Türkiye'deki bazı Kürt yerleşim alanlarının insansızlaştırılmasıyla, halkın göçe zorlanmasıyla ve bugün de süren özel savaş terörizmiyle birlikte yürütülmüş, 'Kürt sorunu' üstünde koz ve kart elde etmek kumarı, Kürt halkının sırtından oynanmıştır. Bu kumar masasında Kürt halkının acılarını ve kendi yazgısını belirleme hakkını oyuna sürenler arasında Bush'la, Saddam'la ve ötekilerle birlikte Halepçe suskunu TC yönetimi de vardır.

6- Emperyalizm, Ortadoğu'da savaşı ve işgali sürdürmektedir. Kaba kuvvetin zoru ve işgal, insani ge-

mak isteyen Cizreliler sokak başları tutularak, küfür ve dayak gibi yöntemler ile geri çevrildi. Buna rağmen barikatları aşan halk toplantıya katıldı. Toplantıda Prof. Tolga Yalman, Ramsey Clark, Doğu Perinçek ve Özgür Halk temsilcisi Celil Şener konuştu. Konuşmasına Cizrelilerin bugün içinde buldukları durumdan dolayı gurur duymaları gerektiğini belirterek başlayan Celil

Şener, "Siz halkımızın neler yapabileceğini ne kadar güçlü olduğunu başta kendi halkımız olmak üzere bütün insanlığa gösterdiniz" dedi.

Daha sonra Hediye Dicle'nin ailesi ziyaret edilip, başsağlığı diledi. Ayrıca ABD yapımı roketlerin yığılı evler ve işyerleri gezildi. Heyet buradan Çekiç Güc'ün konuşlandırıldığı Silopi'ye giderek halka açık kahve toplantısı düzenle-

di ve çalışmaların bu bölümünü tamamladı.

Türkiye komisyonu çalışmasının sonuçları, Uluslararası Savaş Suçları Mahkemesi'ne sunulacak. 1992 yılının başında toplanacak olan Mahkeme bu kanıtları değerlendirerek ve eğer gerekirse ek araştırmalar da yaparak, barışa, insanlığa karşı işlenen savaş suçları konusunda bir karara varacak.

rekçeler öne sürülerek devam etmektedir, çünkü savaşın ilk ve temel amacı olan yeni düzen ancak şiddet yoluyla bölge halklarına dayatılabilmektedir. İşte bu yeni düzeni yani Ortadoğu halklarının kendi yazgılarını özgürce belirlemelerine engel Amerikan barışını kurmak ve Ortadoğu'yu denetim altına almak için Çekiç Güç, Türkiye'de konuşlandırılmıştır. Türkiye, bölgeye yönelik bu saldırı gücünün üssü olmuştur. Bölgeye yönelik saldırılarda kullanılmak üzere Amerikan silahlarının Türkiye'de depolanacağı ise zaten daha önce açıklanmıştı. Ayrıca, Türkiye'nin de asker vermeyi ve bir bölümünü ülkesinde konuşlandırmayı kabul ettiği bir NATO vurucu gücünün kurulması da gündemdedir. Türk-Amerikan stratejik işbirliğinin de Ortadoğu'ya yönelik bir saldırının çerçevesini oluşturduğu biliniyor. Bütün bu askeri nitelikli hazırlıkların bölge halklarının güvenliklerine, demokratik hak ve özelemlerine karşı olduğu ve tümünde de Türkiye yönetiminin aktif bir katılımcı role soyunduğu düşünülürse, yönetimin emperyalizmin yeni düzenlenen kargaşa ve bunalım senaryosundaki suç ortaklığı da iyice ortaya çıkar. Ortadoğu halklarını bölerek yönetmek, baskı ve sömürü düzenine mahkum etmek, emperyalist talanı istikrarlaştırmak, İsrail ve siyonizm ile işbirlikçi yönetimleri güçlendirmek ve demokratik hareketleri boğmak için yürürlüğe konulmaya çalışılan yeni düzen planında, TC yönetimi emperyalizm ile omuz omuzadır, el eledir, iç içedir.

Türkiye yönetiminin, bu savaşı, emperyalizmi ve saldırganlığını savunan politikalarının doğrudan bir uzantısı olarak, içeride de halka, demokrasinin temel normları, temel hak ve özgürlükler ve yürürlükteki yasalar ciddi biçimde ihlal edilmiş, ağır suçlar işlenmiştir.

7- Her şeyden önce, hükümetin emir ve denetimi altındaki radyo ve televizyon başta olmak üzere, sistemin her türlü medyalarının büyük bölümünce savaş kışkırtıcılığı yapılmıştır. Tarihin tanık olmadığı bu sistematik barış düşmanlığı ve savaş çığırtkanlığı, halklar arasında kin ve nefret tohumları saçmayı amaçlayan, şoven bir propagandayla birlikte yürütülmüştür. Kamuoyu doğru ve sağlıklı haber alma hakkını tümüyle yitirmiş, resmi televizyon CNN'i bile sansür etmiştir. İncirlik Üssü'nün Amerikan savaş uçaklarınınca kullanıldığı haberi, en son Türkiye'de verilmmiştir. Kamuoyu sadece bilgi edinme hakkından yoksun bırakılmamış, aynı zamanda yoğun bir yanıt-

ma bombardımanına tutulmuştur. Türkiye kamuoyuna karşı resmi radyo, televizyon ve CNN'in 24 saat süren yayınları ile öteki medyalarca tam bir psikolojik savaş uygulanmış, TC yönetiminin UNESCO'nun altında kendi imzası bulunan 28 Kasım 1978 tarihinde 'kitle iletişim araçlarının yayın ilkeleri'ne ilişkin bildirgesi ağır biçimde ihlal edilmiştir.

8- Bunalım, iç politikada baskı ve sömürü aracı olarak da kullanılmıştır. Örneğin daha savaş çıkmadan, savaş olasılığı bahane edilerek grevler ulusal güvenlik gerekçesiyle yasaklanmış, bu en temel hak arama aracı emekçilere tümüyle yasaklanmıştır. İşten atılmalar, ücretlere, çalışma koşullarına baskılar ve genel bir işçi kıyımı, savaş tehdidi bahanesiyle yoğunlaştırılmıştır. Savaşta doğrudan taraf olmanın getirdiği yükler, zamlar, ekonomik yaşamın felce uğraması, ticaret kayıpları ve askeri harcamalar yoksul halk üzerinde tam bir ekonomik teröre dönüştürülmüştür. Ekonomik kayıpların sözde karşılanması amacıyla alınan 'yardımlar' ise yeniden silahlanmaya harcanmakta, silah tekelleri kasalarını doldururken Türkiye halkı daha da yoksullaşmaktadır.

9- Türkiye'de barışı istemek, dipolomatik-politik çözümlerin araştırılması gereğini savunmak ve bu yönde girişimlerde bulunmak bir suça dönüştürülmüştür. Barış için gösteri ve toplantı yapmak yasaklanmış, savaş karşıtı yürüyüşlerde insanlar dövülmüş, kurşunlanmış, sakat bırakılmış, hatta öldürülmüştür. Türkiye'de yönetim, 21. yüzyıla girerken, uzantısı olduğu askeri cunta gibi barışı ve barış yandaşlığını tehlikeli bir suç saymış, bundan ötürü küçük çocukları dahi gözaltına alabilmiştir.

10- Nihayet, TC yönetimi kendi politik varlığının ve kişiliğinin yaratıcısı 12 Eylül anayasasını dahi açıkça ihlal ederek, herhangi bir ulusal ya da uluslararası yasal dayanaktan yoksun olarak ve büyük çoğunluğa sahip olduğu parlamentoda dahi görüşmeden yabancı silahlı kuvvetleri ülkeye davet etmiştir."

Sonuç bölümü:

"Turgut Özal, MGK üyeleri, Akbulut ve Yılmaz kabineleri üyesi bakanlar, Özel Harp Dairesi ve ANAP Parlamento Grubu, barışa, insanlığa, BM sözleşmesi, savaş hukuku kurallarına ve ilgili uluslararası hukuk normlarına karşı işlenmiş ABD suçlarına ortak olmaktan ve ayrıca Türkiye'deki icraatlarından dolayı suçlu bulunmuşlardır."

"Bu halk kazanacak"

Ülkemiz hakkındaki gerçekleri yerinde görüp değerlendirmek için ülkemize gelen ve Diyarbakır, Cizre, Silopi'ye gezi düzenleyen, Belçika Emek Partisi (PTB) heyetinden, Merkez Komite Üyesi Harrie Dewitte ve parti organizasyonu sorumlusu De Snedt Gina ile ülkemiz ve halkımız hakkındaki izlenimleri üzerine yazarımız Celil Şener bir söyleşi yaptı.

Ülkemiz ve insanlarımızla ilk tanışıklığınız ne zaman gerçekleşti?

Bizim yaşadığımız maden bölgesinde yaklaşık 4 bin kadar Kürt yaşıyor. İlk tanışıklığımız bu insanlarla oldu. Ülkenizi ise ilk defa gördük.

Ülkenizdeki Kürt işçilerinin ne tür problemleri var? Özellikle uyum ve kimlik sorunu hangi boyutta?

Bölgemizdeki bu insanların en büyük sorunu maden ocaklarının kapatılması sonucu başgösteren işsizlik, ikinci olarak da ırkçılık diyebiliriz. Bahsettiğiniz uyum ve kimlik sorunu ise diğer mülteci gruplara göre daha fazla. Kürtlerin daha önceleri kendilerini ifade edememeleri yapılarında çarpıklık yaratmıştır. Yine eğitilmemiş olduklarından, çok düşük ve tortu işlerde çalışmak zorunda kalmışlardır. Bu işlerde çalışmalarına rağmen çok büyük zorluklarla karşılaşılıyorlar.

Ülkenizde, halkımızın örgütlü güçleri, siyasi hareketleri ile ilişkileriniz hangi boyutta?

Brüksel'de "Kurdistan Komite" üyeleri ile ilişkimiz var.

Kürt hareketlerine karşı resmi organların ve basının bakış açısından söz edebilir misiniz?

Avrupa'da herhangi bir olay olduğunda, özellikle sağcı gazeteler, satılmış kalemler, PKK'ye karşı karalamaya girişirler. Örneğin; Cizre'deki özel tim ve polislerin saldırıları

sonucunda ölen Hediye Dicle olayında olduğu gibi, bu olayı şayet bizim gazeteler yazarsa "teröristler" tarafından öldürüldüğünü yazar. Oysa biz bugün kimin gerçek terörist olduğunu gözlerimizle gördük. Resmi makamlarda bu saptırmalara alet olmaktadırlar. İsveç'teki Olof Palme olayı bunun en güzel kanıtıdır.

Kafanızda var olan, size anlatılanlar, gördüklerinizle çelişti mi?

Az çok ülkeniz ve mücadele hakkında bilgimiz vardı, fakat doğrusu bu kadar gelişkin bir mücadele ile karşılaşabileceğimizi pek tahmin etmiyorduk. Biz, Filistin'de de kaldık ve onların mücadelesini de gördük; fakat açık olarak söylüyoruz: Filistin halkı, Kürt halkına nazaran daha elverişli koşullara sahip bulunmasına rağmen, Kürt mücadelesi gittikçe ivme kazanmaktadır. Halk öncüsü ile birleşmiştir, bu havayı her yerde hissedebilmek mümkün.

Cizre'de yaşananları gördünüz, özellikle kepenk ve kontak kapatma eylemleri, bu eylemlerin yaptırım gücü hakkında ne düşünüyorsunuz?

Cizre'de anlatımı mümkün olmayacak derecede güzel bir olay gördüm. Bütün halk tek yürek, tek vücut olmuş ve dayanılmaz baskılara

karşın onurlarından hiçbir taviz vermiyorlar. Dünyanın hiçbir tarafında bir şehrin bir amaç doğrultusunda bu kadar kararlı ve bilinçli davranmasını okumadım, görmedim. Ben bir annemim ve iki çocuğum var, buradaki annelerin ölüm pahasına gösteri yapan çocuklarına adeta bir general muamelesi yapmasını unutmuyacağım. Sokaktaki bu çocuklar bize neler olduğunu son derece bilinçli bir şekilde anlatıyorlar. Polisin kendilerine attıkları kurşunları ceplerinde saklayıp bize gösteriyorlardı.

Kürt halkını yakından tanıma fırsatını yakaladınız. Sizce, Kürt halkının sorunları hangi yol ve yöntemlerle çözülür?

Öncelikle, çözümün ne olacağına Kürt halkı karar verecek. Görebildiğimiz kadar bu kararını da vermiş. Yalnız bir enternasyonalist olarak bu çözümlerine saygı duymak ve desteklemek zorundayız. Şu aşamada şunu söyleyebilirim: Bu halk kazanacak.

Kürt halkına ve dünya kamuoyuna vermek istediğiniz bir mesaj var mı?

Biz bütün dünya için sosyalist demokrasi istiyoruz. Bunun Türkler ve Kürtler için bir gerçek olmasını diliyoruz.

Kürt siyasi tutsaklar bırakılsın

Gül ÇELİK

Reel sosyalizmdeki çözülme sonrası emperyalizm, "Yeni Dünya Düzeni" politikasını yaşama koymaya çalışmış ve birçok alanda başarılar elde etmiştir. Türkiye'nin de "Yeni Dünya Düzeni"ne uyması için baskılar yapıldı. Ve Türkiye, dünya kamuoyuna demokratikleşme izlenimleri vermek için bir dizi göstermelik değişimlere gitti. Öncelikle "cezaevlerini boşaltacağız", 141-142 ve 2932 sayılı yasaları kaldıracağını tüm dünyaya beyan etti. Fakat kısa sürede, gelişmeler bunun bir aldatmaca olduğunu gösterdi. "Anti-terör ve Şartlı Salıverme Yasası" hiç bir şeyi kaldırmadı, aksine artırdı. "Anti-terör Yasası" için çok şey söylenebilir ama, konumuz şartlı salıvermedir. Siyasi iktidar, "cezaevlerini boşaltacağız" beyanları ile sol siyasi tutsakların umutları ile oynadı. "Anti-terör Yasası", şartlı salıvermenin ardına gizlenerek, kamuoyunun bu beklentisinden faydalanılarak çıkarıldı.

"Şartlı Salıverme Yasası" bir haksızlığın, bir eşitsizliğin yasası olarak, devrimci, demokrat, yurtsever insanlar arasında kısa sürede yankısını buldu ve kitlesel tepkiler yükseldi. Kitlesel yürüyüşler, açıklık grevleri ve protestolar yaşandı. Kamuoyundaki tepkiler sonucu SHP ve askeri mahkemeler, konuyu Anayasa Mahkemesi'ne götürerek, iptal başvurusunda bulundular.

SHP'nin başvurusu henüz karara bağlanmadı ama askeri mahkemenin başvurusu, yeni bir eşitsizliğin ifadesi olarak 125. madde kapsam dışı tutulması dışında haklı bulundu. Şartlı salıverme, bir eşitsizliğin ifadesiydi. Şöyle ki, 12 Eylül öncesi Maraş'ta, Çorum'da ve daha birçok yerde katliamlar gerçekleştiren faşist cellatlar serbest bırakılırken, hatta uysal sol dahi bırakılırken, 146. ve 125. maddelerden yargılanan devrimci tutsaklar kapsam dışı tutuldu. 125. madde, "devleti bölmekten" dolayı Kürt devrimcilere uygulanan maddedir. Buradaki eşitsizlik, sol tutsakların içerde tutuklanırken, sağcılarının serbest bırakılmasıdır. Anayasa Mahkemesi'nin

kararı ise Kürt ve Türk devrimcileri ayrımını, eşitsizliğini sergilemiştir. Karar eşitsizlik içeriyor. Devlet bölücülük yapmıştır. Bu, iflas eden resmi ideolojinin işlemeye devam etmesinin yeni bir yansımasıdır. Resmi ideoloji iflas etmiştir. Yeniden yaşatmaya çalışmak, siyasi iktidarın çözümsüzlüğünü derinleştirip sergileyecektir. Sorun, hukuki bir sorun olmasının ötesine geçmiştir. Sorun politiktir. Askeri mahkemenin başvurusu geçici 4. maddenin (a) bendine ilişkindir. 146. ve 125. maddeler geçici 4. maddenin (b) bendinde düzenlenmiştir. Hukuki açıdan iptal edilmesi gereken (b) bendidir. 146. madde ile 125. maddeleri birbirinden ayıracak hukuki bir gerekçe yoktur. Karar siyasidir, tercih edilen Türk-Kürt ayrımıdır. Siyasi planda değerlendirildiğinde kararı anlamak mümkündür, Kürt halkının mücadelesi kararı etkilemiştir.

Şimdi gözler SHP'nin başvurusuna çevrilmiş durumda. Anayasa Mahkemesi'nin eşitsizliğini gidermesi için elinde fırsat vardır. Bundan sonra karar, hukuki bir karar olarak gösterilemez. Eğer 125. maddeden yargılananlar yine şartlı salıvermeden yararlanamazsa, kararın siyasi boyutu devam edecektir. Bunun başta getireceği, Anayasa Mahkemesi'nin yıpranmasıdır. Hukuki karar vermesi gereken Anaya-

sa Mahkemesi'nin siyasi tercihte ısrar etmesi, onun varlık nedenini ortadan kaldıracaktır. İptal edilen sadece "Şartlı Salıverme Yasası" olmamalı, bununla birlikte "Anti-terör Yasası" tüm uygulamaları ve işlemleri ile iptal edilmeli, ortadan kaldırılmalıdır. Anayasa Mahkemesi bunu yapmayacaksa, kitleler yapmalı.

125. maddeden yargılananların içerde tutulması, intikamcı duyguların da ürünüdür. Kürt halkının mücadelesinin yükseldiği bu süreçte politik tutsaklar tehdit unsuru olarak kullanılmaya çalışılacak. Fakat bu tür intikamcı uygulamaların bir sonuç vermesi düşünülemez, halkın mücadelesini engelleyemez.

Sonuç ortadadır, Anayasa Mahkemesi'nin kararı eşitsizliği gidereceği, aksine eşitsizliği derinleştirip, boyutlandırmıştır. Karar, toplumsal beklentilere cevap vermemiş aksine toplumsal kaygı ve hayreti artırmıştır. Bu eşitsizlik bir an önce giderilmelidir.

125. madde ile cezaevlerinde tutulan devrimciler derhal serbest bırakılmalıdır. Devrimci, demokrat, yurtsever, sosyalist ve insanım diyen herkes: Bu eşitsizliğe ve adaletsizliğe karşı sesimizi birlikte ve gür çıkaralım.

BASIN AÇIKLAMASI

Partimiz Diyarbakır İl Başkanı Vedat AYDIN'ın kontrgerilla tıcafından hunharca katledilmesi üzerine, 10 Temmuz 1991 tarihinde düzenlenen cenaze töreninde yaşananlar, devlet terörünün kitle katliamına dönüştüğü, katliam öncesi ve sonrasının gelişimini bilgilerinize sunuyoruz:

Maden'de bulunan cenaze yaklaşık 7-8 bin araçlık bir konvoyla toprağa verilmek üzere Diyarbakır'a getirildi. Çeşitli semtler ve kavşaklar polis tarafından ablukaya alınarak, çevre illerden törene katılmak üzere gelenlerin yolları kesilip katılımları engellendi. İstasyon Meydanı'nda toplanan yaklaşık 100 bin kişilik kitle, Genel Başkanımız Fehmi Işıklar'ın konuşmasından sonra cenazeyi defnetmek üzere Mardinkapı'da bulunan mezarlığa doğru yürüyüşe geçti. Güzergah boyunca özellikle özel timin küfürlü sataşmalarıyla karşılaşan kitle büyük bir olgunlukla yürüyüşüne devam etti. Özel timin tahrikleri üzerine, kitle alkış ve yuh sesleriyle protesto etti. Parti yöneticileri, parti otobüsünden sürekli olarak kitleyi sükunete, güvenlik güçlerini de yolu açmaya ve kitleyi tahrik etmemeye davet ettiler.

Büyük bir olgunlukla yürüyüşüne devam eden kitle, saat 16.20 sıralarında Mardinkapı'ya varmışken, çevre surların hakim noktalarında mevzilenen özel tim elemanlarının doğrudan kitleyi hedef alan yayılım ateşiyle karşılaştı. Burada kitlenin içinden 2 kişi öldü. Çok sayıda insan da yaralandı. Görevli partili arkadaşlar bunun bir provokasyon olduğunu, devletin katliam için bahane aradığını söyleyerek kitleyi yatıştırdılar. Kitle yürüyüşüne devam etti. Mezarlığa varıldı. Cenaze defnedildikten sonra geri dönüş yolları polis tarafından yollara barikat kurularak kesildi. Bu gelişmelerden sonra Genel Başkanımız ve partili milletvekillerimiz yetkililerle görüştüler. Görüşmelerde kitleye müdahale edilmeden yavaş yavaş dağılmalarının sağlanması üzerinde görüş birliğine varıldı. Kitle, Genel Başkanımız Fehmi Işıklar'ın çağrısıyla sessiz bir şekilde dağılmaya hazırlanırken, yol üstünde kurulmuş olan polis barikatlarıyla karşılaştı. Kitle yere oturarak polisin bu tutumun alkışlarla protesto etti. Önden ve arkadan kuşatılan kitle polis ve özel tim kuvvetleri arasında mahsur kaldı. Genel Başkanımız ve partili milletvekillerinin bütün ısrar ve çabalarına rağmen barikatlar kaldırılmadı.

Ardından Mardinkapı mntukasından polis ve özel tim panzerlerle saldırıya geçti. Kitle hedef gözetilerek hem önden hem arkadan kurşun yağmuruna tutuldu. Sis bombaları, gözyaşartıcı bombalar, taramalar kitlede bir paniğe yol açtı. Bu sırada bir helikopterin havadan kitle üzerine ateş açtığı görüldü. Yaralı ve ölüler cadde ortasında kaldı. Kitle için kaçacak tek bir yol bırakılmıştı: Dicle Nehri'ne doğru yaklaşık 50 metrelik bir uçurum. İnsanlar bilinçli bir şekilde kurşunlanarak bu uçuruma doğru sürüklendiler. Binlerce insan kendisini bu uçurumdan aşağı attı. Bununla yetinmeyen polis insanları arkadan kurşunlamaya devam etti. Arabalar tarandı. Panzerlerle tahrip edildi. Ardından HEP Genel Merkezi'nin otobüsüne yöneldi. Önce kurşunlandı. Sonra içeriye bombalar atıldı. Başta Genel Başkanımız olmak üzere tüm milletvekilleri ve yöneticileri kurşunlandı, coplandı, uzun süre yerlere yatırılarak vahşice dövüldüler. Genel Başkanı Fehmi Işıklar, Malatya Milletvekili İbrahim Aksoy, Mardin Milletvekili Adnan Ekmen, Mardin Milletvekili Ahmet Türk yaralı olarak hastaneye kaldırıldılar. Yerli ve yabancı basın da bundan nasibini aldı. Fotoğraf makineleri ve kameraları kırıldı ve filmlerine el konuldu. EMEK-1 otobüsü kurşun yağmuruna tutuldu. Ardından her şeyi parçaladılar.

Yaralıları almak için gelen ambulanslara uzun süre izin verilmedi. Yaralılar ambulansın indirilerek dayaktan geçirildiler. Ayrıca doktorlar ve sağlık personeli dövüldü. Yüzlerce insan gözaltına alındı. Partimize mensup yüzlerce insan kayıp. 10 Temmuz 1991 günü Diyarbakır'da kelimelerle ifade edilemeyecek bir vahşet yaşandı ve bir katliam yapıldı.

Devletin partimize, halka yönelik bu vahşi ve hiçbir kural tanımayan barbar saldırısı, devletin gerçek yüzünün ne olduğunu bir kere daha görmek istemeyenlere net ve açık bir şekilde gösterdi. Bu vahşi saldırının tek bir anlamı vardır: Kendini meşru ve legal platformlarda ifade etmek isteyen Kürt insanını yok etmek, bu insana yaşam hakkı tanımamak. Dünyanın barışa, özgürlüğe, demokrasiye gittiği bir çağda TC'nin bu vahşi saldırısı aynı zamanda bu devletin, demokrasiden ne denli uzak, demokrasiye ne denli düşman olduğunu göstermiştir.

Diyarbakır'da yaşanan vahşetle ilgili hükümet sözcüsünün yaptığı açıklama, güvenlik güçlerinin yaptıkları bu katliamı dünya ve Türkiye kamuoyundan çarpıtarak gizleme amacı taşımaktadır. Bütün Kürt halkının direkt düşman kabul edildiği böyle bir saldırının, hükümetin bilgisi ve izninin dışında gerçekleşmesi mümkün değildir.

Güvenlik güçlerinden olayın baş sorumluları hakkında yakalanarak soruşturma yapılmaması, hükümetin suç ortaklığını daha da artıracaktır.

Olayın baş sorumlusu hükümet, Genelkurmay ve Olağanüstü Bölge sorumlularıdır.

HALKIN EMEK PARTİSİ
BASIN BÜROSU

BASIN BİLDİRİSİ

Halkın devrimci muhalefeti, gerillanın vuruşları ve yüzbinlerin serhildanları karşısında çaresiz kalıp acze düşen rejim, ülkemizde yıllardır geliştirdiği özel savaş yöntemini, bugün de ölüm mangalarıyla sürdürmek istiyor. İnsanlar evlerinden zorla alınıp acımasızca katlediliyor, kurşuna diziliyor, cesetleri yakılıyor; sokak ve caddelerde kimin ne zaman katledileceği bilinmez olmuş. Hilal Belediye Başkanı'yla birlikte dört yurtseverin öldürülmesinde olduğu gibi, provokatif olaylar günlük cinayetler halinde geliyor. Son günlerde İstanbul'da, Cizre'de, Mardin'de, Şırnak'ta, Diyarbakır'da onlarca devrimci, yurtsever katledildi. Halkı teröze etmek amacıyla bombalama, yakma, yıkma eylemleri artarak geliştiriliyor. Yurtseverler, devrimciler gözaltında, işkence merkezlerinde "kaybediliyor". Devrimci kişi, grup ve çevreler üzerinde, topyekün halkımız ve sol basının üzerinde öldürme olaylarıyla birlikte korkunç bir baskı, pasifikasyon ve terör estiriliyor.

Rejim, kontrgerilla, cinayet şebekesi olan ölüm mangalarıyla ne amaçlıyor, nereye varmak istiyor?

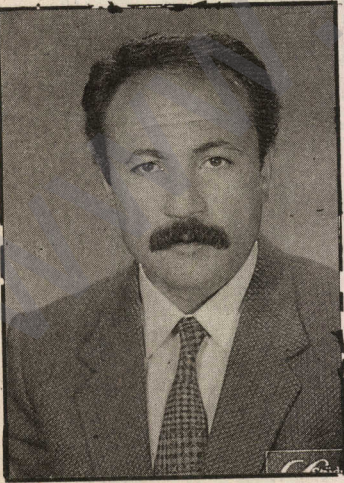
Ölüm mangaları yöntemi daha önce Şili, El Salvador gibi Latin Amerika halkları üzerinde de uygulanmış, deşifre olmuş bir yöntemdir. Amaç yurtseverleri, aydınları, demokratları giderek tüm halk yığınlarını korkutmak, yıldırma ve pasifize etmektir. Toplumda güvensizlik, korku, panik havasını egemen kılmaktır. Bu, aynı zamanda psikolojik bir savaştır da. Ülkemizde ölüm mangalarının daha yaygınca devreye sokulması tamamen bu amaçladır. Zira, yıllardır sürdürülen özel savaş amacına ulaşmamıştır. Gerilla vuruşları engellenememiştir. İşçilerin, köylülerin, memurların, gençlerin, kadınların devrimci muhalefeti giderek artmaktadır. İşte rejim bütün bu gelişmelere kanlı bir karşılık vermek amacıyla cinayet şebekelerini devreye koyup, halkın ayağa kalkışını engellemek, kendi otoritesinin sarsılmasını durdurmak istemektedir. Bu, özel savaşın bir parçasıdır.

Rejimin halklarımızı boğazlama, kan ve katilimle sindirme çabaları toplu halk muhalefetiyle karşılaşmamıştır. Terör ve ölüm mangaları tek tek hedef seçmekte zorlanmalıdır. Cinayetlerden daha büyük bir cesaretle, daha kitlesel, daha azimli ve daha kararlı hesap sorulmalıdır. Her bir şehidimiz, bizi ezen, sömüren, türlü kirli yöntemlerle yoketmek isteyenlere bir hançer gibi saplanmalıdır. Bu da, şehitlere sahip çıkmakla mümkündür. Aksi durumda cinayetlerin ardı arkasının kesilmeyeceği açıktır. Sessizlik, ölüm mangalarına cesaret vermektedir. Bunun anlamı da, bugün tek tek meydana gelen cinayetlerin yarın daha kapsamlı, daha toplu gerçekleşeceğidir. Egemen güçlerden hesap sormak, cinayetlerin önü alınmak isteniyorsa, insanın diyen herkesin; tüm aydınların, demokratların, devrimcilerin seslerini daha bir kararlılıkla ve cesaretle yükseltmeleri gerekir. Cinayetlerin üzerine gitmek, teşhir etmek, deşifre etmek insani bir görevdir.

Halkın direnişine omuz verelim, tüm şehitlere, Vedat'lara sahip çıkalım...

9 Temmuz 1991

Sabri OK, Muzaffer AYATA, Rıza ALTUN
G.Antep Özel Tıp Cezaevi

Vedat AYDIN

SENİ UNUTMADIK, UNUTMAYACAĞIZ

Rêheval Vedat,

Köyümüzde yediden yetmişe herkesle tanışmıştın. Şehitler kervanına seni yalnız göndermedik. Çünkü; sen bize mücadele gerçekliğini, şehitliğin anlamını ve şehitlere bağlılığın nasıl olması gerektiğini kavradtın, yolumuzu aydınlattın.

Köyümüzden BUWADİN'i de şehitler kervanına katıp yanında götürdün.

...Ve söz veriyoruz, ilk şiarımız senin şahsında tüm şehitlerimizin intikamı olacak.

Sözümüz onurdur, onuru çiğnetmeyeceğiz.

Yurtsever LİCAK Köyü Halkı
LİCE - DİYARBAKIR

BASINA AÇIKLAMA

Son bir ay içerisinde, Mustafa Özer'in arabasının bombalanmasıyla başlayan Özgür Halk, Medya Güneşi ve İnsan Hakları Derneğinin bulunduğu binanın bombalanması, Batman İHD Yönetim Kurulu üyesinin arabasının bombalanması, Hilal Belediye Başkanı ve üç arkadaşının öldürülmesi ile turmanan karanlık güçlerin terör eylemleri, Vedat AYDIN'ın öldürülmesi ile doruğa ulaşmıştır.

Bu saldırıların sorumlularının kimliklerinin saptanması için devletin hiç bir açıklamasının bulunmaması düşündürücüdür.

Bütün bu saldırılar karanlık güçler tarafından gelişen toplumsal muhalefeti bastırmaya yöneliktir. Bu saldırılarla bölgemizdeki demokrasi ve insan hakları savunucularının hedef olarak alındığını, bundan sonra da saldırıların boy hedefi olacağı bununda sorumlusunun gerekli önlemleri almamakta ısrar eden resmi makamlar olduğu açıktır.

10 Temmuz 1991 tarihinde yapılan cenaze töreninde devletin maskeli-maskesiz güvenlik güçlerince katliam boyutundaki saldırı bile kamuoyuna çarpıtılarak aktarılmıştır. Muhalefet güçlerinin insansal ve yasal meşru tepkileri suç olarak lanse edilmiştir.

Bu katliamın sorumlularının açığa çıkarılması, bu konuda gerekli duyarlılığın gösterilmesi her kesimin görevidir.

Gerek Türkiye ve gerek dünya'daki tüm insan hakları savunucularını, siyasal olan, olmayan tüm demokratik güçleri ve örgütlenmeleri bu konunun üzerine gitmeye, kendi kamuoylarını aydınlatmaya çağırıyoruz.

SHP İl Başkanı
Dağıstan TOPRAK

SBP İl Başkanı
Erkan KARAGÖZ

SP İl Başkanı
C.Kenan ARKIŞ

HEP İl YK Üyesi
Şaban ASLAN

İHD YK Üyesi
Nazdar KAHRAMANER

Petrol-İş Şube Başkanı
Mehmet YILDIZ

Yol-İş 1 Nolu Şube Başkanı
Musa ÇELİK

Belediye-İş Şube Başkanı
Vezir PERİŞAN

HEP Parti Meclisi Üyesi
Cabbar LEYGARA

Diyarbakır Bölge Baro
YK Üyesi Genel Sekreter
Av. M.Sezgin TANRIKULU

Makine Mühendisleri Odası Başkanı
Salih GÜNEŞTEKİN

Mimarlar Odası YK Üyesi
Ahmet CENGİZ

İnşaat Mühendisleri Odası YK Üyesi
Hida KILIÇ

Elektrik Mühendisleri Odası
Başkan Yardımcısı
Özer ERDEMLİ

Ziraat Mühendisleri Odası
YK Üyesi
Refik KARAKOÇ

Yurtseverlere kalkan eller meçhul değildir!

Vedat Aydın'ın anısı yaşayacak!

MELSA YAYINEVİ ÇALIŞANLARI...

KAMU ÇALIŞANLARINA AÇIK MEKTUP

Özellikle 24 Ocak kararları ve 12 Eylül askeri rejiminin uygulamaları sonucunda iyice yoksullaşan memurlar, devletin kendilerini açlığa mahkûm etmesine karşı, uzun süren sessizliklerinden sıyrılarak tepkilerini iş yerlerinden alanlara taşımaya başladılar. 1990 Temmuz'unda memurlar alanlardaydı, sokaklardaydı. Sendika kurma çalışmalarının sürdürüldüğü bu dönem, tepkilerin kısmen örgütsel olarak yaşandığı bir dönem oldu.

1990 yılının sonları, 1991 yılının başları, iş kollarında sendika başvurularının yapıldığı dönem oldu. Yine bu dönem, sendikalaşmaya karşı devletin yoğun baskı ve uygulamalarının yaşandığı bir dönem oldu.

1991 Ocak ayı memur maaş artışları, Körfez Bunalımının yaşandığı bir sırada gerçekleşti. O dönemin olağanüstü koşulları %20 olarak açıklanan göstermelik maaş artışlarına karşı tepkilerin gerçekleşmesini engelledi.

Haziran 1991. Memurların Temmuz maaş artışlarının gündeme geldiği ay. Hükümet çevreleri, memur maaş artışlarını bütçedeki imkansızlıklar nedeniyle %15 civarında gerçekleşebileceğini söylemeye başladılar. Yine aynı çevreler "memurlara çok daha fazla vermek isteriz, ama ne yapalım olan bu" diyerek, üzüntülerini dile getiriyorlardı. Her maaş artışında söylenen bu sözlerle artık alışmıştık.

Sendikalarını kuran memurlar, yıllardır üzerlerinde oynanan oyunları bozmak ve teşhir etmek için Antiterör Yasası'na rağmen alanlara çıkmaya başladılar. Yurdun çeşitli il ve ilçelerinde göstermelik maaş artışlarını protesto eden "GREVLİ-TOPLU SÖZLEŞMELİ SENDİKA" isteyen memurlar, birbirinden ilginç eylemler yapmaya başladılar. Bu eylemlere çalışma koşullarının zorluğuna dayanamayan ve EĞİT-SEN, TÜM BEL-SEN, TÜM SAĞLIK-SEN, TARIM-SEN, MALİYE ve PTT çalışanlarının ortak çağrısıyla, bu iş kollarında çalışanlar, isteklerini içeren ve 20 binin üzerinde imza bulunan dilekçelerini, TBMM başkanına vermek üzere 2 Temmuz günü İstanbul'dan Ankara'ya "Memur Yürüyüşü"nü başlattılar. Aynı anda yurdun değişik bölgele- rindeki memurlar da Ankara'ya hareket ettiler. Olağanüstü önlem ve engellemelere rağmen, yürüyüşçülerin bir kısmı Ankara'ya ulaştı. Önemli bir kısmı da Ankara girişlerinde "seyahat özgürlükleri ve dilekçe verme hakları" kanunsuzca engellenerek bekletildiler ve gözaltına alındılar.

3 Temmuz günü Ankara'da buluşan memurlar, halkın da desteğini alan eylemlerini başarıyla gerçekleştirdiler. Eylemler sırasında değişik yerlerde toplam 317 memur gözaltına alındı. Bunlar çıkarıldıkları DGM savcılıklarınca serbest bırakıldılar.

Haklı ve meşru temeller üzerinde yükselen eylemlerimize, ulusal ve yerel basın, partiler ve parlamenterler, bilim adamları ve sanatçılar destek verdiler.

Yükselen memur eylemleri ve gelişen bu tepkiler karşısında hükümet çevreleri % 40 dolaylarında maaş artışından bahsetmek zorunda kaldılar. 8 Temmuz günü de artış oranının ortalama % 30-35 olacağı resmen açıklandı. Daha önce imkansızlıklar yüzünden ancak % 15 artış yapabileceklerini söyleyenler, aradaki bu farkın kaynağını acaba nasıl buldular?

Bizler iddia ediyoruz ki; iş adamlarına, hayalcilere ve vurgunculara kaynak yaratanlar, çalışanlarını insanca yaşatabilecek kaynakları da rahatlıkla bulabilirler. Eğer bulamıyoruz diyorsa gelsinler Toplu Sözleşme masasına oturalım. O zaman bu kaynakların nasıl bulunacağı ortaya çıkacaktır.

Gelişmelere baktığımızda, az sayıda sendika üyesinin gerçekleştirdiği eylemler, maaş artışlarının % 15'lerden %30-35'lere yükselmesini sağlamıştır. Ama bu da yeterli değildir. Memurun biraz rahat nefes alabilmesi için en az % 300'lük bir artış gerekiyor. Ortalama memur maaşlarının 600 bin lira olduğu düşünülürse % 300 artışla bu miktar yaklaşık 2 milyon lira olacaktır. DİE, DPT ve diğer bazı kuruluşların hazırladıkları geçim endekslerinde 4 kişilik bir ailenin asgari geçim standartını tutturabilmesi için en az 2 milyon lira almasının gerekliliği belirtilebilmektedir. Konut kiralalarının en az 500 bin lira olduğu göz önüne alındığında bu tesbitin doğruluğu açıkça ortaya çıkmaktadır.

Değerli Kamu Çalışanları;

İnsanca, onurlu bir yaşam istiyorsanız, hiç zaman geçirmeden sendikal örgütlülüğe yerinizi alarak, verilen mücadeleye destek olmalısınız.

Örgütlü gücümüzü yarattığımızda "ekonomik ve demokratik haklarımızı" başkaları değil kendimiz belirleyeceğiz.

GÖSTERMELİK ARTIŞLAR DEĞİL, TOPLU SÖZLEŞME İSTİYORUZ!

YAŞASIN, KAMU ÇALIŞANLARININ GREVLİ-TOPLU SÖZLEŞMELİ SENDİKAL MÜCADELESİ!

YAŞASIN İNSANCA VE ONURLU YAŞAMA MÜCADELEMİZ!

YAŞASIN DEMOKRASİ MÜCADELEMİZ!

EĞİT-SEN, TÜM BEL-SEN, TÜM SAĞLIK-SEN, TARIM-SEN, MALİYE ÇALIŞANLARI, PTT çalışanları

BİR YARGILAMA BİR DEĞERLENDİRME

(Kürt Aydını Üzerine Düşünceler)

Medeni AYHAN

Bilim adamı İsmail Beşikçi'nin "Kürt Aydını Üzerine Düşünceler" adlı kitabının bir incelemesini yaptık. Hocamızın "CHP Tüzüğünde Kürtler" ve "Ortadoğu'da Devlet Terörü" adlı kitaplarının incelenmesini değerli dostlara bırakıyoruz.

Kitap başlı başına bir belge; bir çok vurgu, bir çok saptama, bir çok düşünce, bir çok övgü, yaygın bir eleştiri ve yargılamayı kapsıyor.

Bir belge diyorum, çünkü toplumsal yaşamın pratiğinin somutuyla tecrübesiyle, deney ve gözlemleriyle olayları, olguları ele almış.

Kürt toplumunun bölünmüşlüğüne, parçalanmışlığına ve uluslararası sömürge olmasına vurgu yapıyor. Ve Kürt toplumunda milli değerler için savaşıyor bir burjuvazinin olmadığı feodal sınıfın burjuvalaşmadan ajanlaştığı saptamasını beraberinde getiriyor. Bu tabii ki, sömürgeci güçlerin sömürge ülkelerde toplumsal sınıfları çarpıklaştırdığı, tahrip ettiği ve gelişmesini engellediği sonucunu doğuruyor.

Buna bağlı olarak "aydın" üzerinde yoğunlaşıyor. Ve, "Kürt aydını yoktur" şeklinde bir saptamayla açıklamaya başlıyor. Toplumsal yaşamın tecrübesi, gözlemi ve deneyi ile bunu belgelemeye girişiyor. Saptamayı, aydınımızın toplumdan kopuk olması,

resmi ideolojiden kesin kopuşu sağlamamış olması, silik ve korkak bir kişiliğe sahip olmasında somutlaştırıyor. Türkiye ve Avrupa metropollerine yerleşen aydınların, çocuklarını ve yakın çevrelerini toplumsal mücadelenin dışında tutmasına dikkat çekiyor.

Militan özellikler taşımayan, toplum önünde ilk taşı atma görevini üstlenmeyen, saklanacak delik arayan dalkavuk aydın tiplemesine

açıklık getiriyor ve öylesi bir aydına hiçbir toplumun sahip çıkmayacağını belirtiyor. Bu saptama aydın ve halk arasındaki uzaklığı, kopukluğu büyük ölçüde açıklamaya yardım ediyor.

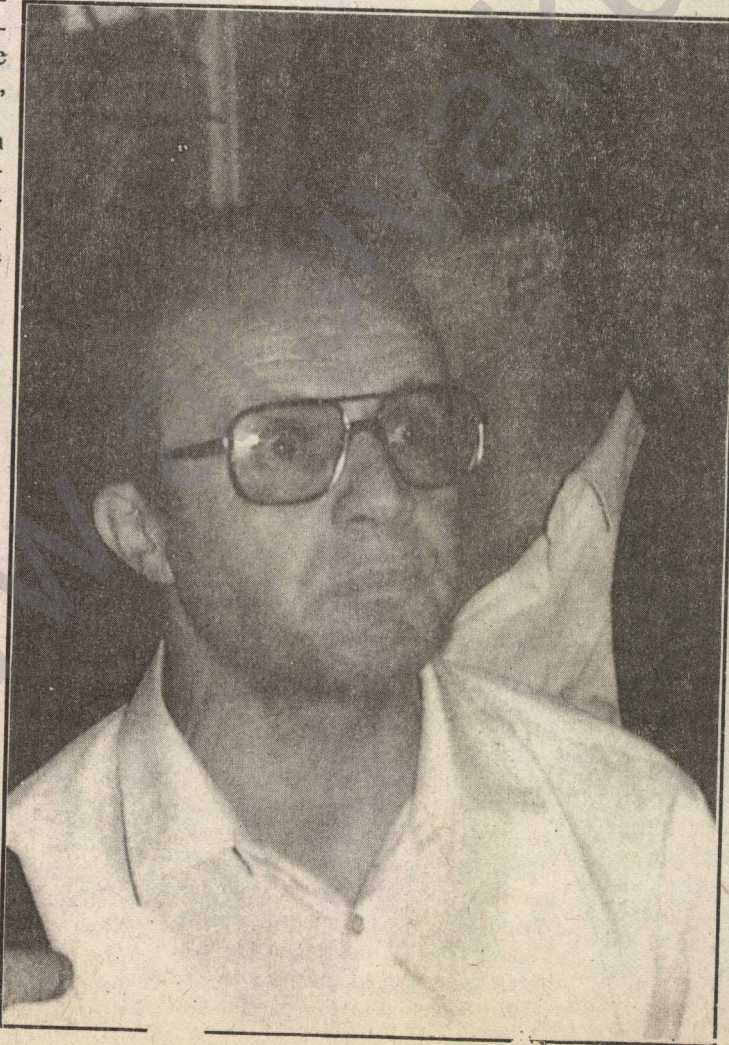
Kitapta, haklı olarak Kürt toplumunda milli duygu eksikliğini vurguluyor. Enternasyonalizmin yanlış

irdelenmesinin eleştirisi yapılıyor. Marx'tan daha Marksist geçinmeye çalışan ama biçimsel olan, ulusal değerlerden uzak kalmaya neden olan sol enternasyonalizm anlayışlarıyla birlikte, gerici kümelerin bileşkesinde resmi ideoloji ile birleşen dini akımları yargılıyor. Dini duygunun, ulusal duygunun önüne geçirilişinin şiddetli bir eleştirisi yapılıyor.

Değerli Hocamızın bu eleştirileri, "milli değerlerden yoksun bir enternasyonalizm; enternasyonalizmin e'si bile olamaz" şeklinde bir belirlemeyi netleştiriyor.

Necip Fazıl Kısakürek'in, Dersim Katliamı'nı islamcılığın ezilişi, reformist ve oportünist sol anlayışların da Kürt ulusal yaklaşmalarını gerici olarak değerlendirmesine tepki gösteriyor.

Büyük bir cesaretle gerillayı ve yarattığı

devrimci süreci değerlendiriyor. PKK'nin "düşürülmüş halkın, köleleşmiş halkın durumundan utanç duyarak ve bunun sonucu olarak politik askeri gücü, kendi özgücüne dayanarak oluşturma ve geliştirme" fikrinden övgüyle söz ediyor.

Kitapta aynı zamanda birçok kıyaslamayı gözler önüne seriyor. Bir gerillanın sırtındaki kurtlu onun gıda olarak kullanımını ve zor koşullarda savaşımını, ordunun gelişmiş teknoloji ve olanaklarıyla karşılaştırarak tartıya sunuyor. Gerillanın nanç, güven ve kararlılığının bu üstün teknolojiye galip gelebileceğinin belirtilerini veriyor. Reformist Kürt anlayışları, geçmiş dönem Kürt aydınının kişiliğinde ve bu anlayışların Kürt halkı, Kürt kimliği konusundaki reformist aydınlarında somutlaştırıp yerden yere vuruyor.

Çok büyük bir dürüstlük ve açıklıkla PKK'yi, Kürt diline gereken önemi vermemekle eleştirebiliyor. Bu anlamda bir eleştiri yapan, diğer taraftan da İsmail Hoca kullanılıyor, PKK'nin menfaatlerini işlediği için sarılıyorlar, Kürt toplumunun duygularıyla oynuyor ve olaylara tek taraflı yaklaşıyor" şeklindeki kof ve hiç bir toplumsal gerçekliği olmayan suçlamalara bir yanıt özelliği taşıyor. Hocamız bu eleştiri yaparken bir noktaya vurgu yapma zorunluluğunu hissediyor. Halkı koruma mücadelesi vermeden, dili koruma ve geliştirme mücadelesinin de olmayacağını belirtiyor. Bu dili, kültürü ve devlet terörüne karşı demokrasi lafazanlığı içindeki Kürt anlayışlarına bir yanıt, bir eleştiri özelliği taşıyor. Kitabın burada dengeli bir muhasebe süzgecinden geçtiğini görüyo-

İSMAİL BEŞİKÇİ

KÜRT AYDINI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

ruz. Dil, uluslaşma sürecinin temel olgularından bir tanesidir. Ve toplumsal mücadelelerin gelişim dereceleriyle orantılı olarak gelişir. Yazımın en güzel ürünleri, toplumların ihtilal ve toplumsal halk hareketliliği dönemlerine rastlar.

Çifte standart yaklaşımları belgeleyip, okuyucunun görüşlerine sunuyor. Başta Türk sol anlayışlarının haklı olarak emperyalist eğitime karşı çıkarken, zorunlu sömürgeci eğitim karşısında niye sessiz kaldıklarını sorguluyor.

Yine Kürt devrimcileri Filistin sorununa hep destek yönünde yaklaşırken, Filistin'de İsrail siyonizmine karşı enternasyonal görevleri yerine getirirken, Filistin, Irak ve Türkiye resmi ideolojisi ile nasıl birleştirmenin örneklemesini veriyor.

Ve yine Türkiye işçi sınıfının

ekonomik taleplerini aşmadığını ve ulusal sorunu destekler tavırdan yoksun olduğunu da belirtiyor. Buradaki çifte standart yaklaşımı, Kürt halkının, "Botan Zonguldak Elele" sloganında somutlaştırıyor.

Sosyalist ülkelerin Kürt ulusal sorunu karşısındaki vurdumduymazlığını haklı olarak eleştiriyor. Bu, Sovyetler'in emperyalizme karşı pratik anlamda bir denge oldukları yerde ulusal kurtuluş hareketlerini desteklediklerini, olmadıkları veya olamayacakları yerde desteklemediklerini ve ilkeleri reel sosyalizme kurban etmeleri eleştirel saptamasını da beraberinde getiriyor.

Değerli Hocanın, "Kürt toplumunun, yeni olgusal gelişimleri izleyerek kendi somutunun değerlendirmesini kendi yapmalı" şeklindeki yargısına katılmakla beraber, "Lenin'in, Stalin'in yazdığı

yazılar, Kürdistan için açıklayıcı olmamaktadır" şeklindeki düşüncesinin, çeşitli tartışmalara neden olduğu da ortada.

Kitabın son bölümünde şoven bir Kuvvayi Milliye'cinin yazısına verdiği cevapla toplum önünde kemalizmi yargılamaya gidiyor ve sanık Uğur Mumcu manevi anlamda cezaya çarptırılıyor.

Değerli hocamız örnek bir bilim adamı tavrı ve ahlakıyla düşüncesinin bedelini ödeyen ve ödemeye hazır olan bir kişi olarak, emperyalist politikalarla ülkemizin parçalanması ve bölünmesinde büyük pay sahibi olduğu gerekçesiyle, ABD'de faaliyet gösteren Galara Marche'nin "Özgür Düşünce Üretme Ödülü"nü reddetme gerekçesi ve düşüncesini yaşamdaki tavrıyla birleştiriyor.

G-7+1'lerin Yeni Dünya Düzen(sizliğ)i

Musa ERBAŞ

Dünya nüfusunun yüzde 10'unu teşkil ettikleri halde tüm yerküre servetinin üçte ikisini ellerinde bulunduran ve geri kalan 180 ülkeden daha fazla tüketen dünyanın önde gelen sanayileşmiş 7 ülkesi, 15 Temmuz pazartesi günü Londra'da bir araya geldiler. Toplantıya ABD, İngiltere, Japonya, Fransa, Almanya, İtalya ve Kanada'nın hükümet ve devlet başkanlarının yanı sıra Avrupa Topluluğu'nun dönem başkanı da katıldı. Sovyetler Birliği'nin gözlemci olarak çağrıldığı bu yılki Yediler toplantısı dünyanın yeniden biçimlendirildiği bir döneme denk düşmesi açısından önemliydi. Onlarca yıldır halkların ulusal ve toplumsal mücadelelerinin güç ve dinamizmini "emperyalist-kapitalist sistemle didişiyorum" diyerek "sosyalist anayurt savunması"na aktaran Sovyetler Birliği'nin bu didişmede beyaz bayrak çekmesiyle zafer sarhoşluğuna kapılan emperyalistler, diğer ufak tefek zaferlerle bu yılki G-7'ler toplantısına gerçekten zafer sarhoşu olarak oturdular. Bu toplantıya gelirken Doğu Avrupa'nın işini bitirmişler, Çavuşesku'yu biçmişler, "dünyanın bütün emperyalistleri bir araya gelse kılımları kıpırdatamaz!" diyen Arnavutluk'u eski sosyalistliğinden utandır duruma getirmişler; her şeyden önemlisi Ortadoğu'da çıkarlarına zarar veren gözü kara Saddam'ı, ba-

şına onbinlerce ton bomba yağdırarak teslim almışlardı. Bu kadar işi başaran kendileri bu durumda, dünyanın kendileri dışında kalan yüzde 90'ının söylediklerine ve özlemlerine elbette itibar etmezlerdi. Etmediler de; dört yüzer kişilik yardımcıları ordusuyla süper liderler, bir hafta boyunca dünyayı defalarca "yeniden düzene soktular" ve bu doğrultuda planlar oluşturdular.

Dünyayı kendileri için dikensiz gül bahçesine çevirme yolunda aldıkları ilk karar, Birleşmiş Milletler'e daha fazla rol yüklemeye ilgiliydi. Alınan karar uyarınca, son Körfez krizinde Batılıların çıkarlarını korumada üstün bir başarı gösteren ve ABD'nin dümen suyundan bir an olsun ayrılmayan Birleşmiş Milletler, bundan böyle "barışı koruyan değil, barışı sağlayan ve yaratan bir örgüte dönüştürülecek"ti. Bu ne anlama geliyor? Bu, ABD etkinlikli Birleşmiş Milletler Örgütü'nün dünya jandarmalığı yapacağı anlamına geliyor. Onlara göre birkaç pürüz hariç dünyada her şey yolunda gitmektedir. Öyleyse bunu bozmaya kalkanın vay haline! Birleşmiş Milletler karar alacak, ABD, Fransa, İngiltere gibi birinci elden jandarmalar ile, bunların ikinci-üçüncü sınıf müsveddeleri güç ve silahlarını onun üstünde deneyeceklerdi! "Nihai Ekonomik Ortak Bildiri" öncesinde, önde gelen 7 Batılı

liderin dünya sorunlarına ilişkin görüşlerini özetleyen "siyasal bildiri"de ilk madde "Birleşmiş Milletler'in bundan sonraki rolüne" ilişkin:

"Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi dünya komuoyunun desteğiyle Körfez Savaşı'nda, dünya barışını koruyabileceğini ve bunalımları giderebileceğini gösterdi. 40 yıl süren Doğu-Batı zıtlaşması geride kalırken, dünya kamuoyu şimdi bu işbirliğini sadece Ortadoğu'da değil, nerede tehlike ve gerginlik varsa orada da gösterebilmeli ve sorunları göğüsleyebilmeli. Yeniden güç kazanmış bir Birleşmiş Milletler, dünya istikrarının korunmasında merkezi rol oynayacaktır"

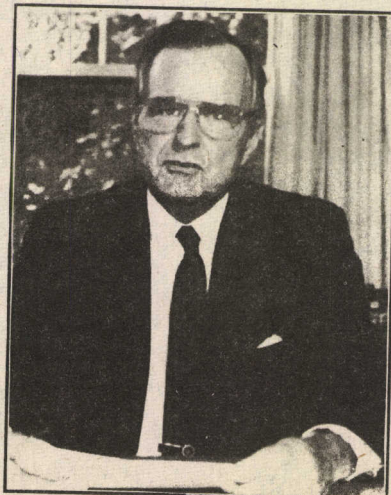
Ne kadar güzel sözler! Bu siyasi bildiri okuduktan sonra, Kürtleri koruma bahanesiyle, Kürt halkının özgürlük mücadelesini boğmak için Silopi dolaylarında konumlanan ABD ağırlıklı "Çekiç Güç"ün apaçi helikopterlerinin TC birlikleriyle birlikte PKK'li avına çıkmalarını insan daha iyi anlıyor. Adı yasak, dili yasak, varlığı yasak, dörde parçalanmış bir halkın uyarlık istemlerini boğazında boğup, dünya barışını sağlayacaklar! Sahi kimin için barış! Onlar siyasi bildirilerinin sahteliğini, "Acaba Irak, Kuveyt'in lahanaları tarlalarını işgal etseydi ABD müdahalede bulunur muydu?" diye soran Amerikalı iş adamına bile yutturamamışlar..

Bu siyasi bildiri yine de bir gerçeğin kabulüdür. Bundan sonraki zıtlaşma ve mücadeleler Doğu ile Batı veya Batı'nın kendi içinde değil, daha çok Kuzey ile Güney arasında gelişecek. Batı'nın denetimindeki Birleşmiş Milletler, Güney'in aç ve yasaklanmışlarının uyarlık taleplerini boğması için donatılıyor...

G-7'nin gündemindeki önemli konulardan biri de Sovyetler Birliği'yle ilişkiler idi. Uluslararası siyasetteki yeri iyice etkisizleşip silikleşen SSCB (bugünkü yapısına bu

M. Gorbaçov

G. Bush

tanım ne kadar uyuyor tartışılır) zirveye doğrudan katılma isteği reddedildiği halde, zirveyi zaaflarını sergilediği bir arenaya dönüştürdü. Öyle ki, diplomatik oturaklığı bile bir kenara bırakıp, Londra'ya uçan Mihail Gorbaçov, emperyalist Batı'yla sadece siyasette değil, ekonomide de buluşmak için Batılı liderlere sunduğu yirmi üç sayfalık mektubunda şöyle diyordu:

"Londra zirvesine büyük umutlar bağladım. Bu zirvenin Sovyet ekonomisini dünya ekonomisi ile bütünleştirmek yolunda kilometre taşı olacağına inanıyorum. Sovyet liderliği, Sovyet ekonomisinin dünya ekonomisiyle başarılı biçimde bütünleşmesini büyük ölçüde Sovyetler'deki değişimlere bağlı olduğunun bilincindedir.

Halen ülkemizde tehlikeli boyutlara ulaşan gıda, ilaç ve çocuk ihtiyaç maddesi kıtlığı vardır. Mali ve kredi sistemleri kargaşa içinde. Devletin bütçe açığı büyüyor. İhracat ve döviz kazançları azalıyor. Ekonomik gerilemenin daha da artması tehlikesiyle karşı karşıyayız. Bu sıkıntılar büyük sosyal huzursuzluğa yol açabilir, demokratik transformasyonlar tehdit altına girebiliriz. Krizden ancak piyasa ekonomisi doğrultusunda radikal bir dönüşümle kurtulunabileceğine ina-

nıyoruz. Döviz piyasası ve ruble için daha gerçekçi bir kur sisteminin kurulması için çalışmalar başlatılmıştır.

Seçimimizi yaptık. Karma ekonomiyi savunuyoruz. Bir sistemde devlet, özel mülkiyet ve diğer tüm mülkiyet biçimleri eşit statüye sahip olacaktır.

1992'nin sonuna kadar perakende satış merkezleri, kamu kuruluşları ve hizmet sektörünün yüzde 80'ini özelleştireceğiz.

Toprak reformu ve mülkiyet statüsünde radikal değişiklikler, gündemde önemli yer tutmaktadır...

....Yabancı sermayeyi ülkemize çekmek için çaba harcamaya devam edeceğiz. Yabancılar hisse senedi satın alabilirler. Yüzde yüz yabancı mülkiyetinde işletmelerin kurulmasına izin verilecektir. Yabancılar, toprağı ve doğal kaynakları uzun süre için kiralayabilecekler..."

Burada Sovyetler Birliği'nin seçtiği yolun yanlış veya doğruluğu üzerine bir şey söyleyecek değiliz. Bu başka bir yazının konusu olmakla birlikte, çıkan sonuca baktıktan sonra, insan şöyle demekten kendini alamıyor: Utanmazlar! Bunlar insanlığı 70 yıldır o kavuşmak için can attığı sisteme karşı kırdırıp geçirdiler. Şimdi de, zoru

gördüğünde arkasına bakmadan, anıları ve halkların sunduğu vefayı umursamadan kaçıyorlar.

Onyıllardır duygu ve düşüncele-riyle oynanan Sovyet halkı, oynanmışlığın verdiği yalpalamayla güzel yaprakları gibi bir o yana bir bu yana savruluyor.

Evet, G-7 Sovyetler'le biraz daha kucaklaşırken, araya utangaç bir artı koymayı ihmal etmedi. G-7+1... Sovyetler şimdi Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası'nın ortak üyesi. Şimdi eskisinden daha iyi denetlenecek ve "iyi yolda olduğu" na kesin kanaat getirilirse yardımlar artırılabilecek.

Bu yılki G-7 toplantısı halklar aleyhine alınan bir dizi diğer kararların yanı sıra, yukarıdaki iki temel konu üzerindeki eğilimleri büyük ölçüde netleştirerek dağıldı. Ancak unuttukları bir şey var: Halklar yaşamı derindir. Hiçbir zaman ne tam anlamıyla elde edilir ne de sırrına varılır. O, durmaksızın devinen, devindikçe yeni seçenekler yaratan ve tam da elde edildiğinin sanıldığı bir zamanda elden kaçandır.

Yüzde 10 olarak dünyanın yüzde 90'ının kaderini çizmenin kesin imkansızlığı bu zafer sarhoşluğunun ardından daha iyi anlaşılacaktır....

Etiyopya Devrimi

B. DOĞAN

Yıllarca emperyalistlerin sömürgesi olan Etiyopya'nın halkları hiçbir zaman kendi kaderlerini kendileri tespit edememişlerdir. Sürekli emperyalistler tarafından statüleri belirlenen ve onların açık egemenliğinde olan Etiyopya'da halklar birbirlerine düşman edilerek, ulusal baskı ve imha politikaları güdülmüştür. 19. yüzyılın sonlarında İtalya'nın sömürgesi olan Etiyopya, İkinci Dünya Savaşı sonrasında İngiltere'nin eline geçti. Sömürgeci ilişkiler sürmekle beraber, sömürgeci ülke değişmiş, sömürgeci ilişkiler İngiltere tarafından devralınmıştı.

Etiyopya'nın tarihiyle Eritre'nin tarihini birlikte incelemek gerekir. Eritre, 1952 yılında Birleşmiş Milletler kararları ile Etiyopya ile federatif bir yapıya kavuşturuldu. Bu federatif yapı sözde kalan bir uygulamadır. Etiyopya'nın hükümleraltında olmanın başka şekilde ifadesidir. Şoven, baskıcı Kral Mariam Selasiye 1962 yılında Eritre'yi ilhak etti. Eritre halkını ulusal baskı altına alarak ulusal tüm haklarını yok saydı. Kuşkusuz, bu, sömürgeci bir uygulamadır. Kral Mariam'ın bu tavrı ABD tarafından destek gördü. Bu dönem, emperyalizmin dünyada gerilediği, klasik sömürgeciliğin, halkların mücadelesi ile yerle bir olduğu, çeşitli sömürge, yarı sömürge ve bağımlı ülkelerde anti-emperyalist devrimlerin hızlandığı dönemdir. Emperyalizm, klasik sömürgecilik yerine yeni sömürgeciliği uygulamaya koymuştur. Eritre'nin Etiyopya tarafından işgali, ABD emperyalizminin çıkarlarına uygundur. Ulusların bölünüp-parçalanması, yok sayılması, bilinçlerinin köreltilmesi, anti-emperyalist gelişmelerin yok edilmesi ve frenlenmesi açısından önem arz ediyor.

Eritre ulusal kurtuluş savaşı, ülkelerinin ilhakına, ulusal olarak yok edilme politikalarına karşı 1961 yılında başladı. EPLF (Eritre Ulusal Kurtuluş Cephesi) silahlı savaşım içinde doğup gelişti. EPLF'nin pratiği Etiyopya halklarını kurtuluşa götüren önemli bir etken oldu. EPLF, Eritre'nin tam bağımsızlığını savunan bir güçtür. EPLF, yalnızca Erit-

re'nin kurtuluşu ile sınırlı kalmadı. Etiyopya halklarının kurtuluşu için de mücadelesini sürdürdü.

EPLF'nin sömürgeciliğe karşı mücadelesi çeşitli halklardan ve dinlerden oluşan Etiyopya'daki diğer halklara örnek oldu. TPLF (Tigre Halk Kurtuluşu Cephesi) 1975 yılında Mengistu rejimine karşı silahlı savaşıma başladı. Sömürgeci ve ulusal baskıcı yönetime karşı diğer halklar da silahlı savaşım yoluna girdiler.

Eritre'yi böyle özetledikten sonra Etiyopya'daki yönetimlerin kısa tarihçesine bakmak gerekiyor. Ulusal baskıcı ve sömürgeci Kral Haile Selasiye yönetimi, 1974 yılında yükselen halk muhalefeti döneminde askerler tarafından yıkıldı. 1975-77, Etiyopya'da iktidar mücadelesi yılları oldu. İşçi sınıfının cılız olması, örgütsüzlüğün hakim olması ve Marksist-Leninistlerin gelişmeleri yönlendirecek birikime sahip olmamaları sonucu, 1977 yılında Etiyopya'da askeri diktatörlük yıkıldı. Kral Haile Selasiye yönetimi tamamen Amerika'nın denetimindeydi. ABD, Eritre'de bir askeri üs oluşturdu. Kral Selasiye, ABD askeri stratejisi için vazgeçilmez bir unsurdur. 1974 darbesi ile ABD'nin Etiyopya ve Eritre'deki çıkarlarına darbe vurulmuş oldu. Bundan sonraki askeri diktatörlüğe SSCB açık destek sundu. Askeri diktatörlükle birlikte Mengistu tarafından halk üzerinde terör estirildi, ulusal baskı devam ettirildi. Bunu uzun bir süre sosyalizm maskesi altında yaptılar. Bunu böyle göstermede Sovyetler Birliği, Küba ve Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin pratiği belirleyici oldu. Sovyetler, Mengistu yönetimini açıktan destekledi; Mengistu yönetiminin Marksist olarak lanse edilmesine yardımcı bulundu.

Sovyetler Birliği'nin bu tavrını eleştirirken, halkların mücadelesine karşı geliştirdiği pratiğine bakmak gerekir. Lenin döneminde taktik bir ilişki olarak kullanılan tüm anti-emperyalist çıkışlara destek sunulması doğruydü; buna, Mustafa Kemal ve Afganistan Emir'lerine sunulan destek örnektir. Dönemin koşullarına da uygundur. Fakat daha

sonra bu taktik ilişki stratejik bir ilişkiye çevrilmiş, emperyalizme karşı Sovyet çıkarları ön plana alınmıştır. Burjuva milliyetçi akımlara da bu çerçevede destek sunulmuştur. Bu politikanın bir uzantısı olarak Mengistu diktatörlüğüne de destek sunuldu. Burada Sovyetler'in hatası, taktik ilişkinin stratejik ilişkiye dönüştürülmesidir. Bu da, Sovyet çıkarları adına halkların aleyhine sonuç vermiştir.

1974 yılında krallığın devrilmesi ile birlikte ABD, Etiyopya ve Eritre'deki üslerini ve askeri varlığını Somali'ye taşıdı. Yerine Sovyetler kendi üslerini yerleştirdiler ve bunlar çoğunlukla EPLF'ye karşı kullanıldı. Etiyopya ve Eritre'nin stratejik konumu önemlidir. ABD'nin her zaman bölgeyi denetimi altına almak için uygulamayacağı politika yoktur. Etiyopya, Afrika ve Arap dünyasını birbirine bağlayan bir köprüdür. Ayrıca zengin petrol yataklarına yakın bir konumdadır. Süveyş Kanalı'nın, Kızıldeniz, Hint Okyanusu'nun denetimi açısından da Etiyopya önemlidir. Böyle bir stratejik konuma sahipken, SSCB, desteğini 1988 yılında çekti. Bunda reel sosyalizmdeki çözülme etkili oldu. Bu boşluktan ABD yararlanmak istedi ve Mengistu'ya destek sundu.

Son dönemde bir devrim olarak şekillenen gerilla mücadelelerinin başarısı, Sovyetler Birliği'nin tüm desteklerini çekmesi ile birlikte tırmandı ve bu süreçte Mengistu yönetimi iyice zayıf düştü. Ülkenin ekonomik olarak zor durumda olması, halkın açlık çekmesi koşullarında, emperyalistlerin sunduğu ekonomik yardımlar diktatör Mengistu'nun ABD'ye iyice bağlanmasına neden oldu. ABD bir taraftan Mengistu'ya açık destek sunarken, diğer taraftan gerilla gruplarını reformist bir çizgiye çekmek için çaba sarfetti. Mengistu ile uzun süre kalamayacağını anlayan ABD, bir taraftan Mengistu'nun kaçışını planlarken, diğer taraftan gerilla ile iyi ilişkiler kurmayı denedi; hatta gerillanın son darbeyi yapmasını propaganda etti. İngiltere'deki Mengistu ile gerilla grubu arasındaki görüşmeleri bizzat planla-

di ve uygulamaya koymaya çalıştı.

Mengistu'nun ülkeden kaçması sonrası 28 Mayıs 1991 tarihinde, EPRDF (Etiyopya Halkları Devrimci Demokratik Cephesi) gerillaları başkent Addis Abeba'yı ele geçirdiler. Mengistu diktatörünün devrilmesi, siyasi iktidarın EPRDF tarafından ele geçirilmesi bir devrimdir; toplumsal ve siyasal alt üst oluşturmaktadır. Uzun yıllar verilen mücadeleler sonucu kazanılmış başarılarıdır. Askeri alandaki başarıların siyasi alanda da sürmesidir.

Etiyopya devrimini görmek; onun yaptığı hataları eleştirmek, yapacağı hatalara karşı uyararak görevi enternasyonalizm ile çelişen bir durum değildir. Etiyopya devrimini, enternasyonalist dayanışma çığırıklığı ile hataları ve girilebilecek yanlış yönelimleri gözardı ederek, işte gerçek devrim ve devrim için örnek devrimci örgütlenme olarak göstermek, kendilerini kanıtlamak ve kendi kendisini aldatmaktan başka bir şey değildir.

Şu noktayı iyi tespit etmek gerekir. Mengistu'nun ülkeden kaçması ve gerillanın kente girmesi biraz da SSCB ve Amerika'nın birleşik onayıyla olmuştur. Birleşik onay, dünyaya getirilmek istenen "Yeni Düzen" ile dolaysız bağlantılıdır. İngiltere'deki görüşmelerde aracılığı ABD yapmıştır. ABD Dışişleri Bakanlığı Afrika Masası Başkanı Cohen, gerillanın Addis Abeba'ya girişini tavsiye etmiştir. Şu noktayı kuşkusuz gözardı etmiyoruz: Bu, gerillanın, cephenin bir başarısıdır. Mücadeleyi başarı ile götürmüş ve siyasi iktidarı devralmıştır. Fakat böyle bir dönemde ABD ile ilişkiler geliştirmesi, kapitalist ekonomiye entegre olmak ve devrimin yenilgisine zemin hazırlamak anlamına gelir. Siyasi iktidarı devralmak önemlidir fakat, önemli olan devrimin korunması ve yeniden inşa sorunudur. Bu anlamda Etiyopya devrimi önünde önemli sorunlar vardır. Bunların en önemlisi, siyasi iktidarın emperyalizme karşı alacağı tavidir. EPRDF sosyalizme doğru ilerleme programı yerine, IMF ve Dünya Bankası programlarını uygulamaya koyar; böyle bir geri adım atarsa devrim başından boğulmuş olur. ABD, EPRDF ile ilişkilerinde bu noktayı gözönüne alarak iyi ilişki kurmanın yollarını

arıyor.

Etiyopya yoksul bir ülkedir, ulusal ve sınıfsal çelişkiler derindir. EPRDF'nin yükü ağırdır. Ulusal sorunun çözümüne bakışı ve pratiği, Etiyopya'daki ulusal sorunun çözümünü gösterecek. Ulusal çelişkilerin çözülmesi, devrimin başarısı olacaktır. EPRDF'de çoğunluk Tigrelilere ait. Yönetimin diğer halklara karşı takınacağı tavır, yeni çelişkilerin, çatışmaların doğmasına neden olabilecektir.

1961 yılından beri silahlı mücadele yürüten Eritre halkı ve bu mücadele ile çıkıp gelişen Eritre Halk Kurtuluş Cephesi'nin bağımsızlık istemi, EPRDF tarafından dikkate alınmak zorundadır. Eritre halkı, Etiyopya devriminde önemli rol oynamıştır. Bu noktada ezilen ulus devrimcilerinin geliştirdiği özgürlük ve kendi kaderini tayin etme mücadelesine dikkatleri çekmek istiyoruz. Gerçekten de Eritre'de silahlı halk direnişinin Etiyopya devrimi üzerindeki etkisi yaşamsaldır ve bu durum ülkemiz koşulları da gözetilerek doğru sonuçlara ulaşmayı zorunlu kılıyor. Eritre devrimcileri ve halkı yalnız kendi kurtuluşları ile yetinmeyip, diğer halkların kurtuluşu için de savaşmışlardır. Ve devrimin elde edilmesinde bu konu önemli bir gelişme olmuştur. ABD, Etiyopya'nın toprak bütünlüğünü savunuyor. Kuşkusuz bunu eşit ve özgür birliktelikle karıştırmamak lazımdır. ABD, bunu kendi emperyalist politikaları için uygun görüyor. EPRDF'nin bu noktada ulusların kendi kaderini tayin hakkına saygı göstermesi gereklidir. Aksi halde ABD ile ayrılaşmış olurlar.

EPRDF çeşitli grup ve güçlerden oluşmaktadır. Bu güçler arasında farklılıklar vardır. Bu güçlerin bundan sonraki süreçte izleyecekleri tavır önemlidir. Bu da güçlerin ideolojik politik yapısı ile ilgilidir.

EPRDF şu örgütlerden oluşmaktadır:

TPLF (Tigre Halk Kurtuluş Cephesi) (EPRDF'yi oluşturan en büyük ve en etkili örgüttür), EPDM (Etiyopya Demokratik Halk Hareketi), OPDO (Orama Demokratik Halk Örgütü), EDORM (Etiyopya Demokratik Subaylar Devrimci Hareketi).

Etiyopya'da bir devrim olmuştur fakat, devrimin yaşatılması sorunu

vardır. Devrimin önünde ciddi sorunlar vardır, en önemlisi EPRDF'nin ABD ile uyuma gibi bir tavır içinde olmasıdır. Önümüzdeki süreç Etiyopya devriminin geleceğini gösterecektir.

Son olarak şu konuya değinmek gerekiyor. Biz dünya halklarının kendi çabaları ile geliştirdikleri devrimleri destekliyoruz. Etiyopya devrimini de destekliyoruz. Etiyopya ve dünya halkları devrimlerine verilecek en büyük destek her ülkenin devrimcilerinin kendi ülkelerindeki devrimini yükseltmeleridir. Dünya halklarının enternasyonalist dayanışmasının yolu buradan geçer. Kendi ülkelerindeki devrim için çaba sarfetmeden, dünyadaki diğer halklara soyt destek kampanyaları çağrılarında bulunmak enternasyonalizm olmasa gerektir.

Etiyopya devriminin geleceğine kuşku bakarken, geri ülkelerde devrim olmaz mantığı ile hareket etmiyoruz. Böyle bir mantık yanlıştır. Dikkate aldığımız temel husus EPRDF'nin emperyalizm ile şu anki ilişkileri ve diğer sorunlar karşısındaki takınacağı tavidir. Reel sosyalizmdeki çözülme ve son olarak Arnavutluk'un "düşmesi" ile birlikte ABD, "Yeni Dünya Düzeni" diye halkların köleliği ve emperyalizmin çıkarlarını sürdürmeye çalışmaktadır. Silahlı mücadele veren örgütleri masaya oturtmak, kendi çözümlerini dayatmak, sınırlı direniş odaklarını ezmek çabası içindedir. Etiyopya ile ilişkileri bu çerçevede düşünmek gerekir. "ABD, gerillanın başkente girişini kabul etmek zorunda kaldı, yapacak başka bir şeyi yoktur" iddiasında bir çarpıklık var. Siyasi iktidarın alınması gerillanın başarısı ile olmuştur fakat, Amerika'nın yapacağı daha çok şey vardır. Burada gerilla örgütlenmelerinin tavrına önem veriyoruz. Onların sürece bakışları belirleyici olacaktır.

Devrim, çelişkilerin iç içe geçmiş, yoğun ve derin olan ülkelerde boy verip gelişecektir. Her ülkenin kararlı anti-emperyalist devrimi, dünya devriminin zeminini yaratacaktır. Enternasyonalist dayanışma bu yolda gerçekleşir. Etiyopya devrimini destekliyoruz ve ona verilecek en büyük desteğin kendi mücadelemizi yükseltmekten geçtiğini söylüyoruz.

Geçen sayımızdan itibaren **Özgür Gençlik** bölümünü başlattık. **Özgür Gençlik** için özellikle genç okurlarımızın katkılarını bekliyoruz.

Özgür Gençlik

Köy-kent çelişkisi ve Kürt gençliği

Osman CAHİT

Ulusal yapısı, kaba zor, şiddet ve daha da önemlisi kişilik temelinde imha edilmeye çalışılan Kürt halkı, tarihin çetin dönemlerinden birini yaşamaktadır. Var olma ya da yok olma gibi bir ikileme karşı karşıya kalan halkımız, tercihini "özgür yaşam" doğrultusunda kullanmış, çağı ve insanlığı yakalayabilmenin gereklerini yerine getirebilmek için yeteneklerini konuşturmaya başlamıştır.

Geniş halk yığınlarını kucaklayan mücadele, toplumun en dinamik unsuru olan gençliği de büyük oranda saflarına çekerek, bu kesimi mücadelenin temel dinamiklerinden biri haline getirmiştir.

Bu yazımızda genel olarak gençliğe değinmekle birlikte, daha çok ve ağırlıklı olarak, metropollere sürüklenen gençliğin sorunlarına ve kişilik oluşumuna değineceğiz. Ayrıca, Kürt insanı üzerinde fiziki imhadan daha fazla tahribat yaratmış kişilik göçertmesi ve yine daha çok bu olgunun metropollerdeki gençlik üzerinde yarattığı etkiler açısından inceleyeceğiz.

Ülkemizde kurumlaşmış durumda bulunan sömürgecilik, kurumlaşmayı sağlayabilmek için, uzun vadede politikalar üretmiş ve bu politikaları dönemselleştirerek hayata geçirmiştir. Bu sömürgecilik, bir halkı göçertme yöntemleri bakımından dünyada uzman sayılabilecek tecrübe ve donanıma sahip ender yapılardan biridir. Osmanlıların devşirme ve soykırım geleneği daha bir süzülmuş olarak miras kalmıştır. Bu yöntem ve politikalar daha da etkinleştirip Kürt halkı üzerinde

başarı ile uygulamıştır. Bu yöntem ve politikaların en sık uygulananı fiziki imha ve soykırımlar olmuştur. TC'nin kuruluşu ile birlikte fiziki imha ön plana çıkmış, Şeyh Sait, Dersim ve Ağrı isyanları bu yöntemle boğulmuştur. Daha sonra "Milli Şef" İsmet İnönü'nün, "kudret ve şefkat" politikası olarak formüle edeceği bu politikanın uygulamalarına daha çok gençlik maruz kalacaktır. İsyancıların akabinde dağların doruklarına sığınmış birkaç istisna dışında gençlik topyekün katledilecektir. Bu tavrın altında düşmanın imhaya yöneldiği öznenin genç nüfus olduğu sonucu ortaya çıkıyor.

Olası tehlikeler henüz ortaya çıkmadan potansiyel suçlular, yani gençler katledilmekte ya da cezalandırılmaktadır.

"Kudret" politikası ile birlikte yürürlüğe giren; fakat daha çok soykırımlar sonrasında işleme konulan "şefkat" politikası ise, demir yumruğun kadife eldivenle gizlenmesi işlemdir. Bu dönemde asimilasyon, memurlaştırma, kışla kültürü gibi uygulamalarla birlikte "devlet baba" söylemine süreklilik kazandırılmıştır.

Halkımız topraklarına ve vatanına düşkün bir halk olarak bilinir. Bu konuda Bazil Nikitin, Afrika'ya sürgün edilmiş Kürtlerin seneler sonra ölüm pahasına topraklarına geri döndüklerinden bahsetmektedir. Fakat, bugün tam tersi bir durum yaşıyor. Dünyanın dört bir yanına savrulmuş Yahudilerin kompozisyonuna uygun, hatta daha vahim bir görünüm arz ediyor. Şüphesiz, bu

süreç Kürtlerin kendi istemleri ile belirledikleri bir süreç sonucunda oluşmamıştır. Bu sonucu tamamen sömürgeciler gerçekleştirmişlerdir. Lokal bölgelerde katliamlar geliştirmiş, zoru sistematikleştirmişlerdir. Ekonomik anlamda yaşanamaz duruma gelen ülkede göç teşvik edilmiştir. Ülkemizde var olan feodal üretim ilişkilerinin tasfiye edilmesi, en önemlisi ise toprak reformunun yapılmayıp, kapitalist üretim ilişkileri ile birlikte gelişecek ulusallaşma sürecini sekteye uğratmak gibi bilinçli bir tavır olmasının yanı sıra ülkenin demografik yapısının değişimi ve metropollere sürüklenen kitlelerin entegrasyonunu hedeflemektir. Dersim nüfusunun ilk etapta Türkiye içlerine, 1960'lı yıllardan itibaren ise Avrupa'ya ve özellikle Almanya'ya yığılması ise dikkat çekicidir. Aynı türden bir yazgıyı diğer bölgelerde izlemekte gecikmeyeceklerdir. Demokrat Parti'nin iktidara gelmesiyle birlikte metropollerde yığılmaya başlayan Kürt nüfusu, yeni göç dalgaları ile kabarmaya başlayacaktır. Göç dalgasının metropollere savurduğu bu dalga kalifiye değildir. Çoğunluğu köy kökenli insanlardan oluşan bu kuşak okuma-yazma hatta bir çoğu Türkçe bilmemektedir. Bundan ötürü uzmanlık gerektiren iş koşullarında çalışmamış, daha çok ağır ve tortu işleri (inşaat işçiliği, hamallık vb.) yapmak zorunda kalmışlardır. Bu kuşağın büyük çoğunluğu gençlerden oluşmaktadır.

Asimilasyon ve entegrasyon amacı ile metropollere sürüklenmiş kitleler, buldukları ortama uyumda ciddi zorluklar çekmiş, bütünleşme süreci sancılı bir sürece dönüşmüştür. İletişim ve uyum sorunları, enjekte edilmek istenen egemen kültürü çarpık ve sağlıklı algılamalarına neden olmuş, dolayısı ile metropolde oluşmaya başlayan yeni kişilik henüz başlangıç aşamasında yanlış biçimlenmeye başlamıştır. Kendine ait kültürü, dili, ruhi şekillenmesi, yeni yaşamı içerisinde kişiye yardımcı olmak şöyle dursun, sayısız sorunlara neden olmaktadır. Kimliğinin kullanım alanı yoktur. Daha doğrusu böyle bir alan bırakılmamıştır. Kendisini ifadeden yoksun bu tip, artık ne köyüne, ne şehire, ne ülkesine, ne de halkına aittir. Bir yere ait olmama duygusu, kendisini ispatlayamaması, yeni arayışlara yönelmesine neden olmaktadır. Bu da daha çok egemen kültüre eklenilebilme eğilimini geliştirmektedir. Bu aşamada ilk hareket kendi kimliğini red ve inkar temelinde gelişmektedir.

Köklerinden, kimliğinden uzaklaşmış bulunan genç, ekonomik anlamdaki yetersizliklerini, uyum sorunlarını çözmeye çalışmakta; ancak bu, çelişkilerin keskinleşmesinden başka bir şey getirmemektedir. Yaşam karşısındaki memnuniyetsizliği, sorgulamaları da getirir. İçinde bulunduğu konumdan kendisini, ailesini, aşiretini, halkını ve daha ileri giderek kaderi suçlamış, sonuçta saldırı oklarını başta kendisi olmak üzere çevresine yöneltmiştir. Günümüzde gençlik çeteleri içerisinde oran olarak büyük çoğunluğu Kürt gençleri oluşturmaktadır. Yine bu saldırganlık, kabadayılık ve holliganlık gibi çeşitli biçimlerde dışa vurulmaktadır. Kişi olarak gelişimindeki yetersizlikler (beceri, eğitim, ekonomik durumu vb.) bu prototipin kendisini topluma kabul ettirebilmesini mümkün kılmamakta, dolayısı ile topluma kendisini ispat edebilmek için kaba kuvvetiyle çıkış yapıp kendini sergileme dışında bir yol bulamamaktadır.

Büyük çoğunluk, henüz ilkokulda çalışmaya başlar. Çalıştıkları işler çıraklık, işportacılık vb. işlerdir. Eğitim ve sevgiye en çok ihtiyaç

duydukları dönemde çalışıp kendi yaşamını idame ettirebilmesi ileriki süreçlerde tasarrufu üzerinde hak iddia etmesine neden olur. Gencin bu istemi, aile içerisinde derin huzursuzluk ve çatışmalara kadar uzar. Ayrıca çalışmaya erken başlaması ya çok çabuk yetişkin tavırlarına girmesini ya da yaşamının ileriki süreçlerde çokça hareket etmesine neden olur.

Askerlik ise gençliği en verimli çağında yakalamakta, kişisizleştirilmeye yeni bir boyut katmaktadır. Faşizm anlayışının en temel karakteristiklerinden biri olan "tek tip" insan yaratabilmek için bir dizi mantıksız kural, devlet şahsında mutlaklaştırılır. Otorite karşısında ram etmesi talep edilir. Sorgulamadan, yönetilmek ve emredilen işi dinlemek dışında eylemleri sınırlanır. Devlet aygıtı, ordu şahsında mutlaklaştırılıp kült haline getirilir.

Kitle iletişim araçları dezenformasyon ve manipülasyon yöntemi ile Türk şovenizminin propaganda aracı dışında işlevsiz, ayrıca yoz kültürü geliştirme gibi bir misyonu da vardır. Gençlik çoğunlukla bilgilendirme ve aydınlanma faaliyetini bu araçlar çerçevesinde geliştirdiği için olumsuz bir şekilde biçimlenir.

Gençlik, doğal gelişim koşullarından mahrum bırakılmış ve suni bir çarpıklığın içerisine sürüklenmiştir. İstenen ve beklenen ulusal imhadir; ancak bu her zaman için istenilen doğrultuda bir sonucun doğmasını sağlamaz. Topraklarından kente göçen kişiler kolayca kentli olamıyorlar ve ezen ulus kültürü tarafından tam anlamıyla asimile edilmiyorlar. Tam tersine, ezilen ulus kültürü ezen ulus kültürünü etkisi altına alabiliyor, kent gittikçe köyleşiyor veya "köy-kent"e dönüşüyor ve ortaya yemeğinden, müziğinden, oturup kalmasına kadar her şeyiyle garip bir topluluk çıkıyor. Kürt kültürü verili koşullarda Türk kültürünü etkileyip biçimlendirmekte, deforme etmektedir. Sonuçta ortaya çıkan hilkat garibesi sentez kültür "arabesk" her iki kültürü de derinden sarsıp çarpıtacaktır.

Değerler karmaşası yaşamın içerisindeki en ince ayrıntıya kadar nüfuz eder. Zevkler, beğeniler kısmi olarak köylere kısmi olarak da ken-

te tekabül eder. Dilerseniz bu yeni tipin dış görünüşüne göz atalım; uyumsuz giysiler, cırtlak renkler, yumurta topuklu ayakkabılar (dönemsel olarak değişebilir) üçüncü sınıf taklit markalar, acaip irilikte takılar (zincir, kolye, yüzük vb.) ve daha uzatılabilecek ilginç zevklere sahip bir palyaço görünümündedir. Dil ise Türkçe-Kürtçe ilginç bir aksanı meydana getiriyor. Yemekten, oturup kalkmaya kadar kendine has kaba bir çizgi geliyor. Kadın-erkek ilişkilerinden, sokakta yürüme, sümükürme gibi ilginç tavırların gelişmesine kadar yansımıştır.

Ezilmiş, horlanmış ve en önemlisi düşürülmüş bu gençlik, kendisini ifade edebilmekten uzaktır. Yaşamı içerisindeki çelişkileri, sorunları ve mutlulukları sanat yolu ile ifade edememekte veya yaşamının yankısını yakalayamamaktadır. İşte bu noktada, ihtiyaca cevap veren "arabesk" müzik devreye girmektedir. Ulaşılamayan aşk, vefasızlık, yoksulluk gibi temalarla doludur. Yaşamı içerisindeki bütün olguları ve bakış açısını sergileyen, bu yansidan başka dışa vurum aracı yoktur. Derbederlik ve çaresizliğini dışa vuran bu müzik türü sonraları metalaşmış endüstriyel bir sektör haline almış, devlet desteği ile kurumlaşmış, edilgenliği ve kadcerciliği geliştiren etkin bir pasifikasyon aracına dönüşmüştür.

Türkiye'de arabesk müziğin kitle bazında en büyük tüketicisi Kürt gençliğidir. Sistem, bu tüketiciliği sürekli kılmak için değişik yöntemler uyguluyor. Medyalar aracılığıyla desteklenen bu politikaların en ilginç, Kürt halkı arasından çıkmış "star"ların çıkışı ve zirveye yerleştirilip sunulması ile "star tüketimi" gibi tüketimi körüklenmiştir. Bu idollerin yoksul ve Kürt halkının içinden çıkmış olması nedeniyle, abartılıp, saptırılarak teker teker bireylere çıkış yolu olarak sunulmuştur. Herhalde bugün Kürt gençliği kadar şarkıcı ve aktrist olmayı hedef olarak belirlemiş bir gençliğe dünyada rastlanmamaktadır. Yine aynı şekilde yeraltı dünyasının ünlü babaları etnik kökenlerinden dolayı ön plana çıkarılmış, istisnasız bütün gençliğin kafasına çıkış yolu olarak sunulmuştur. Sistemin yarattığı bu

idol kırıntıları ile bireysel çıkış anlayışının mabetleri dikilmiştir.

Dayatılan kişilik (daha doğrusu kişiliksizleştirme) kent ortamını rahatsız eden boyutlara varınca, ilk itiraz ve yakınma sesleri Türk aydınlarından geldi. Maganda, kıro, zonta, hanzo gibi tabirlerle "onure" ettikleri bu tipte mücadele için tereddütsüz bayrak açtılar.

Aslında magandasız bir Türkiye'nin, Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkından geçtiğini bilmelerine rağmen, soruna küfür ve hakaret temelinde yaklaşmışlardır. Mezopotamya'nın onurlu çocuklarının kendi dışlarında belirlenen bir süreç sonrasında bu kent varoşlarında adeta bir sürüngen yaşamına sürüklendiği, kültürel kimliğinin nasıl ve kimler tarafından tahrip edildiği, en azından ülkemize kültürel seferberlik düzenleyen insanlar tarafından çok iyi bilinmesi gerekmektedir. Kürt kültürünün gelişmesi bir tarafta, en ufak kırıntısının bile ortada bulunmasına müsaade edilmeyen bir ülkedeki tahrip anlaşılırdır. Fakat bu durum Türk kültürünün de erozyona uğramasına neden olmuş, iki halkı da olumsuz yönde etkilemiştir.

1970'li yıllar, kısmi de olsa politizasyon sürecinin başladığı yıllardır. Kürt gençliği bu yıllarda sağlıklı olmasa da istemlerini politik kulvara kanalize etti. Siyasal yelpazenin hemen her kanadında bulundu. İstemlerini tam olarak saptayıp ifade edememesine rağmen, içinde bulunduğu siyasi yelpazenin en koyu rengine bürünüp radikal kanadını oluşturdu. Bu dönem, istemlerin zayıf da olsa ses getirmeye başladığı dönemdir. Türkiye ve dünyadaki gelişmeler izlenmekte, içten içe yayılan kaynama gözlenmektedir. Bu gelişmelere karşın uyduluk hâlâ revaçtadır.

1974'ler ile başlayan bir çekirdek yapılanmanın 1978 yılında partileşme sürecine girmesi ile birlikte, radikal bir çıkış başlamıştır. Bu çıkış, halkın özgücü ve gerçeklerine dayanılarak gerçekleştirilmiş, adeta kader olarak benimsenen sömürgeciliğe ve onun dayattığı kişiliğe ilk ciddi darbe vurulmuştur. Kürt halkı kimliğini ve kişiliğini yok etmeye yönelik her türden baskıya ve zora

karşı ayağa kalktı. Özgürlük mücadelesi çok kısa süre içerisinde binlerce Kürt gencini etkileyip mücadeleye çekti. Sıkılan her kurşunla kimliğini bulmaya başlayan halk, önu alınamaz adımlarla ilerliyor ve yeni insan tipini yaratıyordu. Sömürgeciliğin bağrına saplanmış

hançer, düşman için yapılacak bir tek şey bırakıyordu: 12 Eylül.

12 Eylül'ün yöneldiği en önemli hedef, öncü etrafında gelişen yeni kişiliği, henüz doğarken boğmaktır. Onbinlerce genç gözaltına alınıp tarihin tanık olmadığı işkencelerden geçirilmiş, binlerce genç cezaevlerinde yok edilmeye çalışılmıştır. Halkın yiğit evlatlarının canları pahasına geliştirdikleri direniş, ülkemizin yüce doruklarında da yansısını bulmakta gecikmeyecektir. 15 Ağustos ile başlayan süreç, günümüzde tüm yakıcılığıyla tırmanmaktadır. Yok ettiğini varsaydığı bir ulusun küllerinden yükselen direniş, sömürgeciliği bozguna uğratmış ve sömürgecilik özellikle gençliğe yönelik şiddet politikasını tırmandırarak yanıt vermiştir. Her Kürt genci potansiyel suçlu olarak görülmekte ve bu politikaya uygun muamelelere maruz kalmaktadır. Sömürgecilik her cephede yenilgiyi yaşamakta olmasına rağmen, elindeki son kozları iyi kullanmak iste-

mektedir. Ülkemizin açlar ve işsizler memleketine dönüştürülmesi hızlandırılmış, zaten varolan göçler yüzünden sürekli kan kaybeden ülke, insandan ve gençlikten arındırılarak, sadece yaşlı nüfusun barındığı huzurevlerine dönüştürülmeye çalışılmıştır. Geçmiş uygulamalarda

göç ve sürgün vasıtası ile metropollere sürüklenen gençlik yok edilme eşiğine gelmiş; ancak mücadelenin gelişimi metropollere yansımış ve asimile doğırmeni olarak görülen metropolleri mücadele alanına çevirmiştir. Adana'daki son Newroz cylemliliği bu gelişmenin somut göstergesidir. Geçmişteki ezgin, kişiliksiz, kendine güvenden yoksun tip, büyük oranda aşılmış, yaşamın her alanında kendisini ifade eden, inisiyatifini konuşturabilen yeni bir genç prototipi yaratılmıştır.

Daha önceleri pasif, edilgen kişiliğiyle kitlelere bilinç taşımak şurda dursun, bizzat egemenlerin kendisine verdiği kişilik tipiyle kitleleri demoralize eden yapı aşılmış, günümüzde kitleleri coşkuya ve mücadeleye sürükleyen, bilinç aşıl原因an militan genç kimliğine doğru hızla ilerlemektedir.

Metropolde ulusal kültür ve değerlerinden uzak olmayı bırakıp, tahrif ve tahrirlerle yüz yüze gelmiş bu değerlerini kıskançlıkla sahiplenmelidir.

Gençlik, kurtuluşunun örgütlülüğe dayandığını kavramalı ve örgütlülüğü yaşamın her alanına taşımaya özen göstermelidir. Örgütsüzlüğün bitişi getirdiğini kavramalı ve mücadele bayrağını yükseltmelidir.

Çok kısa sayılacak bir süreçle alınan bu mesafe, sorunların çözüldüğü gibi yanlış düşünceleri uyandırmamalı, tam aksine üstesinden gelinmesi gereken sorunların çoğaldığı ve bu sorunların üstesinden gelebilmek için geçmişe nazaran daha yoğun bir emek harcanması gerektiğini bilince çıkarmalıdır.

OKUYUCUDAN

Gençlik "dedik", gençlik "diyoruz", belki de gençlik "diyeceğiz". Ama hangi gençlik?

Sefil gençlik, aydın gençlik, pasif gençlik, kişisiz gençlik, sahipsiz gençlik, mücadeleci gençlik, önder gençlik vs. Bu kavramlar hepsi görecelidir. Tüm bu yakıştırmalara karşın gençlik, toplumun en canlı, en dinamik, en gelişmeye açık özüdür. Gençlik, toplumsal bir olgu olup, toplumsal gelişme ve ilerlemenin her zamanki kıvılcımı ve sıçramasıdır.

Gençlik bu "sıçramalar" ve "kıvılcımlara" öncülük ederken hiç kuşku yok ki ilerici bir rol oynar. Sözü edilen çıkışlar çoğu zaman bir dönemin kapanışı ve yeni bir dönemin başlangıcı olurlar. Bu nedenle gençlik kapanan çağın köhnemiş yasaları ile yargılanırken, yeni çağın onuru ve önderleri olurlar.

Her toplumda devrimci, ilerici ve devindirici role sahip olan gençlik, ülkemizde ve Türkiye'de de aynı işlevlere sahiptir. Bu zımnın de, ihtiyatı de olsa düzenin kafasında demoklesin kılıcı gibidir. Bu nedenle düzen için ilk tehlike buradan gelmektedir ve o bunu biliyor. Varlığını emniyete almak için bunu hem çıkarı doğrultusunda kullanır, hem de onu tutsak eder. Tutsak ettiği bu kesime yüklenir ve bütün suçları ona yükler, onu perişan etmeye çalışır.

Faşist-emperyalist düzen sürekli güdük bir gençlik ister. Bu nedenle gençliğin bir kısmını polis, bir kısmını ajan, bir kısmını kendine silik politikacı-bürokrat, bir kısmını sözde bilim adamı, bir kısmını asker, bir kısmını işsiz yapar ve bir kısmı da ona muhalefet olur. Bu düzen, gençliği bu kadar parçalıyor, ancak hâlâ da kalan kısımdan (muhalif) ürküyor, adeta gece gündüz uyuyamıyor.

Bu nitelermeleri sıraladıktan sonra gençliği biraz irdelemek ve bu irdelemede derinleşmek gerekiyor.

Gençlik ve gençler denilince akla üniversite gençliği ve gençleri geliyor. Bu anlamda üniversiteler heterojen bir nitelik aksettirmektedir. Üniversite gençliği her şeyden önce örgütsüzdür. Örgütsüzlük beraberinde yılgınlığı, korkaklığı, acemiliği, kendine güvensizliği de getirmektedir. Ancak, bu olumsuzlukların maddi ve sosyal zeminleri vardır.

Her şeyden önce gençliği eğitim sistemi içerisinde düşünmek gerekir; ki, bu anlamda toplumsal gerçeklikteki konumu belirlenmiş olacaktır. Diğer bir ifade ile gençliği nesnel oluşum süreçlerinde incelemek gerekir ki ancak o zaman onun bugünkü düşürülmüşlüğü ortaya çıkar.

Türk eğitim sistemi, her şeyden önce faşist-emperyalist düzenin korunması ve sürekliliği için kurumlaşmış bir bütündür. Ancak bu bütün bir

ayrı cinstenlik arz ediyor ki, bu onun çıkarmadır. Bu yapıda gençliğin niteliği oluşur.

Türk eğitim sisteminin orta dereceli kurumları birbirinden çok farklı işlevlere sahiptir. Bu farklı işlevler, özünde farklı tipleri yaratır. Bunun kökeninde liseler yatmaktadır.

İşte bu kurumlarda okuyan gençler, bu aşamada kişiliklerini bulurlar. Buradaki kişilik ise genel anlamda ucube ve kendine güvenmeyen bir niteliğe sahiptir. Gençler bu kurumlarda adeta resmi ideoloji ile tasfiye edilmiş, devşirilmiş ve tek düşünce, tek beyin durumuna getirilmiştir. Üretkenlik yanı olmayan bu gençlere TC emanet ediliyor. Öte taraftan ise düşünmek isteyen, üretken beyinler, genç beyinler sürekli ezdiriliyor.

Korkak, ucube, yalgın ve tek tip kişilikler ise üniversite denilen kurumlarda jandarma çizmesinin gölgesi altında ve polisin aşırı baskısı yumağında "bilim" okuyorlar. TC'yi emanet alacaklar. Bu güvenceyi ise iğdiş edilmiş akademik kariyerlerden alıyorlar. Bunlar da profesörlerdir. Pekala bu koşullarda ve ortamlarda bilim okunur mu, gelişir mi, üretilir mi? Bırakalım bunları, öğrencinin, araştırmacının can güvenliği bile yoktur.

Açıkçası, faşist-emperyalist düzen düşünmeyen, susan, konuşmayan, söylemeyen bir gençlik, hatta bir toplum istiyor. Buna ise "sivil toplum" diyorlar. Bütün resmi kurumlarda, "Lütfen susalım, yüksek sesle konuşmayalım" uyarıları vardır. Buna sivil toplum değil., küskün toplum demek gerekiyor.

Tüm bunlara rağmen gençlik susmuyor; konuşuyor, söylüyor ve mücadele ediyor.

Özellikle ülkemizde gelişen halk savaşı, pasif ve kendine güvenmeyen gençliği ayağa kaldırıyor, kişilik ve güven kazandırıyor. Bunun yansıma ve dalgalanmalarını artık Türkiye'de de görmek olası. En azından oluşumlar bu yönde seyrediyor. Mücadele ile ayaklanmış bir gençlik, kültür, sanat, müzik yaratılıyor.

Sonuç olarak mevcut sistem tarafından kenden geçirilmiş olan gençlik, ülkemizdeki halk savaşımıyla ayrılmaya başladı. Bunun sonucunda üretken düşünceler, düşünürler, yazarlar, sanatçılar, bilim adamları gençlikten çıkacak ve proletar aydınlar yetişecektir.

Gençliği genel hatları ile ve toplumsal gerçeklikle olan ilişkisi açısından ele aldıktan sonra farklı alanlardaki gençliği irdelemek gerekiyor. Çünkü, üniversite gençliği, polis-askeri gençlik, işsiz gençlik, kentli gençlik, kırsal alanlardaki gençlik gibi farklı nitelik ve işlevlere sahip olgusal gençlik vardır.

Aralarında farklı unsurlar bulunmasına rağmen, diyalektik bağdan dolayı bu kavramları ayrı ayrı incelemeye, özgür gençliği tanımlamaya ve betimlemeye de konumuza ışık tutacaktır, bu derinleşmiş araştırmada, böylece hedeflenen sonuca ulaşılmış olacaktır.

Ortadoğu'da değişen dengeler ve son siyasal durum

Devran SOLMAZ

Ortadoğu'da dengeler yeni baştan değişme sürecine girmekte ve bölgemiz son derece hareketli siyasal olaylara sahne olmaktadır. Özellikle ABD'nin "Ortadoğu Barış Konferansı" önerisinin başta Suriye olmak üzere Mısır, Suudi Arabistan, Ürdün ve nihayet İsrail tarafından kabul edilmesi; Bush'un Türkiye ziyareti, "Çevik Güç"ün Güney Kürdistan'da Kürt halkını korumak adı altında konumlandırılması, İran İslam Cumhuriyeti'ne yönelik çeşitli suçlama ve baskıların gündemleşmesi ve Irak'a yönelik yeni saldırı olasılığının tartışılıyor olması, bölge çapında önemli birtakım gelişmelerin yaşandığını göstermektedir. Açık ki, içinde yaşadığımız coğrafyanın bu bölgeye tekabül etmesi nedeniyle konuya daha hassas yaklaşmak gerekiyor.

Ortadoğu ulusal ve sınıfsal sorunların bolca yaşandığı, yoksul ülke-zengin ülke çelişmesinin sürekliliğini koruduğu, zengin petrol yataklarına sahip bir bölgedir. Eski den Ortadoğu, emperyalizmle sosyalizm arasında güç dengeleri konusunda çekişmelerin yoğun olarak gündeme geldiği bir bölgeydi. Bölgede ilerici devrimci güçlerin ağırlıklı bölümü, başını SSCB'nin çektiği reel sosyalizme yaslanır ve Ortadoğu'da sosyalizmin güç dengeleri konusundaki temel kaynağı olurken, emperyalizm de bütün gerici yönetimlere dayanarak kendi egemenliğini geliştirmeye çalışmaktaydı. Öyle ki, dünyadaki kutuplaşma bölgemize de yansarak, belki de güçler dengesinin ve kutuplaşmasının en sıcak çatışmalara dönüştüğü bir saha haline geldi. İlerici güçler daha çok reel sosyalizme dayanarak ayakta durma ve gelişme yoluna giderken, gerici çevreler ise emperyalizme sonuna kadar bağlanarak varlıklarını korumaya ve emperyalizmin yayılma araçları haline gelmeye çalışmışlardır. Ve bölgemizdeki güçler arası çıkar çatışması esas olarak bu güçler basamak yapılarak on yıllarca sürdü, hatta son

dönemlerde görüldüğü gibi, kör bir düğüm haline gelerek içinden çıkılmaz hale döndü. Fakat, dünya çapında reel sosyalizmin çöküşü, dünyanın diğer bölgelerinde olduğu gibi, Ortadoğu'da da yankısını buldu. Özellikle öz güce dayanmayan ve daha çok küçük-burjuva radikalizmi şeklinde boy veren çeşitli ilerici, devrimci güçler; resmi sosyalizmin dünya genelinde büyük bir çöküş yaşaması, kapitalizme çark etmesi ve bu gelişmelere paralel olarak daha önce bölge ilerici güçlerine sunduğu destekleri kesmesi karşısında adeta sarsılmışlar ve büyük bir bocalama ve çıkmazı yaşamışlardır. Reel sosyalizmin sosyalizme ihanetini ve devrimlere sırt çevirmesini son derece hazırlıksız bir biçimde karşılayan bu güçler, bu kez değişik arayışlara yöneldiler.

Bölgemizde yaşanan bu gelişmeleri kendisi için bulunmaz bir fırsat olarak gören emperyalizm, ortaya çıkan bu yeni durumu, reel sosyalizmin Ortadoğu'da zayıflayıp elini çekmesini en iyi bir biçimde değerlendirmek için harekete geçmekten geri durmadı.

Ancak, bölgemizin çelişkileri ve buradan kaynaklanan sorunlar oldukça fazladır. Bu nedenle emperyalizm, bir yandan bölgede tam hakimiyet kurma çabasına girerken, öte yandan da yaşanan sorun ve çelişkilerle de direkt yüz yüze gelmekte ve oldukça derin olan çelişkilerin çözümünü için bazı adımlar atmak zorunda kalmaktadır. İşte bu durum ABD'nin önderliğinde "Yeni Ortadoğu Düzeni" politikasının şekillenmesini beraberinde getirdi. Bu politikanın ne olup ne olmadığı konusu iyi bilinmektedir. İki kelimeyle formüle edersek, bu politikanın özü ve pratiğe yansıyan yönü; köklü devrimleri hedefleyen ve emperyalizmin "Yeni Düzen" politikasına karşı olanları ezmek, buna karşın emperyalist çıkarları ters düşmeyen, reformcu poliükaları destekleyip teşvik etmektir.

Şimdi Ortadoğu gerçeğine dönerek bu politikanın pratiğe nasıl yansıtıldığına kısaca bakmaya çalışalım.

Ortadoğu, çelişkilerle dolu bir bölgedir dedik. Bu çelişkilerin en belli başlıları Filistin sorunu, ağırlıklı olarak bu sorundan kaynaklanan Arap-İsrail çelişkisi, İran İslam Devrimi ve bu devrimin bölgede yankı bularak emperyalizm ve gerici açısından yarattığı sorun ve Kürt meselesidir.

Çok kaba hatlarıyla ortaya koyduğumuz bu çelişki ve sorunlar kendisini çok çeşitli biçimlerde göstermektedir. Bölgede Arap milliyetçiliği temelinde boy veren anti-emperyalist radikal güç odakları, hâlâ önemli bir potansiyel olarak varlığını koruyor. Ve Filistin sorunu adil bir biçimde çözülmediği, Araplar arasında zengin-yoksul ülke farklılığı giderilmediği süreçte var olan bu potansiyel daha uzun süre varlığını sürdürecektir. Yine son derece gerici, işgalci ve saldırgan konumuyla İsrail siyonizminin bölgede mevcudiyetini bu yapıyla koruması ve emperyalizmle Arap halkları arasında yaşanan çıkar çelişkisinin en katmerli biçimde sürmesi durumunda bölgeye "istenen istikrar ve barış"ın gelmeyeceği çok açıktır. Suriye'nin "Golan Tepeleri" ve Filistin sorunu nedeniyle İsrail ve emperyalizmle olan ciddi çelişkileri vardır. Emperyalizmin sömürgeci, saldırgan politika ve savaşları; Cezayir, Libya gibi anti-emperyalist yönetimler ve bu ülke halkları tarafından unutulmuş değildir. Irak, son Körfez Savaşı'ndan sonra büyük bir yenilgiyi almakla birlikte, halk olarak emperyalizmin egemenliğini kolay kabul edeceğe hiç benzememektedir. Öte yandan İran'da halk ve yönetim, anti-emperyalist duygu ve yaklaşımları canlı tutmakta ve Ortadoğu'da İslam radikalizmi önemli bir gücü

temsil etmektedir. Ve bölgenin en önemli sorunu haline gelen Kürt halkının yaşadığı çelişki ve problemlerin bütün yakıcılığıyla varlığını koruyor.

İşte emperyalizm, son derece ağır olan Ortadoğu'nun bu sorunları ve gerçekleriyle karşı karşıyadır.

Emperyalizm, tarafından oluşturulup hayata geçirilmeye çalışılan "Yeni Ortadoğu Düzeni" politikası, bu koşullarda ne oranda başarı sağlayacak, ne tür bir sonuç alacaktır? Açık ki, bu konu son derece tartışmalıdır. Güncel gelişmelere bakıldığında emperyalizmin lehine birtakım değişimler gözlenmekle birlikte, aleyhine olan pek çok gelişmeye de tanık olmaktadır.

Sorun halklar açısından ne kadar zor ve karmaşık, emperyalizm açısından da oldukça karmaşık ve zor bir süreç söz konusudur.

Halklar bölgede özgürleşmek, demokratikleşmek ve barış içinde mutlu bir yaşam sürdürmek ister ve bunun mücadelesini geliştirirken, emperyalizm de en sinsi ve en bağımlı ilişkileri egemen kılmaya çalışıyor. Açık ki, bu durum daha şimdiden belirginleşen ciddi bir çelişki ve çatışmayı da yaratmaktadır.

Emperyalizmin bölgeye yönelik en temel politikası "Ortadoğu Barış Konferansı" olmaktadır. Bu konferansla emperyalizm, bölgede yaşanan çelişkileri uzlaştırmaya, sorunları, çıkarlarına ters düşmeyen karşılıklı tavizlerle gidermeye çalışmaktadır. Bu amaçla, Körfez Savaşı'ndan hemen sonra, daha önceden planlanan "Barış Konferansı" çağrısını yaptı. Bu çağrıya konu olan sorunların en belli başlıları Filistin sorunu ve Arap-İsrail çelişkisi olma-

tadır. Düzenlenecek bölgesel bir konferansla bu sorunların görüşülmesi ve bir sonuca bağlanması hedefleniyor. ABD tarafından yapılan öneride; İsrail'in işgal edilen Filistin topraklarından çekilmesi, Golan Tepeleri'nin Suriye'ye tekrar verilmesi ve Araplarla İsrail arasında kalıcı bir barış, karşılıklı işbirliği ve düşmanlığa son verilmesi konuları yer almaktaydı. Bu öneriye ilk olumlu yanıt veren Suriye yönetimi oldu. Suriye'nin bu öneriye olumlu yanıt vermesi çok önemliydi. Zira Suriye, İsrail siyonizmiyle en çok

geldi ve her zamanki gibi Sovyet yönetimi, ABD'nin Ortadoğu'ya yönelik bu yeni girişimine tam destek sundu. Şu anda da "Ortadoğu Barış Konferansı" için bu kapsamda yürütülen çalışmalar bütün hızıyla sürüyor.

Emperyalizmin bugün Ortadoğu'da yaratmaya çalıştığı düzen konusunda öne çıkan yaklaşımı, Körfez krizi döneminde ortaya attığı NATO'ya benzeyen "Ortadoğu Güvenlik Gücü" olmaktadır. Hatırlanırsa o dönemde Bush verdiği bir demeçte, "Bölgede kalıcı bir barışı sağlamak için, bakış açıları ve tutunuları ne olursa olsun, herkes bu güç içinde yer almalıdır" şeklindeki bir yaklaşım sergilemişti.

Düzenlenecek "Barış Konferansı"nda bu yaklaşımı temel alarak ulaşılmak istenen şey de ilericisiyle, gericisiyle herkesin yer aldığı bir Ortadoğu NATO'sudur.

Emperyalizmin bu esnek yaklaşımı kuşkusuz Ortadoğu'nun öne çıkan çelişkilerinden ve karmaşık ilişkilerinden kaynaklanıyor. Fakat, daha önce de belirttiğimiz gibi, tutarlı anti-emperyalist tavrını ve mücadelesini sürdüren güç ve çevreler bu "esnek" yaklaşımın dışında tutulmaktadır. Bu güç ve çevrelere sopa, reformist yaklaşımlara havuç politikası uygulanmaktadır kısacası.

Çerçevesi bu olan "Barış Konferansı" politikasıyla emperyalizm bölge çapında önüne şu hedefleri koymuştur:

1. İlk elden Filistin sorunu ve Golan Tepeleri sorununu çözerek Filistin-İsrail, Suriye-İsrail ve Arap-İsrail çelişkilerini ortadan kaldırmak... Bilindiği gibi Suriye yönetiminin anti-emperyalist, anti-

karşı karşıya gelen bir gücü ve öteden beri emperyalizmle en ciddi çelişkileri yaşıyordu. Bu bakımdan Suriye'nin olumlu yanıtı, ABD'yi hemen harekete geçirdi. ABD Dışişleri Bakanı Baker bu gelişme karşısında ayağının tozuyla Suriye'ye gelerek görüşmelere başladı. Ardından Ortadoğu gezisine başladı. Aynı dönemde ABD Başkanı George Bush, Türkiye'ye gelerek çeşitli görüşmeler yaptı. İsrail, bu yeni gelişmeler karşısında başlangıçta "Barış Konferansı"na katılmayacağını belirtmekle birlikte, özellikle ABD'nin yoğun baskıları karşısında "şartlı katılacağını" belirtti ve bütün bu gelişmelerden sonra Ortadoğu'daki siyasal hava birden bire değişmeye başladı. Moskova'da düzenlenen Bush-Gorbaçov zirvesinde de konu gündeme

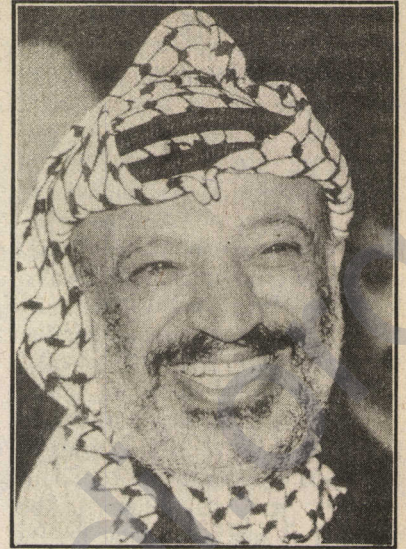

Hafız Esad

İzak Şamir

Yaser Arafat

siyonist politikayı esas almasının en önemli nedenlerinden birisi, İsrail'in Golan Tepeleri'ni işgal etmesi ve Filistin sorunudur. Emperyalizm bölgede İsrail'i bir jandarma olarak kullandıkça Suriye yönetiminin anti-emperyalist, anti-siyonist tutumu sürekli artmıştı. Bu durum Arap milliyetçiliğinin yaygın olması nedeniyle ilericiyle, gericiyle genelde bir İsrail-Arap çelişkisini ortaya çıkardı. Şimdi ABD hem Filistin hem de Golan Tepeleri sorununu çözerek Suriye'nin anti-emperyalist ve anti-siyonist ilerici tutumuna neden olan çelişkileri ortadan kaldırmak, süreç içinde Suriye'yi bağımlı bir ülke haline getirmek ve Arap-İsrail çelişkisi temelinde boy veren bütün sorunlara bir son vermek istemektedir. Bu ülkelerin hemen tümünün kapitalist üretim ilişkileri içinde bulunması, sınıf konumu gereği planlamak istemeleri ve bugüne kadar ayakta kalmalarında büyük etken olan SSCB ve Doğu Bloku'nun artık tümünden bölgeden çekilip desteklerini kesmesi, ABD'nin bu politikasına hayat kazandırmak için zemin yaratmakta ve emperyalizm ekonomik, siyasal, askeri yöntemlerle gelişmeleri kontrolü altına almaya çalışmaktadır. Emperyalizmin halk düşmanı, talancı karakterini gizleyerek "demokrasi" ve "özgürlüğün temsilcisi" rolüne soyunarak bölgede halkları ve ilerici güçleri yanıltma

politikasını esas aldığı özellikle belirtmek gerekiyor.

2. İlk elden Arap-İsrail çelişkisini çözüp daha çok barışçıl, reformist yöntemlerle anti-emperyalist tüm eğilimleri tasfiye etmeyi önüne koyan ABD ve emperyalistler, daha sonra bölgemizde önemli bir etkinliği temsil eden İran İslam Cumhuriyeti'ni ve İslami radikalizmi tasfiyeyi önüne koymuştur. Bilindiği gibi İran İslam Devrimi, Ortadoğu'da özellikle İslam alemi içinde yankısı büyük olan ve anti-emperyalist gelişmelere yol açan bir devrim niteliğindedir. Devrimin bu özelliği günümüzde de etkisini sürdürüyor. Devrimle birlikte Ortadoğu çapında emperyalizme ve bölgedeki işbirlikçilerine karşı bir İslami radikalizm akımı şekillendi ve kısa sürede etkin bir güç haline geldi. Öncülüğünü İran'ın yaptığı bu gelişme açık ki, emperyalizmi ciddi şekilde tehdit etmiş ve karşı tedbirler almasına neden olmuştur. Bir yandan İran İslam Devrimi'ni boğmak, öte yandan da devrimin İslam halkları arasında yarattığı etkiyi kırmak için emperyalizm yoğun bir çaba içinde oldu, komplo ve saldırılara girişti, Irak'ı İran'a saldırttı, Suudi Arabistan destekli irticayı geliştirmeye çalıştı vb. Fakat izlenen bütün politikalara rağmen bölgede anti-emperyalist gelişme olarak İslami radikalizm ve İran İslam Cumhuriyeti etkisiz hale getirilemedi.

İran, bugün uzun süren savaş ve emperyalist baskılar nedeniyle belli bir zayıflığı yaşıyor olmasına, hatta İran yönetiminin bugün eskiden olduğu gibi devrimi geliştirme ve yayma değil, koruma gibi savunmaya dönük bir politikayı izliyor olmasına rağmen bu böyledir. Bu nedenle emperyalizm Arap-İsrail çelişkisini ve anti-emperyalist ilerici Arap hareketleri ve yönetimlerini belli bir uzlaşma politikasıyla etkisiz hale getirdikten sonra bölgede İslam radikalizminin öncülüğünü yapan İran'a yönelmeyi önüne koymuştur ve bu durum günümüzde kendisini daha şimdiden gösteren bir gelişme olmaktadır. İran biyolojik, kimyasal ve nükleer silah depoluyor gibi emperyalist kaynaklı propagandalar İran'a karşı gündeme gelecek baskı ve saldırıların ilk işaretleri ve buna zemin yaratma faaliyetleri olmaktadır. Bölgede bir zamanlar Şahlık yönetimiyle emperyalizmin en önemli karakolu olan İran'ın tekrar emperyalizme bağımlı hale getirilmesi, anti-emperyalist yönünün tasfiye edilmesi istenmektedir. Bu nasıl başarılacak? İran'ı diğer Arap radikalizminden ayıran en önemli özellik, devrimden bu yana öz güce dayanması ve reel sosyalizme ya da daha değişik güç merkezlerine yaslanarak varlığını buna bağlamamasıdır. Bugüne kadar İran yönetimi hem reel sosyalizme hem de emperyalizme karşı

tutum olarak ayakta kaldı. Bu yönüyle önemli bir yetenek ve avantaj kazanan İran yönetiminin diğer Arap radikalleri kadar zorlanması, emperyalizmin etkisine çabuk girmesi güçtür. Ancak, kendi içinde de çeşitli zayıflıklar yaşamakta ve İslam devriminin dalgası, etkisi etkisine göre zayıflamış bulunmaktadır. Bölge çapında anti-emperyalist radikal güçlerin emperyalizmle uzlaşması İran'ı güç durumda bırakacak, yalnızlaşmasına neden olabilecektir. Yine, İran yönetim içinde "liberal" olarak bilinen Batı yanlısı kanatlar vardır ve bunlar uzlaşma eğilimleri taşıyorlar. İran ekonomisi büyük zorluklar yaşamakta, bu durum toplumu etkilemektedir. Bu ve benzeri gelişmeler açık ki, önemli dezavantajlar sunuyor. Bu ortamda emperyalizm, İran'a karşı açık bir askeri saldırı içinde olmasa bile, sıraladığımız olumsuz koşullararak ve içeride çeşitli komplolar geliştirerek bugünkü haliyle anti-emperyalist niteliğini hâlâ koruyan İran'ı etkisizleştirip dize getirmeyi önüne koyabilir; ki, öteden beri geliştirilen bu yönlü bazı gerici politikalar, Körfez Savaşı'ndan sonra daha da artırıldı. İran yönetiminin etkisizleştirilmesine bağlı olarak bölgede İslam radikalizminin de etkisinin büyük oranda ortadan kalkacağına hesaplayan emperyalistler, bu nedenle özel olarak İran'ı hedef haline getirmeye çalışmaktalar.

3. Anti-emperyalist Arap odaklarını ve İran İslam Devrimi'nin etkilerini kırıp tasfiye etme çabalarıyla eş güdümlü olarak emperyalizm, Ortadoğu'nun en temel sorunu haline gelen Kürt sorununu da çözme önüne koymuştur. Bugün Kürt sorununun Ortadoğu'da ve dünya insanlığı arasında çözülmesi gereken büyük bir sorun olarak şekillendiği artık su götürmez bir gerçektir. Özellikle Kuzey-Batı parçasında yükselen ve büyük boyutlara ulaşan özgürlük mücadelesi ile Körfez Savaşı sonrası yaşanan büyük Kürt trajedisi, siyasi bakımdan Kürt sorununu Ortadoğu ve dünya siyasetinin merkezlerinden birisine oturtmasını sağladı. Ortadoğu'ya "yeni düzen" getirmek isteyen emperya-

lizm, Kürt sorununa el atmadan, istediği barışı, istikrarı ve egemenliği getiremeyeceğini iyi bilmektedir. Çünkü Kürt sorunu artık insanlığa maloldu ve Kuzey-Batı'daki mücadele bunu şiddetle dayatmaktadır. Bu sorun nasıl çözülmek isteniyor? Açık ki, Kürt halkının içinde bugün en büyük gücü ve etkiyi PKK temsil etmektedir. Diğer güçlerin çoğu ya Kürt halkından iyice kopmuş ya da emperyalizmin basit birer uzantısı haline gelmiştir. Yine, bu çevrelerin talepleri sorunu çözecek boyutta olmayıp, sonuç almada oldukça etkisizdirler. Kürt sorunun dört devleti ilgilendiren bir sorun olması ve her dört egemen gücün soruna farklı farklı yaklaşması da yaşanan problemi daha da çatalaştırıyor ve çıkmaza sokan bir gelişme olmaktadır. Yine, Kürt hareketleri içinde en güçlüsü olan ve geliştirdiği gerilla savaşı ve büyük kitlesel mücadelelerle PKK, anti-emperyalist, anti-sömürgeci tutumunda son derece kararlı davranmakta, bu konuda taviz vermeyen uzlaşmaz bir politikayı esas almaktadır. Bütün bu özellikleriyle Kürt sorunu, diğer sorunlardan önemli oranda farklılıklar göstermektedir. Bugün emperyalizmin "Yeni Düzen" politikasının önündeki en büyük engel Kürt sorunu ve mücadelesi olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Emperyalizm, Kürt sorununu sadece birtakım reformlarla çözmeyi — ki bu reformlar da emperyalist, sömürgeci çıkarlarla çelişmeyen özelliklerle bezenmiştir— önüne koymuştur. Bu noktada emperyalist, sömürgeci çözümlerle özgürlük hareketinin çözümleri arasında taban tabana çelişen yönler bulunmaktadır. Bunun bilincinde olan emperyalizm sorunun çözümü için bir de şiddet ve savaş geliştirme politikasını önüne koymuştur. Bu durumda ortaya çıkan politika kısaca şu olmaktadır: Reform ve şiddet iç içe geliştirerek uygulamak. Evet, emperyalizmin işbirlikçileriyle birlikte karar haline dönüştürdüğü temel politika, anti-emperyalist, anti-sömürgeci, anti-feodal yönü belirgin olan ve bugün Kürt halkı içinde en büyük gücü temsil edip onun öncülüğünü yapan PKK'yi savaş ve şiddetle derinleştirerek ezmek ve ay-

nı süreçte özellikle reformist, otonomcu çevreleri ve diğer işbirlikçi Kürt kesimlerini esas alarak reformist çözümleri geliştirmek, günümüzün temel politikası olmaktadır. Reformcu her uygulamayı, PKK'nin etkisini kıran bir gelişme olarak değerlendirilmek istendiğini de ayrıca belirtelim. Eski "Süper Vali" Hayri Kozakçıoğlu'nun, "Kürt Partisi kurulmalıdır" sözü rasgele söylenmiş bir söz değildir ve devlet politikasını yansıtır. Yine Güney Kürdistan'da KDP'nin durumu, Talabani ile geliştirilmek istenen ilişkiler, Avrupa'ya çöreklenen reformistlerin ülkeye dönüş hazırlıkları, Londra'da kurulacak olan "Kürt Bankası" girişimi, TC'nin en yetkili ağızlarının "vuracağız", "tepeleyeceğiz" türü açıklamalarıyla savaşa beliren söylemleri, Bush'un Türkiye ziyareti ve Kürtlere ilişkin alınan kararlar, yurtseverlere yönelik saldırıların turmanması gibi gelişmeler tamamen emperyalist ve sömürgeci politikaların yansımaları olmaktadır. Bu noktada şunu açıkça görebilmekteyiz: Emperyalizm ve sömürgeciler, bir yandan reformizmi siyasal, ideolojik, ekonomik ve hatta askeri olarak destekler, besler ve güçlendirmeye çalışırken, öte yandan da PKK gibi anti-emperyalist, anti-sömürgeci güçleri ezmeyi kesin bir biçimde önüne koymuş ve bunun için bölgesel ve uluslararası boyutta bir saldırı ve çaba içine girmeye başlamıştır.

Belirttiğimiz üç temel noktadan hareketle bölgeye yeni baştan çeki düzen vermek isteyen emperyalizm, stratejik önemi büyük olan Ortadoğu'da kalıcı bir egemenlik ve "istikrar ve barış" sloganları adı altında kendi çıkarlarıyla çelişmeyen, kendi geleceği için bir istikrar ve barış sağlamaya çalışmaktadır. Bunun anlamının ise, dünya jandarmanlığına soyunan emperyalizmin koyduğu bir egemenlik ve halkları köleleştiren, bağımlı kılan, bunu kabul etmeyenlerin ise üzerine barbarlıkla giden bir egemenlik ve "Yeni Düzen" olduğu açıktır. Yani, geliştirilen bütün emperyalist politikalar halkların lehine ve çıkarına göre değil, dünyada yaşayan milyarlarca insanın üzerinde bir avuç emperya-

list gücün çıkarına oluşturulmak istenen egemenlik sisteminin kendisidir.

Niteliği bu olan emperyalist "Yeni Düzen" politikası, Ortadoğu'da ne oranda başarı sağlayacaktır?

Konumuzun başında, Ortadoğu, çelişkiler yumağıyla örülmüş bir bölgedir dedik. Emperyalizmin ağır çelişki ve sorunların yaşandığı bu bölgeye kalıcı barışı sağlamaya yönelik başarılı sonuçlar alması oldukça güçtür. Çünkü: Birincisi; emperyalizmin getirmeye çalıştığı "Yeni Düzen" halkların çıkarına değil, tamamen emperyalizmin çıkarına bir düzen olacaktır. Bu bakımdan reform politikalarıyla geçici de olsa bazı yumuşamalar ortaya çıksa bile —ki bunu sağlamak da zor bir olaydır— bir süre sonra halklarla emperyalizm ve işbirlikçileri arasında şiddetli çatışmaların yaşanması kaçınılmaz olacaktır. Bölgenin çelişkileri masa başlarında değil, ancak halkların geliştireceği devrimsel dönüşümlerle, her türlü sömürgeci bağımlı ilişkilerden kopuşla, yani köklü bir özgürleşme hareketiyle çözülebilir. Emperyalizmin yayılmacı, talancı, sömürgeci karakteri biliniyor ve bugün de bu karakteri bazı uşak ruhlu sağ oportünistlerin iddia ettiklerinin aksine, eskisinden daha ileri boyutta devam etmektedir. Bu noktada emperyalizmle halkların karşı karşıya gelmeleri kaçınılmazdır, emperyalizmin bölgedeki sorunlara köklü çözümler getirmesi imkansızdır diyoruz. İkincisi; Filistin sorununun karşı-devrimci gerici çözümlerle halledilmeye çalışılmasının karşısında dikilecek radikal Filistinli güçler vardır. Yine İsrail'in tarihsel gerçeği ve Arap alemiyle içine girdiği düşmanca ilişkiler, Araplar arasında sürekli olarak ihtiyatlı yaklaşımların sürmesine neden olacak, emperyalizmin bölgedeki politikaları onu yakından tanıyan radikal ilerici güç çevrelerinin duyarlı davranmalarına sebep olacaktır. Bu bağlamda Suriye, Libya gibi yönetimlerin emperyalizmin boyunduruğunu hemen kabul etmeleri, Lübnan sorununun bir çırpıda çözümü söz konusu değildir. Bu yönetimler sınıf konumları gereği palazlanarak büyümek istemelerine rağmen, he-

nüz bağımsız bir milli gelişme içinde olmak istemekte, politikada birtakım değişikliklere yönelseler bile ideolojik ve pratik tutumlarında tutarlı davranacakları gözlenmekte, emperyalizm lehine değişen dünya koşullarında kendilerini emperyalizmin kucacağına atmada istekli davranmamaktadırlar. Üçüncüsü; İran da benzer bir tutum sergilemekte ve bu tutumunu, radikalizm biçiminde boy veren İslam ideolojisine sadık kalarak sürdüreceği görülmektedir. Ve dördüncüsü; Kürt sorunu, bir iki reformla çözülemeyecek kadar keskin bir süreci yaşamaktadır. Ülkemizde reformizme hayat kazandırmanın imkanları oldukça sınırlandırıldığı gibi, Kürt gerilla ve halk hareketinin anti-emperyalist, anti-sömürgeci ve kendi kaderini tayin hakkı doğrultusunda geliştirilen özgürlük, demokrasi ve eşitlik mücadelesi son derece güçlü temellerde gelişmekte ve TC'yi ve emperyalizmi oldukça zorlayan, ya bu taleplere yanıt vermesini ya da savaşı geliştirmesini kaçınılmaz kılan sonuçlar doğurmaktadır. Yine bu temelde gelişen mücadele, bölgenin diğer ezilen halklarını önemli oranda etkileyen bir gelişme olmaktadır. Bu noktada rejim, genel bir savaşı başlatma kararı almıştır. Emperyalizm de bu doğrultuda tavır belirlemiştir. Bu konuda atılan her adım ise sorunu daha da derinleştirmekte ve kıyasıya bir savaşın artarak sürmesine neden olmaktadır. Ve savaşın bugün ulaştığı boyut daha uzun süre devam edeceğe benziyor. Zira Kürt halk hareketi ve gerilla gücü anti-emperyalist, anti-sömürgeci tutumda oldukça ısrarlıdır. Bu açıdan Kürt sorununu emperyalizm ve işbirlikçileri tarafından "Yeni Düzen" politikası temelinde çözülemeyeceği, tersine "Yeni Düzen" in önündeki en ciddi engel olduğu ve hatta Kürt hareketinin zafere ulaşması halinde "Yeni Düzen" politikasının Ortadoğu çapında uygulanamaz bir politika haline dönüşeceği çok açıktır. Soruna bu çerçevede bakıldığında bugün için emperyalizm tarafından, "Yeni Ortadoğu Düzeni" politikasında ve "Ortadoğu Barış Konferansı" girişiminde gündem konusu bile yapılmayan Kürt sorununun, emperyalist

politikaların Ortadoğu'daki uygulamasının önünde en ciddi problemi oluşturacağı rahatlıkla söylenebilir.

Görüldüğü gibi emperyalizmin Ortadoğu için önerdiği "Yeni Düzen" politikası kolayca uygulanıp başarılı olabilir bir politika olmaktan uzaktır. "Barış Konferansı" genel anlamda ilericilikle gericiлик arasında uzlaşma yaratmak için atılan ilk adımdır. Bu ilk adımın başarılı olup olmayacağı konusu daha şimdiden tartışılmakta ve bölgemizde yaşanan sorun, çelişki ve çatışmaların daha uzun süre devam edeceği görülebilmektedir. Bütün bunlara karşın, bölge çapında değişen ya da değişmesi muhtemel dengelerden bahsetmek gerekir. Örneğin Filistin sorununda emperyalist çözümlere çark edip işbirlikçiliğe tam anlamıyla yönelen bir El-Fetih hareketi, FKÖ'nün parçalanmasına ve devrimci, ilerici güçlere açıktan tavır alıp Filistin halk hareketini gericiлик lehine yumuşatmasına ve geriletmesine neden olan bir rol oynayabilir. Bu olasılık güçlüdür. Ve bunun Lübnan'da ve bazı Arap ülkelerinde etkileri olabilecektir. Yine, bazı radikal Arap yönetimleri ilerici barutunu tüketip tümünden gerileşme sürecine girebilir. Lübnan'da gerici gelişmeler biraz daha güçlenme imkânına kavuşup, bu tür gelişmeler radikal yapısını korusa da bazı ülkelerde iç dengeleri sarsıcı sonuçlar doğurabilir. Tabii bunlar birer olasılıktır. Fakat, dikkate alınması gereken birer olasılık olarak değerlendirilmelidir. Bölge çapında son "Barış Konferansı" önerisi ile başlayan büyük hareketlilik, bu olasılıkların var olduğunu işaret etmektedir.

Kısaca Ortadoğu'nun son derece karmaşık ve çelişkilerle dolu gerçeği, emperyalist çözümleri de zayıflayıp karmaşılaştırmakta, Ortadoğu'ya barış ve "Yeni Düzen" in getirilmesi özellikle bunun emperyalist egemenliğe ve çıkara dayalı olarak sağlanması çabaları daha şimdiden güç gerçekleşir konular olmaktadır. Bu bakımdan, "Emperyalizm Ortadoğu'ya el attı, bu bölgeyi de hizaya getirecek" gibi panik içerikli yüzeysel değerlendirmelere yönelmek gereksiz, soyut bir yaklaşım olacaktır.

Ortadoğu halklarına ve Kürtlere karşı emperyalist güç:

"ÇEKİÇ GÜÇ!"

B. DOĞAN

Kamuoyunu yoğun bir şekilde tartıştıran "Çekiç Güç" konusunda çok yönlü söylemler var. "Çekiç Güç"ün ne olduğu, kimleri hedef aldığı ve emperyalizmin bununla nerelere varmak istediği konusunda insanların kafasında bazı soru işaretleri bırakmaktadır. "Çekiç Güç"ün asıl amacının ne olduğu iyi bilince çıkarılmalıdır. "Çekiç Güç" ülkemizde ne arıyor, bunun cevaplanması gerekir.

"Çekiç Güç" içinde yer alan emperyalist ülkeler, İngiltere, Fransa, ABD, Hollanda ve Belçika'dır. "Çekiç Güç" konusunda ilk göze çarpan, Almanya'nın olmamasıdır. Yugoslavya'daki iç savaşta ve Sovyetler Birliği'ne yardım konusunda da ABD ile Almanya aynı tavrı göstermiyorlar. Emperyalist kamp içinde yoğun çelişkiler ve çatışmalar yaşanmaktadır. Reel sosyalizmdeki baş aşağı gidiş, ardından da iki Almanya'nın birleşmesi yeni bir soruyu gündeme soktu. Birleşik Almanya diğer emperyalist ülkelerin çıkarlarını ne kadar zedeler. Ekonomisi çok güçlü olan Almanya, diğer emperyalist ülkeleri kaygılandırdı. 2 Ağustos 1990'da Irak'ın Kuveyt'i işgali ve sonrasında tüm emperyalist ülkeler krizden aynı oranda etkilenmedi. Körfez krizi bazı devletlerin işine gelirken, en çok etkilenen emperyalist ülkeler Almanya ve Japonya idi. Körfez krizi emperyalistler arası çelişkiyi derinleştirdi.

emperyalist sanayinin can damarı petrole sahip olması iyi bir pazar olması itibarı ile hiçbir emperyalist güç tarafından yabana atılamayacak ve uğruna her türlü senaryonun oynanabileceği bir bölge Ortadoğu. Böyle bir Ortadoğu'da bir devrimci cevher, devrimci güç, emperyalizmin çıkarlarına sürekli darbeler vurmakta, "Yeni Dünya Düzeni", "Yeni Ortadoğu Düzeni" gibi kavramların yaşamını yerle bir etmektedir. Böyle bir bölgede ABD, İngiltere ve Fransa, Güney Kürdistan

Kürtlerini "korumak" için "Çekiç Güç" oluşturacak! Kürt varlığını dahi tanımayan her türlü ulusal ve demokratik haklarını gaspetmiş, yıllardır Kürtlere baskı uygulamış TC, Kürtlerin korumacılığını yapacak; emperyalist ve gerici "Çekiç Güç"e toprak verecek. Bu sav inandırıcı olmaktan çok uzaktır. "Çekiç Güç"ün Kürtlerin çıkarı için var olduğunu söylemek, halkı aldatmaktan ve gerçeği gizlemekten başka bir şey değildir. Kürtleri korumak için var olan "Çekiç Güç", aslen Kürtleri köleleştirme, köleliği süreklileştirme girişimidir. Bu amaçlara varabilmesi için, "Yeni Dünya" ve "Yeni Ortadoğu Düzeni"ni kurmak, emperyalist statükoyu engelleyen güçleri ortadan kaldırmak ya da etkisizleştirmek gerekiyordu. Bu bağlamda "Çekiç Güç"ün bir amacı varsa, o da Kürtleri ve Ortadoğu halklarını kölelik zinciri içinde tutabilmektir.

"Yeni Ortadoğu Düzeni" önündeki engeller nelerdir? Ortadoğu'nun önemli sorunlarından biri Kürt sorunu ile birlikte Filistin sorunudur. Emperyalist ülkeler bu iki sorunu kendi oluşturmak istedikleri "Yeni Ortadoğu Düzeni" çerçevesinde çözme savaşını içerisinde buldular. Filistin sorununa "Yeni Ortadoğu Düzeni" çerçevesinde emperyalist çözümü dayatarak bu konuda epey yol almış bulunan emperyalist ve bölge sömürgeci devletleri, Kürt sorununun çözümü konusunda aynı başarıyı gösteremiyorlar. Bunun nedenlerine aşağıda değineceğiz. "Yeni Ortadoğu Düzeni"nin ilk adımı "Ortadoğu Barış Konferansı"dır. Adı her ne kadar barış konferansı olsa da, Ortadoğu halklarının ölüm fermanının görüşüldüğü bir konferans olacaktır. Bölge'deki monarşiler ve sömürgeci devletler köleliği süreklileştirmek ve kendi egemenliklerini sürdürme konusunda emperyalizm ile kader birliği yapıp halkların mezarını şimdiden kazmışlardır. Çünkü, kendi varlıkları

ve sömürü yapmalarının koşulu emperyalizme bağımlı olmaktadır. "Yeni Ortadoğu Düzeni" gerici emperyalist statükodur, halkların zararlıdır. Bu emperyalist statükonun önünde ciddi engel Kürt özgürlük hareketidir. Durum böyle olunca politikalar da ona göre şekillenir. "Çekiç Güç"ün hedefi daha açık anlaşılabilir olur.

Emperyalizmle bir kere uzlaşıldı mı, gerisi gelir. Buna en iyi örnek Filistin'dir. Bugün "Ortadoğu Barış Konferansı"nda Filistin halkının kimler tarafından temsil edileceği, emperyalizm, siyonizm ve bölge gerici devletleri tarafından belirlenmekte. Kim temsil ederse etsin, onlar emperyalizmin çıkarlarının temsilcileridir. Filistin sorunu artık emperyalizmin elinde, onun çıkarları için bir maşa olma yolundadır. Geriye Kürt özgürlük hareketi kalmıştır. "Yeni Ortadoğu Düzeni" önünde engel olarak ya yok edilmesi gerekir ya da emperyalist statükonun önünde engel olmaktan çıkarılması gerekir. İki çözüm yöntemi de emperyalizmin çıkarıdır. Birincisinde direkt zor kullanacak, ikincisinde zor ve reformculuğu birlikte kullanacaktır. Her iki durumda da Ortadoğu'da emperyalist statükonun kurulması olan halkların köleliği süreklileşecektir. "Çekiç Güç" konusundaki politikalar da bu düzlem üzerinde şekillenmiştir.

Genel vurguları yaptıktan sonra, "Çekiç Güç"ün tarihi gelişimi, varlık nedeni ve Türkiye ile ABD arasındaki ilişkilerin tarihsel süreci ve boyutuna göz atmak gerekir.

1970 yılından sonra ABD, dünyadaki çıkarlarına gelebilecek herhangi bir tehlikeye karşı ani müdahale edebilecek "Acil Müdahale Gücü" oluşturma çabasına girmiş, Nevada Çölü'nde "Acil Müdahale Gücü" komandolarını eğitmeye

başlamıştır. O süreçte dünyada anti-emperyalist mücadeleler artmış, emperyalist pazarlar sürekli daralma gösteriyordu. 1973-74 dünya petrol bunalımı, emperyalizmi zor duruma sokmuştu. "Acil Müdahale Gücü" diğer adıyla "Çekiç Güç", dünyadaki anti-emperyalist devrimci güçlere karşı hemen harekete geçebilecek, halk düşmanı, gerici bir güç olarak oluşturuldu. Bugün, Kürt koruyuculuğu gibi insani bir amaç gösterilse de, özünde "Çekiç Güç" insanlık dışı bir güçtür. Emperyalizm, sömürgecilik ve faşizmin insanlık kavramının ne olduğu herkes tarafından açıkça görülüyor olmalıdır. Körfez Savaşı döneminde Irak halkı üzerine yağdırılan binlerce ton bomba, Vietnam halkına karşı geliştirilen katliam, Kürt halkını yok etme amaçlı soykırım, emperyalizmin insanlık kavramını açıklar. Halepçe Katliamı'na seyirci kalan, hatta destekleyen, savaş sonrası Kürt halkının soykırımını teşvik eden, hatta yardımcı olan emperyalizm ve bölge sömürgeci devletlerinin Kürt halkına karşı politikaları bellidir. "Çekiç Güç" böyle bir politikanın ürünüdür, insani değerler yüklemek ikiyüzlülük, amacına ulaşma çabalarıdır.

Nevada Çölü'nde "Acil Müdahale Gücü"nü eğitilmesi, bu gücün nerede konumlandırılacağı sorunu gündeme getirir. "Çekiç Güç"ün konumlandırılması stratejik ve teknik bir sorun olduğu kadar, işbirlikçi rejimlere olan güven de önemli bir sorun teşkil eder. Emperyalizm ayakta kalabilmek ve çıkarlarını denetim altına alabilmek için her zaman kendisine satılmış uşaklar, yardımcıları ve işbirlikçileri arar. Bu yardımcıları çeşitlilik arzeder. Fakat en önemlisi, dünyadaki gerici faşist rejimlerdir. Sömürge, yarı sömürge ve bağımlı ülkelerin işbirlikçileri kendi çıkarlarını halkın çıkarlarının önüne koyarak, kendilerini emperyalizmin hizmetine sunmaktadırlar. Kendisine müttefik arama konusunda emperyalizm oldukça titizdir, dengeleri her zaman gözetir. Fakat, her zaman ve her yerde yardımcı bir veya birkaç güce dayanmıştır. Konu Ortadoğu olunca, emperyalizm daha hassas davranmakta, daha ince politikalar gütmektedir.

Çünkü henüz petrolün yerine tam olarak kullanılacak bir enerji bulunmamıştır. Ortadoğu petroleri olmadan da emperyalist sanayinin uzun süre çalışması mümkün değildir. Ayrıca Ortadoğu, emperyalist tekel için bulunmaz bir pazardır. Emperyalizmin işbirlikçisi Şah rejimini "İslam Devrimi" ile yerle bir edilmesi karşısında Ortadoğu'da anti-emperyalist rüzgarların esmesi akabinde emperyalizm faşist sömürgeci Saddam rejimine ve sömürgeci Türkiye'ye dayandı. Türkiye'de 12 Eylül faşist darbesini tertipleledi. Türkiye ile emperyalizmin ilişkileri kuşkusuz 12 Eylül faşist darbesi ile başlamıyor, ilişkiler tarihseldir; hatta TC'nin tarihi kadar eskidir.

1980'li yıllarda anti-emperyalist İran "İslam Devrimi"nin emperya-

kiye'nin seçilmesi dönem itibarı ile (1980 sonrası) emperyalizm için bir taşla iki kuş vurmazdır. Bir yandan Sovyetler Birliği'ni kontrol edecek, bir taraftan da Ortadoğu'daki anti-emperyalist çıkışları ezmeye çalışacak. Ortadoğu genelinde özellikle Kürdistan özelini kontrol edecek. Türkiye'nin bu işte çıkarı var, aksi halde kendini rahat bir şekilde sunmaz. Türkiye açısından sorun emperyalizm kadar can alıcıdır. Türkiye "Çevik Kuvvet" konusunda kendisini baştan itibaren ABD'ye teslim etmiştir. Bu SEIA Antlaşması çerçevesinde kanunlaştırılmıştır. Bu da 1984 yılına denk gelmektedir. Bu tarihlerde Türkiye sınır ötesi bir dizi operasyonlarda bulunmuş, SEIA'dan beklentilerini ortaya koymuştur. O dönem ABD denetimindeki şimdiki yaramaz, gözden

list çıkarları tehdit etmesi ve peşinden Kuzey-Batı Kürdistan'da ulusal hareketin çıkıp kısa sürede gelişmesi Ortadoğu'ya yönelik "Çekiç Güç"ün bir an önce konuşlandırılmasını gerektirmiştir. Stratejik olarak ve emperyalizme canı gönülden bağlı en uygun ülke Türkiye ve en iyi dost Türkiye burjuvazisiydi. Çünkü stratejik olarak hem o zamanlar bir tehlike olan (emperyalizm için) Sovyetler Birliği'ne yakın hem de Kürt özgürlük hareketine ve Ortadoğu'ya müdahale için oldukça önemli bir konumdadır. Tür-

düşmüş ABD evladı Saddam Hüseyin sınırötesi operasyonlara izin vermiştir. Sorun Ortadoğu ve Kürdistan olunca, hele özgürlük hareketi olunca ABD ve sömürgeci devletler rahatlıkla aynılaşmaktadırlar. "Çevik Kuvvet" konusunda ABD ile Türkiye'nin antlaşması 1984 yılından beri vardır. Türkiye baştan itibaren "Çevik Güç"e evet demıştır. "Çevik Güç"ün hava desteği İncirlik ve Batman hava üsleri zaten ABD tarafından kullanılmaktadır. Hatta Lübnan'a karşı, Körfez Savaşı'nda Irak'a karşı kullanılmışlardır.

Türkiye "Çevik Güç"e 1984'ten beri neden evet demiştir?

Emperyalizmin amacı bellidir. Ortadoğu'da gerici statükoyu süreklileştirmek, bir daha baş kaldıramaz sadık halklar teşkil etmektir. Bu da statükoyu emperyalizm aleyhine geliştirmeye çalışan devrimci güçleri ezmektir. Hedef böyle olunca 1984'lerden sonra Ortadoğu'daki statükoları sarsacak, devrimci güçler lehine çevirecek, anti-sömürgeci, anti-emperyalist Kürt özgürlük hareketini yok etmek acil bir görev olarak emperyalizm ve bölge sömürgeci devletleri önüne çıkmakta. "Çevik Kuvvet" bu amaç çerçevesinde gündeme gelmiştir. Türkiye 1984'lerde "Çevik Kuvvet"i kabul ederken, biraz çekingen davranmıştır. Fakat emperyalizm Türkiye'ye şu mesajı verdi: Kürt sorununu, PKK sorununu yalnız başına çözemezsin, sorun seni aşar, sorun seninle birlikte bizim ve bölgedeki sömürgeci ve monarşik devletlerin de sorunudur. Bilindiği gibi emperyalizmin bu mesajını bugün TC tüm sömürgeci ve emperyalist devletlere vermektedir. Hem de "terör" kelimesini sık sık kullanarak yapmaktadır. Türkiye mesajı iyi algılamıştır. Kürt sorunu ve PKK konu-

sunda Türkiye ve emperyalistler baştan itibaren anlaşmışlardır. Silopi'ye yerleştirilen "Çekiç Güç"; Körfez Savaşı sonrası Kürt katliamı ile birlikte oluşturulmuş bir günlük bir politika değil, böyle bir geçmiş süreci vardır. Anti-sömürgeci ve anti-emperyalist olmak, sömürgeci ve emperyalist devletlerle direkt çatışma içinde olmaktır. Bu da ikisini aynı hedef etrafında birleştirir. "Çekiç Güç" konusundaki anlaşma daha önce olmasına rağmen bugüne kadar konuşlandırılmamıştı.

Körfez Savaşı sırasında emperyalist devletler Kürdistan'da konuşlandırılmış "Acil Müdahale Gücü"ne fazlası ile ihtiyaç duydular. Zaten varolan projeyi yaşama geçirme konusunda tüm taraflar harekete geçme zamanının çoktan geçtiğini bir an önce zaten varolan bu gücün konuşlandırılması gerektiğini beyan ettiler. Körfez Savaşı sonrası emperyalist askerlerin Kürdistan'da ve Ortadoğu'da kalma gerekçeleri ortadan kalktı. Güney Kürtlerinin konumu (onları o hale getirenler de emperyalistlerdir) ve "Çekiç Güç" ile varlıklarını gerekçelendirmek ve bölgeden çıkmamak ve gelişmelere müdahale etmek istediler.

Emperyalizmin kendi bölgesel

çıkarları için yıllardır kullandığı aşiretçi, feodal ve küçük-burjuva Kürt milliyetçiliğini korumak için "Çekiç Güç"ü Silopi'ye yerleştirilmesi, Kürt koruyuculuğu gibi insani amaçlar taşıdığını söylemesi büyük bir aldatmacadır. Ortadoğu'da ve Kürdistan'da süreçler çok hızlıdır, emperyalizmi peşinde sürükliyor. En önemli nedeni özgürlük hareketinin kazandığı ivmedir. "Kürtleri korumak" sahtekarlığı ile, "Çevik Kuvvet" yerleştirilirken, Diyarbakır'da Kürtler kurşunlanıyor, "Türkler geliyor" diye naralar atılıyordu.

Kürt sorunu emperyalizmin çıkarlarını yalnız başına fazlaca etkilemiyor. Emperyalizm için önemli olan PKK sorunudur. Türkiye tarafı, sorunun kendisini aştığını zaten her fırsatta belirtiyor. Hatta sorunu direkt emperyalizmin sorunu olarak gösteriyor. Bir an önce ABD'nin de savaşa girmesini istiyor. Hatta bu konuda provokasyonlara girişebilir. TC, sorunu birlikte çözelim diyor emperyalizme. "Çekiç Güç"ün asıl hedefi böyle şekillenmiş oluyor. "Çekiç Güç" demek, emperyalistlerle Kürt halkı ve özgürlük hareketinin direkt karşı karşıya gelmesi ve özel savaşın uluslararasılaşması demektir. Ortadoğu'nun emperyalizm

ve halklar için ne olduğunu, Ortadoğu'nun can damarında anti-sömürgeci, anti-feodal ve anti-emperyalist bir hareketin yaratacağı Ekim Devrimi'nin halklar ve emperyalizm için doğuracağı sonuçları burada geniş geniş anlatmaya gerek yoktur. Ama şunun açıkça bilinmesi gerekir ki, Ortadoğu'da bir Ekim Devrimi, Ortadoğu'da ve dünyada emperyalizmin, gericiğin ve sömürgeciliğin sonunu çabuklaştıracaktır. Ortadoğu'da böyle bir güç ve cevher zenginliği vardır; bu, emperyalistler ve sömürgeciler tarafından iyi biliniyor. Emperyalistlere sormak gerekir: Kürtlere yönelik böl-parçala-yoket politikasının mimarı kendileri değil mi? Bu, bir emperyalist politika değil mi? Güney Kürdistan halkının katliamından kendileri sorumlu değil mi? Bugün çıkıp "Kürtleri korumak" için güç oluşturuyorlar. Bunlar aldatmacadır; asıl hedef Ortadoğu'nun gerici statükosunu korumak, "Yeni Ortadoğu Düzeni"ni yaşatmaktır. Bunun günümüzdeki tek yolu anti-emperyalist Kürt ulusal hareketini yok etmektir. Silopi'ye yerleştirilen

len "Çevik Kuvvet" Sovyetler Birliği'ni de hedef alıyordu, amacı çok yönlü idi. Ama bugün Sovyetler Birliği emperyalizm için bir tehlike değildir, hatta "Ortadoğu Düzeni"nin destekçisidir. Güney Kürdistan sorununu, Kürt katliamını Irak'ın iç sorunu olarak görebiliyor ve emperyalist statükoyu destekliyor. Sovyetler Birliği devrimci, anti-emperyalist harekete karşı enternasyonalist görevlerini yerine getirmediği gibi, karşı tavır bile alabiliyor. Dolayısıyla "Çekiç Güç"ün Sovyetler Birliği için konuşlandırıldığı savı gülünçtür. Biraz da hedefi şaşırtma, halklar aleyhine SSCB çıkarlarını yine ön plana çıkarılmasıdır. Hedef açıktır: Ortadoğu ve Kürdistan özgürlük hareketi.

"Çekiç Güç"ün hedefini ortaya koyduktan sonra ne kadar başarılı olacağı ve devrimci halk güçlerini buna gereken cevabı verip veremeyeceği sorunu gündeme gelir. "Çekiç Güç" kirli özel savaşı uluslararasılaştırmıştır. PKK'ye karşı Apaçi helikopterlerin kullanılması, "Çekiç Güç" doktorlarının Türkiye için görev yapması bunun ilk işaretleridir.

"Çekiç Güç", TC'yi rahatsız eden Kürt göçlerini engelleme, özgürlük hareketinin Güney Kürdistan ile olan bağlarını koparma ve TC'nin ulusal hareket karşısında tehlikeye düşen güvenliğini sağlama amaçlıdır diyebiliriz.

Sovyetler Birliği Savunma Bakanlığı, "Çekiç Güç"ün temelde kendilerini hedef aldığı yolunda açıklamalarda bulundu. Bize göre bu doğru değildir. Neden? 1980'lerden sonra oluşturulması düşünü-

Kürt halkına karşı, emperyalist güçler özel savaşa bizzat taraf olma ve danışmanlık ve hatta pratikte önderlik yapma çabasıdadırlar. Öncülüğü etrafında özel savaşı işlemez kılan Kürt halkına karşı beklediğini elde etmesi mümkün değildir. Kürt halkı sömürgeciliğe karşı ayakta dur ve onunla savaşımı esas alır. "Çekiç Güç" müdahale ederse, emperyalist amaçlara ulaşmaktan çok, Kürdistan'da emperyalizmin sonu olacaktır. Kürdistan'daki savaşta

emperyalizm zaten taraftır, bugün yaptığı güçlerini yığma faaliyeti, yarın TC'nin yetersiz kaldığı noktada yapacağı müdahaleye ön hazırlıktır.

"Çevik Kuvvet" karşımıza şunu açıkça çıkarıyor. Özgürlük hareketini ezme konusunda emperyalistler, sömürgeci devletler, işbirlikçi Kürtler çoktan harekete geçmişlerdir. Kürt halkına ve müttefiklerine düşen enternasyonalist dayanışma ve savaş kararlılığı anti-emperyalist, anti-sömürgeci savaşın bayrağını yükseltmektir. Bu konuda büyük görevler yurtsever Kürt halkına ve Türkiye devrimci demokratik hareketi, Türk proletaryası ve emekçilerine düşmektedir.

"Çekiç Güç" açıklaması net olarak böyledir. Fakat boyalı basında ve şoven çevrelerde bu konu çok farklı tartışılmaktadır. Bu görüşler şu başlıklar altında toplanabilir. Çoğunlukla tartışılan Misak-ı Milli'ci bir anlayışla Türkiye'nin egemenlik haklarının ihlalidir. Tartışmalar, tepkiler bu çerçevededir. Bu çok kaba ve şoven bir bakış açisidir. İkincisi, "Çekiç Güç"ün hukuki çerçevesidir; bu da yeni şekillenmiyor, emperyalist ilişkiler çerçevesinde zaten bellidir. Üçüncüsü ve sonuncusu; kemalist solcular tarafından ileri sürülen "Sevr-Lozan" tartışmasıdır. İleri sürülen, Kürtlerin emperyalizmi, "Çekiç Güç"ü istediğidir. Sevr'in söz konusu olduğu tartışılmaktadır. Kürtler Sevr'i de, Lozan'ı da tartışma, karşı karşıya koyma konusu yapamazlar; çünkü, ikisi de Kürtler için köleliktir. Emperyalizmi Kürtler değil, Türkiye ve devletçi solcular istemektedir bunu yukarıda açıkladık. Bu tür tartışmalar kasıtlı, yanlış ve sorunu çarpıtma amacı gütmektedir. Yine, "Çekiç Güç"ün ülkemize yerleştirilmesini "okun sivri ucunun çevrilmesi gerektiği" bir gelişme olarak değerlendirenler var. Bu da doğru değildir. Ülkemizde okun sivri ucunun çevrilmesi gereken yer, ülkemize yetmiş yıldır karabasan gibi çöken sömürgecilerdir. "Çekiç Güç" talidir henüz. Bu noktanın iyi görülmesi, hedefin şaşırtılmaması gerekir ve bu gerçeği görüp buna uygun hareket etmenin şu veya bu biçimde tartışma konusu yapılmaması gerekir.

Türkiye sosyalist ve demokratik hareketi

Ali FIRAT

Geçen sayıdan devam

e) Günümüzdeki Sorunlar ve Görevler

Bugün Türkiye'de, bir yandan ülkemizde yükselen direnişin dayattığı devrim ve bundan da güç alarak mevcut bunalım ortamında işçi ve emekçi kitlelerin gelişen mücadelesi ile, öte yandan ağır baskı ve terör uygulamaları altında bu gelişmeleri ezmek ve bu temelde işbirlikçi tekelci burjuva düzenini yaşatmak isteyen 12 Eylül rejimi, bu iki güç arasında yaşanan yoğun mücadele yürürlükte. Bu, kendine özgü özellikleri olan bir devrimci mücadele durumunun yaşanması demektir. Böyle bir durum, Türkiye sosyalist ve demokratik hareketinin sorunlarını daha çok öne çıkarmakta, bu sorunların çözümünü ivedi ve önemli kılmakta ve hareketi tarihsel görevlerle yüzyüze getirmektedir.

12 Eylül darbesi temelinde 11 yıldır harcanan bütün çabalara rağmen, Türk kapitalizminin sorunları çözülememiş, çürüme ve çöküş süreci engellenememiş, yaşanan bunalım ve toplumsal çelişkiler hafifletilememiş, istikrarlı bir siyasal sistem yaratılamamış, tam tersine tüm bu alanlarda bunalım ve çürüme daha da derinleştirilerek ortaya istikrarsız bir özel savaş rejimi çıkmıştır. Özel savaş düzeninin kendisi bile zaten köklü bir istikrarsızlığın ürünü olmakta ve çok yönlü bir istikrarsızlığın varlığını ifade etmektedir. 11 yıllık 12 Eylül rejimi, bu süre boyunca işbirlikçi-tekelci burjuva düzenini kendi özgün yöntemleriyle yaşatabilmiş, ancak kendisi için varlık gerekçesi yapılan temel sorunları çözemediği ve önüne konan görevleri başarıyla yerine getiremediği gibi, ekonomik, sosyal ve siyasal alandaki tüm temel sorunları daha da ağırlaştırmaktan başka bir sonuç vermemiştir. Bugün Türkiye'deki ekonomik, toplumsal ve siyasal yaşam 12 Eylül öncesinden daha istikrarlı değildir, tersine daha çok bunalımlı, çelişkili istikrarsız ve çürümüş durumdadır.

Sistemin temeli olan ekonomik yapıdaki çöküş üzerine düzenin sözcüleri ve basın organları her gün birbirini derinleştiren açıklamalar yapmaktadırlar. Ekonomideki işlemezlilik ve iflaslar, 12 Eylül öncesini de aşan düzeye gelmiştir. Mevcut rejim, bir yandan daha çok yabancı sermayeye bağlanarak, diğer yandan da ücret-

leri frenleyip fiyatları sürekli artırarak adeta günü kurtarmaya çalışmaktadır. Ancak bunlar da günü kurtarmaya yetmemektedir; gerektiği gibi dış yardım ve yabancı sermaye akışı sağlanamamakta, ücretlerin kısılıp fiyatların artırılması ise kitlelerin artan mücadelesini doğurmaktadır. On yılı aşkın süre boyunca, bir yandan her türlü hile ve vurgunculukla muazzam bir tekelleşme ve holdingleşme geliştirilirken, öte yandan orta ve küçük işletmecilikte yoğun iflaslar yaşanmış, gelir dağılımı korkunç düzeyde bozulmuş, hayat pahalılığı, işsizlik, yokluk ve yoksulluk şimdiye kadar görülmemiş düzeye varmıştır. Ve bu durum sürekli, işbirlikçi-tekelci sistemi; esaslıdır, burjuva sistemin çözümsüzlük noktası olmaktadır. Bu durum toplumsal bunalımı ve çelişkileri sürekli derinleştirmekte, bir avuç işbirlikçi tekelci ile çeşitli sınıf ve tabakalardan oluşan geniş halk yığınları arasındaki uçurumu ve kopuşu büyütmemektedir. 10 yıldan beri sınıfsal temelde emekçi kesimlerden yana yoğun bir artış ve orta kesimlerin giderek daha çok erimesi yaşanmaktadır. İşte özel savaş rejimi, böyle bir ekonomik ve toplumsal temelin bir ürünü ve gereği olarak ortaya çıkmaktadır. Rejim, bir yandan her türlü baskı ve şiddet uygulamasıyla, diğer yandan sosyal ve kültürel yaşamda tam bir çürümeyi ve yozlaşmayı geliştirerek, mevcut ekonomik çöküş ve toplumsal çelişki ortamında düzeni yaşatmaya çalışmaktadır. Ancak temel yaşatılamayacak kadar bozuktur ve 12 Eylül rejiminin kurumlaşmasına karşı yürütülen sürekli bir mücadele vardır. 1984 yılından beri gelişerek süren devrimci mücadele, 12 Eylül rejiminin kurumlaşmasını ciddi biçimlerde darbelemiş, rejimin kendini maskeleyen çabalarını bütünüyle boşa çıkarmış, dayattığı devrimci siyasal alternatifle rejimi istikrarsız ve çözümsüz kılmıştır. Sivil seçeneklerin çözümsüzlüğünden sonra ordu seçeneğinin de yönetim için bir çözüm olmadığını açıkça göstermiş, burjuva siyasal sistemi 12 Eylül öncesinden çok daha fazla yönetemez ve çözüm gücü olamaz hale getirmiştir. Bu rejim, bugün kendisinin düzenlediği sistemi bile işletmemekte, kendisini yenileyememekte, 12 Eylül darbesi sonrasında olduğundan çok daha fazla keyfiliği sürdürmektedir; son "Terörle Mücadele Yasası" adı altında ortaya çıkarılan durum bunun en açık göstergesi olmaktadır.

Yeni rejim, dış dünyadan da büyük ölçüde tecrit olma durumunu yaşamaktadır. Ortadoğu'da yaşadığı durum tam bir iflas ve tecrit değildir, Avrupa karşısındaki durumu da bundan pek farklı değildir. Bu ortamda daha çok ABD'ye dayanmaya çalışmaktadır ki böyle bir rejime ABD'nin ne kadar değer vereceği de yaşanan olaylarla görülmektedir.

Çok kısa olarak yapılan bu belirlemelerden şu sonuçlar çıkarılabilir: Türkiye'de burjuva düzen ve 12 Eylül rejimi çok ağır bir bunalım, çürüme ve çöküş içindedir. Rejim, dış dünyadan önemli ölçüde, içte ise toplumdan tamamen tecrit olmuş durumdadır. Burjuva siyasal sistemi, yetmiş yıllık tarihinin en ileri yönetimezlik durumunu yaşamaktadır. Kitleler, onbir yıldır yaşadıklarıyla, sivil ve asker güçleriyle bu düzenin ne olduğunu kendi pratiklerinde görüp anlamışlardır. 12 Eylül rejiminin onbir yıldır işlettiği düzen sonucunda, sosyalist hareketin sosyal temeli daha da büyümüş ve sağlamlaşmış, demokratik hareketin muhtevası ve temeli daha da genişlemiştir. Bütün bunlar, Türkiye sosyalist ve demokratik hareketi için daha elverişli koşullar sunmakta, hareketi daha acil, tarihi ve mutlaka gerçekleştirilmesi gereken görevlerle yüz yüze getirmektedir.

Türkiye'de 11 yıldır yaşanan ağır ekonomik sömürü ve siyasal baskı ortamında yaşam olanakları iyice daralan ve zorlaşan geniş emekçi kitlelerin, ekonomik-demokratik haklar uğruna da olsa kitlesel mücadeleleri son yıllarda sürekli bir gelişme göstermektedir. Devrimci-demokratik mücadelenin kitlesel temeli son derece geniş ve potansiyeli son derece güçlüdür. Bu potansiyel güç 1988 yılından beri yavaş yavaş hareketlenmeye başlamış ve günümüzde düzeni zorlayan bir eylemlilik düzeyine gelmiştir. Rejimin her türlü baskı uygulamaları yanında sarı sendikacılığın da ağır kuşatması altında bulunan işçi kitlelerinin grev ve gösterileri, tüm bu baskı ve engellemeleri yırtarak yeni biçimler kazanmakta ve sürekli büyümektedir. Gençlik ve memur kesimlerinin derneklerde ve sendikalarda örgütlenme ve kendi demokratik haklarını kazanma uğruna kitlesel mücadeleleri gelişmektedir. Köylülüğün ürününün karşılığını alabilme, kadınların haklarını kazanabilme, işsizlik, pahalılık ve yokluk altında kıvranan kitlelerin yaşam olanakları elde edebilme uğruna mücadeleleri ortaya çıkmaktadır. Halk kitleleri, 12 Eylül rejiminin 11 yıldır hep vurguncu ve sömürücü burjuvaziye kazandıran uygulamalarına artık yeter demekte ve kendi haklarını şimdiye kadar verdikleriyle birlikte istemektedirler. Kitlesel hareketlilikte ve emekçi sınıfların mücadelesinde yeni bir gelişme yaşanmaktadır. Bu, Türkiye'de demokratik mücadelenin yeni bir yükseliş dönemi ve sosyalist hareket için yeni ve elverişli bir durum olmaktadır.

Mevcut rejimin, hak isteyen işçi ve emekçi kitlelere baskı ve kısıtlamadan başka verebile-

ceği bir şey yoktur, dolayısıyla kitlesel mücadelelenin giderek daha da gelişeceği, kitlelerin haklarını ancak mücadele ile kazanabileceklerini iyice öğrenmiş oldukları açıktır. Kuşkusuz şimdiye kadar yaşanan mücadele, ağırlıklı olarak ekonomik ve demokratik talepler uğruna yürütülen bir mücadele olmuştur. Ancak, sosyalist siyaset temelinde eğitildikleri ve örgütlendirdikleri durumda her türlü siyasal mücadeleyi de kitlesel temelde yürütebileceklerini göstermesi bakımından önemlidir. Zaten sorun da burada ortaya çıkmaktadır. Kitleler, mücadelecilik kitlesel örgütlenmelerden ve kendilerine önderlik edecek siyasal örgütlenmeden yoksundur. Bu durum, kitle hareketinin ve mücadelesinin gereken çıkışı yapmasını, mevcut potansiyelin tam olarak harekete geçmesini ve belli bir siyasal amaca yönelmesini engellemektedir. Buradan şu sonuç çıkarılabilir: kitlesel mücadelenin bugünkü durumu, hem işçi sınıfının ideolojik, politik ve örgütsel önderliğininin, yani partisinin geliştirilmesini can alıcı temel bir sorun haline getirmekte, hem de böyle bir siyasal önderliğin oluşmasını zorlamakta ve bunun için muazzam olanaklar sunmaktadır.

Yine ülkemizde yaşanan devrimci gelişmeler de, Türkiye sosyalist ve demokratik hareketinin gelişmesini zorlamakta ve muazzam olanaklar ortaya çıkarmaktadır. Devrimci direnişimiz, kernalizmin yetmiş yıldır ters yüz ettiği gerçekleri ayakları üstüne dikerek, muazzam bir aydınlanma ve etkilenme ortamı yaratarak, 12 Eylül rejiminin tüm maskelerini düşürüp onu işlemez ve çözümsüz kılarak, Türkiye ortamına gerçek bir emekçi alternatifini, devrimci-demokrasiyi dayatarak ve mücadelenin en ağır yükünü omuzlayıp gericiliği parçalayarak sosyalist ve demokratik hareketin gelişmesi için son derece elverişli bir ortam ve muazzam olanak yaratmaktadır. Böyle bir ortamdan, çeşitli burjuva politikacılarının, tasfiyecilerin ve kitlelerin yararlandığı kadar bile sosyalistlerin yararlanamaması, sadece onların ne kadar tutucu ve zayıf olduklarını gösterir.

Böyle bir ortamda, burjuva sistemin iç çelişkileri ve çözümsüzlükle yüz yüze olduğu, emekçi kitle mücadelesinin geliştiği ve ülkemizdeki devrimci direnişin yükseldiği bir ortamda, Türkiye sosyalist ve demokratik hareketinin bu denli zayıf bulunması, öncü siyasal partisi ve ittifaklarıyla etkin bir siyasal güç haline gelmemesi, önemli sorunları, hata ve yetersizlikleri yaşamaması ve kendini gerektiği gibi yenileyememesi, ciddi ve önemli bir olumsuzluk olmaktadır. Yetmiş yıllık kuyrukçu solun ve 12 Eylül darbesi karşısında kendini yenileyememesinin, hata ve eksiklikleri giderememesinin, ağır yozlaşmayı ve tasfiyeciliği yaşamının bütün olumsuzlukları ve tahribatları bugün ve bu denli elverişli bir ortamda yaşanmaktadır. Bu anlamda yarattıkları tahribatlar çok fazladır. Ancak bütün bunların aşılması ve mevcut du-

rumu karşılayacak bir siyasal çalışma ve mücadele içine girilmesi de dayatan bir zorunluluktur.

Türkiye sosyalist güçleri, olumluluğu geliştirmek için geçmişten ders çıkarma konusunda son derece zayıf kalmakta, adeta geçmişi tekrar tekrar yaşamayı bir gelenek haline getirmiş bulunmaktadır. Her şeyden önce, sosyalist hareketin geçmişine yaklaşımdaki durumları budur. Bu bir bakıma sorumluluk zayıflığıdır, ayrıca ne kadar tutucu ve dogmatik olduklarını gösterir. Oysa Türk burjuvazisi, sosyalizme karşı mücadelede son derece deneyimlidir; denilebilir ki, dünyada en deneyimli güçlerden biridir ve bu durumunu sürekli yetkinleştirmeye çalışmaktadır. Çünkü, Türk burjuvazisi, feodalizme karşı mücadele içinde siyasal güç haline gelen bir sınıf değil, sosyalizme karşı mücadelede siyasal güç haline gelen bir sınıftır. Burjuva siyasal hareket, doğuşundan beri, en sağdan en sola kadar bütün siyasal akımları kendi bünyesinde toplama, kendi potasında eritme noktasında iddialıdır ve böyle bir siyasal yaklaşımın sahibidir. Bu doğrultuda sosyalizme karşı mücadelede her türlü taktiği uygulamış ve ustalaşmıştır. Türkiye sosyalist hareketi, böyle bir güce karşı mücadele etmek durumunda olduğunu bilmek, buna göre geçmişin derslerini iyi özümseyerek mücadelede ustalaşmak zorundadır.

Türk burjuvazisinin başvurduğu önemli taktiklerden biri, işçi sınıfının devrimci parti ve sendikalarını kapatıp yasaklayarak, kendisinin bizzat sahte partiler ve sendikalar kurmasıdır. Bu durumu uluslararası işçi örgütlerine kadar yansıtmaya çalışmıştır. Burjuvazinin ilk siyasal hareketi olan İttihat ve Terakki yönetimi, kurdurduğu sahte sosyalist parti ile II. Enternasyonal toplantılarına katılmaya çalışmış, ancak bu oyunu tutmayarak temsilcileri kovulmuştur. (Bakınız: A. Şrunov, Türkiye Proletaryası, S. 40). Yine kemalist hareketin, daha oluşum sürecindeyken bile kurdurduğu sahte partilerle Bakü Doğu Halkları Kurultayı'na ve III. Enternasyonal'e katılabilmek için ne kadar çok çaba harcadığı, kemalist düzenin sosyalist hareketi CHP potasında eritebilmek veya denetim altında tutabilmek için sürekli bir çaba içinde olduğu bilinmektedir. Kuşkusuz aynı çabayı günümüzdeki özel savaş rejimi çok daha yoğun olarak sürdürmektedir. Burjuvazinin başvurduğu başka bir yöntem de, sosyalist hareketi daha ideolojik grup düzeyindeyken ve politik bir güç haline gelmeden çeşitli baskı uygulamalarıyla dağıtmak ve ezmek, bu temelde devrimci özünü tükettiği kişileri sözüm ona affederek sosyalist hareketi reformize etmede ve bölüp parçalamada kullanılmaktadır. Bu konuda, daha 1920'lerdeki ezme ve sonrasındaki Kadro dergisi hareketinden 12 Mart dönemine kadar sayısız deney yaşanmıştır. Kuşkusuz 12 Eylül dönemi, bu yöntemin en yoğun olarak uygulandığı bir dönemdir. Günümüzde sosyalist

ve demokratik hareket, burjuvaziden gelen bu tür tehlikeleri çok yoğun olarak yaşamakta, son "Terör Yasası ve Şartlı Salıverme" aslında böyle bir hesabın uygulanması olmaktadır. Yine TBKP ve ondan kaynaklanan çabalar, burjuvazinin bütün bu taktiklerine denk düşen ve adeta onların bir toplamı olan bir özelliğe sahiptir. Günümüzde sosyalist hareket, her türlü oportünizmi tasfiyecilik düzeyine çıkararak ve bu biçimde düzene hizmet eden güçlerin yarattığı tehlike ile, demokratik hareket ise her türlü reformizmi 12 Eylül rejimini soldan yamamaya kadar vardırırmış olan güçlerin yarattığı tehlikelerle yüz yüzedir. Tasfiyeci solun ve sahte aydınların devrim ve demokratik gelişme diye bir amaçları yoktur; onların tüm amacı, devrimci-demokratik hareket tarafından sıkıştırılan 12 Eylül rejiminin nasıl kurtarılacağı ve güçlü kılınacağı üzerinedir. Sosyalist hareketin, her türlü yozlaşmayı ve dağılmayı geliştiren ve bu biçimde düzene hizmet etmeye çalışan tasfiyecilikle, demokratik hareketin ise, 12 Eylül rejiminin soldan yaması olmaya çalışan ve bu biçimde hareketi düzene kanalize etmek isteyen eğilimle ayırım çizgilerini net olarak çizmek, yoğun bir ideolojik-politik mücadeleyle bu güçleri sosyalist ve demokratik hareket içinden ve emekçi kitlelerden iyice tecrit etmek gerekir. Ashında bu tür eğilimlerin fazla gelişme şansı da mevcut ortamda yoktur. Bu koşullarda ancak işçi sınıfı devrimciliği ve onun öncülüğündeki demokratik hareket gelişip bir güç olabilir. Ancak her türlü tasfiyecilik yine de önemli bir tehlikedir, sosyalist hareketin bu tehlikeye karşı uyanık olmak ve bunu bertaraf etmek sorunu vede görevi vardır.

Daha önce sosyalist ve demokratik hareketin tarihsel durumu, 12 Eylül darbesi karşısında yenilgiye neden olan hata ve eksiklikler üzerine geniş izahlarda bulunduk. Günümüzdeki duruma bakan herkes, bu tarihsel geçmişin olumsuzluklarından yeterince dersler çıkarılmadığını, hata ve eksikliklerin giderilemediğini, yeni bir gelişme dönemine girilirken eski yapının olumsuzluklarının, hata ve yetersizliklerinin çoğunlukla yaşatılmaya çalışıldığını rahatlıkla görecektir. Bu nedenle, sosyalist hareketin günümüzdeki sorunları aslında yeni değildir, önemli bir kısmı geçmişten beri sürdürülürken yeni sorunlarla da durum daha çok ağırlaşmaktadır. Tekrar da olsa, sosyalist hareketin sorunları ve devrimcilerin görevleri üzerine bundan 10 yıl önce Devrimci Hareket'in yaptığı belirlemeleri aktarmak yararlı olacaktır. Örgütlenme üzerine yapılan kapsamlı değerlendirmede, bu konudaki sorunların başlıcaları şöyle belirlenmektedir:

"Her şeyden önce, sosyalist hareketin ciddi teorik sorunları vardır; işçi sınıfı adına yola çıkan güçler, Türkiye devriminin teorik meselelerini açık bir biçimde kavrayamamışlar, doğru ve yeterli bir biçimde ortaya koyamamışlardır.

Bu doğrultuda, Türkiye toplumunun tarihi, diyalektik materyalist tarih anlayışı ışığında ve temel özellikleriyle ciddi ve kapsamlı bir incelemeye tabi tutulmamış, çoğunlukla burjuva tarih anlayışı devrimci militanların düşüncesinde etkin olmuştur. Türk hakim sınıflarını tarihi özellikleri açık bir biçimde kavranamadığından burjuvaziye karşı ve onu alt edici seviyede doğru ve yeterli bir tavır alınamamış, Türk emekçi halkının tarihi açığa çıkarılamamıştır. Yine buna bağlı olarak, kemalizmin temel özellikleri ile, emperyalizm ve proletarya devrimleri çağında Türk burjuvazisinin yükselişinin ana doğrultuları yeterli ve doğru bir biçimde ortaya konamamıştır...

Kemalizm hatalı ve sağ değerlendirilmesi, onda demokratik öz aranması Türkiye'de demokrasi sorununu bir burjuva demokrasisi arama sorunu haline getirirken, kemalizmin yarattığı burjuva ulusal çember dışına çıkılması da, sosyalist hareket içinde Kürt ulusal sorununa karşı sosyal-şoven, milliyetçi yaklaşımın hakim olması, proletarya enternasyonalizmine gerçek anlamda ulaşılamaması sonucunu doğurmuştur. Kemalist burjuvazinin Kürt ulusal sorununu küllendirme ve inkar etme çabaları, çoğunlukla sosyalizm adına hareket eden güçlerce de benimsenmiş, kemalizmin ulusal baskıcı ve sömürgeci uygulamaları haklı görülmüştür. Sözde 'ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı' ilkesi kabul edilmiş, bunun en somut ifadesi olan Kürt ulusunun kendi kaderini belirlemesi hakkı ise inkar edilmiştir. Türk burjuvazisinin sömürgeciliği altında yaşayan Kürdistan halkının en demokratik hakkı kendi özgücüne dayanarak ulusal kurtuluşunu sağlamaktadır. Türkiye'de demokratik devrim sorununun en temel halkalarından biri olan bu sorun diğer bir biçimde kavranmadıkça, Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesi vermesi kabul edilmedikçe ve bu mücadeleyle halkların bağımsızlığı, özgürlüğü ve kardeşliği temelinde en sıkı ittifak kurulmadıkça, Türkiye'de demokratik halk devrimini zafere ulaştırmak sonderece zor olacaktır.

Sosyalizm adına hareket eden grupların önemli bir kesimi, emperyalizm ve proletarya devrimleri çağında ve anti-demokratik bir tarzda gelişen Türkiye kapitalizminin temel gelişim özelliklerini ve emperyalizmle girdiği yeni-sömürgecilik bağımlılığını doğru bir biçimde kavrayamamış, bunun sonucu olarak Türkiye'nin bugünkü ekonomik ve toplumsal yapısını doğru ve yeterli bir biçimde tahlil edememiştir. Birçok grup, doğru bir çağ anlayışına ve dünya devrim sürecine ilişkin sistemli bir düşünceye ulaşamamıştır. Devrimci mücadele, onu yürütecek kitlelere yeterince götürülemediği ve somut maddi bir güç haline getirilemediği için devrimci pratiğe ilişkin birçok sorun teoride aydınlatılmamış, adeta pratikten kopuk, ona hizmet etmeyen ve onun sorunlarını çözmeyen so-

yut şeylerle uğraşmıştır. Bunlar ve diğer birçok sorunun doğru teorik çözümlemesini yapmak, işçi sınıfına karşı sorumlu devrimciliğin ertelenemez görevidir.

İkinci olarak; sosyalist hareketin önemli politik sorunları vardır ya da sosyalist hareket, ideolojik gruplaşma düzeyinde bir aydın gençlik hareketi olarak kalmış, ciddi bir politik güç haline gelememiş, böyle bir aşamayı bir türlü yapamamış demek daha doğrudur. Teorik yetersizlik, hata ve keşmekeşlik nedeniyle sosyalistler, yeterli bir siyasal program ortaya çıkaramamışlar ve böyle bir program etrafında birleşememişlerdir. Emperyalizme yeni-sömürgecilik bağımlılığıyla bağlı olan Türkiye'de, devrimin ilk aşamasının demokratik halk devrimi olduğu ve bu aşamada proletaryanın asgari programının, emperyalizmle olan her türlü bağımlılık ilişkilerine son vermek ve ülkeyi bağımsız yapmak, işbirlikçi-tekelci burjuvazinin faşizme varmış olan egemenliğini yıkmak ve demokratik bir halk diktatörlüğü kurmak, Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkını kabul etmek ve bu yöndeki mücadeleyi aktif desteklemek, her türlü gerici ilişkilere son vermek ve başta işçi sınıfı olmak üzere halkın ekonomik-demokratik haklarını güvence altına almak gibi temel hedefler etrafında sistemleşeceği son derece açıktır.

Demokratik halk devriminde doğru bir ittifak anlayışı benimsenememiş, yani devrimin stratejisi yeterli bir biçimde belirlenememiştir. Bütün gruplar proletarya adına hareket etmiş olmasına rağmen, hiçbirisi de proletarya önderliğini yaratamamıştır. Geçmişte bu gruplardan bazıları burjuva demokratlarını ve kemalistleri stratejik temel müttefik olarak alırken, bazıları da ittifaklar sorununa karşı çok dar ve sektör bir yaklaşım içinde olmuş, hemen hiçbir Kürdistan halkıyla ittifak sorununu doğru ele almamıştır. Bütün bu olumsuzluklar ve yetersizlikler mutlaka aşılmalıdır. Türkiye devriminde, proletarya önderliğindeki işçi-köylü temel ittifakının etrafında küçük-burjuvazi ile devrimci demokratik bir cephe yaratılması, bunun Kürt ulusal kurtuluş hareketiyle birleşik halk cephesi biçimindeki ortak temel ittifakının oluşturulması, bu temelde orta burjuvazinin bir kesimi, cepheye kazanılırken bir kesiminin de tarafsızlaştırılması biçimindeki doğru stratejik çizgiye ulaşılmalıdır. Böyle bir stratejik anlayışa açık olarak sahip olunamadığı için, geçmiş mücadele sürecinde işçi ve köylü yığınları devrimci siyasal mücadele içine güçlü bir biçimde çekilememiş, sosyalist hareketin gerçek kitle bağları yeterince kurulamamış ve hareket, aydın gençlik kitlesi içinde hapsedilmiştir. Bu durumda olan bir hareketin, egemen düzene karşı ciddi, yeterli ve sonuç alıcı bir politik muhalefet oluşturması elbette beklenemez.

Üçüncü olarak; sosyalist hareketin önemli pratik, taktiksel sorunları vardır; sosyalizm adına hareket eden gruplar, devrimci bir taktik

çizgi belirleyip uygulamak yerine, önemli ölçüde taktiksizlik olayı içinde kalmışlardır. Geçmiş mücadele sürecinde, bir yandan küçük-burjuvazinin iktidar savaşımını, parlamento ve seçimler çemberine hapsedmeye çalışan reformist taktikleri kendini dayatırken, öte yandan halk savaşı adına hareket edilmiş de olsa, böyle bir savaşın stratejik ve taktik çizgisi doğru belirlenmemiş, siyasal çalışmalardan ve kitlelerin politik mücadelesinden kopuk, ona dayanmayan, onun üzerinde yükselmeyen ve onun gelişmesine hizmet etmeyen, daha çok bireysel terörizmi andıran bir silahlı mücadele çizgisi izlenmiştir. Bütün bu hatalı taktiksel anlayışlar mutlaka aşılarak doğru Marksist-Leninist devrimci şiddet anlayışına, uzun süreli halk savaşı çizgisine ulaşılmalıdır. İşbirlikçi-tekelci burjuvazinin, iktidarını her türlü karşı-devrimci zor uygulamasına dayanarak yaşatmaya çalıştığı Türkiye'de, demokratik halk devrimini zafere götürecektir temel mücadele biçiminin, kırdı ve şehirde koordineli bir biçimde geliştirilecek halkın devrimci şiddeti, yani siyasal ve silahlı şiddeti olacağı, bir başka deyişle ayaklanmalarla desteklenen ve en basitinden başlayıp en karmaşığa doğru giden bir halk savaşı olacağı son derece açıktır. Halk savaşının, Türkiye koşullarına uygun stratejisini ve taktiklerini ele alıp doğru bir biçimde incelemek, bunun siyasal, askeri ve pratik hazırlıklarını yapmak, bu savaşın Kürdistan ulusal kurtuluş savaşıyla stratejik ilişkisini doğru bir biçimde ortaya koymak, sorumlu devrimciliğin önünde duran en önemli görevlerden birisidir.

Bütün bu alanlarda doğru ve yeterli bir teorik ve taktik anlayışa ulaşamaması, bu doğrultuda yeterli bir pratik devrimci çalışma içine girilememesi, Türkiye sosyalistlerinin dağınık gruplar biçiminde kalmasına, örgütsel birliğinin sağlanamamasına ve böylece de Türkiye proletaryasının öncü müfrezesinin, yani partisinin yaratılmamasına yol açmıştır. Bu durum ise, Türkiye demokrasi savaşımının, proletaryanın ideolojik, politik, örgütsel önderliğine kavuşamaması ve bu nedenle bir yığın sorun ve çıkmazla karşılaşması sonucunu doğurmuştur. Böyle bir ortamda, Türkiye demokratik hareketi içinde küçük-burjuva reformizmi etkin olmuş, bu durum ise demokrasi savaşımının gerçek anlamından saptırılmış, Türkiye koşullarında gerçek demokrasi savaşımının demokratik halk devrimi savaşımı olması gerekirken, önemli ölçüde bunu, tarihinde burjuva demokrasisinin kırıntısının bile olmadığı Türkiye'de bir burjuva demokrasisi yaratma ya da 'burjuva demokrasisinin sınırlarını genişletme' gibi anlamsız ve geri bir düzeye düşürmüştür.

Sosyalistlerin çeşitli gruplar içinde bölünmüş olduğu Türkiye'de, bugün sosyalistlerin birliğini, yani işçi sınıfının öncü müfrezesini yaratmak, proleter devrimcilerin önemli ve ertelenemez bir görevidir. Ancak bu, siyasal mücade-

lenin belli bir seviyeye ulaştığı ve yüzbinlerce insanın politik amaçlarla işkenceden geçirildiği ve birçoğunun sadece bu nedenden dolayı katıldığı günümüz Türkiye koşullarında, politik ve pratik mücadeleye sırt çevirerek ve bu görevlerden kaçarak değil, bizzat bu görevleri de üstlenerek ve böyle bir mücadeleyi de yürüterek, bunun içinde yapılabilir. Bu konuda iki hatalı yaklaşımı burada eleştirmek gerekir. Bunlardan birisi, proletarya partisini yaratma en acil görevdir ve bunun için sadece teorik çalışma yapılarak ideolojik mücadele yürütülmelidir diyerek, politik ve pratik mücadeleden kaçma ve bunun gerektirdiği çalışmalara, en önemli olarak da devrim mücadelesinde halkın siyasal birliğinin temeli olan cephe çalışmalarına sırt çevirme anlayışıdır. Bu, korkunç sağ bir oportünizmdir. İkincisi ise, politik ve pratik mücadeleyi sadece kendi dar grup çemberi içinde yürütmeyi, bunun getirdiği ittifak ve cephe olayının zorunluluğunu görmeyi ya da böyle bir eğilim içinde olsa bile proletaryanın öncü müfrezesinin sadece kendi grubu olduğunu kabul ederek, diğer gruplardaki sosyalistlerin varlığını kabul etmemeyi, proletarya partisinin yaratılması için gerekli teorik çalışmayı yapmamayı, kısaca ne biçimde olursa olsun sosyalistlerin birliğini ve proletaryanın öncü müfrezesini yaratmak için gereken ciddi çalışmaları savsaklamayı içeren anlayıştır. Buda, bugünkü Türkiye koşullarında ortaya çıkmış olan gerçek durumu kabul etmemek, proletaryanın tarihi görevlerine ilişkin devrimci önderlik sorumluluğunu üslenmemek, dar grupçuluk ve sekterizmdir. Bu iki tür hatalı yaklaşım da proletaryaya karşı sorumlu devrimciliğin anlayışı olamaz.

Peki, bu durumda Türkiye devrimcileri için en doğru yaklaşım ne olmalıdır. Bunun için bizim öngördüğümüz ve yukarıda belirlediğimiz sorunları çözenin en doğru yolu olarak inandığımız yaklaşım şudur: Bugün çeşitli gruplar biçiminde bölünmüş olan Türkiye devrimci ve demokratik güçleri, demokratik halk devrimi yolunda politik ve pratik mücadeleyi yükseltmek için, ortak bir programı, örgütü ve taktiği olan antifaşist devrimci-demokratik cepheye bir araya gelmeli ve bu cephenin Ulusal Kurtuluş Cephesi ile Birleşik Halk Cephesi'nde birliği yaratılmalıdır. Böyle bir cephe temelinde, bir yandan politik ve pratik mücadele geliştirilirken, öte yandan da Türkiye proletaryasının öncü partisinin yaratılması için gerekli teorik çalışmalar yapılmalı ve sosyalistlerin birliğini sağlayacak ideolojik mücadele yürütülmelidir. Eğer bu ikili görev, birbiriyle uyum içinde yapılır ve proletarya partisini yaratmak için olumlu, güçlü, somuta uygun ve sorumlu davranılırsa, sağlam temellerde ve güçlü bir biçimde Türkiye işçi sınıfının öncü partisini, demokratik halk devrimi mücadelesinin önderi olarak yaratmak mümkün olacaktır. Burada bilinmesi gereken önemli iki husus şudur: Birincisi, mevcut dev-

rimci gruplar, devrimci-demokratik cepheye bir araya gelmedikleri sürece, demokratik halk devrimi yolunda politik ve pratik devrimci mücadeleyi güçlü bir biçimde sürdürüp yükseltmeyecekler ve proletarya partisini yaratmak için uygun bir ideolojik tartışma ortamı bulamayacaklardır. İkincisi ise, mevcut devrimci grupların birleştirilmesi ile yaratılamayacak olan proletarya partisi, böyle bir cephe içinde yürütülecek sağlıklı ideolojik mücadeleyle ve sağlam temellerde yaratılmadıkça, uzun vadede bu cephenin güçlenmesi ve demokratik halk devriminin zafere ulaştırılması pek mümkün olmayacaktır."

Bunlar, Devrimci Hareket'in, bundan tam 10 yıl önce ve o zamanın somut koşullarında Türkiye sosyalist ve demokratik hareketini karşı karşıya bulunduğu sorunlara, bu sorunların çözüm yollarına ve bunun için devrimcilerin, yerine getirmesi gereken görevlere ilişkin yaptığı belirlemelerdir. Geçen süre içinde olumlu yönde değişen ne olmuş ve hangi görevler başarılmıştır? 12 Eylül rejiminin tam bir çıkmaz ve çözümsüzlük içinde bulunduğu, ülkemizde tarihi bir devrimci gelişmenin yaşandığı ve Türkiye'de işçi ve emekçi kitlelerin mücadelesinde yeni bir yükselişin olduğu günümüz koşullarında, Türkiye sosyalist hareketi yukarıda belirlenen sorunlarını ne kadar çözümlenmiştir ve mevcut gelişmeleri karşılayabilmek için politik bir güç olarak kendini ne kadar geliştirebilmiştir? Çok açık ki, bu sorulara olumlu cevaplar verebilmek mümkün değildir. Kuşkusuz genel planda belli bir değişiklik ve gelişme vardır, ancak bunların mevcut sorunları çözümlenmekten ve yaşanan koşullarda tarihi devrimci görevleri yerine getirmekten uzak ve son derece yetersiz olduğu da açıktır. Aslında, yukarıda belirtilen sorunlar, günümüzün de temel sorunları olarak varlığını sürdürmektedir. Geçen süreçte bu sorunların çözülmesine tanık olunamadığı gibi, sorunlar daha da çoğalmış ve öne çıkmış, geçen pratik süreç sorunların ortaya konması ve çözülmesi hususunda yukarıdaki belirlemeleri doğrulamıştır.

Türkiye sosyalist ve demokratik hareketinin burjuva rejim karşısında toplum için politik bir alternatif haline gelememesinde, yaşanan sorunların ve yerine getirilmesi gereken görevlerin yukarıda belirtildiği gibi kapsamlı ele alınmamasının, doğru ve çözümleyici bir yaklaşımla yeterli çaba harcanmamasının payı esastır. Örneğin, demokratik halk devrimi mücadelesine önderlik edecek güçte bir işçi sınıfı partisi yaratılabilmesinde, ne tek tek grupların partileşme çabaları ne de yapılan birkaç aylık toplantı ve tartışmalar ciddi bir sonuç vermiştir. Çok açık ki, Türkiye'de ortaya çıkan koşullarda bu tür yöntemlerle devrimci bir işçi sınıfı partisine ulaşmak mümkün olmamaktadır. Böyle bir partileşmeye ulaşamadığı gibi, mevcut

yöntemlerle ciddi bir politik güç haline gelmemektedir. Partileşme ile rejim karşısında politik bir alternatif haline gelme arasında sıkı bir ilişki vardır. Çok sayıda grup veya örgüt biçiminde bölünmüşlüğüne yaşandığı mevcut koşullarda bu iki görevin de yerine getirilmesinin en doğru ve de zorunlu yolunun ortak bir platform veya program temelinde cepheleşmek olduğu artık kanıtlanmış olmaktadır. Hem sağlıklı bir ideolojik mücadele yürütülmesi ve partileşme yolunda kalıcı birliklerin yaratılması, hem de rejim karşısında toplumun önüne politik bir alternatif olarak çıkılıp, etkin politik ve pratik mücadele verilmesi; ancak bu yolla mümkündür. Ayrıca, sosyalizmde çok partililiğin tartışıldığı, sistemlerin iç içe geçtiği, 12 Eylül düzeni altında burjuva partilerinin ortak kurumlarda bir arada bulunduğu bir ortamda, Türkiye'de kendine sosyalist diyen güçlerin, asgari bir program etrafında bir araya gelememeleri, cepheleşememeleri, rejim karşısında devrimci-demokratik bir platform yaratamamaları, hatta sınırlı ittifak ve dayanışmalar bile kuramamaları gerçekten anlamsız ve anlaşılmalıdır. Burada ya ciddi bir sorumluluk zayıflığı ve hastalık vardır ya da kendine sosyalist diyen gruplar ve örgütler aslında kendine güvenmemektedir. Hangisi olursa olsun, bunlar devrimci mücadeleye ciddi zararlar veren olumsuzluklardır ve bunların mutlaka aşılması gerekir. Sorumlu, gerçekçi ve güvenli bir yaklaşımla bütün bu olumsuzlukları aşmak, olumsuzluğu sürdürme ve parçalanmışlığı derinleştirme konusunda ısrarlı olanların kendilerini aşmak, doğru bir ittifak ve cephe anlayışı ve pratiği içinde işçi sınıfı partisinin yaratılması ve demokratik devrim mücadelesini yürütmek her sosyalistin vazgeçilmez bir görevidir.

12 Eylül rejimi altında geçen süreçte, özellikle Türk toplumunun tarihinin aydınlatılması ve kemalizmin gerçek niteliğinin ortaya çıkarılması, burjuvazinin tersyüz etme çabalarının deşifre edilmesi konularında önemli teorik çalışmalar yapıldığı açıktır. Kuşkusuz bunlar önemli gelişmeler ve kazanımlardır; ancak yetmiş yıldır burjuvazinin yürüttüğü beyin yıkama faaliyeti dikkate alınırrsa, bunların henüz çok yetersiz olduğu rahatlıkla görülecektir. Ayrıca, güçlü bir politik hareket haline gelememe ve çok yönlü araçlara sahip olamama nedeniyle bu çalışmaların emekçi kitlelere götürülebilmesi, yaygın bir propaganda faaliyetinin yürütülebilmesi ve kitlelerin eğitiminin geliştirilebilmesi mümkün olmamaktadır. Yapılan çalışmalar dar bir aydın grubuyla sınırlı kalmaktadır. Kuşkusuz bu durumda partileşme ve cepheleşme sorunu ile ilgilidir ve bu konularda doğru bir yaklaşım ve yeterli bir pratik içine girilmedikçe yapılan teorik çalışmaların da gereken rolü oynaması mümkün değildir. Bugün çok sayıda sosyalist dergi ve gazete yayınlanmaktadır; ancak bunlar belli ve dar bir kesim dışındaki güç-

lere ulaşamamaktadır. Ayrıca, yapılan tartışmalar, yürütülen ideolojik mücadele son derece yüzeysel, kısır ve pek bir anlam ifade etmeyen iddiacı bir temelde ve kelimeler üzerinde olmaktadır. Bütün bunların, politik bir güç haline gelmemeye ve politik-pratik mücadele içine girememeye ile sıkı bir bağı vardır. Bu tür olumsuzlukların ve yetersizliklerin aşılması da açık bir zorunluluktur.

Yaşadığımız yakın geçmişte Kürt halkının kendi kaderini tayin etmesi sorununa ve gelişen ulusal kurtuluş mücadelesine yaklaşımda da olumluluk düzeyinde belli gelişmelerin olduğu, eski inkarcı ve kaba sosyal-şoven yaklaşımların kısmen aşıldığı, birçok grup ve örgütün sorunu anlamaya ve doğru tutum geliştirmeye çalıştığı, hatta ittifak ve dayanışma konusunda da olumlu adımların atılmak istendiği açık bir gerçektir. Bu genel yapı içinde, bazı grupların geçmişten beri olumlu bir tutum içinde olduğu, bazılarının ise gelişmeler karşısında sınırlı bir yaklaşım gösterdiği bilinmektedir. Ancak şu hususları da burada hemen belirtmemiz gerekir: Bir kere, bu tür tutumların ortaya çıkması, ülkemizde gelişen devrimci mücadelenin ve Kürt halkının eylemliliğinin açık dayatması ortamında ve bu tür canlı gelişmeler sonucunda olmaktadır. Bu gelişmeler ki, burjuvaziyi bile yetmiş yıllık inkarcı tutumunu terk etmek ve adeta açık itiraflara yönelmek zorunda bırakmıştır. Kendine sosyalist diyen bazı güçlerin de tutumlarını böyle bir ortamda değiştiriyor olmaları elbette kendileri için olumsuz bir durumdur. İkinci olarak, Kürt halkının kurtuluş mücadelesine karşı alınan tutumlar genel planda hâlâ oldukça yetersizdir. Kürt ulusal sorununa karşı anlayış ve pratik düzeyde doğru ve yeterli bir enternasyonalist tutum almak, halkların bağımsızlığı, özgürlüğü ve eşitliği temelinde, gelişen ulusal kurtuluş mücadelesiyle stratejik düzeyde bir ilişki, ittifak ve cepheleşme içinde olabilmek gerekir. Kuşkusuz Türkiye, sosyalist hareketinin kendi içinde yaşadığı sorunlar da bu durumu etkilemektedir, ancak bu sorunların doğru çözümlüne de böyle bir yaklaşımla ulaşılabilir. Ayrıca, kaba sosyal-şoven yaklaşım belli ölçüde aşılmış olmakla birlikte, birçok gücün sosyal-şoven yaklaşımı tamamen aştığını söyleyebilmek de mümkün değildir. Kürt halkının mücadelesi gelişip herkesi etkiledikçe ve büyük bir coşkuyla kendini gündeme getirdikçe, bunun etkisiyle Kürt sorununun çözümlüne ilişkin bol bol yöntemler ileri sürülmekte ve bu mücadeleden söz edilmektedir. Ancak bütün bunları yapan güçler, çoğunlukla, bir yandan ayrı devlet kurma hakkı da dahil kendi kaderini tayin hakkını kabul ettiklerini söylemelerine rağmen, diğer yandan hâlâ Kürt işçi sınıfının ve halkının kendini örgütleyemeyeceğini, kendilerinin Kürt işçi sınıfının ve halkının da öncü partisi olduklarını veya sosyalistlerin aynı parti içinde örgütlenmelerinin gerek-

tiğini ileri sürebilmekte ve savunabilmektedirler. Çok açık ki, bu tür anlamsız ve çelişkili şeyleri ileri süren güçler, ne dediklerini aslında kendileri bile anlamamaktadırlar. Bir toplum, çeşitli sınıf ve tabakalarıyla birlikte örgütlenmeden kendi kaderini nasıl ve neye dayanarak tayin edecektir? Kürt işçi sınıfının ve halkının kendi örgütlerini yaratmalarına karşı çıkan güçler, bırakalım ayrı devlet kurma ve kendi kaderini tayin etme veya eşit federasyonu, aslında bu tutumlarıyla bölgesel özerkliğe bile karşı çıkmaktadırlar ki, bu da kötü bir sosyal-şovenizm olmaktadır. Demek ki bu tür anlamsız şeyleri ileri sürmekten uzak durmak, sosyal-şoven anlayışı bütünüyle aşmak ve bu temelde Kürt halkıyla ve kurtuluş mücadelesiyle sağlıklı, dürüst, samimi ve ilkel bir ilişki, ittifak ve dayanışma içinde olmak, bunu stratejik düzeyde ele alıp birleşik cepheleşmeye kadar vardırmak gerekir.

Sosyalist hareketin, doğru devrimci taktikler uygulamak bir yana, taktiksizliği yaşaması, kitlelerle bağının çok zayıf olması gibi konularda 10 yıl önce belirlenen sorunlar varlığını aynen sürdürmektedir. Emekçi kitlelerin ekonomik ve demokratik hakları uğruna yaygın bir mücadele içine girmiş oldukları bu dönemde, bu sorunların doğru bir temelde çözümlenmemesi, doğru taktiklerle yaygın bir kitle çalışması yapılamaması elbette çok daha zararlı olmaktadır. Ayrıca bütün bu sorunların varlığı ve giderilmemesi sosyalist hareketin legal olanaklardan yeteri kadar yararlanabilmesini engellemekte, legal olan ve olmayan çalışmaların birlikte ve güçlü bir biçimde yürütülmesine ve birleşik güçlü sonuçlara ulaşılmasına zarar vermektedir. Bütün bu zarar verici ve olumsuz durumların aşılması, bunlara yol açan sorunların doğru bir yaklaşımla, sabırlı ve etkin bir çalışma içinde çözümlenmesi, sorumlu devrimciliğin vazgeçilmez görevidir.

Sonuç olarak, burada bazı yönleriyle ve kısaca ortaya koymaya çalıştığımız yaklaşım, Türkiye sosyalist ve demokratik hareketinin içinde bulunduğu sorunları çözmesini, partileşme ve devrimci politik mücadeleyi geliştirmede hızla mesafe katetmesini sağlayacak bir yaklaşımdır. Eğer, bu temelde doğru teorik, politik ve pratik adımlar atılırsa, Türkiye'de işçi sınıfına ve emekçi kitlelere gerçekten önderlik eden bir partinin yaratılması, bunun etrafında sağlıklı bir devrimci-demokratik halk cephesinin geliştirilmesi, bunun, Kürt halkının kurtuluş mücadelesiyle ortak bir cepheye birleştirilmesi için doğru bir anlayışla ve başarılı devrimci çalışmalar yapılırsa, devrim için objektif koşulların çok elverişli olduğunu ve yeni bir kitlesele mücadele döneminin başladığı Türkiye'de, temelene oturmuş, sağlıklı ve güçlü bir devrimci mücadele yükseltmek ve bu mücadelede zafere ulaşmak mümkün olacaktır.

Enternasyonalizm üzerine düşünceler

Geçen sayıdan devam

2.

1920'de Avrupa'da devrimci dalga, giderek geri çekilmeye başlar. Bu, Ocak-Mayıs 1919'da Almanya'daki devrimci ayaklanmanın bastırılması, en değerli işçi ve devrim önderleri Rosa Lüksemburg ve Karl Liebknecht ile yüzlerce devrimci kadronun katledilmesi üzerine başlayan bir süreçtir. Devrimin yenilgisi, Alman proletaryasının büyük bir çoğunluğunun ideolojik ve politik olarak sosyal demokrasinin etkisi altına girmesine kapıları aralamıştır. Almanya'da devrimin yenilgisi, Dünya Devrimi'ni giderek somut bir olgu; günün konusu bir olgu olmaktan uzaklaştırıyor. 1919'da Macar devrimi yenilgiye uğrar. 1923'de Almanya'da işçi eylemleri yoğunlaşıyor, yeniden devrim umutları gerçekliğe yaklaşmaya başlar. Ne var ki, bu olaylar da bastırılır. Komintern, 1923 Alman işçi eylemlerini "yenilgi" olarak değerlendirir.

Almanya'da devrim günün konusu iken, Bolşevikler'in, Sovyet hükümetinin bütün dikkatleri Alman devrimi üzerinde yoğunlaşıyor. Almanya'da devrimi zafere ulaştırmak enternasyonalist politikalarının odağını oluşturuyordu. Zaten Komintern'in varlık nedeni de, günün konusu olan Avrupa (Dünya) Devrimi'nin gereksindiği yönetici bir organ, birleşik eylem partisi noktasındaki boşluğu doldurmaktan başka bir şey değildir.

Dünya devrim dalgasının 1920'li yılların başında geriye çekilmeye başlaması ve giderek güncel bir konu olmaktan uzaklaşması olayı, Bolşevik partisi içinde ve Komintern bünyesinde teorik ve politik arayış ve tartışmalara yöneltti. Almanya'da, Avrupa'da devrim (Dünya Devrimi hâlâ bir Avrupa Devrimi olarak düşünülüyordu, esas olarak) daha çok geleceğin bir

sorunu olduğuna göre, Sovyet iktidarı yaşayacak mı? Sovyetler Birliği'nde sosyalizmi kurmak mümkün mü? Sosyalizmin zaferi veya kesin zaferi mümkün mü? Komintern ve onu oluşturan partilerin merkezin görevi nedir? Ve benzeri sorular, Bolşeviklerin ve uluslararası komünist hareketin gündemindeki ve acil yanıt bekleyen sorulardı. Bu sorulara verilecek yanıtlar, Sovyetler Birliği'nin geleceğini, iç ve dış politikasını, Komintern'in ideolojik-politik çizgisini belirleyecekti.

Rusya'da proletarya diktatörlüğünün varlığı ve geleceği sorunu noktasında başlayan tartışma ile, somut dünya devrim dalgasının geri çekilmesi olayı arasında doğrudan bir ilişki vardır. Bu noktada başlayan tartışmanın iki temel eğilim etrafında şekillendiğini biliyoruz. Biri, Stalin'in temsil ettiği, "tek ülkede sosyalizm teorisi", diğeri ise Troçki'nin temsil ettiği "sürekli devrim teorisi" oluyor. Bu iki eğilim ve çizgi arasındaki mücadelenin ve bunun somut sonuçları biliniyor. Dolayısıyla bu tarihsel tartışmanın (güncelliğini bugün de sürdürüyor) ayrıntılarına girmiyoruz, her iki teorinin açılımını yapmak konumuz değil. Bu teorilerin, özellikle "tek ülkede sosyalizm teorisi"nin enternasyonalizm ile bağlantı ve etkilerine özet bir vurgu yapacağız. Günümüz için bazı sonuçlara/derslere gitmeye çalışacağız. Bunu yaparken de "tek ülkede sosyalizm teorisi" ve Komintern ilişkilerine, Komintern politikalarına, etkilerine ve Sovyet dış politika öğretisinin belli başlı noktalarına değinmeye çalışacağız.

Öncelikle "tek ülkede sosyalizm teorisi" hakkındaki görüşümüzü özetle vurgulamak istiyoruz: Avrupa'da devrim günün konusu olmaktan çıktığına ve daha çok geleceğin bir sorunu haline geldiğine göre, Rusya'da (Sovyetler Birliği'nde) devrimi sürdürmek, proletarya iktidarını korumak ve ekono-

Ali YAVUZ

mide sosyalizme yönelmek mi gerekiyordu; yoksa, "Almanya veya Avrupa proletaryasının iktidar olmasını" ve bu tarz yardımlarına kadar "beklemek" mi gerekiyordu? Yaşam, beklemeyi değil, ikirciksiz, devrimi sonuna kadar götürmeyi dayatıyordu. Yani, "tek ülkede" devrimi sürdürmek ve sosyalizmi verili koşullar ve olanaklar çerçevesinde ve bunlar zorlanarak kurmak gerekiyordu. Bu, denilebilir ki seçeneksiz bir yoldu, o tarihsel durumda, devrimden ve sosyalizmden vazgeçmeksizin başka bir yol tutturulamazdı. Devrimin, proletarya iktidarının "tek ülkede" korunması/yaşatılması ve bunun için sosyalizmin kuruluşuna yönelmesi, bu tarihsel zorunluluğun dayatıcılığı anlamında "tek ülkede sosyalizm teorisine" evet diyoruz, o "tarafı" tutuyoruz.

Fakat bu, "tek ülkede sosyalizm teorisini" bütünüyle, iç ve dış politikaya, Komintern ilişkilerine yansıyan boyutlarını bütünüyle onaylamak anlamına gelmez, gelmiyor da. Ayrıntılı bir çözümlemeye girmeksizin bu "ayrılık" noktalarımızı satır başlıkları biçiminde özetlemek istiyoruz.

"Tek ülkede sosyalizm teorisi"nin en yanlış ve eksik boyutu, enternasyonalizm konusunda karşımıza çıkar. Bir kez, somut bir olgu anlamında dünya devriminin, güncelliğini yitirmesine karşın, bu, Dünya Devrimi düşüncesinin, Dünya Devrimi perspektifinin yadsınması sonucunu doğurmaz. Tersine, zamana yayılmış bir süreç olarak Dünya Devrimi ütopyik bir düş değil, çağın sorunu. Çağımızın tanımı da öyleydi: Proleter Devrimler ve Ulusal Kurtuluş Hareketleri Çağı! Dolayısıyla, merkezinde Dünya Devrimi perspektifi olmayan bir "enternasyonalizm" anlayışı sakattır.

Nitekim, Sovyetler Birliği'nde Dünya Devrimi süreci, güncelliğini yitirmesine paralel olarak egemenlik kazanan "tek ülkede sosyalizm teorisi", dünya devrim perspektifini dışlayan bir içeriğe oturur ve giderek "ulusal sosyalizm", "ulusal komünizm" anlayışına doğru evrilir. Bu, Sovyetler Birliği'nde "enternasyonalizm" anlayışının "tek ülkede sosyalizm teorisi" ışığında belirlenmesi, Komintern ve politikaların bu teori bağlamına oturtulması anlamına geliyor.

Kuşkusuz, teoride Dünya Devrimi düşüncesi reddedilmiyor. Ancak somut teorik ve politik yaklaşımlarda, bunun fazla bir anlamı olmuyor. Ya da şöyle: Çeşitli ülkelerde gelişen devrim hareketleri, Sovyetler Birliği'nin dış politika ihtiyaçlarına uygun olduğu, ona denk düşüştüğü ölçüde "enternasyonalist" yaklaşıma hak kazanmıştır. Bu görüşümüzün somut örneklerine geleceğiz.

Pratik politika açısından Sovyetler Birliği Komünist Partisi, "Dünya Devrim Teorisi"ni geleceğe ertelediğine, yani Dünya Devrimi perspektifini içermeyen, Sovyetler Birliği'ni odağına alan bir "enternasyonalizm"e yöneldiğine göre, bu teorik-politik yaklaşımın dış politika yansımaları nasıl olacaktı? Başka bir ifade ile, Sovyetler Birliği, varlığını esas olarak dünyanın devrimci değişim-dönüşümü perspektifine mi bağlayacaktı? (stratejik olarak) Yoksa başka olanaklar mı araştırılmalıydı?

"Tek ülkede sosyalizm teorisi", dış politikada, esas olarak Sovyetler Birliği'nin çıkarlarını, varlığını ve yaşamasını temel alır. Dünya Devrimi ise daha çok geleceğin (bilinmez tarihlerin) bir sorunu haline gelmiştir. Dolayısıyla ona bel bağlayamazlardı! Bu noktada pratik-politika açısından daha somut olanaklara yönelmeleri gerekiyor...

Bu olanak, emperyalist-kapitalist devletler arasındaki çelişiklerden yararlanma gerçekliğinin

den başkası değildir. Lenin bu çelişkileri ustaca kullanmıştır. Bu anlamda gerekli taktik ilişkiler, geri çekilmeler, tavizler politikasından çekinmemiştir. Bu yaklaşımın çok önemli katkıları olmuştur Sovyetler Birliği'ne. Bu çok açık.

Fakat unutmayalım ki, Lenin, Sovyetler Birliği'nin varlığı ve geleceğinin kesin güvencesini, düşman güçler arasındaki çelişiklerde görmüştür. Bu anılan çelişiklerden yararlanmamayı şiddetle eleştirmiştir; ne var ki, esas olarak dış politika yönelimlerini proleter enternasyonalizm ilkeleri temelinde belirlemiştir. Lenin'den sonra ise Dünya Devrimi'ne duyulan pratik güvensizlik, Sovyet dış politika yönelimlerinde, emperyalist güçler arasındaki çelişiklerden yararlanma düşüncesini öne geçiriyor.

"Barış içinde bir arada yaşama ilkesi ve politikası" Lenin tarafından formüle edilmiş olsa da, daha sonra bunun anlamı değişiyor. Sovyet dış politikasının belirleyici ilkesi durumuna geliyor. Basit bir mantıkla açıklanabilir: "Madem ki dünyanın devrimci dönüşümünü gerçekleştiremiyoruz, o halde var olan statükoya saygı temelinde barışçıl ilişkiler geliştirelim!" Bir kez daha vurgulayalım: Lenin, "barış içinde bir arada yaşama politikası"nı Dünya Devrimi'nin karşısına koymadı, sınıfsal ve ulusal kurtuluş devrimlerini bu politika bağlamına almadı, yalnızca emperyalist-kapitalist devletlerle ilişkide taktik bir sorun olarak ele aldı. Ancak, Dünya Devrimi perspektifinden uzaklaştıkça, hele Sovyetler Birliği'nin biraz kendine güveni arttıkça ve süreç içinde, "barış içinde bir arada yaşama politikası" Sovyet dış politika öğretisi durumuna geldi. Dünya Devrimi, enternasyonalizm, ancak yardımcı öğeler olarak anılır oldular, ya da hepten unutuldular...

"Barış içinde bir arada yaşama ilkesi"nin, "tek ülkede sosyalizm teorisi"nin bir varyantı, onun doğal bir sonucu olduğunu düşünüyoruz. "Milli komünizm" anlayışının dış politikada enternasyonalizmi

değil, doğaldır ki, devlet çıkarlarını esas alan bir çizgiye oturacaktı. Bu öğretiyi karşımıza "barış içinde bir arada yaşama ilkesi" olarak çıkar. Kruşçev-Brejnev döneminde en olgun ve uç noktaya ulaşan bu çizginin tarihsel kökleri, Dünya Devrimi perspektifinin yadsınması noktasına kadar uzanıyor. (8)

"Barış içinde bir arada yaşama" politikasıyla yakından bağlantılı olan "kapitalist olmayan yol" teorisi ve politikası ile "tek ülkede sosyalizm teorisi" ve enternasyonalizm boyutu eksik olan Sovyet dış politika öğretisi arasında kopmaz bir ilişki olduğunu düşünüyoruz. Emperyalizme karşı denge ihtiyacı, Sovyetler Birliği'nce görece anti-emperyalist burjuva milliyetçi yönetimlerin iktidar olduğu ülkelerin "kapitalist olmayan yol"dan sosyalizme yönelen ülkeler olarak değerlendirilmiştir. Dolayısıyla kemalist TC ile ilişkilerde olduğu gibi, bu gibi ülke komünist partileri ve sınıfsal kurtuluş mücadeleleri ile sözkonusu "kapitalist olmayan yol"cu iktidarlar arasında bir tercih gündeme geldiğinde, Sovyetler Birliği, tereddütsüz tercihini bu gibi iktidarlardan yana yapmıştır. Bunun en temel teorik nedeni, dış politikanın Dünya Devrimi perspektifinden yoksun oluşu ve "tek ülkede sosyalizm" in öngördüğü ihtiyaçlardır.

1950 ve 1960'larda kabul edilen "barışçıl geçiş" teorilerinin, "tek ülkede sosyalizm teorisi", "barış içinde bir arada yaşama" ve "kapitalist olmayan yol" teorileriyle yakından bağlantılı olduğunu düşünüyoruz. "Barışçıl geçiş" politikası, "barış içinde bir arada yaşama" politikasının ileri kapitalist ülkeler sınıf mücadelelerine yansıyan varyantıdır. Sovyetler Birliği, "barış içinde bir arada yaşama" politikası uygularken, bu ülkelerin komünist partilerine de bu politikayla uyumlu ve onu tamamlamak için "barışçıl geçiş" teorisini savunmak düşünüyordu.

Enternasyonalizm boyutu, yani Dünya Devrimi perspektifi eksik olan bir "tek ülkede sosyalizm teo-

risi'nin başka teorik sonuçları da olacaktı: "Ulusal komünizm" kavramı, "komünizmde devletin varlığı", "sosyalizmin gelişmesine paralel olarak sınıf mücadelesinin şiddetleneceği" tezi ve "tüm halkın devleti" gibi... Tek ülkede komünizme geçilebileceği, dünya çapında emperyalist-kapitalist egemenlik kurulmadan komünizmin geliştirilebileceği tezi, "komünist toplumda devlet" tezini doğuruyor; bu devlet de artık "tüm halkın devleti" oluyor. 1936 Sovyet Anayasası'nda ve Stalin'in "Leninizmin Sorunları" adlı kitabında bu tezler açılıyor. Bir yandan "sınıflar arası esas farkları kaldırdık" deniliyor, ardından çok şiddetli tasfiyeler gündeme getiriliyor ve bu, "sosyalizmde sınıf mücadelesi giderek şiddetlenir" tezi ile açıklanmaya çalışılıyor. Bütün bu teorik ve politik sorunların çok ciddi pratik sonuçlar doğuracağı kesindir.

Çok kabaca özetlediğimiz gibi, "tek ülkede sosyalizm teorisi'nin salt enternasyonalizm ile çelişen boyutları yoktur; aynı zamanda, bir dizi temel teorik konuda sorun yaratıyor ("ulusal komünizm", "komünizmde devletin varlığını sürdürceği" vb.). Ama biz bu anılan teorinin enternasyonalizme yansıyan boyutları ve sonuçları üzerinde durmaya devam edelim:

Sovyetler Birliği'nin dış politikası pratiği ve Komintern ile ilişkileri enternasyonalizm ilkelerine göre mi şekillendi, sorusu önemlidir. Buna olumlu yanıt vermek oldukça güçtür. "Tek ülkede sosyalizm teorisi'nin Sovyet dış politikasının teorik arka planı olduğunu belirttik. "Ulusal komünizm" anlayışlarının ideolojik-politik anlamı, "büyük devlet şovenizmine", "büyük güç politikasına", yani milliyetçiliğe karşılık düşüyor. Sovyetlerin devlet çıkarları, dış ilişkilerde pragmatizm, Komintern ve diğer komünist partileri dış politikasının bir eklentisi haline getirme; Dünya Devrimi sürecini değil, emperyalistler arası çelişkileri dış politika yönelimlerinin esas dayanağı yapma gibi yaklaşımlar ve pratikler, Sovyetler

Birliği'nin, "enternasyonalizm"inin en kaba özeti oluyor.

Oysa teorik olarak biliyoruz ki (bunu Lenin'de pratik yansımaları da görüyoruz), sosyalist bir ülkenin bütün dış ilişkileri ve dış politika yönelimleri İLKELİ olmalıdır. Bu ilkeler, proletarya enternasyonalizmi ilkelerinden başkası değildir. Dünya Devrimi perspektifinden yoksun bir enternasyonalizmin olmayacağını, olsa bile, felçli bir durumda olabileceğini kaydetmeliyiz.

Pratikte Sovyetler Birliği'nde diplomasi, enternasyonalizm ilkelerine göre değil, "tek ülkede sosyalizm teorisi", "ulusal komünizm" anlayışının doğal bir sonucu olarak, devlet çıkarlarını esas alan pragmatik bir yaklaşımla yönetiliyor.

Özetleyecek olursak:

- "Tek ülkede sosyalizm teorisi", enternasyonalizmden yoksun olan "ulusal sosyalizm" anlayışı ve pratiğidir.

- Dünya Devrim sürecini pratik ve politik açıdan reddeder, ya da hesaba katmaz.

- Komintern ve diğer komünist partileri, "Dünya Devrimi'nin yöneticisi ve yürütücüsü organlar" olarak değil, Sovyet devlet çıkarlarına göre politikasını belirleme durumunda olan araçlar noktasına getiriliyor.

- "Barış içinde bir arada yaşama", "kapitalist olmayan yol", "barışçı geçiş", "komünizmde devletin varlığı", "tüm halkın devleti" vb. teoriler ve politikalar, "tek ülkede sosyalizm teorisi'nin varyantları ve türevleri niteliğindedir ya da onunla çok sıkı bağlantılıdır.

- Dolayısıyla dış politikada enternasyonalizmi değil, devlet çıkarlarını temel alır, pragmatizmi ilkelerin yerine geçirir.

"Tek ülkede sosyalizm teorisi"nde "enternasyonalizm" tutumunu bu şekilde özetledikten sonra, Sovyetler Birliği ile Komintern ilişkilerine daha somut olarak ba-

kabiliriz.

3.

Pratik olarak Dünya Devrimi dalgasının gerilemeye başlaması ve Sovyetler Birliği'nde "tek ülkede sosyalizm teorisi'nin üstünlük ve resmîyet kazanmasına paralel olarak, SSCB ile Komintern ilişkileri de yeni bir mecraya girmeye başlar. "Dünya Devrim Partisi" olarak kurulan Komintern, süreç içinde Sovyet dış politikasının bir eklentisi durumuna gelir.

Bu dönüşüm teorisi de yapılar kuşkusuz: "Sovyetler Birliği'nin varlığını koruma" ve Dünya Devrimi ile özdeşliğini kurma çabaları, bu tutumun çıkış noktası yapılıyor. Söz konusu teorinin ana çizgilerini Stalin'in 1927 tarihinde yaptığı bir konuşmada yakalamak mümkündür. Şöyle diyordu Stalin:

"Mümkün bütün grupları, akımların ve partilerin arasına yardım çizgisini çeken ve onların devrimci bir öze mi, karşı-devrimci bir öze mi sahip olduklarını sınınlacağı denek taşı oluşturur bir tek sorun vardır. Bu sorun şu anda SSCB'nin savunulmasıdır, emperyalizm saldırılarına karşı SSCB'nin kayıtsız-şartsız savunulması sorunu.

Kim birtakım ön kayıtlar koymadan, koşulsuz olarak, açıkça ve dürüstçe, gizli askeri görüşmeler yapmadan SSCB'yi desteklemeye hazırsa, o devrimcidir, çünkü SSCB, dünyada sosyalizmi inşa eden ilk devrimci proleter devlettir. Kim kayıtlar koymadan, yalpalamadan, koşullar sıralamadan SSCB'yi korumaya hazırsa, o enternasyonalisttir, çünkü SSCB, bütün dünyadaki devrimci hareketin temelidir; bu devrimci hareketi korumak ve ilerletmek, SSCB'yi korumaksızın mümkün değildir. Çünkü kim uluslararası devrimci hareketi düşünüyor ve bu sırada SSCB'yi korumak istemiyorsa ya da onun karşısına geçiyorsa, devrim karşı duruyor, bir daha geri gelmemek üzere devrim düşmanlarının kampına kayıyor demektir."

(9) (Vurgular Stalin'e atılır.)

Stalin'in aynı düşünceleri Komintern'in programında da dile getiriliyor. VI. Kongre'de (1928) onaylanan programda özette, SSCB'nin "dünya devrimci hareketinin öncü gücü" haline geldiği, "tüm ezilen sınırların uluslararası üssü, uluslararası devrimin merkezi ve dünya tarihindeki en önemli etken" olduğu belirtiliyor. (10)

Kuşkusuz 1920'lerde Sovyetler Birliği'ne karşı tavır çok önemli bir ayırım noktasıdır. Yine, Sovyetler Birliği'nin uluslararası devrim hareketi içindeki önemi ve yeri yadsınmaz. Dünya Devrimi ve Sovyetler Birliği arasındaki ilişki sorunu, devrim ve enternasyonalist görevler ile Sovyetler Birliği'ne ilişkin görevlerin iç bağlantıları sorunu, o dönemin en önemli devrimci politika sorunlarıdır. Hiç kuşkusuz, hiçbir devrimci ve komünist parti Sovyetler Birliği'ne ilişkin enternasyonalist görevlerini görmezlikten gelemeydi. Ya da başka bir şekilde söylersek: SSCB gerçekliğini ve ona ilişkin görevlerini hesaba katmayan bir devrimci hareket, devrimci enternasyonalist görevlerini tam olarak yerine getiremezdi. Bu bir olgu. Sorunun bu genel konuluşunda bir sorun yok. Asıl sorun bu noktadan sonra, görevlerin somut politika bağlamında belirlenmesinden doğuyor.

Evet, SSCB'yi savunmak, savunulması çabalarına katkıda bulunmak devrimci bir görevdir, ertelenmez enternasyonalist bir görevdir. Ancak sorun şu: Sovyetler Birliği nasıl, ne şekilde, hangi yöntem ve araçlarla savunulacak?

Sovyetler Birliği'ni savunmak görevi, başka ülke devrimci hareketleri açısından hangi somut biçimler kazanacak? Ve çeşitli ülkelerde verilen devrimci mücadelelerin Sovyetler Birliği'nin savunulmasına katkı sunup sunmadığının kararını kim verecek? Hangi somut ilke ve ölçülere göre? Esas olarak, Sovyetleri savunmak diğer ülke devrimlerini muzaffer kılmak değil midir? Böyle bir yol

Sovyetler'in tecritini, "tek"liğini sona erdirmeyecek mi? Diğer ülkelerde zafer kazamış devrimler, en anlamlı ve değerli katkısı Sovyetler'e ve Dünya Devrimi sürecine sunmuş olmuyorlar mı? Sorular uzatılabilir. Ancak tek bir soruda özetlersek: Sovyetler Birliği'nin savunulmasına nasıl, hangi biçimde, hangi yol, yöntem ve araçla katılacak? Ve bu biçim ve yolun kendisini kim(ler) saptayacak? Can alıcı sorular bunlardır.

Bir kez, Dünya Devrimi ve enternasyonalizm ile SSCB'nin savunulması sorunu arasında kurulan ilişkiyi doğru bulmadığımızı vurgulamalıyız öncelikle. Sorunun bu konuluş tarzında, Sovyetler Birliği'nin savunulması ile, Dünya Devrimi ve enternasyonalizm arasında **bire bir** ve mutlak bir **özdeşlik** kuruluyor. Gerçekten bu mutlak özdeşlik tezi, tarihsel koşullar baz alınarak tartışılabilir. Sovyetler Birliği'ni savunmanın yadsınmaz bir görev olduğunu yadsınıyoruz, ne var ki, "uluslararası devrim" ile kurulan mutlak özdeşliği abartılı buluyoruz. Bunun "tek ülkede sosyalizm teorisi"nin mantıklı bir sonucu olduğunu düşünüyoruz.

İkincisi; Sovyetler Birliği'nin belirlediği çerçevede politikanızı saptıyorsanız devrimci, onunla çelişen bir konumda iseniz karşı-devrimcisiniz, biçiminde tek yanlı ve dar yaklaşımı doğru bulmuyoruz. Stalin'in, "devrimci bir öze mi, karşı-devrimci bir öze mi sahip olduklarının sınanacağı denek taşı oluşturulan **bir tek** (vurgu Stalin'e ait) sorun vardır" biçimindeki saptaması, Dünya Devrimi ile Sovyetler Birliği'ni özdeşleştirmesi ve ayınlığınının somut bir ifadesidir. "Sovyetler Birliği'ni savunmak", devrimci olmanın "bir tek" denek taşı olarak bu konuluşuyor. Ve bu, hiçbir "koşul", "kayıt", "askeri görüşme" öne sürmeyi de kabul etmiyor. Kazara bir ülkenin komünist partisi, "Ben ülkemde devrimi yükselterek Sovyetler Birliği'nin savunmasına katkı sunacağım, en değerli enternasyonalizm pratiği budur" dese, bu tutumu,

Stalin'in yaklaşımına göre "bir daha geri gelmemek üzere devrim düşmanlarının kampına kayma" anlamına gelir.

Özetle, Stalin istediği "SSCB'yi savunma" görevi, "kayıtsız, şartsız, açık ve dürüstçe" Sovyet dış politika gereklerine uygun, onunla çelişmeyen bir çizgide bulunmaktan başka bir anlama gelmiyor. Stalin, Komintern'den, Komintern üyelerinden, diğer devrimci hareketlerden kayıtsız, şartsız kendine; Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ne, Sovyet diplomasisine itaat istiyor ve dayatıyor. Bunun dışında seçilecek bir yol ise başta mahkum ediliyor: "Karşı-devrimcilik", "anti-enternasyonalizm"! adına...

SSCB'nin "bütün dünyadaki devrimci hareketin temeli" olduğu, "uluslararası üs", "dünya tarihindeki en önemli etken" vb. değerlendirme ve tezler, Komintern ve üye partileri, Sovyet politikasına bağlamanın, hizaya sokmanın teorisi oluyor. Yoksa ülke devrimlerinin tarihsel farklılığı ve bundan kaynaklanan yol ve yöntem çeşitliliği temelinde Dünya Devrimi sürecine katılımları ve devrim yönetimleri esas alınsa, Sovyetler Birliği'nin savunmalarına katkıları daha anlamlı olur. Fakat, altı çizilmesi gereken bir nokta var: Sovyetler Birliği Komünist Partisi ve önderliği, tüm dikkatini "tek ülkede sosyalizm" üzerine yoğunlaştırmış, bunu Dünya Devrimi'nin temeli, "merkezi" olarak algılamış, dolayısıyla dış ilişkiler ve "enternasyonalizm" yaklaşım bağlamında biçim kazanmış bulunuyor. Diğer ülkelerdeki devrimci hareketler, onlara göre, Sovyet yöneticilerinin teorik-politik çizgileri bağlamında ise anlamlıdır, devrimcidir. Bu tür bir "enternasyonalizm" in giderek "teorileştiği"ni ve Sovyet diplomasisinin değişmez öğretisi haline geldiğini belirtmeliyiz.

Komintern belgeleri arasında yer alan, "Rus muhalefetinin eleştirileri"nden aktaracağımız şu parça, "SSCB'nin kayıtsız-şartsız savunma" sözlerinin ne anlama geleceği konusuna bir ölçüde yardımcı ola-

caktır sanıyoruz.

Şöyle deniliyor:

"Lenin'siz Komintern'in politikası, ilk zamanlarda, her şeyden önce, WKP (Tüm Rusya Komünist Partisi)'de yerleşmiş rejimin Komintern'e aşırı müdahaleleriyle karakterize edilebilir. Batı'nın halen genç komünist partilerinde gerçekten devrimci nitelik taşıyan öğeleri güçlendirmek ve onları, Lenin'i örnek alarak, proletarya komünizmi ruhuyla eğitmek yerine, Batı'nın komünistlerinden, her şeyden önce koşulsuz bir itaat istendi. Bütün bir dizi gerçekten devrimci öge böylece zorla komünist hareketin dışına itildi, öte yandan ise tek erdemleri itaat etmek olan kimseler yönetici konumuna yükseldiler." (11)

Stalin'in sözünü ettiği devrimci olup olamamanın biricik ölçütü Sovyetler Birliği'ni savunmak görüşünün pratikte nasıl somutlaştığını ilerde tarihsel örnekleriyle açıklamaya çalışacağız. Ancak genel bir özet olduğu için F. Claudin'den bir pasaj aktarmak istiyoruz. Claudin'in özeti şöyle:

"...Komintern ve daha sonra komünist partileri strateji ve taktiklerini öncelikle Sovyet politikasına göre belirlemek zorunda idiler. Eğer Moskova Komintangı SSCB'nin güvenilir bir müttefiği olarak görüyorsa, Çin komünistleri buna uymak zorunda idiler. Eğer Alman sosyal-demokratları Rapolo ruhundan sapıyor idiyse, Alman komünistleri Alman sosyal-demokratları üzerine 'ateşlerini yoğunlaştırmak' zorunda idiler. Eğer Leon Blum SSCB'ye karşı olumlu bir tavır alıyorsa, 1936'da İspanyol Cumhuriyeti'ni feda ederken ve Fransız proletaryasının büyük mücadelesini boğazlarken bile O'na karşı muhalefet etmemek zorunda idiler. (...) Eğer Hitler Almanyası ile 1939-40 Güvenlik Paktı bütün ülkelerdeki komünistlerin faşizmi artık baş düşman olarak görmemelerini gerektiriyor idiyse, bu komünistler, dün beyaz dediklerine bugün siyah demekte

tereddüt etmemeliydiler. Eğer Komintern Roosvelt ve Churchill ile iyi bir anlaşmanın önünde engel oluşturuyorsa, bütün dünyanın komünistleri bu örgütün feshedilmesini (seçilen an ve uygulanan yöntemle birlikte) her ülkenin işçi sınıfı hareketine uluslararası bir merkezden önderlik etmenin olanaksızlığı (Komintern kararında iddia edildiği gibi tarihsel deneyimin kanıtladığı bir olanaksızlık) soruna ideal ve yegane çözüm olarak selamlamalıydılar." (12)

4.

Yukarıda Komintern'in kuruluşunda ve örgütlenme modelinde merkezi ögenin esas olduğunu belirtmiştik. Bu merkezîyetçiliğin giderek ağırlaştığını ve ulusal gelişme farklılıklarından kaynaklanan çeşitliliği ve "ulusal seksiyon"ların özerk hareket olanaklarını hemen hemen tümünden kaldırıldığını eklemeliyiz. Komintern, adeta "monolitik" bir yapı haline getirilir. Merkezin, yani KEYK'in otoritesi mutlak bir nitelik kazanır. Sovyetler Birliği Komünist Partisi içindeki ideolojik mücadeleler, tasfiyeler, alınan tavırlar, olduğu gibi Komintern'in iç yapısına da yansıtılır. Örneğin, Troçkizme karşı mücadele hemen Komintern'e yansıtılır. "Resmi çizgi"ye karşı olan grup ve kişiler tasfiye edilir. Aynı zamanda Komintern, SBKP içinde başarı kazanan çizgiyi (tarafı) onaylamak ve uluslararası proletarya adına meşrulaştırmak işlevi ile de yükümlüdür; pratiği de öyle somutlanıyor. Komintern'in SBKP önderliğinin politik çizgisine ters bir karar aldığı ve çelişen bir uygulama içinde olduğu görülmemiştir. Dolayısıyla bu kadar katı merkezîyetçi ve ulusal ve tarihsel gelişme farklarının koşulladığı farklı mücadele yöntemlerini görmezlikten gelen bir uluslararası örgütün, Sovyet politikasının yörüngesine oturmadan başka fazla bir rol oynamaya çağı çok açıktır.

İdeolojik-politik alanda Komintern'in ve seksiyonları için kible ni-

teliğinde olan Moskova, örgütsel ilişkiler ve işleyişte tümüyle "merkez" rolü oynaması, "eşyanın doğası gereği" sayılmalıdır. Bu noktada, "ulusal" komünist partileri için "bağımsız tavır", eşit haklara dayalı ilişki, kendi devrimi hakkında söz ve karar sahibi olma vb. daha bir çok yaşamsal ilke, örgütsel ve pratik olarak anlamsız hale geliyor. Yaratılan bu örgütsel ilişki biçiminde, seksiyonlara, Sovyet bakışı açısından göre dünyayı yorumlamak, Sovyet bakışı açısından göre tavır belirlemek, "devrimcilik" yapmak kalıyor. Başka türlü davranma bedeli ise tecrit veya tasfiye olabiliyor.

Son dönemlerde Kongre platformlarının da geliştirilemeyeşi, tüm yetkilerin KEYK'te toplanması olgusu, "aykırı" ses ve davranışları olanaksızlaştırıyor. Bu tür bir örgüt modeli ve ilişkisinin demokratik olmadığını, Sovyetlerde gelişen bürokratizme paralel bir bürokratlaşma yarattığını vurgulamalıyız. Sovyet önderliğine ve politikasına en iyi uyumu sağlayan kimselerin KEYK'te yer alması şartı değil.

Komintern örgütlenmesi ve iç yapısı (işleyişi) konusunda Claudin'den bir alıntı daha yapmak istiyoruz. Belli bir fikir verebilir düşüncesindeyiz.

"İkinci Kongre'de onaylanan (1920) iç tüzük KEYK'in talimatlarını bütün ulusal seksiyonları bağlamasını kararlaştırdı. Buna göre, 'KEYK, Enternasyonal'e bağlı partilerden uluslararası disipline ters düşen grupları veya kişileri ihraç etme talebinde bulunma hakkına sahiptir ve yine Dünya Kongreleri'nde alınan kararları ihlal eden partileri Komünist Enternasyonal'den çıkarma hakkına sahiptir. V. Kongre'de (1924) Yürütme Komitesi'nin direktiflerinin 'emredici' olduğu ve 'derhal' uygulanması gerektiği vurgulandı. KEYK, 'seksiyonların hem merkez organlarının hem de kongrelerinin aldıkları kararları iptal etmek veya değiştirmek ve merkez organların yerine getirmekle yükümlü oldukları ka-

rarları almak' yetkisine sahipti. Partiler, gruplar veya bireyler Enternasyonal'den sadece Dünya Kongreleri'nin değil, Yürütme Komitesi'nin de kararlarını ihlal ettikleri takdirde ihraç edebiliyorlardı. KEYK ve ona bağlı prezidyum, 'tek tek seksiyonlara tam yetkili delegeler gönderme' gücüne sahipti." (13)

Komintern'in bu merkezîyetçi yapısı, "ulusal seksiyonlar"ın eli kolu bağlı olması gerçekliği, tarihi boyunca Komintern'in hangi ihtiyaçlara ve neye göre politika oluşturup uyguladığı gerçeğini açıkça ortaya koyuyor. Esas olarak Sovyetler Birliği'nin ihtiyaç duyduğu politikalar KEYK tarafından alınmıştır; Komintern'in ideolojik-politik yapısı da Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin ideolojik-politik çizgisinin birebir aynısıdır.

5.

Komintern ile Sovyetler Birliği'nin dış politika çizgisi arasındaki ilişkiyi incelemeye devam ediyoruz, çok özet olarak. Yukarıda Sovyet dış politikasının enternasyonalizm ilkeleri temelinde, Dünya Devrimi bağlamında biçimlenmediğini, devlet çıkarlarını esas alan ve pragmatik yaklaşıma dayanan bir çizgiye oturduğunu belirttik. Bu pragmatik yaklaşımın büyük güç şovenizmine karşılık düştüğünü söyledik. Bu söylenenlerin en somut örneklerinden biri, ilişki geliştirdiği devletlerin rejimsel biçimlerini ve niteliklerini pek önemsememesidir. Örneğin "iyi ve dostluk" ilişkisi geliştirilen rejim faşist midir, halkların kasabı mıdır, burjuva demokrat mıdır, vb. soru ve ölçülere bakmaz ve devlet çıkarlarının öngördüğü her türlü ilişkiyi geliştirmekten geri durmaz. Bu, Sovyet dış politikasının değişmez öğelerinden biri olmuştur bugüne kadar.

Dolayısıyla, faşist rejimlerin, ülkelerinde geliştirdiği baskılar, işkenceler, katliamlar görmezden gelinmiş, sessizce geçiştirilmiş ve bu noktada "insan hakları savunuculu-

ğu", tamamıyla Batı'nın ilgi alanına terk edilmiştir. Özetle, ilkeli bir yaklaşımdan çok pragmatik, devlet çıkarlarını esas alan bir politika çizgisi şaşmadan izlenegelmiştir. Bir-iki örnekle bu söylenenleri somutlamaya çalışalım:

1933 yılında Hitler, Almanya'da iktidar olduktan sonra, Sovyet Dışişleri Bakanı Molotov, "Sovyet hükümetinin Almanya'ya yönelik politikasında değişiklik yapmayacağını belirtti." (14)

Aynı tutumu Stalin, SBKP'nin 17. Kongre Raporu'nda dile getirir. Şöyle deniliyor raporda: "Kuşkusuz, Almanya'daki faşist rejimi coşkuyla karşılamaktan uzacağız. Fakat, buradaki sorun faşizm sorunu değildir. Örneğin İtalya'daki faşizm SSCB'nin bu ülkeyle iyi ilişkiler kurmasını önlemedi..." (15)

Sovyet dış politika ilişkilerinde, faşist rejimlerin, bunların ülkelerinde uyguladığı zulümlerin fazla etkileyici olmadığı konusunda bir alıntı da Stalin biyografisinin yazarı I. Deutscher'den yapalım. Açıklayıcı olabileceğini sanıyoruz. Şöyle yazıyor Deutscher:

"Rapollo ve 1926 Dostluk ve Tarafsızlık Anlaşmaları hâlâ geçerlikteydi; 1931'e kadar uzatılmışlardı ve Hitler'in şansölye olmasından birkaç hafta sonra, Mayıs 1933'te, bu uzatılma onaylanmıştı. Hitler'in her çeşit muhalefeti kanlı bir şekilde bastırması ve ırk konusunda zulümler, Moskova ile Berlin arasındaki alışılmış diplomatik ilişkileri; Paris ve Londra ile Berlin arasındaki alışılmış ilişkileri etkilediğinden fazla etkilemiş değil." (17)

Deutscher, devamla konuyla ilgili şunları yazıyor:

"Hitler'in ilk yılında, Almanya'daki olaylar konusunda kamu önünde tek bir kelime söylememiştir Stalin. Oysa Stalin'in bu susuşu, Komintern'in şaşırması taraftarları için çok acıydı." (18)

Faşizm, SSCB'nin bu ülke ile iyi ilişkiler kurmasını önlemiyorsa, faşizme karşı mücadele eden komünistler, demokratlar, vd. anti-

faşist güçlere karşı alınacak tavır nasıl olacak? Onların mücadelesine destek sunulacak mı? Yoksa bu "iyi ilişkiler" in izin verdiği ölçüde mi anti-faşist mücadeleye destek verilecek? Faşizme karşı mücadelede Komintern politikasını hangi ölçüt ve ilkelere göre belirleyecek? Faşist ülkelerdeki devrimci mücadele ihtiyaçları ile Sovyet dış politika ihtiyaçları çelişkiye düştüğü noktada, Komintern tutumunu nasıl ve neye, hangi ölçütlere göre saptayacak? Bu sorular, Komintern'in konumu ve varoluş nedenleri ile yakından ve doğrudan ilgilidir. Ve hemen belirtelim ki, tarihsel pratik, Komintern politikalarının Sovyet diplomasisinin öngördüğü ihtiyaçlar doğrultusunda somutlandığını gösteriyor ve Sovyet hükümeti, ülkelerin "içişlerine" karışmamayı; yani, faşizm, komünistlerin katli, işkence, insan hakları, anti-faşizm vb. noktaları Sovyet bakışı açısı bağlamında değerlendirmiş ve tutumunu kayıtsızlık biçiminde belirlemiştir.

Sovyetlerin bir "insan hakları" programı ve çabasının olmayışı ilginçtir, düşündürücüdür. İşkence, faşizm, soykırım ve katliamlar vd. insan hakları ihlalleri ile ilgilenme alanı Batı'nın tekeline bırakılmıştır. Batı da bu alanı kendi ideolojik-politik çıkarları doğrultusunda bir araç olarak kullanmıştır. İnsan haklarını ihlal eden ülkeler kategorisine Sovyetler Birliği'ni ve diğer sosyalist ülkeleri de katmış, sosyalist ülkelere karşı ideolojik-politik mücadelede insan hakları kavramını önemli bir ideolojik araç olarak değerlendirmiştir.

İnsan hakları kavramı ve Sovyetler Birliği (diğer reel sosyalist ülkeler de dahil) arasındaki ilişki sorunu ve bunun pratik durumu geniş bir konu, daha geniş bir incelemeyi gerektiriyor.

Dış politikayı ilkelere göre değil, pragmatik yaklaşımlara göre biçimlendirme olgusuna başka bir örnek vermeliyiz:

"ABD Dışişleri Bakanlığı, İs-

tihbarat ve Araştırma Dairesi, Gizli, 14 Mayıs 1979" başlık ve tarihli Amerikan gizli belgelerinde Sovyetler Birliği'nin Kürt politikası konusunda ilginç saptamalar var. İran'ın yayınladığı bu belgelerden ilginç birkaç alıntı.

"Sovyetlerin eskiden Kürtlere bazı zamanlarda yardım verdikleri bilinmektedir; ama şu anda o yönde bir faaliyet içinde olduklarının bir işareti görülmemektedir. Hatta, Moskova şu sıralarda görülmekte olan Kürt kıpırdanmalarından uzak durmak için elinden geleni yapmaktadır. Zaten Sovyetlerin 1970'lerdeki politikaları bölge ülkeleri ile olan ilişkilerini her zaman Kürtlerin istek ve çıkarlarının üstünde tutmak yönünde olmuştur" (abc)

Aynı belgenin başka bir yerinde şunlar yazılı:

"Kasım hükümeti 1961'de Kürtleri dağıtmak için operasyonlarına başladığı zaman Sovyetler yardım etmek için kollarını bile kıpırtmadılar."

Aynı Amerikan gizli belgelerinde şunlar yazılı:

"1945 Aralık'ında Sovyetler, Bağımsız Kürt Halk Cumhuriyeti'nin kurulması için desteklerini ilan edip 1943'deki Tahran Konferansı'nda kabul ettikleri bu ülkeden geri çekilmek yolundaki sözlerinden caydılar. Fakat, İngiltere'nin ve ABD'nin baskıları üzerine bu ısrarlarından vazgeçtiler ve Kürt Cumhuriyeti (Mahabat Kürt Cumhuriyeti kastediliyor, bn.) de çöktü."

Son olarak Amerikan gizli belgelerinden bir aktarma daha yapalım:

"Yeni BAAS rejimi hararetli bir komünizm düşmanıydı. 1963'te merkezi hükümet ile Kürtler arasında çatışmalar başladığı zaman açık bir biçimde Kürtlerin yanında yer aldı. Sovyet ısrarları ile Moğolistan, Kürt sorununu Birleşmiş Milletler gündemine soktu ve Pravda 6 Mayıs 1963 tarihli nüshasında, 'Kürtlerin otonomi mücade-

lesine" desteğini ilan edip Iraklıları zalimlikle suçladı. Yine de Sovyet desteği lafta kaldı, sadece Bağdat'ın büyük miktarda Sovyet silahlarıyla beslenmesi sona ermiş oldu.

BAAS'çıların 1963'te devrilmesiyle Sovyet tutumu yeniden değişti. Kürt davası için propaganda desteği kısmen yavaşladı. Ayrıca Moskova, Arif hükümetini hatırı sayılır bir ölçüde silahlandırmaya başladı." (16)

Yorum yapmaya gerek yok sunuyoruz. Halepçe katliamı karşısında tek bir söz söylemeyen Sovyet yönetimi, aynı tarihsel çizginin gereğini yapıyordu: Önemli olan Sovyet dış politika çıkarları ve gerekleriydi. 5 bin Kürdün kimyasal silahlar ile katledilmesi fazla önemli değildi! Gorbaçov Sovyetleri'nin Saddam'ın bu soykırımını onaylamalarının (en azından sessizce geçiştirmelerinin) güncel politik ve ekonomik nedenleri de vardı: Faşist Saddam'ın Irak'ı, Sovyetler'in müttefiği idi, aralarında "Dostluk Anlaşması" imzalanmıştı. Sovyetler'in en büyük silah alıcısı yine Saddam'ın Irak'ı idi. KYB yayın organı Al Sahra (Kıvılcım)'nın 1988'de çıkan 3 numaralı yayınında iddia edildiği gibi, Irak'ın kimyasal silah üreten fabrikalarında 30'dan fazla Sovyet teknisyeni çalışmıştı. Adı geçen yayın organının aynı sayısında, 30 Sovyet teknisyeninın adları bir bir açıklanıyor. Bu somut bilgiler, Sovyetler'in neden Halepçe katliamını es geçtiğini, dahası Irak'ı destekler bir tutum takındığını çok iyi açıklıyor. İlginçtir; Halepçe kimyasal silah katliamı belgeleriyle dünya kamuoyunda yansıtılırken, Eylül 1988 tarihli Pravda, "Irak'ın kimsiyal silahlar kullandığı yönündeki iddia, Amerikalıların uydurmasıdır" diye yazmaktadır. (İsmael Beşikçi, Devletlerarası Sömürge: Kürdistan)

Kimileri itiraz edebilir: Stalin dönemi nere, Brejnev ve Gorbaçov dönemi nere, bunlar arasında nasıl bir ilişki kurulabilir?

Yüzeysel ve tarihsel perspektiften yoksun bir yaklaşımla bakıldığında bu itiraz haklı görülebilir. Ancak olaylara tarihsel derinliği ile bakıldığında Sovyet dış politika çizgisinde bir devamlılığın olduğu çok net görülecektir. Bu devamlılığı koşullayan öz, pragmatizm, devlet çıkarları, büyük Rus milliyetçiliği gibi öğelerdir. Zaten çalışmamızın bir boyutu da Sovyet dış politikasındaki bu devamlılığı göstermektir. Bu gösterilmeye çalışılacak. Kuşkusuz, Stalin, Brejnev ve Gorbaçov döneminin kendine özgü özellikleri vardır; bu, öncelikle koşulların bir sonucudur. Ancak farklı ideolojik tonlamalarına karşın, dış politika çizgisi esasta değişmemiştir...

İşin ilginç diğer boyutu, aynı politik yaklaşımın (ilkesiz, pragmatik), bir iki istisna dışında hemen hemen tüm diğer reel sosyalist ülkelerin dış politikalarında da gerçekleşmesidir. Örneğin, 12 Eylül faşizmiyle en iyi ve sıcak ilişkileri geliştirenler, Sovyetler Birliği, Doğu Avrupa (Romanya ve Bulgaristan, devlet başkanları düzeyinde ziyaretler düzenledi) ülkeleri ve Enver Hoca'nın Arnavutluk'u olmuştur. Yüzlerce devrimci, yurtsever ve demokratın katili bir faşist cunta ile çok normal bir ilişki sürdürmek, hangi enternasyonalizm anlayışı ve dayanışma ruhu ve ahlakı ile bağdaştırılabilir? Batı Avrupa emperyalist hükümetleri bile, demokratik kamuoyunun baskısı yüzünden, 12 Eylül faşizmi ile ilişkilerini belli bir düzeye indirmek, hükümet ve devlet başkanları düzeyindeki ziyaretleri bir süre için de olsa dondurmak durumunda kaldılar. Ama "sosyalist" ülkeler hiçbir şey olmamış gibi, ilişkilerini en üst düzeyde ve çok dostça sürdürmekten sakınca görmediler. 12 Eylül faşizmine omuz verdiler böylece...

Bu, bir dış politika geleneğinin devamıdır. Tarihsel kökleri vardır; "Kruşçev-Brejnev revizyonizmi" ile açıklanamaz sadece. Öyle olsa bile, "anti-revizyonist" Arnavutluk'u nereye koyacağız, onun tutu-

munu nasıl ve neyle açıklayacağız?

Burada bir soru kendini dayatıyor, varlığını günümüzde de yakıcı bir tarzda sürdürüyor: Devrimini yapmış ülkeler, dış politika ilişkisi ve yönelimlerini Marx ve Lenin'in proletarya enternasyonalist ilkeleri ışığında mı saptayacaklar; yoksa, ilkesiz, pragmatik ve "ulusal sosyalizm"lerinin çıkarları temelinde mi belirleyecekler? Bugüne dek somutlanan pratik, "ulusal sosyalizm" anlayışlarının bir gereği olarak, dış politika ilişkileri milliyetçi ve pragmatik bir temelde somutlanmıştır.

Enternasyonal boyutu eksik olan sosyalizm pratiklerinin varacağı nokta bugün gelinen noktadır. Ya da şöyle: Bugün reel sosyalizmin yaşadığı son dramatik durumda, enternasyonalizmsiz bir yaklaşımın payı hatırı sayılır bir boyuttadır sanıyoruz.

DİPNOTLAR

(8) Diplomasi, doğası gereği tutucudur. Hele öğretisi olarak, "barış içinde bir arada yaşama" teorisine dayandıktan sonra bu tutuculuk, statükocu ve gerici bir niteliğe doğru evrilir. Dünya devrim güçlerine ve bunların devrimci mücadelelerini değil, devletlerarası çelişki ve ilişkileri temel alan "barış içinde bir arada yaşama" teorisinin özü, varolan dünya statükosunun sürdürülmesi ve korunmasıdır. Çin Komünist Partisi'nin baş ilke olarak geliştirdiği "barış içinde bir arada yaşama" teorisini, "içişlere karışmama", "devletlerin toprak bütünlüğüne saygı" gibi öğeleriyle tutucu ve statükocu politika ve uygulamalara dayanak yapıyor. Şöyle bir itiraz gelebilir: Emperyalizm müdahaleleri önlemek için geliştirilen ve devletler hukukuna geçirilen ilkelerdir. Bu tek yanlı bir yaklaşımdır. Emperyalist müdahale ve işgalleri önleyen, gayri meşru sayan bir ilke rolü oynamabildiği gibi, "içişlerine karışmama" ve "devletlerin toprak bütünlüğüne

saygı" ilkeleri, sömürgeci bütünlükleri meşrulaştıran, iç savaş ve ulusal kurtuluş savaşlarının muhatabı devlet tarafından her türlü yöntemle bastırılmasını onaylayan ve meşrulaştıran bir rol oynuyorlar. Dolayısıyla, tutucu ve statükocu bir yapıya sahip bulunuyorlar.

Reel sosyalist ülkeler, bu "içişlerine karışmama" ve "devletlerin toprak bütünlüğüne saygı" ilkelerini şampiyonluğunu yaptılar.

Güncelde yaşanan Güney Kürdistan halkımızın soykırım ve tehcir trajedisi biliniyor. Emperyalist devletler (ABD, İngiltere, Fransa vd.), bu olayı, emperyalist çıkarları doğrultusunda ve bölgesel hegemonyalarını artırmada bir araç olarak kullandılar. Bu tutumlarını meşrulaştırmak için, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nden karar (lar) çıkarttılar. İlginçtir; Çin, Küba, Sovyetler (daha sonra oylamada ABD'nin istediği yönde oyunu kullandı) vb. ülkeler, "iç işlere müdahale", "içişlere karışmama" gerekçesi ile emperyalistlerin müdahale planlarına karşı çıktılar! Emperyalistlerin planlarına şiddetle karşı çıkmak doğru ve yerinde bir tavidir. Ancak, bunu yaparken, statükocu bir konuma düşmemek ve bir halkın soykırım hareketine dolaylı ve dolaysız ortak olmamak gerekiyordu. Milyonlarca insanın tehciri ve soykırım trajedisini "bir ülkenin iç işi, iç sorunu" olarak değerlendirmemek gerekiyordu. Dolayısıyla, bu tezleri ile "iç işlere karışmama" bu ülkeler; nesnel olarak, Saddam'ın Kürt soykırımını onaylar bir konuma düştüler. Emperyalist planları boşa çıkarmada yalnız ve güçsüz kaldılar. Etkili olamadılar...

"İç işlere karışmama" ilkesi, emperyalist müdahaleyi önlemede, boşa çıkarmada bir dayanak tez olabilir; ancak unutulmasın ki, Saddam gibi faşist-sömürgeci rejimlerin elinde soykırım ve katliamları meşrulaştırıcı bir rol oynayabiliyor.

Çin, Küba, Sovyetler vb. devletler, Kürtlerin tehcir ve soykırım trajedisini bir devletin "iç işi, iç sorunu" olarak değerlendirdiler: Emperyalist müdahalelerden korkuyorlar çünkü. Benzer sorunlar ve kaygıları yaşıyorlar: Çin'in başı Tibet ile deritte; Sovyetler, uluslar sorunu bakımından kaynıyor; Küba ise ABD'nin müdahale tehdidini yakıcı bir tarzda hissediyor. Ortada ilkeli bir tutum alışı yok, aslında. Her biri, devletsel çıkarları ve kaygıları uğruna Kürtlerin soykırımını bir "iç iş, iç sorun" olarak değerlendiriyor; bu konuda, başka müdahaleler için emsal oluşmasını istemiyorlar; tutumlarının altında yatan gerçeklik bundan başkası değildir.

Emperyalist planlara, müdahalelere karşı tavır alınmalıdır, daha güçlü tezlerle. Ancak bu, bir soykırım hareketini meşru gösterebilecek argümanlarla olmaz!

Kürt trajedisinde somutlaşan tavırlar, reel sosyalist ülkelerdeki dış politikanın ne kadar ilkelerden uzak ve devlet çıkarlarıyla biçimlendirildiğini, statükocu bir konumda olduğunu çok çarpıcı olarak gösteriyor.

Bir halkın soykırımına seyirci kalmak kadar ürkütücü, dehşet verici bir şey olamaz. Emperyalist müdahaleye karşı çıkma adına, bir soykırım, "devletin iç sorunu" olarak meşrulaştırılmaz!

Böyle statükocu ve kötü konumlara düşmemesinin yolu da, odağında Dünya devrim perspektifi olan devrimci proleter enternasyonalizm anlayışı ile donanımlı olmaktan geçer...

(9) Komintern Belgeleri S.122

(10) Komintern Belgeleri

(11) Komintern Belgeleri, S. 117

(12) F.Claudin, age, 1.Cilti, S. 104-105

(13) F.Claudin age, 1. Cilti, S. 152

(14) F.Claudin age, 1. Cilti, S. 231

(15) Stalin, Aktaran F. Claudin, age, 1. Cilti, S. 232

(16) Toplumsal Kurtuluş, Sayı: 32 S. 29-32-33-33

Kitlesel mücadelede kalıcılık sorunu

KENDİLİĞİNDENLİK

ve

REFORMİZM

Geçen sayımızda, herhangi bir sömürge ülkede halk demokrasisi, sorunları ve işleyişi üzerine genel bir değerlendirme yapmıştık. Bu sayımızda da bu sömürge ülkede ortaya çıkan kitlesel mücadelenin kalıcılık sorunu, kendiliğindenlik ve reformizm konularına kısaca işaret etmek istiyoruz.

Kitlesel mücadelenin kalıcılığını sağlama sorunu örgütlenmeyle, siyasi faaliyetle ve kitlelerin güncel ve temel ihtiyaçlarına cevap veren zengin mücadele pratiğiyle yakından bir bağ içinde olmakla birlikte; mücadelede temel alınan sosyal kesimlere yaklaşım, kitle reaksiyonlarını kontrol etme ve bazı olumsuzlukların üzerine yeterince gitmeyle de yakın bağlar içindedir. Bu konuyu biraz daha somutlaştırarak açmakta yarar vardır.

Bilindiği gibi ulusal kurtuluş devrimi, sömürge ülkenin sosyal yapısının özelliklerinden dolayı, Rusya'da olduğu gibi işçi sınıfının (temel güç anlamında) devrimci hareketini geliştirerek değil, sömürge ve geri kalmış bir ülke olması nedeniyle işçi sınıfının ideolojik, politik, örgütsel önderliğinde halkın devrimci hareketi şeklinde gelişmek durumundadır. Bu bağlamda, ulusal güçlerin tümünü içine alan bir hareket geliyor. Bunun anlamı ortadadır. Ulusal ve toplumsal yapının özelliklerini gözönüne getirildiğinde geniş bir köylü, küçük burjuva, aydın gençlik kesimin varolduğu görülür. Buna karşılık en devrimci sınıf olan proletaryanın nicel olarak temel güç olmayacak denli zayıf olduğunu da biliyoruz. Devrimin bu toplumsal gerçeklik üzerinde yükseldiği açıktır. Yani, ulusal kurtuluş sa-

vaşı işçi sınıfının yanı sıra büyük oranda köylülüğe, küçük burjuvaziye ve aydın gençliğe dayanarak gelişmektedir. İşte bu durum, kitlesel mücadelenin kalıcılığını yaratmak sorununu daha fazla önem vererek ele almamızı zorunlu kılıyor. Bunun en önemli nedeni, temel alınan ulusal dinamiklerin içinde buldukları özelliklerin çok problemlidir. Bu konuda zengin çözümler yapıldığından, burada bunları tekrar belirtmek gereksiz olacaktır. Konumuz sadece şunu belirtelim: Temel alınan emekçi kesimler ikili bir özellik taşıyor. Bunlardan birincisi, ulusal ve toplumsal çelişkileri derinlemesine yaşamaları nedeniyle milli demokratik devrimden çıkarları olması ve bu nedenle devrime açık olmalarıdır. İkincisi ise, sosyal konuları itibarıyla şartlar ve koşullar değiştiğinde reformizme ve sonuç olarak da teslimiyete kayabilecek nitelikleri üzerlerinde taşımalarıdır. Bu bir çelişki değil, tersine genelde varolan toplumsal yasaların bu sömürge ülkede çok daha üst boyutta yaşanmasıdır. Bu ikili durum bu ülkede, ortaçağ geleneklerinin günümüzde hâlâ etkisini sürdürdüğü çarpık yaşam tarzlarıyla birleşerek daha ağır sorunları ortaya çıkarmıştır. Kuşkusuz bu sorunlar bugüne kadar yürütülen mücadeleyle büyük ölçüde aşılmıştır. Ancak, bunun etkilerinin önemli oranda sürdüğü de bir gerçek.

İşte bu noktada dayanılan sosyal kesimlerin devrimci yönlerini daha da geliştirip egemen hale getirmek, ikinci yönlerini ise sürekli törpüleyip tamamen etkisiz kılmak kitlesel mücadelenin devrimci temelde kalıcılığını sağlamak bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu konuda dikkat edilecek hususlar şunlardır:

Her şeyden önce, kitlelerde halk bilincini en ileri düzeyde geliştirmek gerekiyor. Bu konuda önemli mesafe-

Devran SOLMAZ

lerin katedildiği ortadadır. Ancak, kitlelerde hâlâ aile, aşiret gibi gerici etkiler mevcuttur. Bunu izleyip görmek mümkündür. Öncü parti anlayışında aşiretlere, ailelere dayalı örgütlenme ve mücadele gibi bir politika söz konusu değildir, olamaz. Bu genel doğru biliniyor. Nitekim bu ülkede halka yaklaşımda tamamen ülke, halk ve emek değerleri temelinde gidilmekte, halka bu bilinç taşıyıp mücadeleye saflarına çekilmeleri sağlanmaktadır. Ancak, kitlelerin eski yaşamın etkilerini tümenden attığı da söylenemez. Bu durum, kitlesel mücadelenin kalıcılığını sağlama sorununu etkileyen olumsuz bir gelişmedir. Geçen zaman sürecinde şunu gördük. Bu ülke insanları devrimci öncünün, önderlerin kurduğu kitlesel ilişkileri ve geliştirilen kitlesel mücadeleleri "falan aşiret öncü partiyi destekliyor, filan aşiret devletten yanadır", "şu aşiret veya aile kitlesel mücadeleye katılıyor, şu aşiret veya aile katılmıyor" vb. şeklinde değerlendirmektedir. Buradan hareketle "namuslu-namussuz aşiret" ayırımına gidiliyor. Bunlar bizzat tanık olunan gerçeklerdir. Açık ki, bu tür anlayışların varlığı ciddi bir tehlike arz ediyor. Bu anlayışlar toplumda varolan eski kutuplaşmaların farklı biçimlere bürünerek sürmesine neden olacağı gibi, kitleleşmenin dar bir potansiyel içinde hapsolmesini ya da genişleyememesini de beraberinde getirir. Yine bu tür anlayışların varlığı "halk" ve "devrim" kavramlarına sığmayan aşiret ve aile bilinç ve geleneğinin sürdürülmesi sonucunu doğurur. Bütün bunların bu ülkenin güney parçasında varlığını sürdüren ilkel milliyetçi harekette nasıl vücut bulduğunu, dar aşiret ve aile ilişkisi içine düştüğünü ve hatta "cahş" diye tabir edilen geniş

bir işbirlikçi kesimin doğuşuna bir sebep teşkil ettiğini sanırsanız herkes bilmektedir. Yine Güney Afrika'da Zulu Kabilesi'nin onlarca yıldır nasıl yanlış bir politikanın ürünü olarak kitleleşmesinin yayılmasında engel oluşturulduğu ve hatta ANC ile kan davasına tutuştuğu bilinmektedir. Devrimci savaşımın boyut kazandığı günümüz koşullarında kitlelerde ortaya çıkan bu anlayış, ilkel milliyetçi geleneğin hortlatılması anlamında tam bir uygunluk göstermemekle birlikte belli bir tehlike arz ettiği de ortadadır. Açık ki, bu anlayışların üzerine ciddi biçimde gitmek gerekmektedir. Kitleler arasında aşiret, aile bilincinin önemli oranda kırılıp, yerine ülke, halk, emek ve devrimci değerlerin taşırıldığı söylenebilir, yüzlerce yıllık eski ve gerici değer yargılarının bir gelenek, bir kişilik ve davranış tarzı olarak hâlâ etkilerini sürdürdüğünü de görebiliyoruz. Örgütsel olarak varlığı büyük ölçüde dağılan, kan bağına dayalı aşiret ve aile ilişkileri bugün etki düzeyinde de olsa insanların bilinç ve kişiliğinde önemli oranda izlerini sürdürebilmektedir. Bu çok açık. Aile ve aşiret bilinci ve yaşantısından ülke ve halk bilinci ve yaşantısına geçişin büyük bir hızla yaşandığı günümüzde, ara bir süreç olarak bu tür izlerin varlığını sürdürmesi bir anlamda doğaldır da. Bu sürecin yarattığı çeşitli sorunlar ve sıkıntılar da olacaktır. Sorun bu değil. Sorun, öncünün ve yurtsever, örgütlü halkın yaşanan bu sürece nasıl yaklaşım çözüm üreteceğidir. Kitleleşmenin kalıcılığını sağlamak ve kitleleşmenin boyutunu genişletmek için bu sorunun çözümüne yaklaşım önem taşımaktadır. Aksi durumda farklı biçimlerde de olsa, bu sömürge ülkenin güney parçasına ve Güney Afrika'ya benzer bir gelişmenin pratik bir olgu olarak ortaya çıkması kaçınılmaz olacaktır. Belli ki, en doğru yaklaşım; kitlelerde emek, ülke, halk ve devrim değerlerini bilinç düzeyinde daha da derinleştirmektir. Aşiret ve aile bilinciyle taban tabana çelişen bu bilinç ve değerlerin kitle bilincine ve davranışına tamamen egemen kılınması gerekiyor. Bu bilincin yerleşip kökleşmesi kaçınılmaz olarak eski değer yargılarını da silip süpürecektir. Bugün kitlelerde hâlâ eskinin alışkanlıkları görülüyorsa, bunun tek nedeni belirttiğimiz değerleri yeterince taşımamasıdır. Bu bakımdan en gerici gibi görünen

ama, özünde aşiret ve aile yapısı içinde görülmemiş bir baskı, sömürü ve geriliği yaşayan emekçi kitlelere genişlemesine yayılmak, geniş kitleler arasında yoğun bir siyasal faaliyet yürütmek, yeni dönemde karakter değiştirerek ortaya çıkan sorunların üzerine gitmek, öncünün ve örgütlü yurtsever halkın önünde duran önemli bir görev haline gelmiştir.

İkinci olarak; bu ülke, küçük burjuvalar cennetidir. Fakat, küçük burjuvazi bir başka ülkede görülmeyen çok çarpık ve değişik etkilenmeleri de üzerinde taşıyan bir kesim durumundadır. Ayrıca şunu da belirtelim ki, özellikleri ve ulusal kurtuluş hareketinden etkilenme düzeyleri geniş çözümlenmelerle ortaya konan küçük burjuvazi üzerinde emperyalizm ve sömürgecilikten tutalım reformist, teslimiyetçi, işbirlikçi hareketlere kadar tüm çevreler hesap yapıp tehlikeli politikalar geliştirmeye çalışmaktadır. Özellikle sömürgecilğe bağlı otonom ya da özerk bir ülke projesini gerçekleştirmek için en çok bu tabakaya bel bağlanmakta, bu statü için sosyal dayanak olarak en çok bu kesim üzerinde hesaplar yapılmaktadır. Bugün için küçük burjuvazi devrimden yana çekilmekle birlikte, düşmanın bu politikalarını iyi görmek ve sınıf olarak ikili bir özellik taşıyan bu sosyal tabaka içinde gereken tüm devrimci tedbirleri geliştirmek büyük önemdedir. 1970'lerdeki Filipin, Malaya, Kolombiya vb. ülkelerdeki gerilla hareketlerinin yenilgilerinde en önemli nedenlerden birisinin daha önce devrime büyük destek ve güç veren küçük burjuvazinin saf değiştirmesi, yeni-sömürgecilik politikasını yürürlüğe sokarak çıkarlarına hitap eden emperyalizm ve yerli işbirlikçilerinden yana tavır takınması olduğu biliniyor. Emperyalizm ve sömürgecilik bugün benzer bir sonuç elde etmek için otonomi ve hatta son çare olarak federasyon gibi kendi çıkarlarını sarsmayan köklü politika değişiklikleriyle küçük burjuvaziyi yedeğine almayı, bu yolla öncü parti önderliğinde gelişen bağımsızlık hareketinin kitle gücünü zayıflatmayı ve sonuçta kitle tabanı daralmış bir mücadeleyi yenilgiye uğratmayı veya en azından marjinal bir konuma getirmeyi hesaplamakta ve uzun süredir yaptıkları hazırlıklar temelinde bunun ilk adımlarını atmaya başlamış bulunmaktadır. Açık ki, giderek gündeme sokulmaya başlanan bu politikalar ta-

mamen öncü partiye ve örgütlü yurtsever halka karşı geliştirilen karşı devrimci bir seçenek olarak hayata uygulanmaya çalışılıyor. Emperyalizm ve sömürgecilik açısından hayata geçirilmesi artık kaçınılmaz olan bu politika değişikliklerinden devrimci hareketin yararlanmasını engellemek için gereken bütün tedbirler alınmaya çalışılmaktadır. Yapılan süper yığınağın, emperyalist orduların kademe kademe bu ülkeye taşırılmasının, "özgür düşünce ve ifadeler evet, silahlı şiddete hayır" şeklinde özetlenebilecek ve daha çok da aydınlara, küçük burjuvaziye yönelik kampanyalar yürütülmesinin, "sınırötesi" hareketlerinin, emperyalist partilere ve çevrelere örgütlenme ve siyasal çalışma imkanlarının tanınmak istenmesinin, bazı küçük burjuva kesimlerin ekonomik olarak palazlandırılmaya çalışılmasının, devrimci harekete ve uyanan halka karşı son derece şiddetli bir terörün geliştirilmesinin, ekonomik göçertme ve göç politikasına hız verilmesinin, yurtsever aydın-demokrat kesimlere yönelik cinayetlerin geliştirilmesinin, "özerk" ya da "federe" bir yönetimden bahsedilmesinin, her aileden iki kişiye maaş bağlanmasının vb. gibi özel savaş politikalarını derinleştirmenin nedenleri biraz da burada aranmalıdır. Açık ki, bu gözle görülen bir durumdur. Ve bu konuda uluslararası emperyalist güçlerle ortak politikalar geliştirilmektedir.

Bütün bu gelişmeler işin siyasal boyutuyla değerlendirildiğinde, büyük bir çıkışın imkanlarını sunduğu gibi, ortaya çıkabilecek tehlikeleri de ciddi biçimde görmeyi ve bugün devrimle bütünleşen küçük burjuvaziyi sınıf olarak her dönemde etki altında bulundurmaya gerekli kılmaktadır. Aydınlar dahil, küçük burjuvazinin her kesimini karşı-devrimin tehlikelerine karşı kapalı tutmak büyük önemde bir konudur. Belli ki, sömürgeciler yaşanan ulusal demokratik sorunları sadece askeri yöntemlerle çözemeyeceğini anlamıştır. Son dönemlerde bu daha da açığa çıkmıştır. Esasen sömürgeciler 1989'dan bu yana siyasal "çözümler" konusunda belli bir politika temelinde adımlar atmak için lehte koşulların doğmasını beklemişlerdir. Bölgede yaşanan gerginlikler bu anlamda sömürgecileri harekete geçirecek sözüm ona koşulları doğurmuş ya da sömürgeciler gelişmeleri böyle ele almış olsa da, istedikleri ortamın, özellikle özgürlük hareketinin şiddet-

lenmesi nedeniyle bir türlü oluşmadığını görüyoruz. Bütün bu gelişmelerin ürünü olarak geri adım atmak zorunda kalan sömürgeci hükümet, aldığı bir kararla bugüne kadar inkar ettiği bir halkın dilini ilk kez kabul edip serbest bıraktı, bu halkın varlığını tanıdı. Ancak buna rağmen, öncü güç ve halkın geliştirdiği özgürlük hareketini tanınamakta ısrar eden sömürgeciler, bu ülkenin güney ve kuzey parçasını zaman zaman büyük çaplı hava bombardımanına tabi tutarak, devlet terörünü geliştirmekte ısrar ettiler. Öyle ki, bir başka egemen devletin sömürgesi olan güney parçasına yönelik işgal girişimi ve tehditlerinden geri durmadılar.

Sömürgeciler ulusal sorunun çözümü konusunda öncü gücü dışta tutan federatif yönetime kadar uzanan bir politik hat belirlemiştir. Hatta öyle ki, bu halkın hamiliğine soyunacak kadar ileri gitmiştir. Ve bu politikalarına hayat kazandırabilmek için, reformist, ilkel milliyetçi çevreleri, gelişmelerin seyrine göre planlarının kapsamına almakta bu çevrelerin dışında yerel işbirlikçi feodal kompradorlara ve bütün bu güçler aracılığıyla da geniş bir küçük burjuva ve köylü kesimine yayılarak Bask ya da İskoçya türü bir sonuca ulaşmayı programlıyor. Bu çözümün hayat bulabilmesi için emperyalist desteği de arkasına almıştır. Ve bütün bu olan bitenlerin ardından devrimci öncü güç kesinlikle ezilmek istenmektedir.

İşte, bu koşullarda kitlelerin ve özellikle de küçük burjuva kesimlerin devrimci yönlerine dayanmak, bu yönlerini daha da geliştirip düşmana alet olabilecek yönlerini ortadan kaldırmak ve gerici reformist çözüm girişimlerine karşı devrimci çözüm ve seçeneği kitlelere egemen kılp mevcut kitlesel desteği ve kitlesel mücadeleyi kalcılaştırarak daha da genişletmek ve diğer güçleri bu gerici çözüm programlarının dışına çekip şayet olanaklıysa devrimci çözümün potasında tutmaya çalışmak önemi biraz daha artan bir konu haline gelmiştir. Bu noktada sömürgeci ve reformist programlara karşı, devrimci ulusal kurtuluş programını yükseltip program hedeflerini kitlelere tek doğru seçenek olarak benimsetmek büyük önemdedir. küçük burjuvazi başta olmak üzere geniş yığınlar, gerçek kurtuluşun sömürgecilik ve bağımlılık ilişkilerinin olmadığı bağımsız, özgür ve demokratik bir ülkeden geç-

tiğini bilinç ve davranışta yoğunlaştırmalıdır. İşbirlikçilerin liderliğini yapacağı çözümlerin tam anlamıyla gerici ve halk düşmanı olacağını kitleler daha şimdiden bilmelidir. Bu nokta önemlidir ve emperyalizm, sömürgeciler ve işbirlikçilerinin hayata uygulamak istedikleri bu programı açığa çıkarıp kitleler nezdinde teşhir etmek de pek o kadar güç bir şey değildir. Tersine mümkündür ve hatta düşmanın belirtilen politikası bilinçlenmiş bir kitle temelinde iyi değerlendirilirse devrimsel gelişmelere yol açabilecek sonuçlar doğurur. Burada iki önemli şeye dikkat çekmek istiyoruz. Birincisi, örneğin özerklik türü bir çözüm gündeme gelirse bu durum ulusal çelişkinin biraz yumuşamasını doğuracaktır ve bu devrimci bir çıkış için değerlendirilebilecek büyük bir tavizdir. İkincisi, ulusal çelişkinin biraz yumuşamasına paralel olarak toplumsal çelişkiler bütün ağırlığıyla devam edecek ve hatta savaş nedeniyle daha da derinleşecektir. Ki, bu durumda teşhiri büyük oranda sağlamış olan zayıf ve kokuşan sömürgecilik ve işbirlikçilerini, tarihsel koşullar ve fırsatlar da iyi şekilde değerlendirerek büyük bir gürlütle tasfiye etmek fazla zor olmayacaktır. Ancak, bu sonuçları elde etmek için kitleleri yeterince aydınlatmak gerekiyor. küçük burjuvazi başta olmak üzere kitleleri reformist ve gerici çözümlere kapalı tutmak sadece güncel bazı gelişmelerden ötürü değil, genel anlamda ve uzun vadeli bir yaklaşımın gereği olarak üzerinde önemle durmayı gerektiren bir sorundur.

Üçüncü olarak; kitlesel mücadelenin kalcılığını sağlamak için düşmanın siyasal yönden geliştirdiği anti-ulusal kurtuluşçu faaliyetlerini etkisiz kılmak ve son dönemlerde daha da güncel bir konu haline gelen dinsel yapıya karşı doğru bir yaklaşım göstermek gerekiyor. Bilindiği gibi sömürgecilik, her gün, her saat tüm iletişim araçlarını kullanarak ulusal kurtuluşa öncülük yapan güce teröristtir, komünisttir, elinizde mal-mülk ne varsa hepsine el koyacaktır, din düşmanıdır, bu nedenle özgürlük ve demokrasiye karşıdır vb." şeklinde yoğun bir propaganda geliştirmektedir. Açık ki, tüm bunlar büyük bir demagojidir ve halkı olumsuz yönde etkileyip saflarına çekmeyi veya en azından kafa karışıklığı yaratarak yığınları tarafsızlaştırmayı amaçlayan etkinliklerdir. Ancak, olaya sadece

bu tespitlerde bulunarak yaklaşmak yetmiyor. Bu ülkede hemen tüm sosyal kesimlerin mülkiyete karşı büyük bir tutku içinde olduğu bilinmektedir. Paraya, mülke düşkünlük, denilebilir ki, bir başka ülkede görülmeyecek kadar ileridir. Bu uğurda insanların birbirlerini boğazladıklarını, kadınların bile para, mülk adına nasıl bir meta haline getirilip satıldığını bilmeyenimiz yoktur. Bu toplumsal zaafı iyi gören Sömürgecilerin para ve mülk dağıtarak ihaneti ve usaklığı geliştirmeye çalıştığı da biliniyor. İşte bu noktada kitlelerle ilişkilerde mülkiyete karşı olunmadığını, tersine bir avuç işbirlikçi feodal komprador ve sömürgeciliğin ülkemiz üzerindeki sömürü ve mülkiyet ilişkisini tasfiye edip kamulaştırma temelinde geniş bir demokratik reformun geliştirilmek istendiğini anlatmak gerekiyor. Öyle ki, özellikle son dönemlerde sömürgecilerin bu halkın elinde varolan mülkiyetine yönelik geliştirdiği çapulculuğa karşı da gerektiğinde kitlelerle birlikte bizzat bir direniş içine girilebilmeli ve onun sahte propagandalarına, çapulculuğuna örnekler vererek teşhir etme yoluna gidilebilmelidir. Genelde böyle bir yaklaşım gösterilir ve milli devrimin yanı sıra demokratik devrim hedeflerinin önüne uygun bir çalışma geliştirirken, özellikle sömürgecilerin oldukça istismar etmeye çalıştığı din olgusuna karşı da doğru bir yaklaşım sergilemek gereklidir. Bu konuda Parti politikasının esas alınması kadar, örneğin bir Filistin hareketinde görüldüğü gibi dinsel akımların "anti-sömürgecilik" ve "anti-emperyalizm" adına kitlesel mücadeleleri etki altına alma çabalarına karşı da oldukça uyanık olmak ve gereken tedbirleri almak gerekmektedir. Bugün için halk kimlikli islami akımların kitlesel mücadele içinde ağırlıkları yoktur. Ancak, belli bir çaba içinde oldukları görülen bu akımların bizzat devlet eliyle desteklenerek "alevicilik", "sünnilik" şeklinde ayrımcı bir politikayla teşvik edilip gerici bir tarzda örgütlendirilmeye çalışıldığını ve bunların önü alınmazsa ileride toplumu bölen ciddi bir tehlike oluşturabileceğini gözden ırak tutmadan hareket etmek gerektiği açıktır. Sömürgeciliğin dini bir silah olarak kullanma çabaları büyük oranda boşa çıkarılmıştır. Fakat, son dönemlerde, ağırlıklı olarak kentlerde halk kimlikli islamcılığın, gelişmeye çalıştığı görülmektedir. Bu akımın bu

ülkede yaşanan ağır ulusal ve toplumsal sorunlara çağdaş ve devrimci temelde çözüm getiremeyeceği; sömürgeciliğin özel savaş politikası karşısında alternatif bir mücadele örgütlemeyeceği ve kitlesel mücadelenin kalıcılığını ve bütünselliğini engelleyen önemli bir unsur olacağı açık olmakla birlikte halkta varolan dini değerleri kullanarak ve özellikle Parti önderliğinde gelişen UK savaşının ortaya çıkaracağı kimi boşluklardan yararlanarak belli bir kesim içinde gelişme kaydedebileceğini görüp şimdiden bunlara karşı tedbirler geliştirmek; etki altında bulunması gereken kitlesel potansiyeli bunların insafına terk etmemek ve bu akımlarda görülen ve esasen çağdaş, demokratik değerlerle gelişen yönlerine karşı mücadele geliştirmek önemli bir görev durumuna gelmektedir. Bu görevleri yerine getirmenin en sağlıklı yolunun aydınlanma örgütlenme ve mücadeleyi daha yetkince geliştirmekten geçtiğini belirtmeye gerek yoktur.

Kısaca, gerek düşmanın geliştirdiği yaygın propaganda faaliyetlerine karşı, gerekse bir akım olarak geliştirilmeye çalışılan gerici dinsel unsurlara karşı gereken tedbirleri almak, halkı bu konularda bilinçlendirip uyanık tutmak kitlesel gelişmeyi daha ileri götürmek ve yaratılan mücadeleyi devrimci, demokratik çağdaş doğrultuda kalıcılaştırmak bakımından önemlidir.

Son olarak, kitlesel mücadelelere zarar veren ve kalıcılığını zedeleyen belli başlı pratik tutumlara işaret etmek istiyoruz. Bunlar, kitle mücadelesinde aşırı reaksiyonlara girmek ve düşmanın spekülasyon yaratmayı amaçlayan girişimleridir. Kitlesel mücadele içinde dikkatleri çeken ve hemen hemen her ülke devriminde dile getirilen hususlar arasında bunlara sıkça rastlanmaktadır.

Kitlesel mücadeleleri geliştirirken, özellikle eylem sürecinde cesur, atak ve kararlı bir direnişi örgütlemek kuşkusuz önemlidir. Ürkeklik ve ikirciklik; hangi çapta olursa olsun geliştirilen kitlesel mücadeleye nasıl büyük zararlar verip düşmanın sert saldırılarına karşısında büyük bir dağılmayı, bozgunu ve moral çöküntüsünü yaratıyorsa, cesaret ve ataklık adına aşırı uçlarda tutumlara girmek de ciddi zararlar getirecek ve dolayısıyla kitlesel mücadelenin kalıcılığını olumsuz yönde etkileyecektir. Biliniyor ki, onlarca yıldır baskı ve şiddet altında ya-

şayan bu ülke halkında hem iliklerine kadar işlenmiş bir korku ve teslimiyet hem de düşmana karşı biriken büyük bir öfke ve kin duygusu vardır. Bu iki olgu iç içe yaşanıp olumlu yan henüz yeni yeni gelişmektedir. Bu açıdan kitlesel mücadelelerde bazen birincisi, bazen ikincisi, bazen de ikisi iç içe geçerek, ama her halükarda bu iki özellik önemli oranda pratiğe yansımaktadır. Açık ki, kitlesel mücadelede ortaya çıkan bu durum giderilmeli ve sağlıklı bir bilinç ve davranış tarzı geliştirilmelidir. Bu noktada öncünün kitle nabzını elinde tutarak istediği şekilde kontrol etmesi büyük öneme sahiptir. Ne zaman en radikal ve kararlı tutumlar geliştirilecek, ne zaman geri çekilinecek, nerede, nasıl hareket edilecek? Düşmanın geliştirmek istediği provokasyonlara karşı ne tür önlemler alınacak? Bütün bunlar önemlidir. Bu konuda hem öncü hem de mücadelenin pratik deneyimleri temelinde eğitilmesi gereken kitleler yeterince politize olmalıdır. Düşman "dağılım" dediğinde dağılıp, geri çekilmek, türkleliğin kendisidir ve bu zaafı değerlendiren düşmanın büyük bir terör estirmesini de beraberinde getirir. Bunun o anki kitle mücadelesine, direnme ruhu ve azmine vereceği kısa ve uzun vadeli zararlar ortadadır. Yine, büyük çaplı, güçlü ve kararlı bir kitlesel direniş ortamında düşmanı küçümseyip üzerine büyük öfke ve kin duygularıyla yönelip tamamen kontrolsüz ve bilinçsiz bir şekilde isyan türü aşırı tutumlara girmek de zararlı sonuçlar doğurur. Zira, düşman, bilinçsiz ve kontrolden çıkmış bir direnişi ele geçirilmez bir fırsat olarak değerlendirip sonuçta tam bir vahşet ve terör politikasıyla onarılması güç bir noktaya çekecektir. Özellikle örgütlülük ve donanım bakımından güçlü olduğu yerlerde düşman hemen her ülkede bu tür aşırılıkları mutlak şekilde kullanır. Bu nedenlerle gerek ürkek bir mücadele gerekse aşırı uçlara varan bir mücadele ve tutum genel bir anlayış olarak kesinlikle söz konusu olmamalı; bütün hazırlıklar ve hazırlanacak planlar bilinçli ve direnişin niteliğinin ruhuna denk düşmeli; aksi tutumların kitlelerin direnme güç ve azmini kırıp sonuçta olumsuz bir zemine çekeceği unutulmamalı; kitlesel mücadelede program, örgütlülük, disiplin, sağlam bir kararlılık özenle geliştirilmesi gereken esaslar olmalıdır. Kitlesel mücadelelerin kalıcılığında bu un-

surlar önemli bir yer tutar.

Öte yandan düşman kitle bilincini bulanıklaştırmak, kafa karışıklığı yaratmak, kitle moralini bozmak, öncü Partiye olan güven ve inancı sarsmak ve günümüzde giderek filizlenip olgunlaşmaya başlayan birlik ve özgüven unsurlarını dumura uğratmak için pek çok yöntemler kullanmaktadır. Bilinci gelişmiş, morali yüksek, devrime olan inancı ileri, karşılıklı güveni artmış, birlik ve örgütlülük içinde olan bir halk, sömürgecilik için en tehlikeli halktır. Adı geçen ülkede sömürgeciliğin bugüne kadar rahat hareket etmesinin en temel nedenlerinden birisi, halkın bu özelliklerden yoksun olmasıydı. Ancak, halk bugün bu özellikleri giderek yakalıyor ve düşmanı en çok korkutan ve karşı tedbirler almasına yol açan gelişme de bu oluyor. Bu noktada düşmanın bir dizi faaliyetine tanık oluyoruz. Örneğin, şu veya bu yerelde çok yoksul olduğu bilinen kişilerden Parti adına yüksek miktarlarda para yardımı isteniyor ve şayet belirtilen sürede verilmezse ölümle cezalandırılacağını bildiren bildiriler gönderiliyor. Bu durum, özellikle bilinçsiz kitleyi olumsuz yönde etkilemektedir. Yine, devrimle ilişkisi olan tanınmış insanlar hakkında bilinçli olarak şaibeler üretilmekte, kitlelerin kafasında kuşku örülmek istenmektedir. Bunun yanı sıra aşiret ya da aileleri karşı karşıya getirmeyi amaçlayan kışkırtmalar geliştirilmekte, Parti önderliğini, gerillayı karalayan ve komplocu ajan-provokatörlerin, itirafçı alçakların imzasını taşıyan bildiriler bol bol dağıtılmaktadır. Ayrıca, düşman, rastgele kurşunlamalar, ev taramalar, insan kaçırıp katletmeler gibi son dönemlerde giderek tırmandırılan politikalarla bir panik ve güvensizlik ortamı yaratmaya çalışmakta ve kitlelere "geleceğiniz belirsizdir, hiçbir güveneye sahip değilsiniz" mesajları vermek istemektedir. Kontrgerillanın bu konuda organize bir faaliyet içinde olduğu bilinmektedir.

Açık ki, bütün bu faaliyetlerle kitleler arasında büyük bir belirsizlik, güvensizlik, yılgınlık, dağınıklık ve kaos yaratılmak istenmektedir. Düşmanın, kitlesel mücadeleye karşı bu tür özel savaş politikalarıyla yönelmesi tamamen devrimci öncüyle kitleler arasındaki bağı koparma ve bu temelde kitlesel mücadeleyi zayıf düşürme amaçlıdır. Bu bakımdan, esas hedefi kitlesel mücadeleyi kalıcılaş-

türmek ve daha da geliştirmek olan öncünün, tüm bu faaliyetlere karşı yeterli bir yaklaşım göstermesi gerekmektedir. Bu konu önemlidir. Düşmanın yukarıda belirttiğimiz politikalarıyla kitlelerde geliştirilmek istenen yığınlık ve kaos ortamına karşı özellikle kentlerde gerekli etkin politik tedbirler, kitle mücadelesini, örgütlülüğünü ve moralini ilerletici yoğun karşı tedbirler yeterince geliştirilebilmelidir. Değişik siyasal çalışmalarla ve yer yer de bu çalışmalarını güçlendiren silahlı eylem türleriyle sorunun üzerine gidip çözüme kavuşturmak pekala mümkündür.

Görüldüğü gibi, kitlesel mücadelede kalıcılık sorunu pek çok önemli etkenden dolayı günümüzde önem kazanan bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bundan sonra da pratik mücadelenin ortaya çıkaracağı daha bir dizi sorunlar olacak ve kitlesel mücadeleyi kalıcılaştırma sorununun çözümünde daha değişik yaklaşımlar ve görevler kendisini dayatacaktır. Burada önemli olan şey, soruna son derece duyarlı yaklaşmak ve ortaya çıkan her soruna çözümler üreten bir birikim ve pratiğin sahibi olabilmektir.

***

Yukarıda kısa ve öz de olsa reformizmin kitlesel mücadele açısından taşıdığı bazı tehlikelere işaret ettik. Aynı şeyleri bir kez daha belirtmekten ziyade, son dönemlerde reformizmin somut pratik içinde bir hareket olarak geliştirilmek istenmesine parmak basıp buna karşı yaklaşımın ne olması gerektiğini biraz daha açmak istiyoruz.

Sömürge bir ülkede reformizmin siyasal bir hareket olarak koyu egemenlik dönemlerinde veya sömürgeciliğin yaşam hakkı tanımadığı şiddetli savaş koşullarında gelişme şansı yoktur. Yani küçük burjuva reformizmi, sömürgeci faşizmin dörtbaşı marmur egemenliği koşullarında ya da bugün görüldüğü gibi son derece keskin savaş ortamında, düşmanın icazeti olmadan tek başına gelişme yaratma, en azından kendi hedefleri uğruna bir mücadele örgütleyip kitlesel bir güce dayanarak UK kavgasının şu veya bu yerinde kendine saf tutma gücünden tamamen yoksundur. Bu tür koşullarda o daha çok soluğu yurtdışında alır ve timsah gözyaşları dökerek hariçten gazel okuma misali koyu egemenliğin yumuşatılmasını

"rica" buyurur, bu konuda bir şeylerin yapılması için dış dünyaya yalvar-yakar olur ya da devrimle karşı-devrimin sert savaş koşullarında bu savaşın baş sorumlusu olan sömürgeciliğe karşı seslerini yükseltme yerine, son derece haklı ve kutsal bir kavganın sahibi olan devrimci savaşı boy hedefi durumuna getirir ve destek yerine engel olmaya dönük bir rol oynamaya çalışır. Bu talihsiz gelişme bu ülke devriminin özelliğindedir. Derin toplumsal, siyasal nedenleri olan bu durum reformizmi şekilsiz kılan bir gelişmeyi ortaya çıkarmıştır. Bu nedenlerle küçük burjuva reformizmi ancak sömürgeciliğin icazeti koşullarında ya da bazı tarihsel etkenlerden dolayı sömürgeci egemenliğin hayli zayıfladığı boşluk dönemlerinde veya gerek devrimin gerek düşmanın zayıf ya da fazla etkili olmadığı ara süreçlerde ortaya çıkarak bir süre yaşama şansını yakalar. Bunun dışında ciddi bir varlık göstermesi mümkün değildir. Bütün bu özelliklerinden dolayı da reformizm savaşa ve mücadeleye değil, daha çok işbirliğine açıktır. Hatta ne söylerse söylesin bu onun özünde vardır. Ve sömürgecilik reformizmin bu yönünü iyi teşhis etmiştir.

Düşman bugüne kadar bu ülkede yaşanan ağır çelişkileri ve bu çelişkilerin çözümü için UK savaşını örgütleyen devrimci hareketi tamamen zor, şiddet, askeri çözüm mantığıyla bastırmayı önüne koydu. Fakat, bunun çözüm getirmediğini, tersine özel savaşı derinlemesine geliştirdikçe krizin ve çözümsüzlüğün daha da artıp devrimin büyük atılımlar gerçekleştirmesi sonucunu doğurduğunu anladı. Şimdi, kitlesel boyut kazanarak büyüyen devrimci hareketi en azından geriletebilmek için siyasal "çözüm" yoluna girmek istemektedir. Tabii ki, zor ve askeri yöntem devrim hareketini bastırmada yine temel bir unsur olarak ele alınmaktadır. Fakat, tıkanan ve iflas eden resmi yaklaşımını da değiştirerek ve bu siyasal değişikliği askeri çözüm mantığının hizmetine koşturarak belli bir sonuç elde etmeyi çıkarlarına daha uygun görmektedir. Kuşkusuz bu mücadelenin yarattığı yeni bir aşamadır. Yani, sömürgeciler yeni politikalarla yeni ve esasen değişik çapta tehlike unsuru olabilecek bir süreç girmek istemektedir. Bu süreç, reformizme yol açma, ona icazet çıkarma, devrime karşı mücadelede bunları yedekleme ya

da alan açma çabasını da kapsıyor. Sömürgeci yetkililerin sık sık "düşünce özgürlüğüne evet silahlı şiddete hayır" şeklinde beyanat vermesi boşuna değildir. Bu slogan reformizmin de sloganıdır. Ve bu konuda sömürgecilerle reformizm özellikle günümüzde belli bir konsensus sağlamıştır. Ve tüm bu gelişmeler emperyalizme kadar uzanan ilişki ağı içinde olup bitmektedir.

Dikkat edilirse, sömürge ülkede kitlesel temelde gelişen devrimci hareketin başına reformizm tehlikesi ciddi bir politika olarak güncelleştirilip örülmek istenmektedir. Günümüzde ilk adımları atılmaya başlanan bu tehlike sadece programsal düzeyde değil, giderek somut hayatta geliştirilmeye çalışılan bir gerçeklik haline dönüştürülmüştür. Yani, onsu bir gelişmenin yaratılamayacağı kitleler arasında reformizm giderek etkinlik kurmaya çalışmaktadır. Bunun için üst düzey sömürgeci yetkililerden tutalım küçük burjuva reformizmine kadar geniş bir çevrede belli bir hareketlilik gözlenmektedir. Bugünkü koşullarda bu hareketlilik daha da artmıştır. ABD'de düzenlenen "Konferanslar", sömürgecilerin bu ülke halkının hamiliğine soyunması, reformistlerin sömürgecilerin, Bask türü çözüm programına karşılık düşen Bask bölgesini ziyaretleri ve buradaki özerk yapının işleyişine ilişkin kapsamlı incelemelerde bulunmaları, sömürge halkı dilinin ilk elden serbestleştirilmesi, devrimci öncüye yönelik sınır ötesi saldırılar vs. hep bunun ürünüdür. Bütün bunlar güncel gelişmelerdir ve sömürgeciler "özerklik" ve hatta "federasyon" adı altında, ötesi, "sömürge halkının haklarına önderlik" sloganı etrafında reformizme ve işbirliğine "halk" kimliği temelinde icazet vererek hem bunların yaşama ve gelişmesine hem de bu yelpaze içinde UK savaşına karşı ciddi bir engel dikmeye çalışmaktadır. Yapılan tüm plan ve programlar ise UK savaşının gelişim seyrine göre şu veya bu biçimde çok değişik alternatifler üzerinde hayata geçirilmek istenmektedir.

Belli ki, sömürgeciler hazırladığı çok yönlü senaryolarla bir yerlere varacağını ummaktadır. Ancak, bu konuda emperyalizm dahil tüm çevreler istediği kadar planlar, programlar ve hazırlıklar yapsın, bu politikanın hayat bulup bulamaması tamamen devrimci öncünün önderliğinde gelişen

UK savaşının izleyeceği tutuma bağlıdır. Yani, milyonluk ordu ve militarize edilmiş işbirlikçi güçlere devrede kulak misali reformizmin de eklenmesi ve bu temelde gerici çözümleri denemesi pek o kadar tehlike arz etmiyor. Tersine şayet gerici de olsa gündeme gelen çözümler, birer taviz olarak sıçrama tahtası durumuna getirilebilirse bu durumda gerçekten de büyük devrimsel gelişmelere araç yapılabilecek sonuçlara ulaşılır. Sorun bu değil, sorun; reformizmi bir tehlike olarak boşa çıkarmak ve hatta ülkemiz somutunda gündeme gelecek küçük veya büyük çaplı değişiklikleri devrim lehine değerlendirmek için nasıl hareket edileceğidir. Bu noktada gelişmelerin bilincinde olan öncüden çok halk faktörünün rolü ön plana çıkmaktadır. Sömürgeci düşman, halktan soyutlanmış haliyle kendi iç cephesinde reformizme yer açarak buradan hareketle toplumsal yapıya yayılmayı ve reformizmi kabul edilebilir bir yaşam tarzı olarak egemen kılmayı planlıyor. Bu politika hangi koşullarda ne kadar tutar? Bugün için bu politikanın tutmasının iki koşulu vardır: Birincisi, kitlelerin örgütlenme ve bilinç düzeyiyle ilintilidir. Yıllardır baskı uygulanmış ve her türlü haktan mahrum bırakılmış bilinçsiz ve örgütsüz bir halkı reformist politika ve burjuva oyunlarıyla etkilemek zor değildir. Bu bakımdan öncü Partinin bu alanda içine gireceği yetersizlikler reformizmin gelişmesine açık bir kapı bırakır. İkincisi ve belki de en önemlisi, öncü Partinin etki alanları içinde de olsa yoğun şiddet ve baskı altında neredeyse nefes alamaz duruma getirilmeye çalışılan kitlelerin yorgun düşerek gerillaya rağmen kurtuluşu reformizmde bulma, soluğu burada alma tehlikesiyle ilintilidir. Gerçekten de bugün sömürgecilik ve işbirlikçilik, kitleler üzerinde görülmemiş biçimde bir şiddet ve terör uyguluyor. Köyler yakılıp yıkılmakta; insanların maddi yaşam imkanları tahrip ya da yok edilmekte; evsiz barksız insanlar dayanılması güç bir sefalet ve açlığa mahkum edilmekte; işkenceler, cinayetler, kaybolan insanlar tam bir kaosu ve belirsizliğin yaşanmasına veya kitle bilincinin bu temelde karartılmasına çalışılmakta; kitleler daha birçok politika ve yöntemlerle fiziki ve psikolojik baskı altında tutulmak istenmektedir. Korku, tedirginlik, yılgınlık, belirsizlik, güvensizlik, sefalet içinde tutulan hal-

kın ise sonuç itibarıyla yorgun düşmesi hedeflenmekte, düşmanın baskı ve terör mantığının altında bu yatmaktadır. Bu noktada düşmanın "ya öncü Parti ile ilişkinizi kesersiniz ya da size bütün bu politikaları mübah görür sizi böyle bir yaşama mahkum ederiz" yaklaşımı anlam kazanmaktadır. Dikkat edilirse, reformist milliyetçiliğin yaklaşımı da bu politikaya bire bir uygunluk gösteriyor. Yani reformist milliyetçilik "kitle üzerindeki terörün sebebi öncü Parti ve geliştirdiği savaştır, bu parti ülkede toplumsal dinamikleri tahrip ediyor vb." yolu iddialarda bulunarak sömürgecileri teyit eden bir tutumun sahipliğini yapmaktadır. O halde çözüm nedir? İşte bu noktadan itibaren gerek sömürgecilik, gerekse reformist milliyetçilik aynı çözümde gelip birleşiyor: öncü Partiyeye karşı REFORMİZM! Yani özerklik ya da son çare olarak federasyon... Evet, bugün büyük bir baskı yaşayan kitlelere kurtuluş yolu olarak bu dayatılmaktadır. Ve aslında kitlelere onca vahşet uygulamasının en önemli nedenlerinden birisi; baskı altında bunaltılmaya çalışılan kitleleri, öncü Partinin bağımsızlıkçı çizgisinden koparıp, reformist çözümleri tercih etme noktasına getirmektedir. Bu konuda da küçük burjuva reformizmine önemli bir misyon biçtiği ortadadır. Sömürgeciler bu politikanın başarısı için belli siyasal ve hatta ekonomik reformlar planlamaktadır. Bütün bu politikalara karşı, Partinin kitle politikasında belli yetersizliklerin ortaya çıkması, açık ki, düşmanın önemli oranda istediği sonuçlara yol açabilecektir.

Reformist tehlikenin varlığından bahsedilecekse işte bu iki koşulun düşman lehine gelişmesi durumunda ortaya çıkacak bir tehlikeden bahsetmek gerekir. Ve bu tehlikenin bertaraf edilmesi de, ciddi bir hal alması da tamamen öncü Partinin ve genelde mücadelenin takınacağı tutuma bağlıdır.

Devrimci öncünün pratik tutumu ne olmalıdır?

Açık ki, kitlelerin örgütlenmesine ve siyasal bilincinin yükseltilmesine gereken bütün önemi vermek büyük bir gerekliliktir. Bu konuda daha önce belli bir açıklama yapmaya çalıştığımızdan bir kez daha değinmeyi gerekli görmüyoruz. Sadece bu görevlerin üzerinde gereken tüm enerjilerle yürümek reformist tehlikenin boşa çıkarılmasında vazgeçilmez bir yoldur

diyeceğiz.

İkinci olarak, devrimci öncü, düşmanın kitleleri yıpratma, yıldırma ve bu temelde öncüyle olan bağları koparıp yığınları reformizme razı etme çabalarına karşı tedbirler almalıdır. Bunun için bir yandan düşman politikalarını teşhir edip kitleleri bilinçlendirmeye ve örgütlemeye çalışırken, öte yandan da kitlelerin yaşadığı büyük sıkıntı ve acıları yılgınlığa değil, daha da bilenmeye ve kitlesel mücadeleye dönüştürecek büyük bir çaba içinde olmaya yönelmelidir. Elbette düşmanın çok şiddetli terör ve baskısı karşısında yılgınlığa düşüp boyun eğenler ya da ülkeyi terk edip soluğu metropolde ya da şurda burda alanlar çıkacaktır. Burada kurtuluşun bu olmadığını iç yapıda tartışmanın pek anlamı yoktur. Önemli olan geniş kitlelere devrimci savaşın zorluklarını ve acılarını kavratmak; onlara dayanma, irade ve kahramanca direnme gücü vermek; mevcut baskı ve terörün şiddetine karşı nasıl mücadele edeceğini göstermek ve bu konuda yığınları kararlı bir direnişe hazırlayıp seferber etmek; ülkede sömürgecilğe ve işbirlikçilerine ait ne varsa bunları tümden tasfiye etmeden gerçek anlamda kurtuluşun sağlanamayacağını, reformizmin ve sağa-sola kaçıp boyun eğmenin kurtuluş olmadığını göstermek; bu bağlamda bir yandan kitlelerin inanç ve moralini yüksek tutup zengin ve yaratıcı bir kitlesel mücadeleyi örgütlerken, öte yandan da bu mücadeleyle tam bir bütünlük gösteren silahlı mücadeleyi ustaca geliştirmek ve nihayet bu temellerde yürütülen çok yönlü faaliyetlerle yılgınlığı, yorgunluğu ve boyun eğmişliği en aza indirip halkın çoğunluğunu direnen bilinçli bir halk haline getirmek gerekir. Açık ki, kitlelerle bu şekilde bütünleşmiş bir devrim hareketi, reformist politikaların etkilerini tamamen ortadan kaldırır veya oldukça sınırlar. Böyle bir kitlesel güce sahip olan devrim hareketi sadece reformist tehlikeleri boşa çıkarmakla kalmaz, gündeme gelen reformlardan en iyi şekilde yararlanarak daha güçlü çıkışlar yapmanın imkanına kavuşur. Bugün bu tarz sonuçlar elde etmenin olanakları oldukça fazladır. Kitleler uzun süredir reformist tehlikelere ve küçük burjuva reformizmine karşı büyük oranda aydınlatıldı; halk bilinçlenmesi bağımsızlık, özgürlük ve demokrasi doğrultusunda şekillendirildi; yine kitleler devrimci

savaşın zorlukları ve getireceği acıların neler olacağı konularında yıllarca eğitildi, buna göre biçimlendirildi ve düşmanın terörüne karşı nasıl mücadele edileceği konusunda bilinçlendirilip serferber edilerek soluk almanın, düşmanı geriletmenin, gerçek kurtuluşun buradan geçtiği gösterildi; bu bakımdan kitleler bugün karşılaştıkları şiddetli saldırılar konusunda bilinçte ve davranışta hazır ve bu nedendir ki, bütün zor şartlara rağmen olağanüstü bir dayanma ve direniş gücü gösteriyor. Öte yandan kitleler öncü Partiye olan inanç ve bağlılıklarını yitirmemiş, tersine, düşmana karşı büyük bir öfke ve kinle daha da bilennmiş ve Partinin istediği doğrultuda hareket edeceğini geliştirdiği direnişlerle göstermiştir. Ve son olarak, kitleler geliştirdikleri yığınsal mücadelelerde yeni, canlı ve diri bir süreci yaşamakta olup mücadelenin tek çare olduğu konusunda önemli bir bilinç düzeyine erişmiş, halk sömürgeci faşizmle asla barışık olmayacak bir duruma gelmiştir. Bugün bu ülkede korku duvarının yıkıldığını, kitlelerde büyük bir coşku ve mücadele azmi olduğunu, Partiye olan güven ve umudunun yükseklerde seyrettiğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Belli ki, tüm bunlar düşmanın geliştirmek istediği "siyasal çözümler" konusundaki tedbir paketlerini boşa çıkarmada büyük imkan ve avantajlar sunmaktadır. Buradan hareketle düşmanın reformizme yol açma ve kitleleri bu politikaya razı etme çabalarının boşa çıkarılabileceğini söylüyoruz. Nitekim sömürgeci ülke politikacılarından pek çoğu bu gerçeği azbuçuk görmüş olacak ki, "reform politikası ters teper" sonucuna ulaşmaktadırlar. Bu söylemde gerçeklik payı büyüktür. Ve devrimci öncü mevcut elverişli koşulları en iyi şekilde değerlendirir ve sonuç elde etme doğrultusunda gereken adımları atarsa çok daha ileri gelişmenin yaratıcısı olması işten bile değildir. Bu açıdan, koşullar devrimin lehine işlemektedir diyoruz. Yeter ki, varolan koşulları yetkin bir çalışmayla; sürekli büyüme gösteren zengin kitlesel mücadeleye ve silahlı mücadeleyi dönemin ihtiyacına cevap veren ileri biçimleriyle geliştirip uygulansın. Olaya böyle yaklaşılırsa, düşmanın her tavizi devrimci kazanıma dönüşüp sıçrama yaratır ve devrim bundan büyük bir güçle çıkar. Bunun getireceği sonuç, işbirliğine soyunan küçük burjuva milliyetçiliğinin

nin daraltılması; gerçek yüzünün tüm çıplaklığıyla açığa çıkarılması ve düşmanın çözümsüzlüğünün daha da artıp dağılma sürecinin hızlanması olacaktır. Böyle bir sonucun bile yaratacağı çok olumlu siyasal kazanımlar olacak; bugün sokaklara dökülen kitlelerin devrim saflarında daha bilinçli ve örgütlü şekilde saf tutması ve Parti öncülüğünün ulusal ve toplumsal çelişkilerin çözümünde dayatıldığı devrimci seçeneğin hayatın bütün alanlarında meşruiyet kazanıp sonuca ulaşması gerçeği daha ileri düzeyde yaşanacaktır. Bu aşamaya ulaşan devrimci savaşın ise büyük kazanım ve yeni bir süreçle karşı karşıya kalması olayı gündeme gelecektir. Aslında tarihsel olarak bakılırsa sömürgeciler çok geç kalmış bir politikanın sahipliğini yapmaktadırlar. Mücadelenin henüz bugünkü aşamayla kıyaslanamayacak denli geri olduğu 1986-87 dönemlerinde bu politikaları uygulaysaydı belki etkili sonuçlar alma şansına kavuşurdu. Ancak, o dönem yapmadığı siyasal "çözüm"ü, günümüzde büyük bir devrim hareketi haline gelen mücadeleye karşı gündemleştirmeye çalışıyor. Bu nedenle büyük bir sıkıntı, pek belli etmezse de kaygı ve dezavantaj yaşamaktadır. Bugüne kadar sömürge halkı üzerinde görülmemiş boyutta vahşet uygulayan düşmanın kitlelerle bağlarının büyük çapta kopmuşu bellidir. Devrimle bütünleşen kitleler sömürgecilerin ülkeden bir an evvel çekip gitmesini isteyen derin bir bilince, isteğe ve mücadele azmine sahiptir. Sömürgecilerin bu koşullarda yapacağı tek şey bir yandan birtakım reformcu çözümleri adım adım uygulamak, öte yandan da kirli, pis özel savaşını daha da tırmandırmaktır. İzleyebileceği başka yol yoktur ve bugün izlediği bu yol devrimci savaş ve kitlesel mücadeleyi geriletme değil, daha da tırmanmasına yol açan güçlü bir zemin yaratmaktadır.

Bu noktada, önüne özgür vatan toprağı yaratma hedefini koyan öncü Partinin hem bu hedefine ulaşma hem de bu hedefe ulaştıktan sonra daha ileri ve güçlü atılımlar yaparak kitlelerin mücadelesiyle bütünleşen bir silahlı mücadeleyi üst aşamalara ulaştırma ve sömürgeciliği her alanda geriletme imkanına daha fazla kavuşmuştur demek gerekiyor.

***

İşgal ve sömürüye karşı tarihsel ve

güncel nedenlerden dolayı mücadele geleneği olmayan, ülke ve halk bilinci zayıflamış, bu konuda egemen güçlerin bilinç ve kişiliğinin kölece etkisi ve yönlendirmesi altında bulunan bir halkın kendiliğinden direnişler içine girmesi beklenemez. Bu tür halkların kitlesel mücadelesini geliştirmek tamamen iradi bir müdahalenin ve bilinçli bir çabanın sonucu olarak şekillenebilir. Bilincin ve kişiliğin egemen güçlerce şekillendirildiği, bu nedenle de ne kadar ağır şartları yaşarsa yaşasın meydanın egemen güçlerde olduğu ve dizginlerin bunlara terk edildiği geri bir toplumsal yapının yaşandığı bir yerde kendiliğinden hareketler beklemek ya da "kitleler kendiliğinden bilinçlensin, devrimci mücadele için hazır hale gelsin ve harekete geçsin" demek boş ve tehlikeli bir yaklaşımdan öte hiçbir anlam taşımaz. Toplum biliminden az buçuk haberdar olanların böyle bir yaklaşımın sahibi olamayacağı açıktır.

Ancak, bu tür toplumsal gerçeğin yaşandığı yerlerde iradi ve bilinçli bir müdahale yapıp kitlelerin hareketi yaratıldıktan sonra, belli bir bilinç ve geleneğin yeşerdiği dönemlerde kendiliğinden hareketler gelişebilir. Çünkü, baskı ve sömürünün yaşandığı bu tür yerlerde buna başkaldırı geleneği başlamıştır ve bilinçli başkaldırı geleneği toplumun geneline hızla yayılarak büyük bir cesaretle ve kendiliğinden bilinçlenmeye dönüşür. Bu nedenle nitel bir dönüşümün yaşandığı bu tür geri toplumlarda kendiliğinden hareketlerin gelişme zemini de doğar ve olgunlaşır.

Bu gerçek, söz konusu edilen sömürge ülke için de geçerlidir.

Mücadelenin bugünkü aşamasına değin bu ülkede kendiliğinden bir kitlesel hareketinin ortaya çıkma imkanı yoktur deniliyordu. Bu doğru bir belirlemeydi. Zira, bu ülke halkı tamamen güçten düşürülmüş ve yaşamı sömürgeci ve işbirlikçiler tarafından koşullandırılmış bulunmaktaydı. Bu ortamda bilinçli ve iradi bir müdahale, çaba olmadan bırakalım kendiliğinden hareketleri, bilinçli kitlesel mücadeleler yaratmak bile şüphesiz mümkün değildi. Kısaca, halk gerçeği, kitlelerin ulusal ve sınıfsal çıkarları uğruna kendiliğinden bir mücadeleye kapalıydı.

Ancak, yeni bir dönemle birlikte yeni bir aşamaya girildi. Bu süreci değerlendirirken, en belirgin yönün

hızla gelişen bir kitlesel mücadele, yıkılan korku duvarları ve yeni de olsa başlayan bir gelenek olduğunu rahatlıkla görebilmekteyiz. Evet, kitleler tüm yurt çapında hızlı bir bilinçlenme içindedir. Bu bilinç sadece ulusal ve sınıfsal bilincin gelişmesiyle sınırlı değil, düşmana karşı boyun eğişle direniş arasındaki ayrımın görülüp direniş ve bağıkaldırından yana tercihin geliştiği yüksek bir direnme bilincidir. Kitleler UK ve insanca yaşam uğruna kitlesel bir direnişe girmeden nefes alamayacağını ve vahşet altında yaşamaya mahkum kalacağını kesin ayrımını yapabilmekte ve yeni kitlesel eylemliliklerle hem kendi gücünün büyüklüğünü hem de direnişin zafer ve başarı getireceğini görmüş bulunmaktadır. Bu nedenledir ki, can pahasına da olsa baskı ve zulme karşı direniş yolunu seçmekte ve korku çeperlerini parçalamış bulunmaktadır. Bu anlamda bu ülkede yeni bir gelenek başlamıştır. Bu geleniğin adı baskı ve talana karşı milli kurtuluş uğruna demokratik halk hareketinin gelişmesidir. Milli nitelikli demokratik kitle hareketleri, giderek oturan ve kurumlaşan bir boyuta ulaştı. Kabaran kitlesel hareket, Öncü etrafında yoğunlaşan büyük bir gücü temsil etmekte hem kendi deneyimi hem de öncünün yönlendirmesi temelinde olaylar ve sorunlar karşısında nerede, nasıl bir direniş geliştireceğini şu veya bu oranda bilen bir özelliği de taşımaktadır. Diğer bir deyişle örgütlüsünden en örgütsüz yığınlara kadar halk kitleleri kendi öz mücadelelerinin birikimine dayanarak nasıl direneceğinin bilincine erişmiştir.

İşte, sömürge halkında ortaya çıkan bu yeni durum, kendiliğinden hareketlerin şu veya bu yerelde patlak vermesinin güçlü zeminini de doğurmaktadır. Herhangi bir yerelde ya da bölgede herhangi bir nedenden dolayı kitlelerin kendiliğinden eylemleri pekala gelişebilir. Artık süreç bu tür hareketlerin gelişmesine zemin sunan bir süreçtir. Öyle ki, devrimci öncü bir bütün olarak tasfiye edilse bile bu süreç bütün özellikleriyle devam edecektir. Günümüzde bu noktanın iyi görülmesi kitlesel mücadelelerin sağlıklı geliştirilmesi bakımından önem taşımaktadır. "Nasıl olsa kendiliğinden hareketlerin gelişmesinin koşulları yoktur" deyip düne kadar doğru olan tezlerin arkasına sığınıp duyarsız ve rehavet içinde yaklaşmak bugün için geçersiz ve tehlikeli bir tu-

tum olacaktır. Yukarıda belirttiğimiz nedenlerden ötürü kendiliğinden hareketlerin gelişmesinin zemini güçlenmiştir. Bu bakımdan devrimci öncünün değişen yeni koşulları iyi değerlendirmesi, kendiliğinden hareketlerin her an, her yerde ve herhangi bir olay nedeniyle patlak verebileceğini görmesi ve buna hazırlıklı olması gerekmektedir.

O halde şu soru ortaya çıkmaktadır:

Olası kendiliğinden hareketleri önlemek için veya bu tür hareketler ortaya çıktığında bu gelişmelere karşı izlenecek politika ne olmalıdır?

Belli ki, kendiliğinden hareketleri önlemenin en temel yolu kitlelerin disiplinli örgütlenmesini yaratmaktan geçer. Bunun üzerinde fazla durmayacağız. Bilinçli ve her koşulda örgütlü hareket eden bir kitle gücü yaratmak kendiliğinden hareketleri önlemenin en sağlam yolu iken, bugünkü koşullarda Ülkenin her yerinde kitlelerin tümünün örgütlü bir yapıya kavuşturulamadığı da açıktır. İşte bu noktada, özellikle silahlı mücadeleden ve örgütlü kitle hareketlerinden yüksek düzeyde etkilenen bu yığınların düşman baskılarına karşı, bazen küçücük bir direnme kıvılcımından hareketle geniş bir kendiliğinden eyleme geçme olasılığı vardır. Bu durumda ne yapılacaktır?

Açık ki, kendiliğinden hareketler istenmeyen gelişmelerdir. Zira bu tür hareketler her türlü disiplinsizliğe ve bilinçsizce yapılan tehlikeli tutumlara açık olduğu gibi, düşman tarafından rahatlıkla provoke edilebilir ve büyük bir bozgun ve vahşi bir bastırma ile karşı karşıya kalabilir. Bilinçsiz, örgütsüz, disiplinsiz ve tamamen duygunun egemen olduğu bu tür hareketleri dağıtmak ve kitle bilincini ve tepkisini yaralayıp sonuçta olumsuz bir yapıya çekmek düşman açısından zor değildir. Ve genellikle kendiliğinden hareketler bu tür bozgunlarla karşı karşıya kalırlar. Bu ülkede de sömürgeciliğin azgın ve barbar yönleri göz önüne getirilirse bu tür hareketlerin daha fazla tahribatla sonuçlanacağı ortadadır.

Ancak, belirttiğimiz gibi sonuçları böyle de olsa kendiliğinden hareketlerin gelişme zemini oluşmuştur. Bu tür olası gelişmeler karşısında ise devrimci öncünün yapabileceği iki şey vardır: Birincisi; gelişen kendiliğinden hareketlerin anında önüne geçip önlemeye çalışmak... İkincisi; şa-

yet bu hareketlerin önüne geçilemiyorsa, o zaman bu harekete önderlik yaparak onu bilinçli bir kitlesel harekete dönüştürmeye çalışmak...

Kırda ve daha çok da kentlerde ortaya çıkabilecek olası kendiliğinden hareketlere karşı devrimci öncünün izlemesi gereken politika bu olmalıdır. Açık ki, devrimci öncünün bu yaklaşımı kendiliğinden hareketlerin en az tahribatla önlenmesini ve kitlelerin öncüye olan güveninin daha da gelişmesini beraberinde getirecektir. Bu konuda bir hususa özellikle işaret etmek istiyoruz. Kendiliğinden hareketlere "koşulları yoktur" deyip hazırlıksız yakalanmak ne denli hataysa, patlak veren kendiliğinden hareketlere "bırakalım kendi halinde gelişsin, bu hareketin siyasal sonuçlarını toplamaya bakalım" gibi dar çıkarıcı bir mantıkla yaklaşmak da o denli hatalı ve tehlikelidir. Evet, bir yerde gelişen kendiliğinden hareketi siyasal çıkar konusu yapıp, diğer alanlarda sömürgeciliği teşhir anlamında bundan bazı olumlu sonuçlar elde etmek mümkündür; ama şurası da kesindir ki, o alanda gelişen kitlesel hareketin bozguna uğratılması sonucu hem o yerel açısından hem de genel açıdan kitleleri bilinçli eyleme çekmek de oldukça zorlaşır. Ve hatta ortaya çıkan olumsuz sonuçların düşman tarafından kullanılması bu olumsuzlukları daha da ağırlaştırır.

Bu bakımdan, kendiliğinden bir hareket ortaya çıkmışsa, bu hareketin genişliği ya da darlığı anlamında boyutuna, kitlelerin öfkesinin kabarıklığı ya da azlığı anlamında niteliğine, hareketin amacı ve hedefi anlamında kapsamına göre bir müdahalede bulunmak; yerel kadroların yetersiz kaldığı yerlerde gerektiğinde yeter sayıda tecrübeli gerillaları takviye etmek; kitleleri teskin edip dağılmasını sağlamak; şayet bu da olmuyorsa, kitlelerin anlık duygu ve öfkesini yatıştırıp bilinçli ve örgütlü bir direniş çekmek için önderlik anlamında ne gerekiyorsa onu yapmak temel pratik tutum olmalıdır. Bu tür anlarda öncüye büyük görevler düşmektedir. Ve öncü, mevcut dönemin bu tür kitlesel hareketlerin her biçiminin ortaya çıkabileceğini hesaplayarak daha şimdiden belli bir hazırlık içinde olmalı, her bölge ve yerelin kendine has bazı farklı sorun ve özelliklerini göz önünde bulundurarak alınabilecek tedbirleri geniş bir öngörü içinde tartıp biçmelidir.

Türkiye devrimci demokratik hareketi içinde yer alan arkadaşların Kürt sorunu üzerine yaptıkları bir değerlendirme elimize geçti. Yayınıyoruz.

Ulusal sorun, kuram ve pratik

Körfez Savaşı sonrasında ulusal güçlerin önce Güney Kürdistan'ı kurtarmaları, hemen sonrasında ise Saddam'ın saldırısına direnemeyerek tam bir trajediye dönüşen çözümlere ve mültecileşme sürecinde Kürt sorunu, deyim yerindeyse dünya kamuoyunun birinci gündemi haline geldi. Emperyalizm ve Arap gericiliği açısından sorunun, bölgedeki tüm dengeleri bozabilecek devrimci potansiyelinin çarpıtılması ve dünya kamuoyu baskısının ekarte edilebilmesi için bir yandan emperyalizm, diğer yandan Saddam rejimi burjuva demokratik Kürt önderlikler aracılığıyla soruna kendi çözümlerini getirme işine sarıldılar. Şöyle veya böyle ama her halükarda bağımsızlıktan uzak gerçekleşeceği görülen bu "çözüm" ile sorun denetim altına alınmaya, olabildiğince tehlikesiz hale getirilmeye çalışılmaktadır. Bu çözüm sürecinden öncelikle etkilenecek ülke ise kuşkusuz TC'dir. 1984 Ağustos atılımıyla başlayan sürecin, sorunun uluslararasılaştırılması ve ulusal bilincin Kuzey-Batı'da geri döndürülemez biçimde açığa çıkartılmasında gördüğü temel işlev karşısında TC'nin geleneksel yaklaşımının tamamen tıkandığı da anımsanırsa, önümüzdeki dönemin, dış politikadan rejimin yeniden biçimlendirilmesi gereğine kadar pek çok şeyin Kürt sorununun öncelikle etkisi altında biçimlenebileceğini söylemek abartı olmayacaktır. Türk solu açısından ise 1984 atılımından sonra daha da boyutlanarak bir tumulus kağıdı işlevi görmüş olan sorun, bu son gelişmelerle artık daha yıkıcı ve sarsaklanamaz bir hal almış bulunmaktadır.

Enternasyonalist kimliğimizin başka ülke devrimcilerinden çok daha çarpıcı biçimde bize yüklediği sorumluluklara ilişkin eksikliklerimiz ve neleri yapmamız gerektiği sorunu bu son gelişmelerle daha da önem kazanmış bulunmaktadır. Ancak bu özgülde her ne kadar sorumluluklarımızın temel ve öncelikli yanı, kendi içimizde sosyal-şoven eğilimlerimizin bütünüyle ezilmesi ve Kürt ulu-

sal kurtuluş savaşına karşı pratik görevlerimizde işlevsel olmak ise de, sorun bundan ibaret değildir. Zira ulusal soruna ilişkin eksik ve zaaflarımızı çözümlenmeye kalktığımızda, gelinen noktada onların öncelikle Kemalizm kaynaklı olmakla birlikte bundan ibaret olmayıp, aynı zamanda evrensel-tarihsel bir özellik taşıdığını görüyoruz. Bu bağlamda yerel düzeyde ulusal sorun ve kurtuluş hareketine karşı eksikliklerimiz ve sorumluluklarımızı saptamaya girmeden önce, genele ilişkin bir ön sorgulama yapmak zorunluluk halini almıştır. Çünkü ulusal sorunu kendimize gündem yaptığımızda, onun devrim sonrası toplumların çöküşünde temel dinamiklerinden birini oluşturduğu bir dünya konjonktüründe, salt yerel ve önceden söylenmişlerin çerçevesi içinde kalarak sağlıklı yaklaşımlar üretmeyeceğimiz açıktır.

Yakın geçmişte en azından Sovyetler Birliği'nde ulusal sorunun çözüldüğü inancı en sağdan en 'sol'a tüm kendilerine Marksist diyenlerin anlayabildikleri istisna konulardan birini oluşturuyordu. Oysa tüm devrim sonrası toplumlarda ulusal taleplerin, başta işçi sınıfı olmak üzere on milyonları peşinden sürükleyerek bu rejimlerin çözümlerinde (diğer demokrasi sorunlarıyla birlikte) temel iç dinamiklerden birini oluşturduğunu, dolayısıyla bu inancımızda yanlış olduğunu gördük. Söz konusu çöküntünün sonrasında tarihe daha nesnel bakabilme olanaklarına kavuştuğumuzda gerçek çözümlerin hiçbir dönemde ve hiçbir ülkede zaten sağlanamamış olduğunu anladık. Tarihsel materyalist bir mantıkla sorgulamamızı derinleştirdiğimizde gerçekte nesnel durumun kafamızdaki "çözümler" için yeterli verileri sunmadığını gördük. Kaldı ki, ulusal sorunun çözümü ve/veya sosyalizmi özgül ulusçu direnişlerden koruma adına yapılmış bir dizi hatayı nesnel koşullar ve sosyalizm-ulusal sorun bağlantısına ilişkin kuramsal çerçeveden kopararak salt dönemin önderlerine bağlamak da öznel idealizm olurdu. Bu bağlamda Marksizm'i

Remzi KÜÇÜKERTAN
Mürvet KÜÇÜKERTAN
E. TATLAV

dogma değil bilimsel bir eylem kılavuzu olarak kavradığımızda 150 yıllık tüm bu deneylerin çöküşünün anlaşılabilmesinin asgari gereği olarak, diğer bir dizi sorun gibi ulusal sorunda da daha kapsamlı sorgulamalara girmemiz kaçınılmazdır.

Bu aşamada özgül durumlara ilişkin ayrıntılarda sorgulamayı daha kapsamlı bir tarih çalışmasına bırakarak kuramın çerçevesi içinde dolayıştığımızda, ilk elden şöylesi bir durumla karşılaşırız:

Öncelikle ulusal çelişki ve sınıfsal çelişki arasındaki oranlamada kuramın kuruluşundan başlayarak, birincinin geçiciliğini kısa vadeli bir sorun olarak görme hatasına düştüğümüzü, ulusal çelişkinin işçi sınıfı da dahil geniş yığınları sürüklemeye gücünü yeterince göremediğimizi teslim etmek durumundayız. Bir yandan ulusal çelişkiyi gerçekliğinden daha yüzeysel görüp küçümserken sınıfsal çelişkinin ulusal çelişmeye karşı gücünü ise abarttık; sonraki deneylerden ise içine düştüğümüz dogmatik darlık nedeniyle kuramı zenginleştirmeye ilişkin yeterli dersleri çıkaramadık. Özetle ulusçuluğun birer manipülasyon aracı olmaktan öte yığın bilincini kuşatan ideolojik gücünü ve dayanıklılığını yeterince değerlendiremedik.

Kuramın kuruluşu döneminde, her ne kadar aksi tek tek yaklaşımlar bulunabilecekse de ağırlıklı yaklaşım, ulusçuluğun burjuvazinin yükseliş dönemine özgü bir kategori olarak artık tarihsel ömrünü doldurmuş olduğu şeklindedir. Aynı dönem kapitalizmin gün günden keskinleştirdiği sınıfsal çelişmenin siyasal gücüne çok belirgin vurgular yapılır; ve zaten kapitalizmin de kendini üretmeyeceği bağlamında bu çelişkiden yakın devrim beklenir. Ulusal çelişmelerden Lenin dönemine kadar pek bir şey beklenemez, aksine: "Halklar arası ulusal farklılıklar ve karşıtlıklar

burjuvazinin gelişmesi ile, ticaret özgürlüğü ile, dünya pazarı ile, üretim biçimindeki ve buna tekabül eden yaşam koşullarındaki tek düzelik ile her geçen gün biraz daha yok oluyor." (Manifesto) denir. Bu yokoluşa, proleter devrim gibi kısa bir süreç olarak bakılır ve zaten proletaryanın egemenliği de bu farklılıkları "daha da çabuk yok edecektir" diye düşünülür. Bu bir yana, kapitalizmin mezar kazıcısı proletaryadan ise "mahiyetinden dolayı her türlü ulusal önyargıdan arınmış (...)" (Engels). "...kendisi için milliyetin çoktan yok olduğu bir sınıf, eski dünyada gerçekten kurtulmuş ve aynı zamanda ona karşı çıkan bir sınıf" (Marks-Engels) olarak sözedilir. Vatani ve milleti kaldırmak isteği suçlamasına cevaben ise; "işçilerin vatani yoktur. (dolayısıyla) onlardan sahip oldukları bir şeyi alamayız" denilir.

Sınıf çatışmasından bağımsız ele alınamayacaksa da çıplak haliyle ondan çok daha yoğun ulusal ve demokratik savaşlarla çalkalanan bir dünya gerçekliğinde Marks ve Engels'in bu ilk koyuşu daha o dönemden başlayarak sorun olmuş, onları zaman zaman takipçilerine karşı uyarılar yapmak, çubuğu aşırı sınıfsallık öngörüsünden ulusal gerçeklere doğru bükme durumunda bırakmıştır. Örneğin 1893'te "Her ülkenin özerkliği ve birliği sağlanmadıkça, proletaryanın uluslararası birliğini (...) gerçekleştirmek olanaksızdır." (Engels) belirtmesi bu açıdan önemlidir. Ancak nesnel duruma ve beklentilerle ilişkin ulus/sınıf çelişmesindeki vurgu, keza ulus kavramının burjuvazinin yükselişi ve devlet konumu bağlamında ele alınması ve buna eşlik etmeyen ulusal mücadele ve farklılıkların küçümsemesi aynı kaldı. Nihayet Lenin'in özgün, kuramsal açıklamalarıyla soruna ilişkin önemli ilerlemeler sağlanır. R. Lüksemburg vb.'nin aksine Lenin kuramının lafzına değil ama bilimsel yöntemi ışığında dünyayı dönüştürme misyonuna, özüne uygun bir yaklaşım içinde olur; dönemin gereksinimleri ışığında onu bir anlamda revize eder. Ulus kavramının "burjuva yükseliş/devlet olma bağlamından daha gerçekçi bir zeminde yeniden ele alınmasıyla başlayarak Lenin'in katkısı, ulusal mücadele ve farklılıkların emperyalist dünya egemenliğini sarsıcı potansiyeline dikkat çekmek,

sosyalizm mücadelesini dar çelişkilerinin ötesinde böyle bir demokratik sorunlarla da bağlantılandırmayı teorize etmek olmuştur. "İlericilik" de üretici güçler düzeyi sınırlamasından bağımlı, geri ulusların devrimci potansiyeline dikkat çekmek temelinde yeniden tanımlanmıştır. Yine de kuramın, proletaryanın yetenekleri ve sosyalizmin güncel süreçte gerçekleştirilebileceğinden yana abartısına inilmediğinden, ulusal sorunun önemi bu çerçevede kullanılacak bir araç olmaktan öteye çıkarılmadı; o günün verileriyle çıkarılması da olanaksız gibiydi; çünkü verilerden hareketle kapitalizmin türetilmesi da, proletaryanın Avrupa çapındaki devrimi de beklenebilir politik hedeflerdi.

Günümüze gelindiğinde tarihin önümüze koyduğu tüm olgular ve güncel geçmişe ve geleceğe yönelik bütünsel bir yaklaşım arayışına girdiğimizde, artık bazı ek belirlemeler yapmanın zorunluluğuyla karşılaşırız.

Öncelikle ulusal sorunları artık bugünden yarına kurulabilecek bir sosyalizm manivelası olarak görme kolaylığını bırakmak gerekiyor. Aksine ulusal sorunların çözümünü halkların olgunlaşmış dar ulusçu bilinci aşabilmek için öncelikle yaşayarak hazmetmeleri gereken devrimci demokratik bir süreç olarak ele almak gerekiyor. Öncü güçlerin kafasındaki "sosyalizm" in çıkarı adına ulusal vd. sorunların bir manivela olarak kullanılması, tarihin gösterdiği gibi sonuçta ters tepiyor. Sosyalizme, halkların gerçek özem ve iradelerini olası en ileri düzlemlerde gerçekleştirmelerinin sonrasında varılabilecektir. Ulusal ve demokratik devrimlere yukarıdan zorla sosyalizm elbisesi giydirmek, yaşanan bütün örneklerin gösterdiği gibi sosyalizmi değil yabancılaşmayı, giderek anti-sosyalist yığın tepkilerini üretelemiştir. Doğal ve yeterli sindirme süreci yaşanmadan devrim öncesi ve sonrası öncü güçlerin sosyalizm adına "sosyalizm" le çelişen eğilimlere yönelik zoru, devrim ve sosyalizm değil yığınlardan tecrit ve bürokratlaşmadan başka sonuç vermemiştir.

Görülür ki, ulusal sorunlar, halkların sosyalizme hazır hale gelebilmesi için biçimsel çözümlerle veya küçümsemelerle üstünden atılmayan bir öneme sahiptirler. Dolayısıyla destek ölçütümüzü 'yeniden

tanımlamak, her halükarda ulusların eşitliği ve bağımsızlığına yönelen her hareketi, öncülüğünün sınıfsal niteliğinden ve anti-emperyalist oluşundan ayrı, salt dünya çapında demokratikleşmenin üstünden atılmaması bir aşaması olarak olumsuzlamak, olası en ileri motivasyon ve kazanımında ancak nesnel gerçekliği kavrayanlar böyle bir yaklaşım olacağı bilincini içselleştirmemiz gerekiyor.

Ulusal sorunların tarihsel, dolayısıyla geçici olduğu Marksist belirlenmesi elbette ki, çok doğru; ne ki bu, düşünüle gelenden çok daha uzun bir sürecin sonucu gerçekleştirilecek bir doğrudur. Düşünülenin aksine ulusal bilinç kapitalizmde de sosyalizmde de öyle kolayca aşılabilen ve kendini üreten alabildiğine dirençli bir ideolojik kategoridir. Ve tam da bu gerçekliği nedeniyle onun olumsuz yanlarına karşı savaşırken olumlu potansiyellerini sosyalizm adına kazanma sorununa daha büyük bir duyarlılıkla eğilmek zorundayız. Halkların gerçek kardeşliğini ve ulusal bencilliği aşabilmeyi sindirebilecek yeterlikte bir süreçte ulusların eşitliği yaşanmadan ulusal sorun aşılamıyor. Bu bağlamda enternasyonalizmin bir yığın bilinci haline gelmesinin, ancak gerçek eşitlik temelinde, yani biçimsel ve yukarıdan verilmiş değil, bir kazanma ve sindirme sürecinin sonucu olabileceği gerçeği sosyalizm kuramına içselleştirilmelidir. Bu bizim, sosyalizmi önceleyen ve onun için olmazsa olmaz olan tüm demokrasi unsurlarını toplum yaşamı nezdinde gerçekleştirme mücadelesine daha kompeksiz yaklaşabilmemiz gereğinin de temel bir ögesidir.

Sorunlarımız bu kadar da değil; örneğin, ulus kavramının belirleyicilerinin odağına ekonomik yaşam birliğini oturtan klasik söylemimizle, İsrail devleti öncesi ve onun ötesinde kalan Yahudilerin, keza Filistinlilerin, daha ötesi dört parçadaki Kürtlerin ulusal konumunu kuramla tutarsızlığa düşmeden tanımlamakta ciddi zorluklarla karşı karşıya kalıyoruz; keza tüm jenosit ve asimilasyonlara rağmen bu vb. ulusların gösterdiği olağanüstü direşkenliği çözümlenmekte de ...

Burjuvazinin sınıfsal çelişkileri etkisizleştirmekte kullanması gerçeğinden hareketle ulusal kültürlerle karşı tarihsel bir handikap olarak ser-

gileyegeldiğimiz tepkici politika yerine onu, (Dimitrov'un uyarısı ışığında) dönüştürmenin nesnesi olarak öncelikle tanımak ve işlemenin olanaklarını aramak zorundayız. Başta Rosa'nın Polonya'daki tecridi olmak üzere tüm başarısızlıklarımızda ve tabii aksi örnekler olarak başarılarımızda bu konuda tavır temel belirleyenlerden biri olmuştur.

Bir diğer sorun olarak ulusal birlik ve devlet kurma özleminin burjuvazinin ulusal pazar kurma çıkarlarıyla örtüşen, ancak bununla sınırlı kalmayıp en az bunun kadar güçlü ve bunun dışında belirlenen dinamikleri olduğu gerçeğidir. Aksi takdirde Kürt ulusal kurtuluşçuluğunu da, keza biri dünya sermayesiyle diğeri Arap sermayesiyle zaten bütünleşmiş burjuvalarıyla Yahudi ve Filistin uluslarının ulusçulukları karşısında da çözümsüz kalırız. Bu çerçeveden hareketle her bağımsızlık talebini, solda çokça yaygın görüldüğü gibi "burjuvalık" suçlamalarıyla karşılamak ilkelliğini de aşmalıyız.

Keza yine enternasyonalizmi salt proletaryaya içkin bir özellik gibi görmekten de kurtulmalıyız; onun proleter sınıf kapsamıyla sınırlanmadan ve ancak gerçek ulusal eşitliği evrensel düzeyde kazanmayı esas alan bir sürecin toplumsal sonucu olarak gerçekleştirileceğini içselleştirmeliyiz. Enternasyonalizmin proletaryanın çıkarlarına en uygun ilişki olduğunu, ama buna rağmen onun önsel ve içsel olarak böyle bir içgüdü ve bilince sahip olmadığını, enternasyonalizmdeki temel çıkarına rağmen onun böyle bir bilince ulaşmasını zorlaştıran yapısal özellikler taşıdığını görmek gerekiyor. Yoksa 150 yıllık mücadeleler sonrasında bile emperyalist ve "sosyalist" ülkeler işçi sınıflarının ulusal bencillikte diğer sınıflardan hiç de farklı bir tablo sergilemedikleri gerçeği karşısında hamasi söylevlerden öte söyleyecek bilimsel bir sözümüz olamaz.

Gelişmiş kapitalizm (veya devrim sonrası) sanayileşmiş ülke proleterleri nezdinde sınıf bilinci ve enternasyonalist ruhun ulusal bilinçten çok daha güçlü olmak durumunda olduğu kuramsal önbelirlenmesini de gerçeklik ışığında yeniden sorgulamak gerekir. İngiliz, Fransız işçilerinin sömürgelerindeki kurtuluş savaşlarında, keza birbirlerinde yaşanmış büyük grevlerdeki tavırları ortadadır.

Daha ötesi İrlanda, Yugoslavya, Sovyetler Birliği ve tabii Almanya'lar vd. örneklerin gösterdiği en somut gerçek, bu işçilerin öncelikle bir İrlandalı, Sırp, Arnavut, Sloven, Litvanyalı, Ermeni, Gürcü, Azeri, Rus ve Alman olduklarıdır. Bütün bu olumsuzlukları hep partilerin politikaları veya liderlerin hatalarıyla açıklamaya kalkanlara denilecek tek şey Marksist olma iddialarını bırakmalarıdır; çünkü Marksizm kural dışı veya özel durumlar hariç tarihi ve geneli özne idealistlerin aksine nesnel verilerle açıklamanın bilimsel kuramıdır.

Bunların ötesinde devrim sonrası toplumlar arasındaki ilişkilerin, hatta, bu ülkeler KP'leri arasındaki ideolojik polemiklerin ardında ulusçu bilinç ve çıkarların ne derece büyük rol oynadığını görmek, soruna ilişkin daha gerçekçi yaklaşımlar üretebilmek için de ön koşul. Arnavutluk'tan, Romanya'sına, SSCB'den, Çin'ine kadar tüm bu ülkelerin gerek birbirleriyle gerek kendi halklarıyla ilişkilerde ulusal çıkar ve ulusçuluk hep sınıfçı söylemin arka cephesinde, ama tayin edici öğelerden biri olmuştur. Tüm bu nesneliliği, yöntemde Marksizm'i reddetmek pahasına önderlerin milliyetçi eğilimleriyle açıklarsak, gerçekte söz konusu soruna karşı kendimizi silahsızlandırmaktan ve tabii sorunun önemini görmeyi engelleyen bir 'sol'culuğa savrulmaktan başka bir sonuç alamayız.

Marksist mirası sahiplenmek ve devrimci radikal kimliğimizin gereği dönüştürücü işlevimizi, marjinalliği aşarak gerçek kılabilmek için sorgulamamız gereken sorunlardan biri olan ulusal sorunda ilk elde akla gelenler bunlar. Enternasyonalizmi bizler açısından bilimsel bir konum, yığınlar açısından ise ulaşılması gereken bir düzey haline getirmek için bunlar artık kendimizde irdelememiz şart olan sorunlar. Yığınları sosyalizme kazanmak, onların gerçek sorunlarını, demokrasi, ulusal sorun vd. sorunları sosyalist bir kimlikle kazanmayı gerektiriyor; bu ise radikal yığın muhalefetini kazanma ve geliştirme, keza yanbaşıımızdaki ulusal kurtuluş hareketiyle azami dayanışmayı bizzat pratikte göstermek zorunluluğuyla iç içe ek kuramsal açılımlar yapmayı zorunlu kılıyor.

Buraya kadarki belirlemelerimize

ek olarak şimdi de somutumuz gelecekte kendi özgülümüzde ulusal soruna ilişkin zaaf ve eksikliklerimizi ve neler yapmamız gerektiğine değinelim:

İlk elden biz Türk solunun, bire bir tümümüz için geçerli değilse de büyük çoğunluğumuzun ulusal sorundaki bakışını anımsamakta yarar var. Her ne kadar Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin '84 atılımıyla başlayan sürecin ciddi etkileri sonucunda artık eski söylenenlerin önemli bir kısmı değişime uğradıysa da, böylesi bir anımsama nereden nereye geldiğimiz ve daha ne kadar yol almamız gerektiği noktasında Leninist bir nesnellik içinde olmamız açısından gerekli. Kabul etmeliyiz ki, '84 atılımıyla yükselen mücadele dalgasının dayatması olmasaydı Türk Sol'u hala şovenizmin göbeğinde konaklıyor olacaktı.

Devrimci mücadelenin ilk yükselişini yaşadığı 60'ların ikinci yarısında ulusal sorun, öncelikle Türkiye'nin emperyalizmden tam bağımsızlığı olarak biçimlendi. Bir yüzü anti-emperyalist mücadele diğer yüzü ise Kürtlerin jenosit ve asimilasyonu olan Kemalizm'in belirlediği bir ideolojik şekillenmenin ağır etkisinde Türk solu, Kemalizm'i sahiplenmek, anti-emperyalizmi yükseltmek temelinde biçimlendiğinden Kürt sorunu "devrim sonrası nasılsa çözümlenecek" ikincil bir sorun, bu çelişkiden üreyen ulusal mücadele ise bir "milliyetçilik", "ayrılıkçılık", dolayısıyla bugünden yarına başarılabacağı düşlenen iktidar mücadelesini bölme potansiyeli olarak algılandı. Daha ötesi Kürt devrimcilerinin bağımsız örgütüllüklerini başlatmasından önce onu sorundan bile kabul etmediğimiz, bundan sonra ise bir bağımsızlık hakkı değil, özerklik vb. ile çözülecek bir milli zulüm sorunundan ibaret gördüğümüz de cabası. Filistin'e, Vietnam'a en geniş enternasyonalist dayanışmamızı sunarken sıra kendi ulusal sorunumuza gelince, ezilen ulus ülkesinin adı, sosyo-ekonomik karakteri ve tabii ayrılma hakkı Leninist ilkesini reddederek, hatta ulus olup olmadıklarını bile tartışarak tek çözümün kendilerini bize tabi kılmalarında olduğu iddiasında bulunuyorduk. Kendi dışındaki devrimci hareketleri M-L kabul etmeyen özne idealist şekillenme ulusal sorun özgülünde de

sosyal şovenizm ile örtüşüyordu.

Sorunu bu uç sosyal şoven çerçevede gündemimize almamız bile, ezilen ulus devrimcilerinin bağımsız çıkışlarına karşı bir savunma güdüsüyle, ancak '60'ların sonunda gerçekleşti. Öncelikle de onların "teşhiri" ile işe başladık; Leninist belirlemeler ışığında öncelikle onları, ezilen ulus gerçekliğini ve tabii sorumluluklarımızı anlamaya çalışacağımıza, milliyetçi önyargılarımızla gerçekliği kendimize uydurmaya çalıştık. Ezen ulus devrimcilerinin kayıtsız şartsız ayrılma hakkını savunmaları gerektiği Leninist temel ilkesini atlayarak, ezilen ulus devrimcilerinin birliklerinin birlikten yana olmaları gerektiği ek önermesini onlara karşı silah olarak kullandık ve dayattık. Sosyal şoven bakış açımızdan sorunun çözümünü ancak "biz M-L'lerin" öncülüğünde gerçekleştirebiliriz; "milliyetçiler" ulusal sorunu çözmeyi "kesinlikle beceremeyecekleri" bir yana sorunun nedenlerini bile açıklayamazlardı. Dolayısıyla devrimi de ancak biz yapabiliriz! Zaten "ayrılıkçılık"larının dibi kurcalandığında onların tüm ezilen ulusun değil onun egemenlerinin çıkarlarını hizmet ettiği "açıkça" görülürdü, ama M-L'nin prestiji nedeniyle milliyetçi olduklarını "gizlemektedirler"! vs. vs.

Bugünden yarına başarılacak devrim mücadelesinin kırsal alanı ve önemli kitlesi olarak ezilen ulus potansiyelinin adeta elimizden kaçmasını engelleme telaşınca biçimleniyordu herşey. İşin ilginç, ezilen ulus sorununun bir "sömürge" sorunu olduğu, TKP'nin "Kürt halkı ile bağlanmak" zorunluluğu ve bir Kürt partisinin "kuruluşunu kardeşçe hazırlamak" gerektiği doğruları Türkiye'de daha 1930'larda Kıvılcımlı tarafından ifade edilmişti; ama onu da belirleyen Kemalizm'in tozu dumanında Türk Sol'u bu sorunu unutmuştu. Bu unutmanın ilk sonucu artık Türk Solu'nun, Rusya örneğindeki gibi "ağabeylik görevi" yapabileme, ezilen ulus özelemlerini gerçekleştireme noktasında güven vere-bilme olanağını yitirmesiydi; çünkü resmi ideolojinin ulusal sorunda dayattığı ikileme Kemalizm'in yanında yer alıyordu.

Asgari sağduyuyla kabul edilecektir ki, ezilen ulus devrimcilerinin ayrı örgütlenmesinin Leninizm çerçevesinde meşruiyeti sorgulamazdı.

Ayrı örgütlenmenin milliyetçi ideolojiye prim vermeyi getirmesine gelince bu sorun da öncelikle Türk Sol'unun kendi milliyetçiliğinin bir yansıması olarak görülmek zorundaydı; ancak böyle bir bakışladır ki, kendi milliyetçiliğimizi aşarak ezilen ulus milliyetçiliğinin en azından öznel nedenlerini zayıflatabilecektik. Ama öz sorgulama yerine karşı saldırıyla zevahiri kurturma geleneğimiz içinde buna yönelmedik bile. Ayrı örgütlenmenin sahip olduğu nesnel nedenler bir yana bu yaklaşımımızla öznel düzeyde de ayrılmaya bizzat katkıda bulunduk.

Soruna, bizzat nesnel durumu çözümlenmek ve dünya devrim sürecinin çıkarları temelinde ezilen ulusun kayıtsız şartsız ayrılma hakkı açısından bakabilmek çerçevesinde yaklaşmadığımızdan, klasik söylemden yaptığımız aktarmalar da hep sosyal şoven yanlırımızı aklama ve Kürt Solu'nun bağımsız örgütlenmesini etkisizleştirme kaygılarınca biçimlendi. Bu bağlamda örneğin baş çalışma ve sınıf bilincinin ortak örgütlenmedeki işlevini abartılı koyarken ulusal çalışmanın ayrı örgütlenmedeki işlevini görmezden geliyorduk. Başka ülkelerde ulusal çalışmanın devrimci potansiyelini mücadelede esas yapmış devrimcilerin M-L'liklerini savunurken, ülke özgülünde sınıfsal çalışmadan çok daha önemli olan ulusal çalışmayı esas alan devrimcileri hiç sorgusuz "milliyetçilik"le yargılıyorduk. Klasik söylemde sınıf bağının ulusal bağa göre etkinliğinin altı çizilmişti ve biz de somut gerçeklik yerine bu soyutlanmayı yineliyorduk. Bu kadar da değil; parça-bütün ilişkisinde "bütün"den dünya devriminin çıkarlarını anlayacağımıza ısrarla Türkiye özgülünü anlıyor ve temelde ezilen ulus hareketinin, "bütün" diye bize tabi olmasını onun M-L olmasının ölçütü yapıyorduk. Ölçü bu olunca ayrı örgütlenmeyi savunan ezilen ulus devrimcileri, programları ne olursa olsun önsel olarak "milliyetçi" olarak damgalamaktan kurtulamıyorlardı..

Ortak baş düşmana sahip olsalar bile bunun iki ulustan emekçilerin bilincinde ulusal ve sınıfsal ağırlıklarda farklı yansımasının ister istemez özgül program ve örgütlenme farklılıklarına neden olacağını kabullemiyorduk bile. Keza Kürt özgülünün bir tek TC sınırları içinde özel

bir sorun olmadığını, devletlerüstü bir sömürge olarak bu ülkenin her parçasındaki hareketin diğer parçaları ciddi bir şekilde etkileyeceğini ve bunun başlı başına bir ayrı örgütlenme nedeni olduğunu anlayamıyorduk. Diğer yandan İran ve Irak Kürt hareketinin onyıllardır toplumsal siyasal bir ayrışma içinde olduğunu ve bunun etkisi bir yana, Türkiye'de ve Kürt ulusal dinamizminin, Türk solunun duyarsızlığının da ek katkısıyla 1965'lerden itibaren zaten ayrışma eğilimi gösterdiğini göremiyorduk. Özetle durum, hem Rusya'daki sınıfsal dinamizmin güçlü ve kapsayıcı olmasına karşın ulusal dinamiklerin zayıf ve tabii olması anlamında nesnel olarak, hem de Rus devrimci hareketinin daha en baştan ezilen ulusların hakları konusunda doğru bir çizgide ulusal dinamikleri açığa çıkartıp kendi sınıf dinamizmine bağlama anlamında öznel olarak Rusya deneyinden farklıydı. Dolayısıyla oradaki örgütlenme biçimlenişinin birebir Türkiye'ye aktarılması da Leninizm değil onun karikatürü olabirdi ancak.

Ortak örgütlenmenin gerekçesi olarak dört parçada ulusal baskının ayrı egemenlerce uygulandığına vurgu yapıyordu, ancak siyasal faaliyette bu kadarın bile yükseldiği sorumluluk olan ulusal baskıya karşı mücadele verilmiyor, örneğin ulusal çalışmanın anti-faşist mücadeleden ayrımla özgül mücadele hedefleri dayattığı kavranamıyordu. Oysa Kürt sorunu anti-faşist mücadelenin ayrımsız olamayacak denli temel ve kendini dayatan bir sorundu. Ki bu durumda birilerinin öznel iradelerinden bağımsız olarak Kürt halkının kendi devrimci hareketini yaratması kaçınılmazdı. Bu bir yana Kürt ulusal talebi ulusal baskıya karşı çıkmak dar çerçevesine de sığmıyordu. Sorun hem daha geniş kapsamlı bir sömürge kurtuluşu sorunuydu hem de Leninizm'in konuya ilişkin temel çözüm maddesi ayrılıp ayrı devlet kurma hakkının tutarlı savunusuydu; bunun Türk devrimcilerine yüklediği ise, "bağımsız Kürdistan" talebini önkoşulsuz program maddesi yapmaktı.

Örgütlenme düzeyinde sorun, somut durum özgülünde ulusal ve sınıfsal gelişmelerin toplumsal ve siyasal gelişme düzeyi ve içerdiği birlik ve ayrılık eğilimleri sorunudur. Bu

bütünsellik içinde bakılmadığı sürece ne "milliyetçilik" ne de "Leninizm" kavramları yerli yerinde kullanılamayacaktır. Nitekim, Türk solunun durumu budur ve bu nedenle Kürt solunun eleştirilmesi gereken yanlarının sorumluluğu da öncelikle kendimizde aranmalıdır.

Türk solu gereken zamanda halkların özgür ve gönüllü birlikteliğinin gereğine uygun davranmamış ve daha 1970'li yılların sonunda ulusal ve sınıfsal çelişmelerin gereğini karşılayan uluslarüstü bir ortak örgütlenme olanağını yitirmiştir. Yine de seksiyon tipte bir örgütlenmeyle Türk ve Kürt halklarının mücadelesi birlikteliğini ve geleceğe uzanan dayanışmasını en üst düzeyde gerçekleştirebilmesinin yolu açıktı. Ancak bunun bilincine varmak ve bu bilinçle pratiği örgütlemeye girişmek için bile gereken sağduyu ve Leninizm'den yoksunduk. Örneğin ezilen ulus hareketinin '84 devrimci atılımından yıllar sonra bile Türk solunun önemli bir kesimi ezilen ulusun "ayrı mücadeleyle ulusal baskıdan bile kurtulamayacağı" boş iddiasını yineliyordu. Kürt sorununun bir sömürge sorunu olduğu bilincinden, keza ulusların kaderlerini tayin hakkı Leninist ilkesinin bağımsız devlet kurma hakkı demek olduğunu ve ezen ulus devrimcilerinin bunun propagandasını yapmakla yükümlü olduğunu bilmezden geliyordu. Ezilen ulusun birliğini kazanmak için bile bunun önkoşul olduğu ortadayken Türk solu çoğunluğu, ayrı devlet kurma hakkını ağız ucuyla savunma noktasına geldiğinde bile, hemen peşine, "ama bu, ayrılıp ayrı devlet kurmalarını savunduğumuz anlamına gelmez, aksine devrimciler birlikten yanadırlar" eklemesiyle soruna ilişkin Leninizm'in ne kadar uzağında olduğunu göstermekten kendini alamıyordu. Daha da ilginç kendi içinde son derece ayrılıkçı olan Türk solunun Kürt sorununa gelince birlikçi kesilmesindeki tutarsızlığıydı. Yanısıra ulusal sorunda temel doğruları yakalamış olanların bir kısmı bile, tek doğrucu bir mantıkla kendini Kürt sorununda geleceği tayin edilecek M-L'ler ad ediyor ve sosyal şovenizmin farklı düzeyde bir yansıması olarak bu kez, hiçbir tutarlı gerekçe getirmeden ulusal kurtuluşu götüren hareketin M-L olmadığı şeklinde iddialar öne sürüyordu.

Bugün gelinen noktada herşey geçmişten çok ciddi farklılaşmaya uğramış bulunmaktadır. '84 atılımını takip eden süreçte Ulusal Devrimci Hareket, gerek kendi halkıyla bütünleşmek gerekse de siyasi boşlukları ortadan kaldırmak anlamında göz kamaştırıcı bir başarı sağlamış bulunmaktadır; bunun Kürt halkındaki yaygın bilimsel dönüşüm ve Kürt sorununun dünya çapında güncelleşmesiyle örtüştüğü de anımsanırsa, bu yeni hesnellikte devrimci sağduyu, sosyalist ve enternasyonalist sorumluluğun gereği olarak ciddi perspektif değişiklikleri yapmayı gerektirmektedir.

Öncelikle ulusal sorunda kendimize yönelik köklü bir sorgulama gerçekleştirmek ve taşıyageldiğimiz olumsuzlukları aşmaya çalışmakla başlamalıyız. Bu çerçevede sorunun çözümünün hiç de bizim tekelimizde olmadığı ve hiçbir koşulda olamayacağı bir yana, ulusal temeldeki toplumsal ayrışmanın Irak, İran kadar olmasa bile bizde de esas olarak gerçekleşmiş olduğunu kabul etmek ve bu bağlamda artık kendi çalışma alanımızın kendi ülkemiz olduğunu, ezilen ulusa yönelik faaliyetin ise esas olarak onun zaten bizden çok çok ileride olan mücadelesiyle azami dayanışma olduğunun bilincinde davranmalıyız. Türkiye devrimcilerinin Ortadoğu'da devrim ateşine görülmemiş bir ivme kazandıracak olan Kürt ulusal kurtuluşunda mutlaka etkin bir rolü olmalıdır; ki gelinen noktada onun öncülüğüne öykünmek değil onunla azami enternasyonalist dayanışma içinde olmaktır. Artık iyice kabul edilmelidir ki, bu ülke devrimi, Türkiye devrimiyle doğrudan ilgili, ancak Kürt devrimci hareketince ve ülkelerinin özgül çelişkilerince, dolayısıyla ayrı örgütlenme/ortak mücadele zemininde belirlenecektir.

Kabul etmek durumundayız ki, ulusal kurtuluşçu hareket, M-L olmak noktasında bizden farklı olmamak bir yana, devrimci mücadelenin pratik sorunlarını aşmak noktasında hepimizden büyük bir başarıyı sergilemekle ek bir ayrıcalığına sahiptir. Kurtuluşun dinamiklerini yakalamak, önündeki engelleri aşmak, özetle devrim öncesinin sorunlarını çözmek noktasında ondan öğrenmek durumundayız. Onun sergilediği ilişki tarzından (dünya çapındaki çöküşün de dersleri ışığında) gerçek bir

sosyalizm çıkıp çıkmayacağı sorunu gelince, bu noktada elbette ki devrim öncesine ilişkin olduğu kadar rahat olmanın koşulu yok; ancak bu noktadaki olumsuzluğun da salt ona özgü bir zaaf olduğu öznelliğinden kurtulmak, sorunun gerçekte dünya çapında tüm devrimcilerin ortak sorunu olduğunu ve yığın inisiyatifi temelinde uygulanabilir bir sosyalizm projesine yönelik teorik arayışımızı yoldaşça dayanışmamız kapsamında ve ona yönelik ilişki mekanizmalarını şimdiden örmeye çalışarak aramak gerekiyor. Esasen onun bu noktada da, devrimci teori ve pratiğin dünya tarihsel çapta içine girdiği tikanıklığı aşmak noktasında kapsamlı açıklamalar yönelimi içinde olduğunu (Örn. Özgür Halk, Sayı 1, A.Fırat, S-6, A.Fırat, S-7 A. İnanç) görebiliyoruz. Elbette ki bunlar henüz yetmez; dünyamızın yeniden ve kendi nesnelligince yorumlanmasından sosyalizm anlayışı ve ona hangi koşullarda varabileceğimize, keza onu üretmek için nasıl bir örgüt anlayışına kadar daha pek çok noktada yığın inisiyatifi yükseltmeyi amaçlayan demokratik açılımları sürdürmek ve onları içselleştirmek gerekiyor.

Bunların dışında, burjuva ideolojik hegemonyanın en üst düzeye çıktığı, buna karşılık devrimci prestij (özel olarak Türkiye'de daha da çok olmak üzere) dünya çapında en geri konuma düştüğü bir konjonktürde ulusal kurtuluşçu hareket, kendisini ısrarla "küçük-burjuva milliyetçisi" olmakla suçlayan biz Türk soluna ders verircesine kanıtıyor ki:

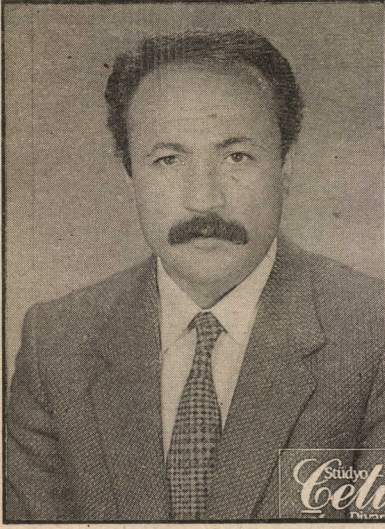
1- Böylesi uç bir olumsuz kuşatmada bile nesnellığı kavrayan öncülükle ulusal ve demokratik çelişkiler, sosyalizm yönelimli devrimci bir yığın seferberliği sağlamada sınıfsal çelişkiden daha işlevsel olabiliyor.

2- Çelişkili gibi görünmesine rağmen yine uygun önderlik altında bir ulusal hareket enternasyonalizmin çok etkin bir öznesi olabiliyor.

3- Koşulların gereği olarak başvurulan bir silahlı mücadele, sınıfsal aksine demokratik açılımların temel unsuru olarak işlev görebiliyor.

Not: Bazı kelimeleri zorunlu bir takım nedenlerden dolayı değiştirdik. Yazarlarından ve okuyucularımızdan özür dileriz.

Vedat AYDIN

... - 5 Temmuz 1991

YAĞIP DIYARBEKİRİN YANAN YÜZÜNE

-VEDAT AYDIN'A-

ince bir çakıyla deşenlerdendi geceyi
dilsiz bir ağızı tükürenlerden

-aynı dantele nakşolunmuş ömrümüz.

ihlamur

ve insansız bir gece

yanaşıp kapısına,
istemişler haracını apak alının;
tütünsüz
türküsüz bir gece

üstündeki mintan uçurum çiçeklerinden dokunma
giyinip kuşandığı namuslu kitaplar
yüreği yünden dokunma
dile gelen topraktan

"...açılmaz kilitler vurmuşum her yanına
zincirler, kelepçeler
varsın yansın saçlarım,
yoksa ne düşer geride kalanlara bu candan..."

demiş
ve düşmüş önüne zulmün.
insafsız
imansız bir gece

üç gün / üç gece
kırk ton dinamit patlattılar dudağımın dibinde
sustum

ve yarılmadım

yanım yörem tika basa, zehir zemberek gece
içimde yemyeşil soluğuyla diyarbakir sokakları
sararmış teniyle harran ovası
kızaran namlularıyla sınır boyları
bu cânım coğrafyanın sureti bıyıklarım,
bir telinde kırk ton yeşil
bir telinde bir ton sarı
bir telinde kırk ton al:
kıyımlarda, baskınlarda büyüttüm ben onları KAZITMAM
K A Z I T M A M !...

girip koluna ölümün
gelip, geçip gitmişim çelik göğsünden gecenin
ben bu aşkı sürgünlerde, organlarda büyüttüm
üç kuruşluk acıya kazıtım
kazıtım.

çümle âlem bilir, ardında çoğalır
bu düşmelerini sonuna dek çözen toprak
bu yakasını sıyıran dağ
ardından birer mavzer gibi günortasına akan,
ellibin çiçekdağı diline mühürler seni,

bu ömrü,
bu ölümü

bir ölüm ki onu
en iyi çocuklar anlayabilir ancak.

Özkan DEMİR / Ankara

MELSA

Y A Y I N L A R I

Ali FIRAT

Din sorununa
devrimci yaklaşım

MELSA Yayınları

Fevzi Yetkin - Mehmet Tanboğa

Dörtlerin Gecesi
- Savunma -

MELSA Yayınları

Fezî Huseyn Sağınç

Pêşeriya hewisina
zmanê kurdi
Kürtçe öğrenme metodu

1

MELSA Yayınları

İkinci Baskı

Genel dağıtım: YÖN Dağıtım (Tüm-da)

Toplu siparişler %25 indirimli-ödemeli, tek siparişler posta pulu karşılığı gönderilir.

Piyerloti Caddesi No: 85 Daire: 2 Çemberlitaş-İstanbul - Tel: 516 72 01

Yurtdışı satış fiyatları:

ABD	3.-	\$
Almanya	5.-	DM
Avusturalya	4.-	\$
Avusturya	35.-	S
Belçika	100.-	bfr
Danimarka	20.-	dkr
Fransa	17.-	ffr
Hollanda	6.-	hfl
İngiltere	2.-	£
İspanya	300.-	P
İsveç	20.-	skr
İsviçre	4.-	sfr
Kanada	4.-	\$
Norveç	20.-	nkr
S. Arabistan	12.-	R
Suriye	150.-	L
Yugoslavya	40.-	D
Yunanistan	300.-	D

ÖZGÜR HALK Aylık siyasi-kültürel dergi

Piyerloti Cad. 47-49 Kat: 4 D: 11 Çemberlitaş - İstanbul

ABONE KARTI

Yurtiçi:

6 aylık 25.000 TL

1 yıllık 50.000 TL

Diğer para birimleri için abone koşullarını Alman Markı'na göre hesaplayınız.

Adı, Soyadı: .....

Adresi: .....

.....

.....

Tel: .....

Lütfen, derginizin kesilmemesi için abone kartının fotokopisini çektirerek gönderiniz.

Yurtdışı:

6 aylık 25.- DM

1 yıllık 50.- DM

